Oldnordiske Sagaer

udgivne

i

Oversættelse

af

det Kongelige

Nordiske Oldskrift-Selskab.

Urdes Ord
Kan ingen modsige.
Fjølsvinsmaal.

Tiende Bind.

Slutning af Hakon Hakonsons og Brudstykke af Magnus Lagabæters Saga.

Fortællinger om Halfdan Svarte, Harald Haarfager, Hauk Haabrog og Olaf Geirstadealf, Olaf Tryggvesons Saga af Odd Munk, kort Omrids af Norges Konge-Sagaer, og Norges Kongerække paa Vers.

Kjöbenhavn.
Trykt hos Andreas Seidelin,
Hof- og Universitets-Bogtrykker.

1836.

Hakon Hakonsøns Saga
fra Hertug Skules Fald;

Brudstykke af Magnus Lagabæters Saga.

Fortællinger om Halfdan Svarte, Kong Harald Haarfager, Hauk Haabrog og Olaf Geirstadealf,

Kong Olaf Tryggvesøns Saga af Odd Munk;

kort Omrids af Norges Konge-Sagaer,

og

Norges Kongerække paa Vers,

udgivne
i
Oversættelse
af
det Kongelige
Nordiske Oldskrift-Selskab.

Kjöbenhavn.
Trykt hos Andreas Seidelin,
Hof- og Universitets-Bogtrykker.
1836.

Fortsættelse

af

Kong Hakon Hakonsøns Saga.

243de Capitel.

Hvorledes Kongen erfarer Hertug Skules Fald.

Efter denne Tildragelse droge Birkebenerne bort fra Nideros, og hver hjem til sit, de nordpaa til Helgeland, som havde hjemme der, og sønderpaa de, som vare derfra. Stephan Thomasmaag hed den Mand, som Asolf sendte sønderpaa med Brev til Kongen. Da Kongen fik Brevet, sagde han: „Dette Brev indeholder to vigtige Tidender; det er een ond Tidende, at Klosteret paa Helgeseter er brændt, og den anden er, at min Svigerfader Skule er død." Derpaa blev der blæst til Stævne, og Kongen selv forkyndte hele Hirden disse Tidender, der gik alle, men især Dronningen, meget nær. Kong Hakon blev den Sommer i Bergen, indrettede sig til Vintersæde, og blev der Vinteren over; det var den fire og tyvende Vinter i hans Regjering. Om Foraaret efter i Fasten indtraf vigtige Begivenheder i Danmark, da Kong Val-

demar, en Søn af Valdemar Knudsen, der den Gang var een af de berømteste Konger i de nordiske Lande, døde; han havde været Konge i Danmark i ni og tredive Aar; efter ham fulgte hans Søn Kong Erik, som havde været Konge tilligemed sin Fader i fem Aar. Foraaret efter drog Kong Hakon øster til Vigen, men sendte Jon Tvistipting til Throndhjem, hvor han dræbte Sigurd Hit, der var en Varbelg, og ikke havde forliget sig med Kongen. Da lod Gregorius Jonsøn Armfinn Thjossen dræbe, og næste Foraar forud havde Bjarne Mosessen dræbt Jatgeir Skjald i Kjøbenhavn; han var den Gang kommen did fra Sverrig, og havde taget heelt østerpaa, som før er fortalt, efter at Gunnar Kongsfrænde havde frataget ham Brevene i Helsingeland. Da Kong Hakon kom øster i Vigen til Sarpsborg, var Gregorius, en Søn af Kong Philippusses Broder Hr. Andreas, der, og begjerede Kong Hakons Datter Cecilia til Ægte. Kongen var vel tilfreds dermed, og det gik noget efter for sig, hvilket siden skal blive fortalt. Kong Hakon drog derfra til Kongehelle, og agtede at holde et Møde med Kong Erik, thi de Svenske beklagede sig meget over Kong Hakon, fordi han havde brændt i Værmeland. Kong Erik var den Gang oppe i Gøtland, og vilde ikke personlig komme sammen med Kong Hakon, men sendte sin Svoger Birger til ham, som da var gift med Kong Eriks Søster Ingeborg. Der i Kongehelle kom ogsaa til Kong Hakon en Mand, der hed Matthæus, som var sendt fra Keiser Frederik, med mange kostelige Foræringer, og med ham fulgte fem Blaamænd. Kong Hakon drog nordpaa til Bergen, og opholdt sig der om Sommeren. I dette samme Aar om Høsten døde Pave Gregorius, og efter ham kom In-

nocentius. Samme Høst dræbte Gissur Thorvaldsen Snorre Sturlesen paa Reykjeholt paa Island. Kong Hakon drog om Efteraaret til Throndhjem, og blev der om Vinteren. Det var den fem og tyvende i hans Regjering.

Kong Hakons Datter Fru Cecilias Giftermaal.

244. Om Vinteren kom Hr. Gregorius fra det Søndenfjeldske, og holdt Bryllup med Kong Hakons Datter, Fru Cecilia. Kongen gjorde et prægtigt Gjæstebud, og drog derpaa til Bergen, hvor han var om Sommeren. Om Efteraaret kom Orækja Snorresøn fra Island, som Gissur og Kolbeen den Unge havde taget til Fange og sendt bort fra Landet; han gav sig i Bergen i Kongens Vold, der snart lod sin Vrede fare over hans Bortrejse tværtimod Kongens Forbud; dog sagde Kongen, at han snarere havde fortjent at dø derfor, end hans Fader, der ikke vilde være bleven dræbt, hvis han havde begivet sig til ham. Orækja var om Vinteren hos Kongen, der behandlede ham vel; denne Vinter sad Kong Hakon i Bergen; det var den sex og tyvende i hans Regjering. Ud paa Sommeren vilde han drage øster til Vigen, men blev silde færdig, da han havde mange Forretninger at afgjøre. Der kom Mænd til ham fra Vesterhavet og andre Lande, som havde Ting at forhandle med ham, og da han om Høsten kom udenfor Rogeland, rejste sig stærke Storme, hvorpaa han lagde ind til Stavanger, og blev der noget; Vejrliget blev da haardt, hvorfor han besluttede at vende tilbage til Bergen, og blev der om Vinteren; dette var den syv og tyvende i hans Regjering.

Alexanders Brevsending til Kong Hakon.

245. Paa den Tid Kong Hakon regjerede i Norge, var Alexander Konge i Skotland, en Søn af Skotternes Konge Vilhelm; han var en stor Høvding og meget begjerlig efter denne Verdens Ære. Han sendte Mænd fra Skotland til Kong Hakon, for det første to Biskopper, der skulde forhøre, om Kong Hakon vilde afstaae det Rige i Syderøerne, som Kong Magnus Barfod havde erobret fra hans Frænde den skotske Konge Melkolf. Kongen svarede dertil, at Kong Magnus og Melkolf vare blevne forligte om, hvad Rige Nordmændene skulde have i Skotland og de Smaaøer, som laae derved, men paastod, at Skottekongen den Gang ikke havde noget Herredømme over Syderøerne, da Kong Magnus erobrede dem fra Kong Gudrøyd, og at denne ansaae dem for sine Arvelande. Da sagde Sendebudene, at Skotternes Konge vilde kjøbe Syderøerne af Kong Hakon, og bade ham bestemme deres Værd i brændt Sølv; men hertil svarede Kongen, at han havde ingen Mangel paa Sølv, saa at han behøvede at sælge sine Arvelande. Sendebudene vendte med saa forrettet Sag tilbage, og Skottekongen bragde ofte denne Sag paa Bane og sendte mange Budskab derom, men Skotterne kunde ingen anden Bestemmelse faae i den Henseende, end hvad der nu er fortalt.

Gissur Thorvaldson kom fra Island.

246. Den samme Sommer, da nemlig Kong Hakon sad i Bergen og Orækja var kommen fra Island, kom ogsaa Gissur Thorvaldson derfra, og begav sig til Kong Hakon. Den samme Sommer drog ogsaa Thord Kakale

til Island, hvor han havde megen Strid med Kolbeen Arnorsen de to Aar han opholdt sig i Vestfjordene. Da Kong Hakon havde været to Vintere i Bergen, drog han om Foraaret til Throndhjem; da kom Bjørn Abbed tilbage til Landet, og skikkede nogle Mænd forud til Kong Hakon, forat bede ham at tilgive sig, samt forkynde, at han bragde gode Tidender. Kongen lovede ham det. Han bragde Kongen et Brev fra Paven med Velsignelse og saa venlige Udtryk, at der næppe nogensinde oftere er kommet et saadant Pavebrev til Norge. Abbeden var hos Kongen om Sommeren. Kong Hakon drog efter i Vigen om Høsten; da døde Biskop Orm i Oslo. Kong Hakon sad om Vinteren i Vigen, men Bjørn Abbed drog nordpaa, og agtede sig hjem til Holm, men han kom ikke længer end til Selja, hvor han døde; dette var den otte og tyvende Vinter i Kongens Regjering.

Kong Hakons Brev til Paven.

247. Kong Hakon overvejede det venskabelige Brev, han havde faaet fra Pave Innocentius; han bød Erkebiskop Sigurd og de andre Biskopper i Norge til sig, og bad dem skrive med ham til Paven, forat bede om Tilladelse til at krone Kongen. Biskopperne vare villige hertil, og ytrede, at de gjerne vilde skrive med ham, naar han vilde tilstaae dem Friheder, og forlangte tillige, at han skulde aflægge den samme Ed ved Kroningen, som Kong Magnus Eriksen havde aflagt, da han blev kronet. Kongen svarede: „Saa rundelig have de forrige Konger tilstaaet eder Friheder, at jeg næppe er i Stand til at forøge dem, og I have udstrakt dem endnu videre, end de vare givne; og dersom vi aflægge samme Ed, som

Kong Magnus, da holde vi for, at vor Hæder derved vilde formindskes, ikke foreges, thi han brød sig ikke om, hvad han forpligtede sig til, naar han kun fik det, hvortil han ingen Adkomst havde; men med Guds Hjælp behøve vi ikke hverken af eder at tigge eller kjøbe det, som Gud selv har kaaret os til efter vor Fader og vore Forfædre. Og det forsikrer jeg eder, at med Guds Hjælp vil jeg fri komme til Kronen, saa at jeg siden frejdig kan bære den uden alle haarde Vilkaar, ellers skal den aldrig komme paa vort Hoved." Noget efter sendte Kong Hakon Mænd til Paven, og bad ham sende en af sine Kardinaler, for at beviise Kongen den Hæder at krone ham.

Pavens Budskab til Kong Hakon.

248. Kong Hakon sad i Bergen om Vinteren efter Bispemødet, og dette var den ni og tyvende i hans Regjering. Om Sommeren efter kom Gissur og Thord Kakale fra Island, og havde da forligt sig med Kongen om alle deres Sager. Om Foraaret havde Thord stredet med Brand Kolbeensøn i Skagefjord, og der var paa begge Sider faldet mange anseelige Mænd. Kong Hakon drog om Efteraaret til Throndhjem, og indrettede sig der til Vintersæde. Ud paa Vinteren fik han at vide, at der i samme Aar vilde komme en Kardinal fra Paven til Norge, som efter Pavens Befaling skulde krone Kongen. Dette gav Kongen Erkebiskoppen tilkjende, og bad ham sende Bud til alle Biskopper, Abbeder og de meest udmærkede Gejstlige om at indfinde sig i Bergen; ligeledes sendte Kongen Bud til Leensmændene, Lavmændene, Sysselmændene, Hirdmændene og de anseeligste Bønder, og bad dem berede sig paa det sømmeligste, og komme til Bergen

om Sommeren. Han sendte ogsaa om Foraaret et Skib over til England og andre Lande, forat indkjøbe hvad man især behøvede i Norge til Kardinalens Modtagelse. Knud Jarl var den Gang i Throndhjem, hvor han havde opholdt sig tre eller fire Vintere; han havde bestandig fire Fylker i Throndhjem under sig, samt Nummedalen og det halve Sogn.

Kardinalen kom til Norge.

249. Kong Hakon drog om Foraaret bort fra Throndhjem tilligemed Knud Jarl og mange andre fornemme Mænd nordenfra. Da havde Kong Hakon regjeret i tredive Aar. Da han kom til Bergen, overlagde han med forstandige Mænd, hvorledes man sømmeligst kunde indrette alt til Kardinalens Modtagelse. Kardinal Vilhelm var om Foraaret kommen fra England, hvor Kong Henrik havde modtaget ham hæderlig. Englænderne havde der, af Had til Norges Konge og hans Folk, sagt til ham, at ingen Ære vilde blive ham beviist der i Landet, og han vilde næppe kunne faae Føden, hvorfor de raadte ham fra at tage til Norge, og søgte at indgyde ham Frygt saavel for Havet, som for Folkets Vildhed. Kardinalen svarede: „Medens jeg endnu var længer borte, hørte jeg tale bedre om dette Folk, end I nu tale; man har sagt mig, at der ere mange gode Kristne og en indsigtsfuld Konge; deres Erkebiskop har jeg ogsaa seet, og han forekommer mig at være en god Høvding. I øvrigt har jeg to Ærender til dem, som jeg tænker alle brave Mænd skulle synes vel om, det ene er at forkynde dem Guds Søn Jesum Kristum, det andet at krone deres Konge med Guds Hjælp og i Følge Pavens Foranstalt-

ning, og det frygter jeg ikke for, at det der skulde komme til at mangle mig paa Mad eller Drikke." Derpaa gjorde han sig rede til at drage til Norge, og gik ombord. Kardinalen ankom til Norge Botolfs Dag, og landede ved Den Sire, hvorfra han sendte Bud til Kongen for at mælde sin Ankomst; paa samme Tid, som Sendebudene kom til Kongen, lagde Kardinalen silde om Dagen med sit Skib ind i Bergens Vaag. Kongen sendte strax Mænd til ham, og tilbød ham alt hvad han maatte behøve. Kardinalen svarede, at han var fornøjet med alt hvad Kongen foranstaltede. Men næste Morgen, efter holdt Gudstjeneste, gik Kongen ombord paa sit Skib; det var paa fem og tyve Roerbænke med forgyldte Hoveder og særdeles vel udrustet; det kaldtes Dragen; Kongen gik ombord derpaa med sin Hird, og Sysselmændene roede ligeledes ud paa deres Skibe. Kongen samledes med Kardinalen, de hilste hinanden paa det venligste, og sejlede saa ind til Bryggen. De Gejstlige toge i en skjøn Procession imod Kardinalen. Derpaa lod Kongen blæse til Thing ude paa Kristkirkegaard; og da Kardinalen var kommen paa Thinget, holdt han følgende Tale:

Kardinalens Tale.

250. „Jeg forkynder hermed alle og enhver, at jeg ved Guds Miskundhed og efter Pavens Beslutning er kommen til dette Land, for at forkynde dets Indbyggere Jesu Kristi Navn, og for at krone eders Konge. I dette Ærende sendte han ikke en Præst eller anden Gejstlig med liden Myndighed, men mig, een af hans Kardinaler med Biskops Navn og med Magt til at løse og binde, som om Paven selv var her tilstede; thi han vilde, at dette skulde

skee paa en Maade, som var Kongen til største Hæder." Derpaa forkyndte han paa mangehaande Maader Troen for Folket, og gav dem derefter sin Velsignelse og venligt Hjemlov. Kardinalen talte jævnlig med de tilstedeværende Biskopper; Erkebiskoppen kom sidst, og da han og Kardinalen havde talt med hinanden, kunde Kongen nok mærke, at man havde stemt ham til at afvige fra sit første Forsæt.

Kardinalens Forlangende og Kongens Svar.

251. En Dag, da Kongen og Kardinalen holdt Samtale i Kristkirken, sagde Kardinalen til Kongen: „Eftersom I, Herre Konge, agter at erholde større Hædersbeviisning af den hellige Kirke, end nogen Konge før har nydt i Norge, saa haabe vi, at I vil bekræfte de Friheder, som andre før eder have tilstaaet den hellige Kirke, ja endog forøge dem; samt at I vil aflægge den samme Ed, som Kong Magnus, der var den første, som blev kronet her i Landet." Kongen svarede: „Jeg mærker nu, Herre, at disse Ord skyldes mere andres Indskydelse end eder selv; gjerne vil jeg bekræfte den hellige Kirke og dens Tjenere saadanne Forordninger, hvorved den erholder den samme Frihed her, som i andre Lande, hvor begge have sine Friheder og sin Værdighed, baade den hellige Kirke og Kongedømmet; men har end forhen nogen Konge samtykket noget, som han ikke havde Ret til uden for sig selv, saa ville dog vi hverken krænke vor egen Ret eller vore Efterkommeres. Kort sagt: dersom I fastsætter nogen Betingelse for Kroningen, saa ville vi heller ingen Krone bære, end underkaste os Tvang, og I behøver derfor ikke oftere at bringe denne Sag paa Bane." Kar-

dinalen svarede: „Optag det ikke ilde, Herre Konge! thi det skal skee efter eders Villie." Noget efter holdt Kardinalen Samtale med Bisspperne, og sagde til dem: „Jeg har talt med Kongen, som I forlangte det af mig; og mig synes, at han har større Ret i denne Sag, end de, som ere ham imod, og jeg vil ikke mere forebringe Kongen dette."

Om Kongen og Kardinalen.

252. Kongen gjorde paa sine Undersaatters Vegne Kardinalen opmærksom paa adskillige Mangler, som denne ogsaa raadede Bod paa. Han indviede Apostlernes Kirke i Kongsgaarden, som Kong Hakon havde ladet bygge, og gav den evig Aflad. Da der raadsloges om, paa hvilken Dag Kongen skulde krones, sagde Kardinalen, at det skulde være paa een af Apostlernes Messedage, men eftersom Kong Hakon nedstammede fra den hellige Kong Olaf, saa vilde han helst modtage denne Hædersbeviisning paa hans Højtidsdag. Alle Fornødenheder bleve nu anskaffede. Det var den Gang haardt Vejr med Regn, saa at Tilberedelser ikke godt kunde gjøres under aaben Himmel. Kong Hakon havde ladet bygge et stort Huus, som han vilde have til Nest for sine Knarrer; det var halvfemsindstyve Alen langt, og tresindstyve Alen bredt; dette lod Kongen indrette paa det bedste til Gjæstebudet, thi han troede ikke paa noget andet Sted at kunne have saa mange Folk hos sig.

Kong Hakons Kroning.

253. Derefter blev alt beredt til Kroningen paa Olafsdag. Følgende Høvdinger vare tilstede: Kardinal

Vilhelm, Erkebiskop Sigurd, Biskop Henrik af Hole, Biskop Arne af Bergen, Biskop Askel af Stavanger, Biskop Thorkel af Oslo, Biskop Povel af Hammer; og af verdslige Høvdinger: Kong Hakon og hans Søn Kong Hakon den Unge, Knud Jarl, Junker Magnus, Sigurd Kongssøn; samt Leensmændene: Gaut Jonsøn, Lodin Gunnesøn, Jon Drotning, Sigurd Biskopssøn, Peter Povelsøn, Gunnar Kongsfrænde, Munan Biskopssøn, Finn Gautsøn, Brynjolf Jonsøn; ti Abbeder, Erkedegnene og Provsterne fra alle Bispesæderne, fem Lavmænd, Kongens Stallere og Sysselmænd og hele Hirden, samt de bedste Bønder af hvert Fylke. Der var ogsaa en stor Deel Udlændinge. Det regnede den Dag meget baade Nat og Dag; hvorfore der var tjeldet med grønt og rødt Klæde imellem Kristkirkes Dør og Kongsgaarden, baade for oven og ved begge Siderne; men i Kongsgaarden vare Telte rejste, saa at man kunde gaae til Herbergerne uden at lide af Regnen.

Kong Hakons Kroning.

254. Olafs Aften indtraf paa en Søndag, men Helligdagen selv blev der holdt Gudstjeneste i hele Byen. Derpaa blev alt Folket blæst til Møde paa Kristkirkegaard. Fiirsindstyve Hirdmænd vare bevæbnede for at holde Vejen ryddelig til Kristkirken. Toget til Kirken gik for sig i følgende Orden: Først gik Hirdmændene, som skulde holde Vejen aaben, bestandig to og to sammen; derpaa to Mænd med Bannere, saa Skutelsvende og Sysselmænd i gode Klæder, derpaa Leensmænd med prægtige Sværd, derpaa tre Leensmænd, som bare et Bord over deres Hoveder, hvorpaa Kroningsdragten og Kongens Prydelser laae;

saa kom Sigurd Kongssøn og Munan Biskopssøn, der bare to Rigsvaande eller Sceptere af Sølv, med et Guldkors paa den ene og en Ørn af Guld paa den anden; dernæst fulgte Kong Hakon den Unge, som bar Kronen, og Knud Jarl, der bar Vielsesguldet [1]; Erkebiskop Sigurd og to andre Biskopper førte Kong Hakon. Ved Porten i Kongsgaarden kom derpaa Præsterne dem i Procession imøde, og istemmede Responsoriet: Ecce mitto angelum meum, og de gik saa til Kirken. Kardinalen stod ved Kirkedøren, hos ham to Biskopper og hans Klerker, de istemmede en Sang paa ny, og fulgte Kongen til Alteret; derpaa blev sunget Messe; og nu gik Kroningen for sig paa den foreskrevne Maade. Da Messen var endt, fulgte Erkebiskoppen og de andre Biskopper Kongen hjem paa samme Maade som før, syngende en Lovsang til Gud. Derpaa afførte Kongen sig Kroningsdragten, og iførte sig andre prægtige Klæder, og bar Kronen den Dag. Siden gik Kongen med sine Folk til Herberget, hvor Gjæstebudet skulde være; ved lille Kristkirke mødte han Kardinalen, og de fulgtes ad tilligemed alt Folket. Huset var heelt tjeldet med malede Tepper, og forsynet med gode Hynder overtrukne med Silke og guldvirket Peld. De Tilstedeværende bleve saaledes skikkede til Sæde i Herberget: Paa den nordre Side indad sad Kongen; paa hans høire Side sad Kardinalen, saa Erkebiskoppen, saa Lydbiskopperne; paa høire Haand imod Søen sade de andre Præster og Gejstlige; midt i Herberget ligefor Høisædet var rejst et andet Høisæde, og deri sad Kong Hakon den Unge, Knud Jarl, Sigurd Kongssøn, og ne-

[1]) Ringen; eller Sværdet.

denfor dem Leensmændene; Dronningen sad paa Kongens venstre Haand, saa hendes Moder Fru Ragnhild, saa Fru Kristine og Fru Cecilia, saa Fru Ragnfrid, og nedenfor saa mange Kvinder, som kunde faae Plads. Ved den søndre Side sad Kongens Hird i to Rader, nedenfor dem Gjæsterne, ligeledes i to Rader, og alle fra den ene Ende af Huset til den anden, i alt vare der tretten Sæder. En stor Mængde, som ikke kunde rummes derinde, var udenfor i Telte. Den første Ret blev indbaaren af følgende Leensmænd: Munan Biskopssøn, Brynjulf Jonsøn, Gunnar Kongsfrænde og Sigurd Biskopssøn. Det første Bæger skjænkede Kong Hakon for sin Fader, Knud Jarl for Kardinalen, Sigurd Kongssøn for Dronningen, Munan Biskopssøn for Erkebiskoppen, og gik derpaa tilbage til deres Sæder.

Kardinalens Tale.

255. Man havde næppe spiist, førend Kardinalen talte Guds Ord til de Tilstedeværende, og endte saaledes: „Lovet være Gud, at jeg i Dag har fuldbyrdet det Ærende, som jeg havde Befaling til af min Herre Paven; og eders Konge har nu modtaget saa fuldkommen en Hædersbeviisning, som ikke før er bleven nogen til Deel i Norge. Man fraraadte mig ogsaa meget Rejsen herhid, og sagde til mig, at jeg ikke vilde faae Mennesker at see, og saae jeg nogen, saa vilde de være ligere Dyr end Mennesker i deres Adfærd, men nu seer jeg her en utallig Mængde af Landsfolket, og de forekomme mig at have gode Sæder. Ligeledes seer jeg her en stor Mængde Udlændinge, og saa mange Skibe, at jeg ikke har seet flere i een Havn, og de fleste, tænker jeg, have

fort gode Ting hid til Landet. Man havde ogsaa skrækket mig med, at jeg her vilde faae lidet Brød eller anden Spise, og kun daarlig den jeg fik; men jeg seer her en stor Overflødighed paa alle Fornødenheder, saa at baade Huse og Skibe ere fulde. Fremdeles sagde man mig, at jeg her ikke vilde faae anden Drik end Valde og Vand, men jeg seer her er alle Slags hvad man behøver. Gud bevare nu vore Konger og Dronningen, Bisfopperne og Gejstligheden og det hele Folk." Derpaa gik Kardinalen bort med sit Følge. Saa kvad Sturla:

Lykke gaves
Af Guds Søn
Hakon med
Heldigt Varsel,
Da Kristenhedens,
Den herliges, Styrer
Fyrsten til
Fred indvied.

Højmodig paa hans
Hoved selv,
Det kongelige,
Kronen satte
Den Kardinal,
Hvem komme bød
Pavens Bud
Til Bergens Stad.

Og fremdeles siger han:

Dig, berømte Guldets Giver!
Vied Vilhelm, Kardinalen;

Ingen bedre Folke-Konning
Dette Land har Paven givet;
Ædle Fyrste! dig med Kronen
Kristenhedens Drot har prydet;
Sceptrets kjekke Svinger! Riget
Heel berømmelig du styrer.

Kong Hakon blev siddende efter at Kardinalen var gaaet, indtil der blev taget af Bordet, og Maries Minde var sunget. Derpaa hilste Kongen Folket, og takkede Mændene for deres Nærværelse. I dette Herberge blev der beværtet i tre Dage uden at der manglede paa noget af hvad man behøvede, saaledes som Sturla siger:

Hørders Herskers
Høie Pragt
Udbredtes til Himlens
Alle Kanter,
Hvorledes Volsungen
Høitidelig
Holdt sin Kronings
Hædersdag.

I een Sal
Ingensteds
Under det hvide
Himmeltag
Flere gode
Folk til Gilde
Nogen Fyrste
Før har samlet.

Der skortede ikke paa god Opdækning, men fandtes alt i god Stand, som det hedder:

Gyldne Kar
Der gik omkring
Fyldte med Viin,
Venlig budne;
Lifligst Drik,
Som læger alle,
Trængte huld
Til Hjertet ind.

Blanke Bægre
Bede tit
Kongens Gjæster
Gyldne Rande;
Tit sig hæved
Honningbølgen,
Bruste, faldt,
Og Brystet kvæged.

Derpaa beværtede Kongen i fem Dage i Sehallen i Kongsgaarden; der vare Kardinalen, Erkebiskoppen og de mest udvalgte Mænd. Kongen og Kardinalen vare hver Dag i Samtale. Biskopperne begjerede, at Kardinalen skulde bede Kongen om at give noget af Ledingsafgiften til den hellige Kirke. Kardinalen svarede: „Kongen er over hele Landet, og hele Riget er hans; synes eder nu, at han skal afstaae noget af sin Ret til Gejstligheden, saa maae ogsaa I hver give noget af eders Indtægter, baade Landskyld og andre Indtægter; men ville I ikke det, saa kan jeg ingenlunde bede Kongen om at afstaae noget af sine Indtægter." Siden talte ingen af dem mere derom. Da klagede Bønderne meget over, at Biskopperne toge Tienderne fra Kirkerne, og forøgede dermed deres Forleninger,

eller toge dem selv til sig. Kardinalen bestemte, at Kirkerne skulde frit beholde deres Tiender og andre Indtægter, ligesom Bisperne deres Gods. Ligeledes klagede de Gejstlige over, at Biskopperne toge Gjæstebud eller Godtgjørelse derfor af dem, skjøndt de ikke kom i Fylket. Kardinalen erklærede, at det var baade mod Guds og den hellige Kirkes Lov, og befalede, at de skulde ingen Godtgjørelse tage, naar de ikke kom selv, med mindre de vare syge eller de rejste efter Kongens Befaling, til ham eller Ærkebiskoppen. Da klagede ogsaa Bønderne over, at de maatte betale Bøder, naar de bjergede deres Afgrøde paa Helligdage, eller fangede Fisk, som Gud beskjerede dem; Kardinalen gav derom den Anordning, at man maatte bjerge sit Hø og Korn, og fiske Sild, naar Gud beskjerede dem, undtagen paa de største Højtider. Han forbød ogsaa Jernbyrd, og sagde, at det sømmede sig ikke for Kristne at friste Gud til at aflægge Vidnesbyrd i Folks Sager. Desuden gav Kardinalen mange andre Anordninger, som ikke her ere anførte.

Om Striden imellem Brødrene Erik og Abel i Danmark.

256. Paa denne Tid regjerede Kong Erik Valdemarsøn over Danmark; men efter Kong Valdemars Død opstod der Uenighed imellem Brødrene Kong Erik og Hertug Abel, som var Hertug i Jylland. Desuden havde de Danske ogsaa Strid med Lybekkerne, hvoraf der kom megen Ufred, ogsaa for de Kjøbmænd, som sejlede igjennem Danmark. I Grensund havde de Danske taget nogle norske Skibe og ganske udplyndret dem, og paa flere Steder bleve Nordmændene plyndrede baade af Danske og

Lybekker. Den Sommer, da Kardinal Vilhelm var i Bergen, havde Kong Hakon lagt Beslag paa alle de Skibe, der vare komne fra Danmark og Vindlandsfærd og nogle tyske Kogger, saavel som paa deres Varer. Men de, som dette gik ud over, bade Kardinalen at lægge et godt Ord ind for dem hos Kongen, at de kunde komme til deres Ejendom igjen. Han gjorde det, og bad Kongen vise dem Naade for hans Skyld, og forestillede, at sandsynligviis havde disse Mænd kun liden Skyld, om end Ransmænd i Danmark og Lybek plyndrede sefarende Folk. Kongen sagde, at han for Kardinalens Skyld vilde lade dem faae deres Gods, men tillige, at han aldrig vilde taale den Vold af de Danske, at de anfaldt Nordmændene med Ran og Manddrab. Kjøbmændene modtoge deres Gods. Denne Sommer blev Henrik Kaarsen viet til Biskop i Holested paa Island.

Kardinalens Budskab til Island.

257. Da gik efter Kardinalens Raad den Opfordring til Island, at Indbyggerne der skulde underkaste sig Kong Hakon, thi han ansaae det for urimeligt, at dette Land ikke skulde være en Konge undergivet ligesom alle andre Lande i Verden. Thord Kakale blev sendt derud med Biskop Henrik, for at formaae Landsfolket til at give sig under Kong Hakons Herredømme og yde saadanne Skatter, som de fandt billige. Denne Sommer blev Biskop Olaf sendt til Grønland. Gissur Thorvaldsen blev tilbage i Norge. Biskop Henrik og Thord kom til Island om Høsten, og droge til Borgefjord; Thord tog det Land og Gods i Besiddelse, som Sturla Sighvatsen og Snorre Sturlesen, hans Farbroder, havde ejet; ligeledes efter

Kongens Raad det Land, som tilhørte Thorleif fra Garde, thi han var dragen ud imod Kongens Forbud, som før er fortalt. Men imedens Thord var nordpaa om Vinteren, klagede hans Uvenner over ham for Bifkoppen, som tog sig af deres Sager; deraf begyndte Venskabsbruddet imellem Thord og Biskoppen, som tiltog indtil de aldrig mere kunde forliges. Biskoppen var to Aar paa Island, og drog saa tilbage til Kong Hakon; han var bestandig Thords største Fiende; derimod indgik Biskop Henrik og Gissur Venskab med hinanden, og forsikrede, at det vilde gaae bedre med Kongens Sag paa Island, dersom de bleve sendte derover.

Kongens Afsked med Kardinalen.

258. Alle de Anordninger, Kardinalen gjorde i Norge, bekræftede han med Brev og Segl. Han beredte sig derpaa til at reise bort, og Kongen lod udruste et Skib paa tyve Roerbænke, to Skuder og et Førselsskib, og satte sin Frænde Gunnar til Skibsbefalingsmand hos ham. Kongen gav Kardinalen og alle hans Mænd store Gaver; ligeledes gav han Erkebiskoppen, alle Biskopperne, Leensmændene og de mest anseete Mænd anseelige Foræringer, saaledes som Sturla kvad:

Der den høie
Herfker sad
Grum mod Guld
Paa Giversæde,
Og hver Mand
Af ham modtog
Alt hvad han sig
Ønske kunde.

For det hele
Folk oprandt
Paa sin Himmel
Haandens Dag;
Alherskerens
Armes Sol
Hans Hofsinder
Huld bestraalte.

Af Ringbryders
Buefjelde
Skjær udsendtes
Sølversnee;
Og den til
Ædle Kjæmper
Faldt paa kjekke
Falkes Sæder.

Helte saa
Høges Færger
Af Havluer
Ladte førte;
Dog tillige
Af Digel-Iis,
Fra det store
Fyrstegilde [1].

[1]) I de her forekommende digteriske Omskrivninger betyde Armes Sol og Havluer Guldet, Haandens Dag, Digel-Iis m. m., Sølvet, Buefjelde, Falkes Sæde og Høges Færger Armen.

Kong Hakon fulgte Kardinalen ud til Florevaag med alle sine Skibe, og de skiltes med megen Kjærlighed fra hinanden. Kardinalen fik seent Bør efter til Stavanger, hvor han blev en Stund. Derfra seilede han til Tønsberg, og siden til Oslo. Paa alle Steder hvor han kom ordnede han Folks Sager. Fra Oslo drog han til Kongehelle, hvor han lod stævne et almindeligt Thing. Der kom mange Mænd fra Gotland ham imøde, og han ytrede her, som før, at han takkede Gud fordi han kom til Norge. Derpaa drog han til Sverrig, derfra ud til Paven, og var siden en særdeles Ven af Nordmændene.

Kong Harald fra Syderøerne bejler til Fru Cecilia.

259. Kong Hakon drog om Efteraaret efter Kroningen til Vigen, og sad i Oslo om Vinteren. Da kom Kong Harald af Man, Olaf Gudrødsøns Søn, fra Syderøerne, og drog østerpaa efter Kongen. Det var den een og tredivte Vinter i Kong Hakons Regjering. Paa denne Tid regjerede Erik Eriksøn i Sverrig, en Søstersøn til Kong Valdemar i Danmark; men Ulf Jarl Fase havde den største Deel i Regjeringen i Sverrig; han var en Søn af Karl Jarl den Døve, og var en Ven af Kong Hakon og Nordmændene. Han satte sig imod, at Kong Erik skulde ytre sin Fortrydelse over, at Kong Hakon lod brænde i Værmeland, hvorimod mange andre af de Svenskes Høvdinger eggede ham til at tage Hævn derfor. Herr Birger, Magnus Minneskjalds Søn, var den tredie blandt Magthaverne i Sverrig; han var gift med Kong Eriks Søster Ingeborg. Den Vinter Kong Hakon sad i Oslo, sendte de Ivar Thorsteensøn fra Dalene til ham

fra Sverrig, forat forespørge, hvad Erstatning han vilde give for den Ufred, han havde anrettet i Værmeland. Kong Hakon svarede, at det var ikke for Lysts Skyld han havde brændt i Værmeland, og han vilde ikke i den Hensigt have draget over Eideskov, naar ikke Værmerne havde understøttet mangt et Parti af Udaadsmænd imod ham til Ran og Manddrab i Norge, hvorved mangen brav Mand havde maattet tilsætte Livet. „Men efterdi begge have at klage paa hinanden," sagde han, „saa vil jeg møde dem ved Landsgrændsen, og vi kunne da, om muligt, forliges." Ivar vendte tilbage med denne Besked, og der kom Svar fra Sverrig, at de Svenske vilde indfinde sig paa Stævnemødet. Da Kong Hakon sad i Vigen, bejlede Kong Harald til Fru Cecilia, som havde været gift med Hr. Gregorius, og fik Ja. Bryllupet skulde staae om Sommeren i Bergen. Kong Hakon drog om Foraaret til Bergen, og sendte Bud til de Mænd, som han vilde have med sig til Mødet ved Grændsen. Da ankom fra Vesterhavet Jon Dungadsen og Duggal Rudresen; begges Hensigt var, at Kong Hakon skulde give dem Kongenavn over den nordlige Deel af Sydererne; de vare hos Kongen om Sommeren.

Om Ildebrand i Byen.

260. Fjorten Dage efter St. Hansdag kom der Ildløs i Bergen omtrent midt i Byen i Gaarden Strømmen; Ilden greb snart om sig. Kongen indsandt sig ved Peterskirken med Hirden og Borgerne, og tænkte at standse Ilden, men det vilde ikke lykkes. Ilden naaede snart Mariekirken, som kom i Brand tilligemed Taarnene; Luen greb saa stærkt om sig, at der faldt Brande oppe i Bor-

gen, og begyndte at tænde; Kongen skyndte sig da derhen med mange Folk. Mange brændte inde, førend de kunde komme ud. Kongen vendte sig derpaa til Sandbro, hvor han kom i stor Fare, da han vovede sig yderlig, som han plejede. Da lod han store Kjedler fylde med Søvand ude paa Koggerne, og slukkede dermed Ilden ved Guds Miskundhed og Kongens Lykke. Hele Byen var brændt indenfor Sandbro, og udenfor nogle faa Gaarde ved det inderste af Vaagen. Faa Dage efter indtraf i Bergen en underlig Hændelse, da der kom et Tordenvejr med Lynild, som slog ned i Huset, hvor Kong Hakons Søn, Junker Magnus var, og rev Taget op nogle Favne omkring; det var en stor Guds Beskjermelse, at Lynilden ikke gik ind. Men den gik derpaa ud paa Vaagen, og slog ned i Masten paa et Skib, og splittede den i smaae Fliser, saa at man næsten ingen Levninger saae deraf; en Deel af Masten dræbte en Mand, som var kommen ud paa Skibet for at kjøbe Pynt, men ingen anden paa Skibet fik nogen Skade. Noget efter Ildebranden holdt Kongen et prægtigt Gjæstebud i Kongsgaarden, og giftede sin Datter Cecilia med Kong Harald fra Sydereerne. Derpaa gjorde Kongen sig færdig til Mødet; de, der skulde følge med ham, ankom, og han havde mange Folk og Skibe. Medens han laae i Saltesund, gav han Jon Dungadsøn Kongenavn, hvorpaa denne atter vendte tilbage nordpaa. Det var aftalt, at han og Duggal skulde fare til Vesterhavet med Kong Harald, men de bleve dog tilbage. Jon blev om Vinteren i Bergen, men Duggal drog efterpaa efter Kongen, og blev hos ham næste Vinter.

Kong Harald og Cecilia forlise.

261. Kong Harald fra Sydereerne drog fra Bergen med Kongedatteren Cecilia; de havde eet Skib og mange brave Mænd ombord. Skibet med alle dem, som vare derpaa, forgik, og efter de flestes Mening satte det til i Dyuraust sondenfor Hjaltland, thi Vraget drev sondenfra op paa Hjaltland. Det blev anseet for et stort Tab; og for Sydereboerne var det en stor Ulykke, saa brat at miste en saadan Hevding, efterat han nys havde gjort saa anseeligt et Giftermaal og erholdt andre Hædersbeviisninger.

Ulf Jarls Død.

262. Da Kong Hakon kom til Vigen, samledes meget Krigsfolk til ham, de fleste til Hest. Han laae meget længe i Dynge, og biede paa Erkebiskop Sigurd og de Mænd, der skulde komme nordenfra. Kongen havde da over tredive Skibe, de fleste temmelig store, samt meget og smukt Folk. Den svenske Konge Erik havde ogsaa draget en stor Hær sammen i Sverrig, og drog om Sommeren til Vestergetland, hvor han forefandt Ulf Jarl og hans Svoger Hr. Birger Jarl med mange Krigsfolk, for det meste til Hest; de kom til Ljodhus [1], og da var Kong Hakon endnu ikke kommen. Men eftersom de Svenske kun havde bragt faa Levnetsmidler med sig, kunde de ikke bie efter Nordmændene, og rede igjen tilbage til Sverrig. Hertil kom ogsaa, at Ulf Jarl Fase var noget syg, og han døde det samme Efteraar; de Svenske ansaae dette

[1]) Lødøse.

for et stort Tab, og nu førte Birger hele Regjeringen med Kongen. Kort efter Jarlens Død lode Kong Erik og Birger Jarl Kong Knud den Langes Søn, Holmgeir, en Frænde af Ulf Jarl og andre Folkunger, tage af Dage; men Hr. Philippus, der forhen havde været Holmgeirs vigtigste Støtte, maatte forlade sine Ejendomme og gaae i Landflygtighed. Han var forhen gift med Elina, Peter Stranges Datter. Philippus var en Dattersøn af Philippus Jarl, der faldt paa Ageren ved Oslo; han var nær beslægtet med Kong Hakon i Norge.

Kong Hakon sendte Bud til Birger Jarl.

263. Kong Hakon kom til Kongehelle om Efteraaret noget efter at de Svenske vare dragne bort; han laae der i nogen Tid, og afgjorde nødvendige Sager. Men eftersom intet Møde havde fundet Sted imellem ham og den svenske Konge, saa sendte han nogle Mænd, Einar Smerbag og Provst Olaf, op til Sverrig til Birger Jarl, for at forhøre, hvad den svenske Konges Agt var med Hensyn til deres Mellemværende. De havde endnu andre Ærender til Jarlen, som først siden bleve bekjendte, og hvorom herefter skal tales.

Kong Hakon lagde Grunden til Kristkirken.

264. Kong Hakon drog nordpaa i Vigen til Tønsberg, og gav sine Mænd Hjemlov, men agtede at blive der om Vinteren. Om Foraaret før var Biskop Askel af Oslo død, og Hakon, som tilforn var Skolemester, blev viet til Biskop; da blev ogsaa Herve viet til Biskop paa Orkenøerne. Derpaa drog Erkebiskoppen hjem nordpaa. Denne Sommer havde han ladet Grunden lægge til Krist-

kirken saa langt imod Vesten, som den nu er. Kong Hakon opholdt sig om Vinteren i Vigen, og det var den to og tredivte Vinter i hans Regjering. Samme Vinter kom Kong Hakons Sendebud, Einar og Olaf, tilbage fra Sverrig, og sagde, at Jarlen havde taget vel imod deres Ærender, og erklæret, at han gjerne vilde være Kong Hakons Ven, samt foreslog, at de skulde mødes næste Sommer ved Elven, og bekræfte deres Forlig ved Venskab og Forbund. Einar og hans Medfølger havde ogsaa forestillet Jarlen, at det vilde bidrage meget til Fred, naar Høvdingerne besvogrede sig med hinanden, og Jarlen giftede sin Datter Rikiza med Kong Hakon den Unge. Dette havde Jarlen optaget vel, og Forhandlingerne imellem dem gik da lettere, end før, og han ytrede, at de kunde aftale dette, naar de personlig mødtes. Da fik man den Tidende fra Vesterhavet, at Kong Harald og Cecilia havde sat til om Høsten, som før er skrevet; Kongen betænkte da, at Øerne vare uden Høvding, og sendte Bud til Bergen, at Kong Jon som snarest skulde drage over for at bestyre Riget, indtil Kongen kunde sende flere Høvdinger did. Kong Jon seilede derpaa fra Norge til Vesterhavet.

Den skotske Konge Alexanders Død.

265. Kong Alexander af Skotland tragtede meget efter Riget paa Syderøerne, og da han ikke kunde faae sig Landet tilkjøbt for Løsøre af Kong Hakon, samlede han en Hær sammen over hele Skotland, rustede sig til et Tog til Syderøerne, og agtede at indtage alle de Lande Kong Hakon besad i Vesterhavet; og erklærede sine Mænd, at han vilde ikke standse, førend han havde rejst sit Banner

ved Thursesfjær, og underlagt sig hele Norges Rige. Han sendte Bud til Kong Jon, men denne vilde ikke begive sig til den skotske Konge, førend sex Mænd lovede ham for, at han maatte drage sikkert tilbage, hvad enten de bleve enige eller ej. Da Kongerne mødtes, forlangte den skotske Konge, at Kong Jon skulde overgive ham Bjanaborg og tre andre Kasteller, som han holdt Kong Hakon tilhaande, samt det Rige, Kong Hakon havde overdraget ham; hvorimod den skotske Konge lovede ham et langt større Rige i Skotland, samt sin Bistand og Venskab, hvis Kong Jon vilde forene sig med ham. Hertil opmuntrede alle Kong Jon, baade hans Frænder og Venner; men han viste sig standhaftig og trofast, og sagde, at han ikke vilde bryde sin Ed mod Kong Hakon; han drog derpaa bort, og heelt nordpaa til Ljodhus. Da Kong Alexander laae i Bjarkresund, havde han en Drøm, at der nemlig kom tre Mænd til ham, den ene i kongelig Prydelse, en meget barsk Mand, rød i Ansigtet og temmelig sør af Vært; den anden forekom ham smal af Vært, og temmelig ung, men særdeles dejlig og vel klædt; den tredie var den styggeste af dem og meget skaldet. Denne talte haardt til Kongen, og spurgte, om han havde i Sinde at hærge paa Sydererne. Alexander svarede i Drømme, at han havde fast besluttet at bemægtige sig Øerne. Manden raadede ham, at gaae tilbage, det vilde ellers ikke gaae ham godt. Kongen fortalte sin Drøm, og de fleste opmuntrede ham til at vende tilbage, men han vilde ikke. Kort efter blev han syg, og døde; Skotterne hævede da Toget, og førte hans Lig op i Skotland. Sydereboerne sige, at de Mænd, som havde viist sig for Kongen i Søvne, vare den hellige Kong Olaf Haraldsøn af Norge,

Magnus Jarl af Orkenøerne og den hellige Kolumba. Skotterne toge Alexanders Søn Alexander til Konge; han blev siden gift med en Datter af Kong Henrik af England, og blev en stor Høvding.

Om Kong Hakons Rejse.

266. Kong Hakon beredte sig om Foraaret til sin Rejse fra Oslo for at møde den svenske Konge; han havde meget og udsøgt Mandskab og vel udrustede Skibe. Han selv førte Olafssuden, Kong Hakon den Unge et meget smukt Drageskib; desuden havde de mange andre herlige Skibe. Det varede temmelig længe, førend de fik Bør; hos Kongen var ogsaa hans Frænde Filippus, en Søn af Lavrens, der endnu var landflygtig fra Sverrig for Kong Erik og Birger Jarl. Da Kong Hakon sejlede op ad Elven, lod han Skibene roe sirlig med alle Sejl oppe, og drog frem med den største Pragt; saaledes som Sturla siger:

Det berømt
Blevet er,
At sejerrig Drot
Drage vilde
Selv at besøge
Sverrigs Fyrster
Paa Randvers
Vævre Skier [1].

Sejladsen var
Saa at skue

[1]) d. e. paa Krigsskibe; Randver var en af Oldtidens saakaldte Søkonger.

Som gyldne Lyn
Lyste fra Havet,
Hvor Skjoldmaaner [1]
Skinnede klart
En ved den anden
Over Flaaden.

Og den Lysning
Lange Straaler
Sendte over
Svanes Veje,
Da den herlige
Himmel=Sol
Blanded sit Skin
Med Bølgens Flammer.

Da Kong Hakon kom til Kongehelle, spurgte han, at Kong Erik og Birger Jarl vare komne østenfra med en stor Hær. Men da de fik Underretning om den norske Konges Rejse, at han havde en Mængde Skibe og en stor Hær, saa vilde de Svenske ikke bie, men Kongen red op i Getland, hvorimod Birger Jarl blev tilbage i Ljodhus. Da Kong Hakon laae i Elven, kom Mathæus, der siden kom i Uenighed med Birger Jarl, til ham, hilste ham, og fortalte ham, at Birger Jarl var reden op i Getland, og tilføjede, at Birger Jarl havde tænkt, det skulde have været en fredelig Sammenkomst, „men da han spurgte," sagde han, „at I havde en stor Hær, saa vidste han ikke, om I ønskede Fred." Videre udlod han sig ikke, og drog derpaa bort.

[1] Forgyldte Skjolde, som lignede Maaner.

Budskab til Birger Jarl.

267. Derpaa søgte Kong Hakon Raad hos sine Mænd, thi dem tyktes, at Mathæus var vel snart dragen bort. Gunnar Kongsfrænde havde den Gang Elvesyssel, og var en stor Ven af Birger Jarl. Han forestillede, at Jarlen vilde strax vende tilbage, naar man red efter ham, hvorpaa Gunnar og Thorlaug Bose bleve sendte til Jarlen. Kongen befalede, at de skulde ikke tale længer med Jarlen, end Mathæus havde talt med ham. De droge derpaa bort, og traf Birger Jarl i Gøtland; han var noget kort for Hovedet, og klagede over, at Kong Hakon havde saa stor en Hær. Gunnar forsikrede, at der var ingen Svig under, men det var hans Sædvane altid at fare med store Skibe, og han bad Jarlen vende tilbage at tale med Kongen; men Jarlen svarede, at Kong Erik var dragen op i Gøtland, og kunde ikke vende tilbage. Gunnar sagde, at hvor Jarlen var, der var Regjeringen. Kong Erik stammede meget, han talte derfor kun lidet, og lod gjerne andre tale for sig paa Thinge. Birger Jarl sagde, at han vilde komme til Ljodhus til Møde med Kong Hakon; hvorpaa Gunnar og hans Ledsager vendte tilbage, og berettede Kongen, hvorledes Sagerne stode. Han drog derpaa op til Ljodhus med hele Hæren, saaledes som Sturla siger:

Overalt
Elven lyste
Af det rene
Røde Guld,
Da højberømt
Hersker Flaaden

Løbe lod
Til Ljodhuse.

Gøterne bleve hel forundrede, da de saae saa mange, store og vel udrustede Skibe; og de frygtede for, hvis Høvdingerne ikke forligtes, at den norske Konge da skulde foretage sig store Hærgninger i deres Land; som det hedder:

Gøtisk Mands
Hjerte segned
Da i frygtet
Fejdetid,
Til de Svenskes
Stolte Herster
Kongens budne
Kaar antog.

Fru Rikiza trolovès den unge Kong Hakon.

268. Kong Hakon lagde til ved Torskebakke vestenfor Aaen ligefor Ljodhus, og biede til Jarlen kom. Derpaa droge Underhandlere imellem dem, og der blev talt om den unge Konges Frieri; derpaa mødtes de selv, i det Jarlen drog over Aaen til Kongen, og de talte med hinanden. Alle deres Samtaler løb vel af, og de sluttede Fred imellem Norge og Sverrig, saa at den enes Fjender ikke skulde finde Tilhold i den andens Rige. Derhos fæstede Kong Hakon den Unge sig Jarlens Datter, Fru Rikiza; og Giftermaalet skulde fuldbyrdes, naar Kongen og Jarlen fandt det belejligt. De skiltes derpaa med meget Venskab; Jarlen drog op i Sverrig, og Kong Hakon til Kongehelle, derfra nord til Bergen, hvor han indret-

tede til Vintersæde. Denne Høst kom Biskop Henrik fra Island, og berettede, at Thord Kakale tog sig kun lidet af Kongens Sag, samt satte andet Ondt for Thord; Kongen modtog Biskoppen vel. Denne Sommer havde Kongen stævnet Thord til sig. Om Vinteren sad Kong Hakon i Bergen, og det var den tre og tredivte i hans Regjering.

Den svenske Konge Eriks Død.

269. Om Foraaret kom nogle Mænd fra Sverrig, og forkyndte Kong Eriks Død; Folket var meget uenigt med Hensyn til Kongevalget. De fleste syntes, at Birger Jarls Søn, Kong Eriks Søstersøn, var nærmest til Riget, thi Kongens Søster arvede alting efter ham. Filippus, en Søn af Kong Knud den Lange, syntes ogsaa at have Ret til Riget, thi hans Fader havde været Konge med Kong Erik. Magnus Brokes Søn Knud holdt sig ligeledes for berettiget til Kongenavn, thi han var en Dattersøn af Kong Knud Eriksøn, der længe havde været Konge i Sverrig. Men saasnart Birger Jarl ankom, stemmede alle for, at hans Søn skulde være Konge; Birger Jarls Søn Valdemar blev da tagen til Konge. Men dette vakte megen Misfornøjelse hos de Høvdinger, som ansaae sig for ligesaa berettigede til Riget.

Den danske Konge Erik den Helliges Drab.

270. Denne Sommer forefaldt en mærkelig Begivenhed i Danmark: Abel greb sin Broder Kong Erik, og lod ham aflive St. Laurentii Aften. Derpaa lod Hertug Abel sig vælge til Konge over det danske Rige, og blev en stor Høvding. Kong Hakon drog om Sommeren til

Throndhjem, og lod der berede til Vintersæde. Om Høsten kom Biskop Sigurd og Thord Kakale fra Island, og traf Kongen i Throndhjem; der vare mange Islændere: Biskop Henrik, Gissur Thorvaldsøn, Thorgisl Skarde, Jon Sturlesøn, Finnbjørn Helgesøn, Sæmunds Sønner Filippus og Harald; og imellem dem herskede megen Uenighed, thi alle vilde være de første til Udreisen. Biskop Henrik stemmede for, at Gissur skulde reise, og sagde, at Thord tog sig ikke med Iver af Kongens Sag, hvilket de fleste ogsaa den Gang troede. Om Vinteren kom Kong Hakons Frænde, Hr. Knud, Magnus Brokes Søn, fra Sverrig, og blev Vinteren over i Throndhjem. Han forestillede Kongen, at Birger Jarl ikke vilde vise ham noget af den Ære, som han troede tilkom ham. Kong Hakon tilbragde denne Vinter i Throndhjem, og havde megen Bekostning til Julen, da han havde mange Folk hos sig; han havde Kronen paa den ottende Dag i Julen, da han havde de fornemste Mænd i Byen til Gjæst hos sig, Erkebiskop Sigurd, Lydbiskopperne og Korsbrødrene fra Klosteret; desuden Knud Jarl, Kongens Frænde Hr. Knud og de anseeligste Mænd fra Thrøndelag. Det var den fire og tredivte Vinter i hans Regjering. Om Vinteren gik der Bud imellem ham og den danske Konge Abel; Kong Hakon sendte Bjarne Mosesson med Breve til Danmark, og Abel sendte derimod andre Mænd til ham med sine Breve; der blev bestemt, at Kongerne selv skulde mødes ved Landenes Grændse, og da bilægge de Klager, Kong Hakon førte over de Danske.

Der sluttes Fred imellem Landene.

271. Denne Vinter kom Kong Alexander af Garderiges Sendebud fra Holmgaard; Ridder Mikkel var den fornemste iblandt dem; de førte Klage over den Strid, som var opkommen imellem Kong Hakons Sysselmænd nordpaa i Finmarken og Karelerne imod Østen, som vare skatskyldige til Kongen af Holmgaard; thi de øvede Ran og Manddrab imod hinanden. Der blev siden overlagt, hvorledes dette kunde forebygges. De bejlede ogsaa til Kong Hakons Datter for Kong Alexander. Derpaa sendte Kong Hakon nogle Mænd, blandt hvilke de fornemste vare Vigleik Provstesøn og Borgar, til Holmgaard, hvor de bleve vel modtagne, og stiftede Fred imellem de skatskyldige Lande, saa at hverken Kareler eller Finner skulde hærge paa hinanden; men Freden varede kun kort. Paa den Tid anfaldt Tartarerne Holmgaard; derfor tog man intet Hensyn til den holmgaardske Konges Frieri.

Om de svenske Herrer.

272. Kong Hakon drog om Foraaret til Bergen, og opholdt sig der om Sommeren; der vare mange Folk samlede. Magnus Brokes Søn Hr. Knud fulgte med Kongen. Der indfandt sig ogsaa hos Kongen Hr. Philippus og den anden Philippus, Kong Knud den Langes Søn, hvilke kom fra Vigen, og bade Kong Hakon, at han vilde give dem nogen Hjælp til at erobre det Rige, som de troede at have Ret til. Men han vilde ingen Hjælp yde dem, thi der var sluttet det Fordrag imellem ham og Birger Jarl, at de ikke skulde understøtte hinandens Fjender. Herrerne begave sig da til Vindland, hvor

de samlede sig en Hær baade af Vender og Tyske, og droge derpaa til Sverrig, hvor de begyndte Krig med Birger Jarl.

Skibet til Island forgik.

273. Denne Sommer sendte Kong Hakon Biskop Henrik, Gissur og Thorgisl Skarde ud til Island, hvor de fik Befaling over den Landstrækning, som havde underkastet sig Kongen, og hvor de tillige skulde see at fremme Kongens Sag hos de øvrige Indbyggere. Sæmundssønnerne droge ogsaa ud, efterat de først ved Haandsæste havde overgivet Kongen de Besiddelser, de havde ejet. Biskop Sigurd, Thord og Jon Sturlesen bleve da tilbage i Norge. Det Skib, som Sæmundssønnerne vare paa, forgik, og kun fire Mand bleve frelste; men det, hvor Biskop Henrik, Gissur og Thorgisl vare ombord, blev drevet tilbage til Norge, hvor de lede Skibbrud, og bleve i Throndhjem om Vinteren. Kong Hakon drog om Hösten efter til Vigen, og agtede at holde Mede med den danske Konge Abel, efter den gjorte Aftale; det hed sig, at de vilde indgaae Svogerskab, saaledes at Junker Magnus skulde ægte Kong Abels Datter. Kong Hakon drog heelt efter til Elven om Hösten, men hørte ikke noget til Kong Abel; han sejlede da efter til Mustresund, og laae der en Stund; da spurgte han, at Kong Abel ikke havde i Sinde at komme til Medet. Kong Hakon vendte da tilbage til sit Rige, og gjorde Anstalter til Vintersæde i Oslo.

Om Brudefærd.

274. Om Efteraaret herskede der megen Ufred i Sverrig imellem Birger Jarl og de før omtalte Herrer.

Begge havde en stor Hær, og rykkede mod hinanden. Tiden var nu kommen, da Birger Jarl skulde bortgifte sin Datter, og drage til Bryllupet i Norge; men han vovede sig ikke til at rejse, og besluttede at sende sin Datter med et anseeligt Følge; med hende vare to Bisskopper, Laurentius af Skara og Bisskop Magnus. Denne Færd var særdeles prægtig baade med Hensyn til Rigdom og Følgeskab. Der var ogsaa Ulf Jarls Søn Hr. Karl, og mange andre anseelige Herrer og Høvdinger fra Sverrig. De kom til Kong Hakon i Oslo, og han modtog dem med særdeles Opmærksomhed; saaledes som Sturla kvad:

Geters Styrer, store Konning!
Egen Datter, herlig prydet,
Sendte til din Søn, fra Østen,
Som hans Brud, med alskens Hæder;
Mægtig Helt! i Mildheds Fylde
Mod de Svenskes fejre Skarer
Tog du selv og Fred befæsted —
Folk saa eders Vælde hylde.

Derpaa gjordes der Anstalt til et stort Gjæstebud i Oslo, og den unge Konges og Fru Rikizas Bryllup blev holdt; Gjæsterne vare baade talrige og anseelige. Efter Gildet droge de Svenske hjem, og Kong Hakon gav dem til Afsked sømmelige Foræringer. Men medens de vare i Norge, forefaldt vigtige Ting i Sverrig. Herrerne og Birger Jarl havde mødtes ved Heitnadsbro, nemlig begge Philipperne og Knud Magnuses Søn. De kom alle i Jarlens Vold, og han lod baade dem og mange andre Mænd tilligemed dem halshugge, især Tyskere, hvorimod han gav de fleste Svenskere Fred. Derved standsedes Urolighederne

i Sverrig, men man dømte meget ulige om Jarlen formedelst denne Handling.

Om Kong Hakons Sendebud.

275. Der herskede, som før er fortalt, nøje Venskab imellem Kong Hakon og Kejser Frederik. De sendte jævnlig Mænd til hinanden med herlige Foræringer; men nu havde der i nogen Tid hersket Ufred imellem Nordmændene og Lybekkerne, formedelst den før omtalte Strid imellem de Danske og Lybekkerne. Kong Hakon havde skrevet herom til Kejseren, at Nordmændene ikke i Fred kunde sejle til Lybek, hvilken By stod under Kejseren. Den Sommer da Kong Erik blev myrdet i Danmark, kom der Brev fra Kejseren til Lybekkerne, af det Indhold, at Nordmændene skulde der nyde den fuldkomneste Fred, at han agtede Kong Hakon højere end nogen anden Høvding i de nordiske Lande, og at han vilde overlevere ham Staden Lybek, saa at han der skulde baade være Høvding og Herre, og give ham sit Brev og Indsegl derpaa, hvis Kong Hakon vilde begjere det. Da Kong Hakon saae dette Brev, sendte han Sire Askatin og Amunde, Harald Stangefyljas Søn, til Kejseren; de rejste om Efteraaret fra Bergen, ved Vinternætters Tid, ned til Danmark, og kom den trettende Dag i Julen til Venedig, hvor de hørte, at Kejseren var død før Juul nede i Apulien. De vendte da tilbage, og agtede sig til Svaben til Hr. Konrad, Kejser Frederiks Søn, men paa Vejen bleve de grebne og kastede i Fængsel, hvor de maatte blive, indtil Hr. Konrad udløste dem. Derpaa begave de sig til Kejseren, som modtog dem hæderlig, men de fik dog ikke de Ærinder udrettede, som de vilde have faaet, hvis den

forrige Kejser havde levet. Det er menig Tale, at Kejser Frederik var den ypperste af de rommerske Kejsere i den senere Tid; han var Kejser i ni og tredive Aar, men efter ham ophørte Kejserværdigheden, og der har ingen været siden indtil denne Bog blev skrevet, og Magnus havde været Konge i Norge i to Aar efter Kong Hakons Tog til Skotland. Derefter rejste Askatin og hans Medfølger til Norge, og traf Kong Hakon i Bergen ved St. Hansdags Tider; de berettede hvad der var skeet, og Kongen beklagede især Kejserens Død. Bjarne Mosessen kom tilbage, og havde med Kongens Samtykke sluttet Fred med Lybekkerne, at de fra begge Sider skulde i Fred sejle til hinanden. De stode siden i god Forstaaelse med Kong Hakon.

Krigsrustning.

276. Vinteren efter Bryllupet sad Kong Hakon i Oslo, og holdt Juul i Hammer. Denne Vinter[1] døde Biskop Povel af Hammer; det var den fem og tredivte i Kong Hakons Regjering. I Begyndelsen af Foraaret døde Erkebiskop Sigurd, den anden Non. Martii, og i hans Sted valgtes Sire Sørle Korsbroder i Hammer, der om Sommeren drog ud til Pave Innocentius, og fik Vielse af ham. Erkebiskop Sørle viede to Biskopper i Pavens Gaard: Biskop Peter til Hammer, og Rikkard til Sydereerne. I Begyndelsen af Vaaren drog Kong Hakon fra Oslo øster til Elven, hvor han kom sammen med Birger Jarl, og beklagede sig for ham over den Uordholdenhed, den danske Konge Abel havde viist ved ikke at ind-

[1]) ell. samme Aar om Foraaret.

fiude sig til Mødet. Jarlen sagde ligeledes, at de Danske havde tilføjet de Svenske megen Skade ved Ran og Manddrab, men især ved at understøtte Herrerne imod Sverrig. Da de nu begge ansaae sig haardt fornærmede af de Danske, saa aftalte de, at de inden tolv Maaneder skulde udruste en Hær af begge Rigerne. Kong Hakon skulde føre en Flaade fra Norge, og Jarlen sem tusende Mand fra Sverrig, de skulde om Foraaret mødes ved Elven, saa anfalde Danmark og hærge der saa meget de vilde. Derpaa drog Kong Hakon til Tønsberg, og Birger Jarl op i Sverrig. Kong Hakon sad om Sommeren i Bergen. Denne Sommer sejlede Biskop Henrik, Gissur, Thorgisl og Finnbjørn ud til Island, og toge de Leen i Besiddelse, som Kongen havde anviist dem. Men der opkom dog snart megen Uenighed imellem Gissur og de andre, som Kongen havde givet Leen; Biskop Henrik syntes heller ikke, at Gissur holdt det, han havde lovet Kongen; han forenede sig derfor snart med Gissurs Uvenner. Heller ikke Gissur og Thorgils kunde komme ret ud af det sammen, thi Thorgils meente, at den anden ikke opfyldte sine Forpligtelser imod Kongen. Den Sommer da Gissur drog til Island, gav Kong Hakon Thord Kakale Syssel nordpaa i Gauldalen; han begav sig did, men sendte sin Frænde, Kolbeen Grøn, ud til Island, men han bidrog just ikke til at bilægge Stridighederne, da han kom derud.

Om Abels Strid med Friserne.

277. Den omtalte Sommer krigede Kong Abel med Friserne, som han vilde paalægge større Skat end før. Friserne samlede sig, og toge deres Tilflugt til Skovene; og da Kong Abel vilde opsøge dem, blev han truffen af

en Piil, hvoraf han døde. Efter hans Død toge de Danske hans Broder Kristoffer til Konge; han underlagde sig da hele det danske Rige, og blev en stor Høvding. Kong Hakon tilbragde Vinteren i Bergen; det var den sex og tredivte i hans Regjering. Henimod Foraaret gjorde han Udbud over hele Riget, baade af Folk og Levnetsmidler, og bekjendtgjorde, at han vilde drage mod Danmark. Han styrede derpaa efter til Vigen, men hele Flaaden fulgtes ikke ad, thi enhver seilede afsted eftersom han blev færdig. Kong Hakon lagde ind til Tønsberg, hvor han lod Dronning Margrete og Fru Rikiza blive tilbage, men selv seilede han efter over Folden, hvor der strømmede mange Folk til ham fra Vigen. Kong Hakon førte Olafssuden, den unge Konge Dragen, Knud Jarl Dragmoken, Hr. Sigurd Kongssøn Nygjebranden, Peter i Giske Borgundbaaden, Ogmund Krækedans Gunnarsbaaden, og Baard fra Hestbæ havde ligeledes et stort Skib; desuden havde de endnu flere store Skibe. Kong Hakon lagde til ved Ramsholm i Hervidesund, hvor Kjærnen af Hæren forenede sig med ham; derfra seilede han ind til Rafnsholt; der stod det store Skib, som Gunnar Kongsfrænde havde ladet bygge efter Kongens Befaling, det største Skib, som har været bygget i Norge. Kongen lod det løbe af Bankestokken, hvilket gik meget heldig for sig. Han holdt da en skjøn Tale, og gav Skibet Navnet Korssuden; han lod nogle Mænd blive tilbage, for at udruste det, men seilede selv sønder til Ekerøerne, hvor han lod den største Deel af Flaaden blive liggende; hvorimod Kongerne med de fleste af Leensmændene gik paa lette Skibe, og lagde ind til Elven ved Lindesholmene; her spurgte han, at Birger Jarl var ankommen med den svenske Hær.

Om Kong Hakon og Magnus.

278. Kong Hakon sendte nu sin Søn Junker Magnus og Gaut paa Mel nordefter, for at hente Korssuden og bringe den til Ekerøerne til de andre Skibe. Da de kom derhen, gjorde de færdigt paa Skibet hvad der endnu manglede; og da de sejlede ud fra Ramsholm, holdt Junker Magnus sin første Tale, som alle syntes vel om, da den var langt over hans Alder. De førte Skibet til Ekerøerne; men da de kom ind i Havnen, og kastede Anker, krængede Skibet saa stærkt, at der gik Ild i Spillet, som de havde drejet Ankertovet om; Folkene troede, at der vilde gaae Ild i Tovet, og vædede et Sejl, forat slukke Ilden, men Junker Magnus var snildere og raskere, han tog en Vøtte fuld af Drik, øste den ud over Spillet, og dæmpede saaledes Ilden. Da Korssuden kom i Leje ved Siden af de andre Skibe, naaede Bordene paa den op til Raaerne paa de andre Skibe og Olafssuden. Dens Bord var ni Alen over Vandet, og den var det største af alle de der værende Skibe, skjøndt alle gamle Folk sagde, at man aldrig havde seet saa mange store Skibe samlede i een Leding. Rygtet om denne Flaade udbredte sig som et Skrækkens Budskab over hele Halland og Danmark, og man troede, at her vilde ingen Modstand være mulig. Saaledes som Sturla kvad:

> Jeg fortæller, Flaadens Styrer!
> Folk, at I paa Danske hævned
> Fejde os paaført fra Sønden,
> Flur du mange Snekker samled;
> Eders Mænd, for Ran at revse,
> Vældigst Leding snart udbøde,

Langs forbi de lange Kyster
Liden ej den var at skue.

Aandbegavet Fyrstes Skare
Frem til hver en Roerbænk ilte,
Saa mod Syd den store Flaade
Flux I styred, Rigdoms Giver!
Ædle Kriger! Hallands Hære
Frygted eders store Vælde,
Alle Jyllands Konges Kjæmper
Grue saaes for Norges Herster.

Om Kong Hakon.

279. Kong Hakon havde mange anseelige Mænd med sig i denne Leding: der vare tre andre Konger, Kong Hakon den Unge, Kong Jon af Syderøerne, Kong Duggal, Knud Jarl, Junker Magnus, Hr. Sigurd. De fortrinligste Leensmænd vare: Peter i Giske og hans Søn Nikolai, Gaut paa Mel og Brynjolf Jonsen. Da Kong Hakon laae ved Ekerøerne, ankom Ærkebiskop Sørle fra Paven; han var først kommen til Tensberg, hvor Dronningen gav ham et let Skib forat sejle efter Kongen; med ham fulgte Biskop Peter, men før havde Biskop Arne af Bergen været med ham, samt Biskop Askel af Stavanger, Biskop Hakon af Oslo, og mange andre Gejstlige vare baade hos Kongen og Biskopperne.

Om de Danskes Sendebud.

280. Da Kong Hakon laae ved Lindesholmene, var Birger Jarl østenfor Aaen med sin Hær ved Guldbergseid. Han havde fem tusende Mand; der vare mange anseelige

Mænd hos ham: Ulf Jarls Søn Hr. Karl, Folke Jarls Søn Hr. Holmgeir, Karl Kneifesøn og Jon Engelsøn; hos Jarlen var ogsaa Kong Andreas af Susdalene, en Broder til Kong Alexander af Holmgaard; han var flygtet østenfra for Tartarerne. Kong Hakon den Unge var til Gjæst hos Birger Jarl, og næste Dag, Søndagen før St. Hansdag, drog Birger Jarl over til en Sammenkomst med Kong Hakon den Gamle, og de forhandlede meget med hinanden. Jarlen sagde, at der vare ankomne Sendebud fra den danske Konge, og de laae oppe i Aaen ved Guldbergseid; det var to Biskopper, femten Riddere og mange andre Mænd, og de vare sendte, forat slutte Forlig angaaende de Besværinger. Kong Hakon førte over de Danske. St. Hans Dag kom de sammen og underhandlede, og det forekom Folk, at Birger Jarl holdt mere med de Danske, end man havde ventet. Dog modtoge de Danske det Forlig, som Kong Hákon foreslog: De Danske skulde betale Nordmændene saa meget, som disse beviisligen havde mistet ved de Danske. Kong Hakon blev ogsaa tilfunden at betale noget for det de Danske krævede af Nordmændene; Pengene skulde udredes om Høsten, og ligeledes en Deel af det de Danske skulde betale, og for Resten skulde Halland sættes i Pant. Men hvis Kong Kristoffer ikke vilde stadfæste dette Forlig, saa skulde nogle af Ridderne drage med Kong Hakon, andre med Birger Jarl til Sverrig, og forblive der indtil de bleve udløste. Angaaende dette Forlig bleve Breve udstædte og forseglede med Biskoppernes og andre Dannemænds Segl fra begge Parter; saaledes som Sturla siger:

Den kjække Kjæmpe siden
De Danskes Ran har straffet,

Først gavmild Flaadens Styrer
Ved Skerøer landed;
Ham Folket da forjætted
Til Brandskat nok af Penge,
Og Thrønders Konning Lande
Som Pant derfor har taget.

Derpaa opløstes Ledingen; Kong Hakon vendte henimod St. Petersmesse tilbage til Tønsberg.

Om Kong Hakons Rejse.

281. Ud paa Sommeren sendte Kongen Aslak med de Penge, han skulde betale de Danske, efter til Landsgrændsen, men der kom ingen fra Danmark forat tage imod dem, ikke heller nogen forat betale hvad der var bestemt. Aslak begav sig til Birger Jarl, som underrettede ham om, at de Danske ønskede, at der ingen Betaling skulde finde Sted den Høst, men at Kongerne selv skulde mødes næste Sommer, og slutte Forlig med hinanden. Jarlen understøttede meget dette Forslag. Kong Hakon rejste nordpaa i Landet, og opholdt sig i Throndhjem om Vinteren; det var den syv og tredivte Vinter i hans Regjering. Om Foraaret i Fasten døde Peter i Giske. Dette Foraar døde ogsaa Erkebiskop Sørle paa Apostlerne Philippi og Jacobi Messe. Kong Hakon drog til Bergen. Efter Erkebiskoppens Død holdt Korsbrødrene et Møde, og bleve enige om at vælge Einar Smørbag, Gunnar Grynbags Søn, som den Gang var ude i Paris, til Erkebiskop. Mester Hakon og Mester Ottar bleve da sendte med Brev til ham, forat forkynde ham dette Valg, men Kongen vidste ikke noget deraf. Kong Hakon drog om Sommeren efter til Elven forat holde Møde med den

danske Konge; Kongen lagde da til ved Lindesholmene, men Birger Jarl var ved Guldbergseid. Den danske Konge Kristoffer ankom ogsaa, og han satte især sin Lid til Birger Jarl. Da man begyndte at underhandle om Forliget, viste det sig, at den danske Konge meente, at Biskopperne den forrige Sommer havde overskredet deres Fuldmagt. Kongerne blev ikke forligte, hvor meget end Birger Jarl bestræbte sig derfor, men Nordmændene syntes, at han holdt for meget med de Danske. Mødet løb saaledes af, at den danske Konge red bort uden at noget Forlig blev sluttet; han tog Vejen igjennem Halland, og lod alle de Broer kaste af efter sig, som han kom over. Kong Hakon rejste nord op i Vigen, og blev der om Sommeren.

Sigurd Kongssøns Død.

282. Det Foraar, hvorom nu er talt, døde Kong Hakons Søn Sigurd, og Biskop Askel af Stavanger. Denne Sommer sendte Kong Hakon Biskop Sigurd tilligemed Sigurd Silkeøje ud til Island, forat tale hans Sag paa Thinget. De havde mange Breve med, hvorved iblandt andet Gissur Thorvaldsøn og flere andre bleve kaldte over til Norge. Om Vinteren tilforn havde Eyjolf Thorsteensøn, Rane Kodransøn og Kolbeen Grøn indebrændt tre af Gissurs Sønner paa Flugamyre og mange andre Mænd. Den samme Vinter dræbte Gissur Kolbeen Grøn og syv andre Mænd, og om Foraaret dræbte Odd Thorarensøn Rane med tre andre Mænd paa Grimsø; der herskede den Gang megen Urolighed paa Island. Biskop Sigurd traf Gissur paa Sønderlandet, og han var da sat i Band af Biskop Henrik. Og da Biskop Henrik

erfarede Skibets Ankomst, red han til Sønderlandet, hvorpaa begge Bisopperne ængstede Gissur saaledes, at han strax gjorde sig rede til at forlade Landet; han satte Odd Thorarensøn over Skagefjord, og overdrog ham hele sin Sag; Thord Tott derimod gav han Bestyrelsen af sin Fædrenearv, og paalagde ham at staae Odd bi imod Eyjolf og Rafn. Gissur kom til Bergen, hvor Thord Kakale var, og de mødtes ikke som Venner. Gissur drog da strax til Vigen, hvor han fandt Kong Hakon.

Ivar drog til Island i Kongens Ærende.

283. Om Høsten lod Kong Hakon indrette til Vintersæde paa Bjerget i Tønsberg; det var den otte og tredivte Vinter i hans Regjering. Baade Gissur og Thord opholdt sig der, Gissur i Byen og Thord paa Bjerget. Om Foraaret sejlede Kong Hakon til Bergen paa Korsfuden. Om Sommeren kom Erkebiskop Einar til Landet, han landede ved Alde, og begav sig strax langsmed Landet til Throndhjem uden at ville besøge Kongen, hvilket forekom denne underligt. Denne Sommer, da Kong Hakon opholdt sig i Bergen, sendte han Ivar Engelsen til Island, forat fremme hans Sag der ved Hjælp af Biskopperne, som han havde megen Tillid til. Men Kongen gav Gissur og Thord Sysler, Gissur fik et oppe i Throndhjem, men Thord efterpaa i Skeen. Om Vinteren, forend Ivar kom ud til Island, havde Rafn og Eyjolf dræbt Odd Thorarensen i Geldingeholt, og om Sommeren efter, da Ivar kom ud om Høsten, havde der staaet et Slag paa Thveraaere imellem Thorvard Thorarensen, som Thorgisl Bødvarsen og Sturla Thordsøn understøttede, og Rafn og Eyjolf; Eyjolf faldt, men Rafn flyede. Ivar opholdt

sig om Vinteren i Skalholt, og syntes, at Bisκoppen ikke tog sig saa ivrig af Kongens Ærende, som han havde lovet. Om Foraaret drog Ivar nordpaa til Skagefjord, hvor han kom sammen med Biskop Henrik og Thorgisl Skarde, som da forestod Skagefjord, og anbefalede dem Kongens Ærende. De fandtes begge villige, stævnede Benderne sammen i Skagefjord, og anbefalede dem tillige-med Ivar Kongens Sag; det blev da afgjort, at alle Indbyggerne i Skagefjord og Øfjord lovede at betale Skat, og ligeledes vilde de fleste Bender paa Nordlandet betale den Skat, de kunde blive enige om med Ivar. Om Sommeren rejste Ivar til Norge, og fandt, at han ikke havde faaet saameget udrettet, som han ventede; hvilket han især tilskrev Gissurs, men noget ogsaa Thords Venner.

Erkebiskop Einar kom til sit Sæde.

284. Erkebiskop Einar kom til sit Sæde i Nideros; og da han erfarede, at Kong Hakon havde optaget det ilde, at Biskoppen ikke havde opsegt ham, da han kom til Landet, saa rejste han ned til Bergen; Kongen modtog ham vel. Erkebiskoppen var en særdeles Ven af den unge Konge, thi han havde givet ham Kongenavn. Han bad Kongen at dele Landet imellem sine Sønner, som passelig kunde være. Kong Hakon raadslog derom med sine Venner og Raadgivere, men disse vare af meget forskjellig Mening; nogle sagde, at Magnus skulde have en Trediedeel af Landet og Hertugstittel; andre meente, at man skulde dele Landet i to lige Dele, skjendt Hakon førte Kongetittel. Der vare ogsaa nogle, som slet ikke vilde indfinde sig til dette Møde, naar Brødrenes Kaar i nogen Henseende skulde blive ulige. Kongen optog dette

vel, og sagde, det bedste var, at Gud deelte dem imellem; Mødet endtes saaledes, uden at nogen Bestemmelse blev tagen. Erkebiskoppen drog tilbage til sit Sæde, og Kongen og han skiltes som gode Venner. Kong Hakon den Unge havde den Sommer sendt nogle Mænd ud til Spanien til Kongen af Kastilien; den fornemste blandt disse Sendebud var Præsten Elis; de havde nogle Falke med som Foræring til Kongen, samt andre Ting, som der vare Sjeldenheder. Da de kom ud til Spanien, tog Kongen vel imod dem og den norske Konges Foræringer; de opholdt sig der i nogen Tid, og nøde megen Hædersbeviisning.

Skrivelse til Danmark.

285. Den næste Vinter sad Kong Hakon i Bergen; det var den ni og tredivte i hans Regjering. Om Foraaret henimod Paaske sendte han Thorlaug Bose med nogle andre Mænd til Danmark til Erkebiskop Jakob i Lund; Kongen sendte denne Brev, at han skulde sende Brev og Bud til Kong Kristoffer, forat forhøre, om han vilde holde noget af det Forlig, som var sluttet imellem de Danske og Nordmændene den Sommer, da Kong Hakon laae ved Ekerøerne. Da Thorlaug kom til Lund, modtog Erkebiskoppen ham vel, og lod ham blive hos sig, men sendte nogle Mænd til den danske Konge i Roeskilde i Sjælland. Men da Kongen erfarede deres Ærende, beholdt han dem hos sig, og sendte nogle Mænd over til Skaane, forat gribe den norske Konges Sendebud. Erkebiskoppen fik imidlertid Nys derom, advarede Thorlaug, og forsynede ham med Heste, saa han red op i Sverrig, men nogle af hans Ledsagere bleve hemmelig tilbage hos

Erkebiskoppen. Thorlaug drog med de andre til Vigen, og saa nordpaa mod Kongen, og kom paa Hvide Søndag til ham i Bergen, og bragde ham Efterretning om, at den danske Konge ikke havde i Sinde at holde Forliget med Nordmændene, samt Erkebiskoppens Budskab, at Kong Hakon ikke maatte vente, der blev noget af den Betaling, de Norske havde at kræve hos de Danske, eller af de andre indgaaede Vilkaar. Kongen var kun lidet tilfreds dermed; men kort efter lod han Olafssuden sætte i Vandet, og bekjendtgjorde, at han vilde seile til Throndhjem. Men da Skibet var lagt ud under Fenring, befalede Kongen, at man skulde seile øster til Vigen. Han sendte forud Breve til Vigen til Sysselmændene og de Kjøbmænd, som plejede at seile paa Danmark, og befalede strængelig, at ingen Øreflaade maatte seile længer østerpaa, end til Ekerøerne, førend der kom nøjere Bestemmelse fra Kongen. Da han kom til Vigen, sendte han Udbudsbreve over hele Vigen, og stævnede Leensmændene til sig. Der samledes da en stor Hær og en Mængde Skibe, hvormed Kong Hakon drog til Ekerøerne; der samlede sig en meget stor Hær; man anslog det til ikke mindre end tre hundrede Skibe; saaledes som Sturla kvad:

Ej, højbaaren Fyrstevinger!
Efter Fredens Brüd I hvilte,
Dog i Stilhed Hirdmænd raske
Længe krigersk Flaade rusted;
Stolte Skibe, nylig bygte,
Styred du for Elvens Munding
Gjennem Brænding, Nordmænds Konge!
Fjenders Række Død at bringe.

Da Kong Hakon kom til Ekeresund, sendte han en stor Deel af Hæren sønder til Halland, og befalede dem at hærge Landet og ødelægge det baade med Ild og Sværd. De to Dele af Hæren sendte han sønder til Glymsteen under Anførsel af Ogmund Krækedans, Arnbjørn Pose, Baard i Hestbæ, Aslak Gus, Povel Gaas og Amunde Haraldsen. En Trediedeel skulde gaae op i Geitkjær; den anførtes af Jon Drotning, Jon Lodinsen, Thord Kakale og endnu flere Sysselmænd fra Vigen. De sejlede alle sammen til Mostresund, saaledes som Sturla kvad:

Lette Snekker lode dine
Folk med Tong og Takkel ile
Hen til Mostresund paa Søen;
Gøten rædsom Leding spurgte.
Da den Flaade holdt til Havnen,
Hoved-Gallioner lyste,
Eders Somænd Sejl nedtoge,
Sorg og Frygt betog de Danske.

Da Kongen kom til Mostresund, traf han nogle Danske der, af hvilke de fleste bleve dræbte.

Krigstog i Danmark.

286. Bartholomei Messedag var om en Torsdag. Da gjorde Nordmændene sig færdige til Landgang, som Kongen havde bestemt. De gik i Land ved Glymsteen, men begge Jonerne droge først ind i Vardfjord, og brændte der et Kirkesogn; derpaa styrede de sydpaa til Geitkjær, og gik paa Land der; en Deel af Indbyggerne havde samlet sig, men gjorde kun en kort Tid Modstand, og der faldt mange af de Danske. Derpaa gave Nord-

mændene sig til at hærge og brænde Landet; saaledes som Sturla kvad:

Hersker! Toget du anførte
Mod en frygtet Konges Rige,
Dine tappre Tropper snarlig
Fiendtligt Land, til Kamp, betraadte;
Dine Kjæmper Hallands Hære
Sloge rask, mod Øst fra Geitkjær,
Uden Skaansel, maatte mange
Egen Frihedś Tab beklage.

Nordmændene gik igjennem Landet, dræbte Folkene og brændte Bygderne; Indvaanerne flyede, alle, som kunde; saa kvad Sturla:

Raske Gutter Staalet lode
Højt i Landsestormen klinge,
Skarpe Sværde saared Danske,
Blod af aabne Vunder strømmed;
Mange faldt og Livet lode,
Andre knap ved Flugt det reddede,
Skrækkens Hjelm fra Hæren lynte,
Herlig rustet Kamp den søgte.

Til den vide Valplads ilte
Under Fanen stærke Helte,
Paa dit Vink de Fiender fældte,
Flur i Græs de maatte bide;
Midt i Blodets Bølger deelte
Ørn og Ulv det friske Bytte,
Fordum kjække Krigerskarer,
Uden Liv, i Valen tærtes.

Øgmund og de andre Befalingsmænd gik i Land ved Glymsteen Bartholomei Messedag, og fandt ingen Modstand, men dræbte adskillige Danske; om Aftenen og om Fredagen brændte de Bygderne, og droge heelt sønderpaa til Aaen Eidre, hvor de brændte en Flække. Om Løverdagen vendte de tilbage, og brændte alle de Bygder, der laae for dem; saa kvad Sturla:

Tappre Hirdmænd hedest Flamme
Højt i Danmark stige lode,
Over Huse flux den flagred,
Svied Bygder af til Grunden;
Vidt omkring i Bønders Byer
Birkers Ødelægger raste,
Og til Skoven Folk da Flugten
Over brændte Marker toge.

Derpaa droge Nordmændene til deres Skibe. Om Natten til Søndag laae de paa deres Skibe; da opkom der en stærk Storm, som rev nogle af deres Skibe løse fra Landtovene, men Folkene fik Godset frelst, og gik selv over paa Skibe, som laae for Ankertove. Om Søndagen kom en stor Hob Danske ned, og dræbte nogle af Nordmændenes Svende paa Landet. Derpaa toge de de Skibe, der vare drevne til Land, thi Vinden havdeført paa Land, gjorde store Baal paa dem, og tænkte de skulde drive ud imod Nordmændenes Skibe; men da disse saae dette ny Paafund, roede de op imod dem ved Landet, fik Stavnleer kastede over paa nogle af dem, og trak dem til sig, og de lede ikke nogen Meen af dette Anslag. Derpaa droge Nordmændene bort fra Glymsteen, og brændte noget efter Staden paa Arancæs; saaledes som Sturla kvad:

Gnister sprang, mod Øst fra Elven,
I det Tag, som snart blev varmet,
Og de Danskes høje Haller
Brat i Sorgens Time styrted;
Brand i hver en Bolig raste
Rædselfuld paa Hallands Kyster,
Og i Nord fra Glymsteen grebe
Flammens Klæer de høje Gader.

Kong Hakon laae ved Ekerøerne, da Flaaden kom sammen med ham; de deelte nu Byttet efter Kongens Bestemmelse. Kong Hakon betænkte da, at Nordmændene havde anrettet megen Ødelæggelse i den danske Konges Rige, og besluttede at sende nogle Mænd til Danekongen, forat forhøre, om han vilde slutte Forlig eller fortsætte Krigen med Nordmændene. I dette Ærende bleve Prædikebrøderen Simon og Broder Sigurd afsendte; den danske Konge vilde ikke gjerne indlade sig herpaa, og ytrede sin store Misfornøjelse over, at Nordmændene havde hærget paa hans Rige; de fik heller ingen endelig Besked af ham, men vendte tilbage, og forkyndte Kong Hakon Udfaldet af deres Ærende, og at de ikke troede, der var noget Forlig at vente.

Om Kongen af Spaniens Sendebud.

287. Kong Hakon drog bort fra Ekerøerne, men lod sin Søn Kong Hakon blive tilbage ved Elven; han laae i Strømsund med ti store Skibe, og følgende Skibshøvedsmænd vare hos ham: Ogmund Krækedans, Vesete fra Hell, Simon Staur, Lodin Staur og Helge den Røde Præst; Gjæsterne havde to Skibe. Kong Hakon drog nordpaa i Vigen, og agtede sig nord i Landet, men da

han kom til Agde, kom Præsten Elis til ham, som den unge Konge havde sendt til Spanien; han forkyndte Kongen, at Sendebud fra Kongen af Spanien vare ankomne til Landet, af hvilke den fornemste hed Sire Ferant, og de havde vigtige Ærender til Kong Hakon; Kongen af Spanien vilde nemlig være hans Ven, og befæste dette ved nøje Svogerskab. Da Kong Hakon kom til Rødesund, vare Sendebudene der, og berettede ham deres Ærende. Kongen bestemte, at de skulde oppebie ham i Tønsberg, indtil han om Foraaret kom tilbage nordenfra, og da vilde han efter sine gode Mænds Raad give dem Besked paa deres Ærende. Kong Hakon drog derpaa til Bergen, og indrettede der til Vintersæde. Om Efteraaret kom Ivar Engelsøn fra Island, og bragde Efterretning om hvad der var forefaldet.

Kong Hakon den Unge paalagde de Danske Skat.

288. Kong Hakon den Unge laae, som før blev fortalt, om Høsten i Strømsund, og indjog de Danske megen Skræk; han sendte Bud omkring i Halland til de Herreder, som ikke vare blevne brændte, og paalagde dem en svær Brandskat, og bestemte, hvor mange hundrede Øxne de skulde levere ham, da han ellers vilde komme, og ikke behandle dem bedre, end de andre, der var brændt for. De Danske fandt sig i Kongens Paalæg, leverede ham en stor Mængde Øxne, og Skatten betalte de med Vox, Lærred og Sølv. Alt dette blev bragt til Kong Hakon i Strømsund, hvor han blev liggende paa Skibene ligetil Mortensdag. Sjællænderne samlede sig om Vinteren, og frygtede meget for, at Kongen skulde hærge paa

dem. Kong Hakon den Unge lod lave til Julegilde for sig i Tensberg, og drog did for Juul, men satte Ogmund Krækedans til at passe paa esterpaa tilligemed Sysselmændene. Kong Hakon blev i Tensberg om Julen, men kort efter sendte Ogmund Bud, at han skulde komme esterpaa, thi mange Trusler af de Danske vare komne ham for Oren. Kong Hakon forlod strax efter Julen Tensberg, men fik meget haardt Vejr og maatte krydse meget førend han naaede Havnen i Spjør østenfor Folden; derpaa gik han ombord paa en Skude, og lod sig føre til Fastlandet, lod sig derpaa skytse frem til Lands og lod Skibene sejle udenfor ester til Elven; han kom til Kongehelle førend Skibene, og blev paa Holmen ved Kongehelle til Fasten. Da kom der Brev fra hans Fader, at han skulde drage til Oslo, og bie der, indtil Kong Hakon kom nordenfra, og de i Forening kunde overlægge, hvorledes man skulde svare paa Sire Ferants Andragende fra Kongen af Spanien, som forlangte, at Kong Hakon skulde give een af hans Brødre sin Datter Jomfru Kristine til Ægte. Kong Hakon den Unge drog Askeonsdag fra Kongehelle til Oslo. Kort efter kom der Brev til ham fra Gøtland fra hans Svigerfader Birger Jarl, at han snarest muligt skulde komme over til ham. Eftersom hans Fader endnu ikke var kommen nordenfra, saa sejlede han til Kongehelle, hvor han ankom i Begyndelsen af Dimmelugen, rejste derfra til Ljodhus, hvor hans Svoger, den svenske Konge Valdemar var, og han modtog Kongen med meget Venskab. De rede begge sammen op til Gøtland. Da Birger Jarl erfarede, at hans Svigersøn Kong Hakon var kommen til Sverrig, befalede han sine Mænd at vise ham og hans Følge al Ære, og udgav den strænge

Befaling, at dersom nogen spottede Nordmændene eller gav dem Ogenavne, skulde det gjælde deres Hals. Frænderne tilbragde Paasken sammen i Vestergøtland paa Gaarden Lenar, og Paaskedag ved Messen ledsagede Kong Valdemar og Birger Jarl Kong Hakon til Alteret, viste ham megen Ære, og gave ham Plads imellem sig. De skiltes ogsaa ad i største Kjærlighed og Venskab; Kong Hakon red ned til Kongehelle, og drog siden nordpaa i Vigen. Han red tit ud forat fornøje sig paa Jagt med Falke og Hunde; en Dag var han saaledes taget efter over Aaen til Guldø, forat fornøje sig; Natten efter blev han syg, og da han kom tilbage til Folden, tog Sygdommen til; han lod sig da roe paa en Skude over Folden til Tønsberg, og lod sig bringe op til Klosteret, hvor han maatte lægge sig. Der besøgte den Læge ham, som Sire Ferant havde med sig fra Spanien, og gav ham noget imod Sygdommen, men den tog ikke desmindre til, og han døde kort efter. Hans Aarstid er to Dage efter Vitalismesse. Dette tyktes alle et stort Tab, thi Kong Hakon var meget afholdt af sine Mænd. Han var en Mand af Middelvært, noget høj, vel voxen, smuk af Aasyn, Haar og Ojne, stærk, behændig og let af sig, den bedste Rytter, som den Gang var i Norge. Hans Lig blev ført ind til Oslo og jordet i Halvardskirke, der hvor Kong Sigurd Jorsalefarer var begravet.

Krigstilberedelser.

289. Kong Hakon opholdt sig denne Vinter i Bergen; det var den fyrretyvende i hans Regjering. Han sendte da Udbudsbreve over hele Norge, og skikkede Bud til Erkebiskop Einar og alle Lydbiskopperne, at de skulde

følge ham i denne Leding. Kong Hakon lod et særdeles smukt Skib, som han da havde ladet bygge i Bergen, og kaldte Mariesuden, løbe af Stabelen; Ilden stod af Bankestokken, da det løb i Søen. Saa kvad Sturla:

Herlig Konge krigersk Flaade
Paa det salte Hav lod glide,
Da de kolde Kjøle lode
Hedest Ild af Planker gnistre.
Alle Mand, du kjække Kriger!
Orlogsflaaden maatte gjæste,
Voldest Leding blev udskrevet
Da fra hele Norges Rige.

Kong Hakon spurgte sin Søns Død.

290. Da Kong Hakon var færdig fra Bergen, styrede han efter forbi Agde; der erfarede han sin Søn Hakons Død, som han med Rette tog sig meget nær. Han styrede da først til Tønsberg, hvor han holdt Raad med sine bedste Raadgivere om det Svar man skulde give Sire Feraut paa hans Ærende. Man holdt det for et passende Giftermaal, naar Lykken vilde føje, og Kongen gav derfor Sendebudet det Løfte, at han vilde sende sin Datter Fru Kristine ud til Spanien efter Kongens Begjering, paa Vilkaar, at Jomfruen skulde vælge sig en af hans Brødre til Mand, hvilken hun og de gode Mænd, som Kongen sendte med hende, syntes bedst om. Derpaa lod Kongen gjøre Anstalter til hendes Reise, og udnævnte hendes Følgeskab; de fornemste vare: Biskop Peter af Hammer, Prædikebroderen Simon, Ivar Engelsøn, Thorlaug Bose, Lodin Lep, Amunde Haraldsøn og mange andre anseelige Mænd. De havde over hundrede Mand med

sig; og mange fornemme Kvinder fulgte ligeledes med Jomfruen. Kong Hakon udstyrede hende med saa stor en Medgift i Guld og brændt Sølv, hvide og graae Skindvarer og andre Kostbarheder, at man ikke vidste noget Exempel paa, at en saadan Medgift før var medgivet en Kongedatter fra Norge. Kongen lod ligeledes indrette en stor Snekke for dem, hvor der vare Kahytter, paa den ene Side en for Jomfruen, paa den anden Side for Sire Ferant, thi han kunde ikke være hos de andre Mænd, da han var søsyg. Det hele Tog blev udredt med megen Bekostning og Pragt; saaledes som Sturla kvad:

Ædling herligst Ungmø sendte
Over Hav, til fjærne Lande,
Ej en Kongers Konge bedre
Nogen Kvinde før udstyred;
Gjæve Sømænd saa den elskte
Datter, hist i Syd, modtoge,
Som om Kongen selv de skulde
Der ombord, af Havnen, føre.

Saasnart alt var færdigt til Jomfruens Afrejse, sejlede de ud, og ankom til Jarnamoda i England.

Den danske Konges Budskab til Kong Hakon.

291. Kong Hakon blev i Tønsberg, og der samlede sig mange og udsøgte Folk til ham. Saa kvad Sturla:

Over Hav, fra høje Norden
Og de Finners Bygder stunded
(Snekker høje Bølger brøde)
Brave Mænd, til dig o Konning!
Du fra hver en Havn lod glide
Ud paa Søen ladte Skibe,

Stormen malte Stavne sendte
Støv og Sand i Nord fra Elven.

Da Kong Hakon var i Tensberg, ankom fra Danmark Prædikebroderen Absalon, som var Provincialis over alle Prædikebrødreklostre i de nordiske Lande; han var af den danske Konge sendt til Kong Hakon med Begjering, at Nordmændene ikke skulde hærge hans Rige, og forkyndte, at den danske Konge vilde holde Møde med Norges Konge, og slutte Forlig med ham efter gode Mænds Raad. Kong Hakon forestillede dette for sine Venner, men de fandt, at man ikke maatte fæste Lid til de Danskes Løfte, da de ikke havde opfyldt deres forhen indgangne Forpligtelse. Kong Hakon gav derfor den Besked, at han vilde seile til Danmark efter sin Bestemmelse, men fare fredelig frem, indtil det viste sig, om det kunde komme til Forlig imellem ham og den danske Konge. Absalon drog med denne Besked tilbage til Danmark. Derpaa gjorde Kong Hakon sig færdig til at seile fra Tensberg, og førte Mariesuden, et Drageskib paa tredive Roerbænke; Hovederne og Halsene vare forgyldte, og Sejlene smukt malede. Desuden havde Kong Hakon mange andre store og veludrustede Skibe; og det saae i Solskin ud, som om der straalede Ild ud fra Hovederne, Vejrfanerne og de forgyldte Skjolde ved Stavnene, saaledes som Sturla kvad:

Diglens Blus [1] man saae paa Sejlet,
Sirlig prydet blev det hejset,
Rødt forgyldte paa din egen
Drage Hoveder sig rejste;

[1]) Guldet.

Og tillige over Flaaden
Af det slagne Guld i Rækker
Krigsmænds Skjolde skinned herlig,
Over Havet Lysning spredte.

Da Kong Hakon var færdig, sejlede han med hele Hæren fra Tønsberg øster over Folden. Hardangrerne, Thorer Greipsøn og Baard Grøesøn sejlede paa Erkebiskoppens Skib, saa at Stavnen i Skibets Fordeel gik i Søen og Vejrfanerne sad fast i Sejlet; Erkebispen sejlede til Ekerøerne forat træffe Kongen, og det var let at mærke, at denne var meget fortrydelig derover. Kong Hakon holdt derpaa Stævnemøder med sine Folk, og forestillede, hvilket Tab han og alle Norges Indbyggere havde liidt ved den unge Konges Død, men endskjøndt den almægtige Gud havde berøvet ham denne, saa kunde Kongevalget dog ikke være vanskeligt, da man havde hans Søn Magnus; hvorpaa han i en siirlig Tale foreslog, at man skulde tage ham til Konge i den Afdødes Sted. Alle bifaldt hans Ord, og vilde gjerne samtykke heri; især anbefalede Erkebiskoppen det. Da svarede Kongen: „Hr. Erkebiskop," sagde han, „da vi talte om Landets Deling imellem mine Sønner, drev I især paa, at Kong Hakon alene skulde bære Kongenavn efter mig, men Junker Magnus skulde være Hertug. Saavel I, som flere Mænd, fandt det underligt, at jeg ikke aabenbar vilde give mit Samtykke hertil, men det forekom mig urigtigt, saaledes at gjøre Forskjel imellem mine jævnbaarne Sønner, og jeg henstillede da, som ellers, Sagen til Gud, at han skulde dele imellem dem; men nu er det kommet dertil, at den, I vilde have hævet, er kaldet bort, og han lever endnu, som I og flere af mine Raadgivere ikke vilde til-

staae saa megen Hæder, som ham tilkom." Erkebiskoppen svarede: „Jeg tilstaaer, Herre, at det var mit Ønske, at der kun skulde være een Konge ad Gangen over Norge, og jeg undte ingen mere denne Ære, end Hakon, thi han var den ældste af de Brødre, og jeg havde desuden givet ham Kongenavn. Men da Gud nu har bortkaldt ham, saa under jeg ingen mere Kongenavn, end Junker Magnus." Ogsaa dette blev modtaget med meget Bifald, og der blev besluttet, at Kong Hakon skulde holde et almindeligt Thing, forat give Magnus Kongenavn. Rigtignok plejede Kongevalget sædvanlig at skee paa Ørething i Throndhjem, men man fandt det dog klogere, at Landet ikke var uden Konge, imedens Kong Hakon var borte fra Riget.

Magnus Hakonson tages til Konge.

292. St. Hansdag holdt Kong Hakon et almindeligt Thing paa Ekeroerne, paa hvilket Junker Magnus blev tagen til Konge. Erkebiskop Einar gav ham Kongenavn. Han svor derpaa paa lignum vitæ at holde sine Undersaatter Lov og Ret. Derefter aflagde Knud Jarl Troskabsed til Kong Magnus, efter ham Leensmændene, Stallerne og Skutelsvendene, og efter dem igjen tolv Bønder af hvert Fylke. Dagen efter uddeelte Kong Magnus sømmelige Gaver, først til sin Fader Kong Hakon. Erkebiskoppen gav han et meget kosteligt Langskib paa over tyve Roerbænke, og endnu flere Foræringer. Desuden uddeelte han passende Gaver til alle de anseelige Mænd, som havde været til Gjæst hos ham, hvilket strax gjorde ham meget elsket. Kong Magnus antog nu et stort Følge,

deriblandt de fleste af hans Broder Kong Hakons Tjenere. Han skulde nu blive tilbage forat forsvare Landet.

Kong Hakons Sejlads.

293. Efterat alt dette var bragt i Orden, lagde Kong Hakon bort fra Ekerøerne med Flaaden, men Kong Magnus vendte tilbage til Vigen, og tilbragde Sommeren i Tønsberg. Kong Hakon sejlede til Danmark med tre hundrede og femten Skibe, en meget prægtig Flaade. Saa sagde Sturla:

Som fra Norden, over Havet,
Lynets Glands i Pragt sig viste,
Pløjed eders Flaade, Fyrste!
Belgers Mark til frugtbar Slette;
Favre Sejl udfyldte Vinden,
Flagrende de Snekker ledte,
Og forgyldte Fløje viste
Vejen hen til Øresundet.

Kong Hakon styrede med Flaaden til Øresund, til Kjøbenhavn, og lagde sig i Refshaledybet. Flaaden vakte i høj Grad de Danskes Beundring og Frygt. Saa kvad Sturla:

Hvilken Ild af Havet syntes
Skjønt oprinde hvor berømte
Konnings store Krigerflaade
Havn i Daneriget valgte;
Aldrig før en ædel Fyrste
Sig med slig en Styrke viste
Der ved skjønne danske Kyster,
Did I Eders Skibe førte.

Om Tirsdagen kom Kong Hakon til Kjøbenhavn, og Fredagen efter kom ogsaa den danske Konge til Staden med en stor Hær, og mange fornemme danske Herrer, blandt andre Erkebiskop Jakob af Lund, tre Lydbiskopper og Biskop Jarmar fra Re i Vindland. Da man begyndte at underhandle om Forlig, viste der sig strax mange Vanskeligheder, og en stor Deel af Nordmændene opmuntrede Kong Hakon til at hærge paa den danske Konges Rige; men Kongen havde tilstaaet de Danske en Stilstand paa sex Dage; saa kvad Gissur Thorvaldsøn, der den Gang var med Kongen:

En Stilstand Kongen stifted,
Sex Nætter bød han alle,
Som ham, til Fejde, fulgte,
Den Fred i Agt at tage.

Erkebiskop Einar arbejdede ivrigst paa Freden; men jo længer begge Parter talte sammen, desto større fandt baade Danske og Nordmænd den Skade de havde liidt. Da der var holdt Overregning, foreslog Erkebiskoppen med Kongens Samtykke, at hver af Kongerne skulde ansætte sit og sine Mænds Tab. Da man var bleven enig derom, kom der endnu i Vejen, at Kong Kristoffer vilde dømme først. Da dette blev forebragt Kong Hakon, saa meente han, som ogsaa sandt var, at den der dømte sidst, havde hele Sagens Udfald i sin Magt, og derfor gav han sit Samtykke dertil; han havde desuden allerede givet sine Folk Ordre, hvor de skulde gaae i Land og hærge, hvis Forliget ikke kom i Stand. De Danske vare meget begjerlige efter Fred, thi de fandt den norske Konges Styrke stor og frygtelig; saaledes som Sturla kvad:

Alle tyktes, Agdes Herster,
Højberømt i fjærne Lande!
Hist i Syd fra Havet, farligt
Heftig Kamp med dig at prøve.
Syguers [1] Drot! af Danske alle
Du om Freden snart anraabtes,
Det er klart at dine Fiender
Livets Frelse saae med Glæde.

Det kom endelig saa vidt, at Koug Kristoffer eftergav den norske Konge sit og sine Mænds Tab, og derpaa gjorde Koug Hakon det samme ved den danske Konge, og tilgav de Danske al den Ufred og Modgang de havde tilføjet Nordmændene. Alle glædede sig over dette Forlig, undtagen Erkebiskop Jakob og Hr. Jarmar fra Vindland. Efter Forliget drak Koug Hakon med den danske Konge i hans Landtelt, og næste Dag gik den danske Konge ombord hos den norske, og drak med ham. Ved dette Forlig sluttede de fuldkomment Venskab med hinanden, saa at de gjensidig skulde komme hinanden til Hjælp naar det behøvedes. Derpaa gav den danske Konge Koug Hakon anseelige Foræringer, men Kong Hakon tilbød Kong Kristoffer, om han vilde have Mariesuden eller i dens Sted tre andre Skibe, som han selv maatte vælge iblandt Flaaden; den danske Konge modtog Gaven, men forbeholdt sig siden at sende Bud til Kong Hakon forat vælge, hvilke Skibe han helst vilde have. De skiltes derpaa ad i megen Kjærlighed, og Kong Hakon vendte efter Forliget tilbage til Norge. Saaledes som Sturla kvad:

1) Sognboers.

Af Lykken hejt velsignet
Vor ædle Drot har skjænket
Af Guld, i Mængde, Gaver
Til Skaanes rige Konning, —
Og Rommeriges Herſker,
Til sine Kjekkes Glæde,
Kom hjem med højest Ære
Og herligst Pragt til Norge.

Kong Hakon drog først til Tunsberg, og traf der Kong Magnus og Dronningen Fru Margrete. Derpaa droge de begge til Bergen. Da gav Kong Hakon Kong Magnus Rygjefylke. De droge derpaa til Throndhjem, hvor de agtede at blive om Vinteren; Dronningen og Fru Rikiza vare ombord hos Kongen.

Kongedatteren Kristines Rejse.

294. Nu er at fortælle om Fru Kristine og hendes Medfølgeres Rejse, at de droge over Havet fra England til Normandi, og da de kom did, vilde Ivar Engelsen følge den vestre Søvej, men Sire Feraut og Thorlaug Bose og de, som havde Ærende til Kongen af Frankerig, vilde først drage til ham. De begave sig derfor op i Landet, og kjøbte over halvfjerdsindstyve Heste foruden dem de havde ført med sig. Thorlaug Bose og Sire Feraut begave sig til den franske Konge, der modtog dem vel, og da han fik at vide, at Jomfruen var med dem, bad han dem lægge Vejen vester igjennem Gaskogne, og gav dem en Ledsager med, med Brev og Indsegl paa fri Befordring og Fortæring igjennem hele Riget; denne Ledsager fulgte dem til Staden Narbonne ved Jorsalehav. Derfra rejste de igjennem Katalonien, og kom saa over høje Fjelde

og besværlige Veje. Jomfruen udholdt Rejsen godt, og bestandig bedre jo længer de kom frem. Da de kom til Staden Geronna, og Jarlen der erfarede Jomfruens Ankomst, red han hende imøde fra Staden vel to Miil tillige med to Biskopper og tre hundrede Mand; og da hun kom til Staden, greb han hendes Hests Bidsel og førte hende ind i Staden, men Biskoppen fulgte hende paa den anden Side, til hun kom til Herberget, med megen Hædersbeviisning. Saa rede de over Barzalonna og Aragonien; da Jomfruen red til Barzalonna, red Kongen af Aragonien hende over tre Miil imøde med tre Biskopper og en utallig Hær, viste hende al Hæder, tog selv hendes Bidsel og førte hende til Hest ind i Staden, forsynede hende og hendes Følge med Levnetsmidler i to Dage og siden igjennem hele sit Rige; og hvorsomhelst de kom til Stæderne, der rede Jomfruer, Riddere og Baroner hende imøde efter Kongen af Aragoniens Foranstaltning. To Dage før Juul kom Jomfruen til Kastilien til Byen Sarre, og overalt rede de fornemste Mænd hende imøde, ved denne By Kongen af Kastiliens Broder Ludvig og Biskoppen af Astorga. Juleaften kom de til Burgos, hvor de bleve meget vel modtagne, og fik Herberge i det Kloster, hvor Kongens Søster Fru Berenger var. Tredie Juledag ved Messen ofrede Fru Kristine et stort Bordkar, et andet havde hun før ofret i Rouen, og formedelst slige Gaver blev hun saa berømt, at man ikke vidste Mage til, at nogen udenlandsk Jomfru havde erholdt saa store Æresbeviisninger. Fjerde Juledag rede de ud af Staden Burgos efter Kongen af Kastiliens Bestemmelse, som havde fastsat Jomfruens Ankomst hos ham til den ottende Dag i Julen; og samme Dag om Aftenen sendte Fru Berenger

Jomfruen syv prægtige Kvindesadler og en Baldakin til hende selv. Samme Dag red Kongen af Kastilien hende imøde med en stor Hær, og modtog hende som det havde været hans Datter, tog hendes Hest i Bidslet, og fulgte hende ind i Staden. Den tiende Dag i Julen red Kongen selv med hende til Vallident, hvor Kongens Søn red dem imøde med en stor Skare Riddere, Baroner, Ærkebisper og Lydbisper, samt Gesandter, baade kristne og hedenske. Kongen anviste hende et hæderligt Herberge, og viste hende saa megen Ære, at ingen fremmed Mand eller Kvinde nogensinde var modtaget med større Hæder. Hver Gang Kongen eller Dronningen besøgte hende, førte de hende hen til hendes Sæde. Derpaa sendte Kongen af Aragonien Brev til sin Svoger, Kongen af Spanien, og begjerede, at Kongen skulde give ham Jomfruen til Ægte. Kongen forestillede dette for Jomfruen og Nordmændene, overlod hende selv at bestemme sig, og sagde, at Bejleren var en brav Mand og en stor Høvding. Men eftersom Nordmændene vidste, at Kongen var til Alders, saa fraraadte de dette Giftermaal, og der blev heller ikke videre talt derom. Derpaa opregnede Kongen sine Brødre for Jomfruen, og beskrev hende deres Egenskaber. Frederik, den ældste af dem, beskrev han som en rask Mand og Rytter, en god Hersker i sit Rige, og en dygtig Jæger, hvoraf han ogsaa havde en Kløft i Læben; Henrik beskrev han som den bedste Rytter blandt alle Brødrene, men han kunde dog ikke komme videre i Betragtning, da han havde sat sig op imod sin Fader; den udvalgte Ærkebiskop Sferius beskrev han som en dulig Mand, der var vel skikket til at være Ærkebiskop af Toledo; derimod sagde han, at Broderen Filippus, udvalgt Ærkebiskop af

Sevilia, ikke skikkede sig til at være Klerk, men vilde heller færdes med Falke og Hunde; han var en ypperlig Bjørne- og Vildsvinsjæger, altid glad og munter, mild og nedladende, en god Selskabsbroder, stærk af Kræfter og en god Rytter; om hans Skabning og Skjønhed sagde Kongen intet, thi dem kunde Nordmændene betragte hver Dag. De kunde nok mærke, at Kongen holdt mest af denne af alle hans Brødre, og det var ogsaa ham, som Jomfruen og alle Nordmændene syntes bedst om; hun valgte derfor ham til sin Ægtefælle med sine Venners Samtykke. Saa siger Sturla:

Fra de brede Borge rede
Mod Prindsessen Folk i Skarer,
Vide hist ved gyldne Gaver
Din Gavmildhed Valske frydede.
Siden herligst Brud af Kongens
Hæderlystne Brødre valgte
Den til Mand, som hued hende
Selv og eders Raad tillige.

Det var paa Askeonsdag Hr. Filippus fæstede sig Jomfruen. Hun bad ham strax om at lade bygge en Kirke for den hellige Olaf, hvilket han ogsaa strax lovede, og hvad hun ellers bad ham om, blev hende strax tilstaaet. Bryllupet blev bestemt til Søndagen efter Paaskenge; og da Tiden kom, blev det fejret med den største Pragt, som var mulig der i Landet. Onsdagen efter Bryllupet kom Kong Hakons Svende, Thoralde og Bjarne, til Spanien, og bragde Efterretning om Kongens Rejse. Derpaa gjorde Nordmændene sig færdige til at drage bort. Biskop Peter, Andreas Nikolaisøn og Amunde Haraldsøn rejste tilbage til Norge, men Ivar Engelsøn, Thorlaug

Bose og endnu nogle andre begave sig ud til Jorsaleland, og paa denne Rejse døde Ivar.

Sammenkomst imellem Kongerne og Dronningen.

295. Den Vinter da Kong Hakon efter Forliget imellem ham og den danske Kong opholdt sig i Throndhjem, gjorde han og Kong Magnus sig færdige til at drage op i Landet, og fore efter over Dovrefjeld: da havde Kong Hakon regjeret et og fyrretyve Aar over Norge. Dronning Margrete tog ad Søvejen paa Skibet Sandvommen til Bergen, hvor hun tog Mariesuden, og sejlede paa dette Skib til Vigen; her fandt hun Kongen i Tønsberg. Erkebiskop Einar var ikke draget med, thi der var kommen nogen Spænding imellem ham og Kongen. Kongerne Hakon og Magnus droge efter til Elven, forat møde Birger Jarl. Da havde den danske Konge sendt Bud om Hjælp baade til Sverrig og Norge, thi Hr. Jarmar havde gjort et farligt Indfald i Sjælland, og Grev Alfs Sønner, Jon og hans Brødre, hærgede Jylland; derover herskede der megen Ufred i Danmark.

Sammenkomst imellem Kongerne og Birger Jarl.

296. Da Kong Hakon og Birger Jarl vare komne sammen, talte de meget om den danske Konges Budskab; de bleve enige om, at de endnu samme Aar skulde udruste en Hær fra begge Riger, Sverrig og Norge, og komme Kong Kristoffer til Hjælp imod hans Fiender; de bestemte, at hver af dem skulde stille fire tusende Mand, med mindre een af dem vilde stille mere. Det gik meget venska-

belig af imellem dem, thi deres gode Forstaaelse blev bestandig større, jo længer den varede. Den Gang drog ogsaa Fru Rikiza op i Sverrig med hendes Fader, og Kong Hakon udstyrede hende sømmelig ved Afskeden. Junker Sverre blev tilbage hos Kong Hakon, som holdt meget af ham. Da sendte Kong Hakon Mariesuden til Danmark, og den danske Konge tog venlig imod denne Gave samt Kong Hakons Budskab om Hjælp, naar han maatte behøve den. Kort efter rejste Kong Hakon til Bergen, og opholdt sig der en stor Deel af Sommeren. Foraaret forud var den største Deel af Byen Tønsberg afbrændt, hvorved mange lede megen Skade. Om Efteraaret kom de tilbage, som havde fulgt med Fru Kristine, nemlig Broder Simon, Lodin Lep og Amunde Haraldsen; de vare dragne til Søs fra Spanien paa en Kog; men Biskop Peter tog til Lands igjennem Flandern, og kom derfor noget sildigere. Andreas Nikolaisen blev tolv Maaneder i Frankerig. Biskop Peter og de andre fortalte Kong Hakon meget om, hvorledes Kongen af Spanien havde modtaget hans Datter Fru Kristine, og hvor kongelig han havde betænkt dem ved Afrejsen; han havde givet dem ikke mindre end otte hundrede Mark reent Sølv foruden deres Fortæring. De talte ogsaa meget om, hvor stor en Ven han var af Kong Hakon, thi han havde lovet ham sin Hjælp imod enhver han maatte komme i Krig med, undtagen imod Kongen af Frankerig, Kongen af Aragonien, hans Svoger, og Kongen af England. Kong Hakon lovede derimod igjen Kongen af Spanien sin Bistand, undtagen imod Kongen af Danmark eller Sverrig eller England. Kongen af Spanien rustede sig den Gang imod Hedningerne, og opmuntrede Kong Hakon meget til

at følge med sig, og saaledes opfylde sit aflagte Løfte om et Korstog; thi Paven havde tilstædt, at et saadant Tog maatte ansees for lige med et Korstog til Jorsal. Biskop Peter begav sig om Sommeren til sit Bispesæde i Hammer, og fik hæderlige Gaver af Kongen.

Om Gissur.

297. Kong Hakon sad om Sommeren i Bergen; Gissur Thorvaldsen var hos ham. Kongen sendte ham til Island, og gav ham Jarls Navn, hvorimod Gissur lovede at stille Urolighederne, og at lade alle Bønderne betale den Skat, han før havde krævet. Gissur gjorde sig al Umage for at faae dette sat i Værk saa lempelig som muligt. Tilligemed Jarlsnavnet gav Kongen ham mange gode Foræringer, og sendte sin Hirdmand, Thoralde den Hvide, ud med ham, forat iagttage, hvorledes Jarlen udførte Kongens Ærende. Da Gissur kom til Island, bekjendtgjorde han overalt, hvilken Gunst Kongen havde viist ham, saavel med Hensyn til den Titel, han havde givet ham, som anden Hæder, uden at dette skulde koste nogen Penge eller nogen Skat derfor lægges paa Landet; ligeledes sagde han, at de Mænd, som gik ham tilhaande, skulde, hvad enten de vare Hirdmænd eller Skutelsvende, erholde den samme Værdighed i Norge af Kong Hakon. Mange gode Mænd bleve derved bevægede til at gaae Jarlen tilhaande, og svore ham Ed og Kong Hakon Troskab. Rigtignok kom de snart efter, at det var falsk hvad Jarlen havde sagt om Kongens Løfter, men ikke desmindre bevarede de deres Troskab mod Jarlen, saavel som mod Kongen. Om Jarlens og Islændernes Handeler har man mange Fortællinger. Om Vinteren ferend

Jarlen kom til Island dræbte Thorvard Thorarensen Thorgils Skarde ved Rafnegil, fordi Kongen havde givet denne Øfjord og alle Sveiterne nordenfor Øxnedalshede, hvilke han ansaae for sin Ejendom, men som Thorvald ogsaa gjorde Fordring paa efter sin Svigerinde Steenvør.

Om Kong Hakon og de Danske.

298. Kong Hakon sad i Bergen om Vinteren; det var den to og fyrretyvende i hans Regjering. Om Foraaret efter kom der Bud fra den danske Konge, at Kong Hakon og Birger Jarl maatte yde ham den Hjælp de havde lovet. Da dette Budskab kom til Kong Hakon, stævnede han Leensmændene til sig og udbød Leding. Da han var færdig, sejlede han efter med Landet, men da han var kommen forbi Jæderen, kom to danske Riddere til ham fra Danmark, som meldte, at Kong Kristoffer var død, men at Dronningen og de andre Høvdinger bade ham om ikke desmindre at komme dem til Hjælp. Han holdt da, som ellers, sit Ord, og rejste ned til Danmark, han havde en anseelig og smuk Hær; han styrede til Kjøbenhavn, hvor han fandt Dronningen. Birger Jarl kom derimod ikke den Sommer til Danmark, endskjøndt han havde Leding ude, og styrede østenfra til Bleking. Da Kong Hakon kom til Kjøbenhavn, havde Dronningen og de danske Høvdinger forliget sig med Alfs Sønner, og behøvede derfor ikke den norske Konges Hjælp. Kong Hakon gav Dronningen passende Foræringer, og Dronningen ligeledes ham. Da Kongen var i Kjøbenhavn, lod han en Kog tage i Øresund ovre ved Malmø, som tilhørte Hr. Jon, en Broder til Erkebiskop Jakob af Lund; ombord paa den vare de Mænd, som havde været med

Jarmar, men iblandt de danske Høvdinger var det især Bisskoppens Brødre, der understøttede Jarmar. Kong Hakon lod de grebne Mænd føre frem, og bad de Danske komme, forat tage dem i Øiesyn, om de vare Kjøbmænd eller Ransmænd. Men Indbyggerne erklærede strax, at de vare nogle af de værste Ransmænd; nogle af dem bleve halshuggede, andre straffede paa anden Maade. Kong Hakon beholdt Koggen, og bragte den siden til Hestekog. Jarmar var strax da han hørte, at Kong Hakon var kommen til Danmark, flygtet over til Vindland. De Danske toge Kristoffers Søn Erik til Konge; han var endnu et Barn.

Kongerne Hakon og Magnus kom til Bergen.

299. Kong Hakon drog om Høsten tilbage til Norge, nord til Bergen, hvor han blev om Vinteren; det var den tre og fyrretyvende i hans Regjering. Denne Vinter døde Bisskop Peter i Hammer, og efter hans Død holdt Korsbrødrene Møder om Bispevalget, men kunde ikke blive enige; de fik ingen valgt, førend deres Valgtid var udløben, og Retten faldt til Erkebisskoppen. De sendte derpaa nogle Mænd til ham, og bade ham afgjøre, hvo der af dem, de havde foreslaaet, skulde være Bisskop. Erkebisskoppen gav dem Valgretten tilbage, men stemmede dog for Korsbroderen Lodin, der ikke var nogen Ven af Kong Hakon.

Aftale imellem Kong Hakon og Gissur Jarl.

300. Kong Hakon sad om Vinteren i Bergen; om Sommeren før havde han spurgt fra Island, at Gissur Jarl ikke havde gjort sig megen Umage med at fremme

hans Ærende hos Islænderne; han sendte derfor tidlig paa Vaaren Ivar Arnljotsøn og Povel Linseyma derud med Brev, hvor megen Skat han vilde have, og befalede dem at indfinde sig paa Althinget. De droge ogsaa til Thinget, hvor Gissur Jarl og de fleste Høvdinger vare tilstede; Kong Hakons Brev blev bekjendtgjort, men Meningerne derom vare heel forskjellige. Jarlen anbefalede Kongens Ærende, dog paa en anden Maade end der stod i Brevet, men Sønderlændingerne, der vare Jarlens Venner, talte mest imod Skatten; Ivars Ærende fik saaledes ingen Fremgang, og han vendte med sin Ledsager om Sommeren tilbage til Kongen. De paastode da, at Sønderlændingerne ikke saa dristig vilde have afslaaet at betale Skat, hvis det havde været Jarlen imod.

Biskop Henrik af Hole døer.

301. Den Sommer, da Kong Hakon havde sendt Ivar og Povel til Island, drog han fra Bergen til Tønsberg tilligemed Kong Magnus. De rejste efter til Elven, forat holde en Sammenkomst med Birger, med hvem Venskabet vedvarede; Jarlen og hans unge Sønner med mange andre fornemme Mænd vare til Gjæstebud hos Kongen; de fornyede atter deres Forbund, som skulde vare saalænge de levede, og aftalte et nyt Møde til næste Sommer. Kong Hakon drog derpaa til Vigen; Biskop Henrik af Hole, der længe havde fulgt med ham, var ogsaa nu hos ham; da Kongen var kommen til Folden, blev Biskop Henrik syg, og kort efter, da de havde sejlet over Folden til Tønsberg, døde han; han blev begravet i Olafskirken i Tønsberg, hvor Kongen selv sang over hans Grav, og

talte meget til hans Roes, hvilket han i mange Henseender havde fortjent.

Kongerne Hakon og Magnus droge til Bergen.

302. Derefter droge Kong Hakon og Kong Magnus til Bergen, hvorfra de agtede sig til Throndhjem; der ankom de St. Olafs Aften. Der i Byen fandt de Erkebiskop Einar, og ligeledes var Korsbroder Lodin fra Hammer kommen did efter Erkebiskoppens Raad, og var valgt til Biskop imod Kongens Villie, hvorover denne var fortrydelig paa Erkebiskoppen. Da Kong Hakon lagde op i Aaen til Byen, kom hans Skib paa Grund paa Oren lige overfor Bakke; Erkebiskoppen roede til, og befalede sine Folk at hjælpe til at Skibet blev flot, men Kongen vilde ikke tage imod hans Hjælp. Derpaa lod Kongen sætte Støtter under Skibet, at det ikke skulde krænge i Ebben, og da Floden kom, blev det flot, hvorpaa Kongerne sejlede til Byen. Erkebiskoppen modtog dem i en højtidelig Procession, og kyssede Kong Hakon. Kort efter holdt Kongerne et Møde med Erkebiskoppen om Bispevalget i Hammer; Erkebiskoppen vilde ikke have nogen anden end Lodin, men ham satte Kong Hakon sig aldeles imod, og herover kom saa stor Uenighed imellem dem, at Kong Hakon tilsidst appellerede fra Erkebiskoppen til Paven, hvorover Erkebiskoppen blev meget fortrydelig. Derefter mæglede Kong Magnus imellem dem, og begges Venner gjorde sig Umage for at forlige dem, og Lodin selv undslog sig for at være Biskop. Tilsidst bevirkede Kong Magnus en Sammenkomst imellem Kong Hakon og Erkebiskoppen, og ved denne var Kong Magnus tilstede

tilligemed Biskoppen af Suderheim og Gillibert, som da var Kong Hakons Klerk, og havde været Erkedegn; det var ham, som Kongen vilde have til Biskop i Hammer; det endte med, at Erkebiskoppen valgte Gillibert til Biskop, og Lodin opgav sin Ret. Og eftersom Sagen før var henstillet til Paven, sendte de Gillibert til ham, siden begges Valg nu var faldet paa ham; han begav sig da ud til Paven.

Om Hakons Sendebud.

303. Om Sommeren efter drog Kong Hakon ind til Frostething, og dømte der i Kongens Sager. Derpaa begav han sig sønderpaa tilligemed Kong Magnus. De kom om Høsten til Bergen, hvor Kong Hakon blev om Vinteren, men Kong Magnus drog til Stavanger, og blev der. Om Høsten kom Ivar og Povel fra Island, og berettede Kongen, hvorledes det var gaaet med deres Ærende. Kongen fandt, at Gissur Jarl ikke havde udført mere, end han havde lovet; det var den fire og fyrretyvende Vinter i Kong Hakons Regjering. Om Vinteren efter døde Junker Sverre, hvilket Kongen ansaae for et stort Tab.

Kongernes Sendebud til Saxland.

304. Kong Hakon og Kong Magnus havde om Sommeren sendt Broder Nikolai til Danmark, for paa Kong Magnuses Vegne at bejle til Kong Erik den Helliges Datter Jomfru Ingelborg. Broder Nikolai skulde rejse lige til Saxland til hendes Morfader Hertugen, forat indhente hans Samtykke; thi han var en stor Høvding, een af de Otte, som valgte Kejseren, og var Kejserens

Drost, naar denne opholdt sig i Tyskland. Da Sendebudene kom til Hertugen med dette Ærende, tog han sig kun lidet deraf, men svarede, at hans Datterdatter var efter sin Fædreneæt dansk af Fødsel, og de Danske raadte for hendes Giftermaal. Derpaa fremstillede han sine to vel smykkede Døttre for dem, og sagde: „For dem raader jeg, hvis nogen bejler til dem." Derpaa rejste Sendebudene tilbage til Danmark, og saa til Norge, og berettede Kong Hakon deres Rejses Udfald.

Om Kong Hakon.

305. Efter Junker Sverres Død droge Kong Hakon og Kong Magnus ind i Sogn, og derfra over Fjeldet til Oplandene. Da de kom til Ringesager, kom Erkebiskop Einar dem imøde, og fulgte med dem til Vigen. Derpaa sendte de Sire Askatin og Broder Nikolai til Danmark til Dronningen, Grev Ernst og Jomfruens øvrige Formyndere, forat erfare deres endelige Beslutning. Medens disse vare paa denne Rejse, droge Kongerne øster til Elven forat samles med Birger Jarl; de laae en Stund i Elven, og biede efter Jarlen, men han kom ikke. Saa vendte de tilbage nord i Vigen, og biede der, indtil Sire Askatin og hans Ledsager kom tilbage fra Danmark. De bragde det Budskab fra Dronningen og Jomfruen, at Kongen skulde lade hende afhente ved et sømmeligt Følge, hvorimod Dronningen og Jomfruens Frænder lovede at udstyre hende paa det bedste og hæderligste.

Jomfru Ingelborg hentes.

306. Nu gjorde Kongen Anstalter til at sende Mænd efter Jomfruen; de fornemste vare: Biskop Hakon, Og-

mund Krækedans og hans Søn Borgar, Povel Gaas, Lodin Staur; de havde syv, for det meste store Skibe, samt et stort og vel udstyret Følge. De rejste til Danmark, og kom til Horsens i Jylland paa den Dag de Danske havde fastsat, det var en halv Maaned før St. Olafs Dag. Ved deres Ankomst fandt de ingen, hverken paa Dronningens eller Grevens Vegne, som kunde give dem nogen Anviisning. De begave sig da til det Kloster, hvor Jomfruen var, forat faae at vide, om der var gjort nogen Anstalt for hendes Rejse til Norge. Hun sagde, at der var ingen Anstalt gjort, det hun vidste, og da hun sendte sin Svend til Dronningen, forat forhøre, om hun vilde gjøre noget i Stand til hendes Rejse, fik hun til Svar, at Dronningen ikke saa snart kunde sørge for hende formedelst den Strid hun laae i med Hertugen. Da Nordmændene spurgte dette, drog Biskop Hakon med de andre op til Klosteret, forat tale med Jomfruen selv. De bade hende selv tage sin Beslutning, og overgive sin Sag til Gud, Kong Hakon og deres Omsorg. I Begyndelsen gjorde hun mange Indvendinger, især at hun var saa slet forsynet med alle Fornødenheder til saa hurtig at tage afsted. Men de svarede, at de havde alt paa rede Haand hvad hun behøvede. Enden blev, at Biskop Hakon haandfæstede Jomfru Ingelborg til Kong Magnus. Derpaa bestemte de en vis Dag, da de skulde afhente Jomfruen. Paa samme Tid laae Birger Jarl i Øresund med den svenske Flaade, og da han fik Efterretning om Nordmændene, sendte han Bud til Biskop Hakon, at de skulde bie efter ham, thi han vilde tale med dem, hvis der blev Lejlighed dertil. Men Nordmændene fremskyndede ikke desmindre deres Rejse, thi de vidste allerede, at Jarlen

havde begjert Jomfruen til sin Søn Kong Valdemar, og derfor satte de ingen Lid til ham i den Sag. Da den bestemte Dag kom, gik Nordmændene bevæbnede op til Klosteret, thi de havde Mistillid til de Danske, og bade Jomfruen følge med sig til Skibene. Hun holdt alt hvad hun havde lovet, og gjorde sig færdig til at rejse med dem, ledsaget af to Riddere og hendes Svende, samt otte Kvinder; hvorpaa de gik ombord. Dette skete saa hurtig, at de Danske ikke vidste noget deraf, førend hun var kommen bort. Nordmændene skyndte sig bort fra Danmark, og lagde ingensteds til Land førend de kom til Tønsberg St. Olafs Aften.

Om den skotske Konges Sendebud.

307. Imedens de vare i Danmark, droge Kongerne til Bergen. Da kom Kong Alexanders Sendebud fra Skotland, en Erkedegn og en Ridder ved Navn Missel; de førte efter Kongens Mening mere skjønne Ord paa Læben end Oprigtighed, og rejste igjen bort, førend nogen vidste noget deraf. Da sendte Kongen Brynjolf Jonsøn efter dem, og han bragde dem atter tilbage, hvorpaa Kongen befalede at de skulde blive i Norge om Vinteren, fordi de saaledes vilde rejse bort uden Orlov imod andre Sendebuds Viis.

Om Kong Hakon.

308. Da Kong Hakon fik Efterretning om Jomfruens Ankomst til Norge, lod han gjøre Anstalter til hendes og Biskoppens Modtagelse, og stævnede alle de fornemste Mænd til sig: Erkebiskop Einar, som var i Bergen, efterat han havde fulgt Kong Magnus paa samme

Skib fra Vigen til Stavanger, og været hos ham om Sommeren, Hr. Knud Jarl, samt alle Biskopperne, thi Kong Hakon vilde, at Brylluppet skulde holdes saa snart muligt. Biskop Hakon og Jomfruen vare tre Uger paa Vejen, kom til Bergen tre Dage før Mariemesse i Høst, og lagde først ind i Larevaag. Kongerne Hakon og Magnus gik ombord med Ærkebiskoppen og de anseeligste Mænd, og vilde have roet Jomfruen imøde, men det var saa haardt Vejr, at de ikke kunde. Dagen efter roede Kongen og de fornemste Mænd Jomfruen imøde, og Kong Hakon modtog hende vel med hele hendes Følge. Der blev bestemt, at Jomfruen ikke skulde komme til Kongsgaarden førend Brylluppet, hvorfor hun begav sig op til St. Mikkels Kloster tilligemed Biskop Hakon; der bleve de en Uges Tid. Da Kong Hakon kom hjem efter at have seet Jomfruen, sagde han: „Det har altid været mit Forsæt at tage vel imod denne Jomfru, men nu lover hendes Udseende mig saa meget, at jeg bestandig vil see at gjøre endnu mere af hende, end jeg havde tænkt." Derpaa lod Kong Hakon to Haller i Kongsgaarden sætte i Stand til Brylluppet.

Brylluppet.

309. Søndagen efter Mariemesse i Høsten blev Jomfru Ingelborg formælet med Kong Magnus med megen Højtidelighed. Kong Magnus holdt derpaa sit Bryllup. I Steenhallen vare begge Kongerne, Ærkebiskoppen, Lydbiskopperne, Knud Jarl, Leensmændene og Hirden. Dronning Margrete var i Træhallen med Jomfru Ingelborg og hele hendes Følge. I Julehallen vare Øgmund Krækedans, Erling Alfssøn, Kjøbmændene, de Fremmede og

Borgerne. Man regnede, at der var ikke færre end elleve hundrede Mand foruden Tjenerne; ved Gjæstebudet herskede megen Pragt, og beværtedes med megen Overflødighed; man siger, at der aldrig før har været holdt et saadant Bryllup i Norge, thi der manglede hverken paa Viin eller andre Drikkevare. Kong Hakon raadførte sig med sine Venner og Raadgivere, om ikke Kong Magnus nu strax ved samme Lejlighed skulde krones, men derom vare Meningerne deelte; nogle frygtede for, at Kong Magnus, naar han blev kronet, kunde blive stolt, og det kunde da komme til Splid imellem Kongerne; men Biskop Hakon og de andre, som havde hentet Jomfruen, sagde, at Kong Hakon havde lovet, at de begge skulde krones, og bade Kongen sætte det i Værk, som han havde lovet dem begge til Hæder, men det varede dog længe, førend han besluttede sig dertil. Kong Magnus talte da selv sin Sag hos sin Fader, og sagde: „I skal ikke, min Herre, fæste nogen Lid til deres Ord, som mene, at jeg vil sætte mig op imod eder, om I end tilstaaer mig en større Hæder, end nogen anden Konge i Norge har viist sin Søn; thi I veed, at jeg altid har været lydig imod eder i alle Maader, og jeg haaber at skulle blive saa bestandig, om I end under mig den Ære I har lovet mig." Kong Hakon svarede: „Det er sandt, Kong Magnus, at I har altid viist mig Kjærlighed og Lydighed; I har derfor ikke fortjent, at jeg skulde nægte eder den høieste Ære, som Guds Miskundhed under mig Lejlighed til." Bryllupsgildet varede i tre Dage.

Kong Magnus blev kronet.

310. Korsmessedag faldt paa en Onsdag; da lod Kong Hakon paa ny gjøre Tilberedelser, thi han agtede

paa den Dag at lade Kong Magnus krone. Alting blev da indrettet i Overeensstemmelse med den Maade, hvorpaa Kong Hakon blev kronet. Først gik de, som skulde bane Vejen, saa de, som bare Fanerne, saa Sysselmændene og Skutelsvendene, efter dem Leensmændene; saa fulgte fire Leensmænd, som bare et stort Tavlbord over deres Hoveder, hvorpaa de kongelige Prydelser og Kroningsdragten laae, dernæst gik Erling Alfsøn og Brynjolf Jonsen med to Sceptere af Sølv, stærkt forgyldte; derpaa fulgte Knud Jarl, som bar Kronen, ført af to Stallere, thi han var meget syg. Ved Siden af ham gik Gaut Jonsen, som bar Kroningssværdet; derpaa ledsagedes Kongerne; ved Porten til Kongsgaarden kom Biskopper, Abbeder og Gejstlige dem imøde i Procession, istemmede en Sang, og gik saa til Alteret; derpaa holdtes Messe, og Kroningen gik for sig efter den hellige Kirkes Forskrift. Under Messen stod Ridder Missel oppe i Koret, og forundrede sig meget over den hele Kroningsadfærd, thi i Skotland er det ikke Skik at krone Kongerne; og da Kong Magnus var iført Dragten, og Kong Hakon og Erkebiskoppen med tre andre Biskopper omgjordede ham med Kroningssværdet, sagde hiin skotske Ridder: „Man har sagt mig, at ingen blev slaaet til Ridder her i Landet, men jeg har aldrig seet nogen med større Hæder blive slagen til Ridder end her, hvor fem af de berømmeligste Høvdinger omgjorde ham med Kroningssværdet." Da Kong Magnus var iført den kongelige Prydelse, førte Erkebiskoppen ham til sit Sæde. Derpaa kronede de Dronningen. Da gik Kong Hakon hen til Stolen, hvor Kong Magnus sad, og denne vilde rejse sig for ham, men Kong Hakon lagde sin Haand paa hans Skulder, og sagde: „Paa denne Dag skal du ikke

bøje dig for nogen, thi nu er den Dag kommen, som jeg længe har ønsket, at jeg kunde see mit Kjød og Blod saaledes hædret, heller end at jeg skulde misunde dig denne Magt." Derpaa gik Kongerne til Bords, og den Dag beholdt Kong Magnus Kronen paa; der holdtes det kosteligste Gjæstebud til Ære for Kong Magnus og Dronningen Fru Ingelborg og deres Mænd. Saa kvad Sturla:

Ung tog du, Folkets Fyrste!
Ved højberømte Kroning
En Konges Navn, som Kriger
I Kamp du sligt fortjente;
Hvad du dig værdig viste
Du vundet har med Ære
— Jeg her det højt forkynder —
Den Magt, som Folket styrer.

Dig, konningbaarne Kjæmpe!
En hellig Folkestyrers
Højtelskte Datter haver,
Med Lykke, Gud beskjæret;
Ja, hos Alherren Erik
Alt kan formaae, den Hersker
I Himlen, han for Eder
Kan Held og Magt udvirke.

Ved dette Gjæstebud uddeelte Kongerne mange hæderlige Gaver til alle Høvdingerne, samt til de danske Mænd, som vare fulgte med Jomfruen, og udstyrede dem vel til Afsked, saa at de vare vel fornøjede med deres Rejse, men nogle bleve tilbage hos Dronningen.

F 2

Knud Jarls Død.

311. Knud Jarl var meget syg under Gjæstebudet, som før er fortalt; han blev derpaa sengeliggende, og døde. Kong Hakon lod ham hæderlig stæde til Jorden, som det sømmede sig hans Værdighed og Fødsel; han blev begravet i Kristkirke hos sin Fader Hakon. Knud Jarl var en i alle Henseender dannet Mand, en god Klerk og særdeles gavmild, høj af Vært og af smukt Udseende; men han var vel meget hengiven til Drik, og deraf kom hans Sygdom. Dette Efteraar kom Odd fra Sjolte, Povel Magnusen og Knarreleif fra Grønland, hvor de havde været i fire Aar, og berettede, at Grønlænderne havde forpligtet sig til Skat, samt lovet at give Kongen Beder for alle Manddrab, hvad enten det var Nordmænd eller Grønlændere der bleve dræbte, og dette lige til under Nordstjernen; ligesaa at betale Thegngjæld. Saa kvad Sturla:

At udvide Eders Vælde
I det kolde Himmelbælte
Hist hvor Lysets Ledestjerne[1]
Glimrer, højt mod Nord, I lystes;
Før har ingen anden Konning
Over saadant Rige hersket,
Og din Herlighed udbredes
Did, hvor Sol ej længer skinner.

Den nysomtalte Sommer sendte Kong Hakon Halvard Guldsko til Island; han landede i Hvitaa i Borgefjord, og skyndte sig til Jarlen, hvem han dristig overbragde

1) Den vejledende Stjerne d. e. Polarstjernen.

Kongens Ærende. Jarlen modtog det vel, og Halvard tog sit Ophold i Reykjeholt. Om Høsten svore nogle Kong Hakon Troskab. Jarlen opholdt sig om Vinteren paa Nordlandet, og underhandlede med Bønderne om, hvad Beslutning man skulde tage i Anledning af de kongelige Sendebuds Fordringer, som han ogsaa havde givet Kongen Løfte paa; da kom det saaledes for Dagen hvad han havde lovet Kongen. Der blev taget den Beslutning, at *Bønderne lovede Jarlen et betydeligt Tilskud til at betale* den bestemte Sum; nogle tilsagde ham to hundrede, andre hundrede eller tolv Ører eller endnu mindre. Men da Halvard erfarede dette, sagde han, at Kongen krævede Lydighed af Bønderne og saa megen Skat, som de kunde blive enige om, men han vilde ikke have at de skulde besværes med saa store Afgifter. Halvard anbefalede ogsaa Kongens Ærende hos Vestfjordingerne, som lovede at komme til Thorsnæsthing, forat sværge Kongen Lydighed; men Jarlen stævnede Bønderne til Hegranæsthing, og lod der nogle Mænd sværge Kong Hakon Troskab. Rafn Oddsen kom (ikke) til Thorsnæsthing, og derfor tog Halvard ikke derhen; Sagen blev da henskudt *til Althinget.* De anseeligste Mænd i Vestfjordene og paa Sønderlandet droge nu Flokke sammen, forat understøtte Kongens Sag paa Althinget; de sendte ogsaa Mænd til Steenvørs Sønner og Andreassønnerne at de skulde ride til Things med alt hvad de kunde opbyde østenfor Thjorsaa; Thorvard Thorarensen havde lovet at komme med Østfjordingerne. Gissur Jarl kom til Althinget med et stort Følge. Paa Nordlandet havde han anbefalet Kongens Sag, og erklæret det for Forræderi imod ham, naar man ikke underkastede sig Kongens Fordringer. Da nu Lavretten var sat,

svore de fleste anseelige Bønder fra Nordlandet og Sønderlandet udenfor Thjorsaa Kong Hakon Troskab og bestandig Skat, hvilket det derom udstædte Brev bevidner. Derpaa red Jarlen fra Thinget til Laugedal, og holdt sit Parti i nogen Tid sammen; Biskop Sigurd red med Halvard til Borgefjord til Thværaathing, hvor Vestfjordingerne aflagde Ed saaledes som deres Formænd først svore, nemlig Rafn Oddsen, Sighvat Bødvarsen, Sturla Thordsen, Einar Thorvaldsen, Vigfus Gunsteensen og tre Bønder med hver af dem. Tre Bønder svore ogsaa paa Borgfjordingernes Vegne. Da havde alle Islænderne lovet at betale Kong Hakon Skat, undtagen Østfjordingerne fra Helkundehede og til Thjorsaa i Sønderlandet.

Om Kong Magnus.

312. Den næste Vinter efter at Kong Magnus havde holdt sit Bryllup og var bleven kronet, sad han i Bergen tilligemed Kong Hakon Julen over; det var den fem og fyrretyvende i Kong Hakons Regjering. Tidlig om Vaaren droge Kongerne efter i Vigen, og agtede sig efter til Elven forat møde Birger Jarl efter den imellem dem skete Aftale. De skulde nemlig tage en Bestemmelse angaaende de Ejendomme, som tilhørte Kong Eriks Døttre i Danmark, paa hvilke Kong Magnus og Kong Valdemar gjorde Fordring; den sidste var gift med Kong Eriks Datter Sofia. Men da Kongerne droge fra Bergen, bleve Dronning Margrete og Fru Ingelborg der tilbage, thi hun var da frugtsommelig. Da Kongerne kom til Vigen, forefandt de der Birger Jarls Sendebud, som meldte, at Jarlen ved Forretninger var forhindret fra at møde Kongerne, men foreslog, at de fra begge Sider skulde sende Bud til

Danmark, forat forhøre, hvad Bestemmelse Dronning Margrete vilde tage med forænvnte Ejendomme, hvorpaa der kunde skiftes med Søstrene samt med de to ugifte.

Om Kong Hakon.

313. Da sendte Kong Hakon og Kong Magnus Povel Gaas, Andreas Plyt og Thorlaug Bose til Danmark, for at overvære dette Skifte paa Kong Magnuses og Dronning Ingelborgs Vegne. Da de kom til Danmark, fandt de der Hertug Adalbrikt af Brunsvig, der tilligemed Dronningen forestod alle Rigets Forhandlinger. Povel og hans Medfølgere opholdt sig hos Hertugen om Sommeren, men fik ingen Besked paa deres Ærende. Kong Magnus drog efter til Borg, forat see til de Leen, Kong Hakon havde givet Fru Ingelborg til Brudegave. Paa denne Rejse blev Kong Magnus syg, fordi han havde redet saa stærk, hvorpaa han vendte tilbage til Oslo, hvor det blev noget bedre med ham; han gik i Kirke, ved hvilken Lejlighed Biskoppen modtog ham i en Procession; og fra den Tid kom han sig. Derpaa rejste begge Kongerne til Bergen ved St. Hansdags Tider, og bleve der om Sommeren. Denne Sommer sendte Kong Hakon Lodin Lepp og Hakon Eysil ud til Sultanen af Tunis med mange Falke og andre Ting, som der vare sjeldne. Da de kom did, tog Sultanen vel imod dem, og de bleve der en stor Deel af Vinteren. Saa kvad Sturla:

Dig, Allhersker! Saracener
Højt for gavmild Naade prise,
Hist, ved Blaalands Grændser dine
Høge tækkes vel de Ædle;

Vidt omkring, af Kostbarheder,
Eders store Ry udbredes,
Og den vide Verden prydes,
Høje Drot! af eders Gaver.

Denne Sommer kom Halvard Guldsko fra Island, og berettede, at Islænderne havde forpligtet sig til at give Kong Hakon Skat. Med ham kom ogsaa Sighvat Bødvarsøn og Sturla Rafnsøn. Ligeledes kom Abbeden Brand Jonsøn fra Island efter Erkebiskop Einars Befaling, og begav sig til ham. Thorlaug Bose kom til Kong Hakon i Bergen, og berettede, at han intet havde faaet udrettet, men Povel Gaas og Andreas Plyt bleve tilbage. Denne Sommer blev Kong Magnuses og Dronning Ingelborgs Søn Olaf født i Bergen. Om Høsten droge Kongerne med begge Dronningerne til Throndhjem, men Junker Olaf blev tilbage i Nonneklosteret. Kongerne tilbragde den Vinter i Throndhjem. Andreas Plyt kom om Vinteren før Juul fra Danmark, og berettede, at Hertugen og Dronningen ikke havde udredt noget af Dronning Ingelborgs Gods, og at der intet Skifte var gjort imellem Kong Eriks Døttre, men derimod havde de faaet Kundskab om, hvor store Ejendommene vare, og hvor de laae.

Udbud.

314. Kong Hakon sad om Julen i Throndhjem, og viste megen Pragt. Abbeden Brand var hos ham, og vel anseet hos Kongen. Erkebiskop Einar var syg om Vinteren, og kom kun lidet til Kongen, men de levede dog i god Forstaaelse, hvortil da ogsaa Kong Magnus bidrog sit. Om Sommeren før var der kommet Brev fra Kongerne paa Sydererne, der klagede meget over den Ufred,

som Jarlen af Ros, samt Makamals Søn Kjarnak og andre Skotter havde afstedkommet paa Sydereerne. De havde nemlig landet paa Skid, brændt Gaarde og Kirker, dræbt mange Mennesker, baade Mænd og Kvinder, ja de fortalte, at Skotterne havde taget smaae Børn og gjennemboret dem med Spydoddene, og rystet dem indtil de faldt ned imellem Hænderne paa dem, hvorpaa de kastede dem døde bort; ligeledes sagde de, at den skotske Konge agtede at bemægtige sig alle Sydereerne. Men da Kong Hakon erfarede denne Tidende, blev han meget tankefuld, og forelagde sit Raad Sagen; hvor forskjellige end deres Meninger vare, saa lod Kong Hakon dog Udbudsbreve om Vinteren efter Juul udgaae over hele Norge, og udbød Leding baade paa Folk og Levnetsmidler, saa meget som han troede Landet kunde udrede. Hele denne Hær satte han Stævne at møde ham tidlig om Sommeren i Bergen.

Abbed Brand vælges til Biskop i Hole.

315. Erkebiskop Einar holdt om Foraaret Samtale med Korsbrødrene om Bispevalget til Hole paa Island, og de bleve enige om at vælge Abbed Brand, hvori begge Konger samtykkede. Da var ogsaa Sire Gillibert kommen tilbage fra Rom, og fremlagde Pavens Brev, at denne overlod Bispevalget i Hammer til Erkebiskoppens Raadighed, men han skulde dog udnævne Gillibert, siden det var Kongens Villie. Den fjerde Non. Martii indviede Erkebiskop Einar dem begge til Biskopper, Gillibert til Hammer, og Brand til Hole paa Island; tilstede vare Biskop Peter af Bergen og Biskop Thorgils af Stavanger.

Kongen begyndte sit Tog til Skotland.

316. Kong Hakon drog fra Nideros henved Midfaste, og tog over Land til Vigen, og saa øster til Elven, forat møde Birger Jarl; thi det var aftalt imellem dem, at de i Paaskeugen skulde mødes i Ljodhus. Men da Kong Hakon kom did, var Jarlen borte, hvorpaa Kongen begav sig tilbage til Vigen. Kort efter tog Kong Magnus og begge Dronningerne fra Throndhjem; Paaskedag holdt han Gudstjeneste i Frekøsund. Efter Paaske kom han til Bergen, og drog derpaa til Stavanger. Kong Hakon kom til Bergen ved Korsmesse. Han skyndte sig nu meget med sin Rustning; da Kong Magnus havde sørget for Udbud og Skibsrustning i Rygjefylke, vendte han tilbage til Kong Hakon; til denne samlede der sig mange Folk, næsten alle haandgangne Mænd, Sysselmænd og en Mængde Ledingsmænd.

Kong Hakon holdt Thing med Hæren.

317. Derpaa holdt Kong Hakon et almindeligt Thing i Bergen oppe paa Bakkerne; der samledes en meget stor Hær. Kongen bekjendtgjorde da Hensigten af Toget, at han vilde drage over Vesterhavet til Skotland, forat hævne det Anfald Skotterne havde gjort paa hans Rige. Kong Magnus tilbød sig at gjøre dette Tog for ham, saa at Kong Hakon kunde blive hjemme; denne takkede ham meget derfor, men sagde, at saasom han var ældre og længere Tid havde kjendt til Vesterlandene, saa vilde han selv begive sig paa Toget; derimod overdrog han Kong Magnus Regjeringen hjemme. Paa dette Thing anordnede han ogsaa adskilligt af Rigets Sager;

Benderne tilstod han, at Sysselmændene i hans Fraværelse ikke skulde forfølge uden de vigtigste Sager. Til dette Tog brugte Kong Hakon det store Skib han havde ladet bygge i Bergen af lutter Eg; det var paa syv og tyve Rum med herlige forgyldte Dragehoveder og Halse; desuden havde han mange andre store og vel udrustede Skibe. Om Foraaret havde han sendt Jon Langliffen til Orkenøerne og Henrik Skot til Hjaltland forat faae Vejvisere. De droge til Sydererne, og forkyndte Kong Duggal, at der kunde ventes en Flaade fra Norge. Ordet gik, at Skotterne vilde hærge paa Øerne om Sommeren; men nu bekjendtgjorde Kong Duggal, at der vare fyrretyve Skibe paa Vejen fra Norge, og derved standsedes Skotterne.

Om Kong Hakon.

318. Noget før Kongen var færdig, sendte han fire Skibe forud. Anførerne vare: Regnvald Urka, Erling Ivarsen, Andreas Nikolaisøn og Halvard Red. Da Kong Hakon havde faaet sit Skib udrustet, lagde han bort fra Byen ud til Eidsvaag med hele Flaaden; de laae en Stund sejlfærdige uden at faae Bør; han drog derpaa ind til Byen, og opholdt sig der nogle Dage, og foer saa ud til Herdlovær; som det hedder i Rafnsmaal, og Sturla kvad:

Kaldte til Kampen
Krigeres Flokke
Fra Finners Bygder
Fyrsten hjemsøgte,
Og fra Getelvens
Østlige Brædder

Sejrvante Snekker
Søstrømmen førte.

Vældig af Landet
Leding var samlet,
Knap flere Skibe
Kom i Havn sammen;
Skjærgaardens stolte
Steenrige Kyster
Luktes af høje
Hærskibes Rækker.

Højt paa sstrømmet
Havslettens Ganger,
Bærende Kongen,
Klang gyldne Skjolde:
Saa fra sejlvante
Snekker de Sole
Stedse beskinnede
Sejrens Uddeler.

Røgnvald og de andre skiltes ad, da de kom ud paa Havet, og Røgnvald kom med nogle Skibe til Orkenøerne, men Erling, Andreas og Halvard sejlede søndenfor Hjaltland, saa vester forbi Tharsfjord [1] og saae ikke Land førend ved Suluestape imod Vesten fra Orkenøerne. Derpaa sejlede de ind under Skotland ved Dyrnæs, gik i Land, og nedbrødc et Kastel, hvis Besætning flygtede; hvorefter de brændte over tyve Gaarde. Saa sejlede de til Sydrøerne, hvor de fandt Kong Magnus fra Man.

[1]) eller Barsfjord.

Kong Hakon sejlede fra Norge.

319. Tre Dage efter Seljamændenes Fest sejlede Kong Hakon ud i Solunderhav med hele Flaaden; han havde da været Konge i Norge i sex og fyrretyve Aar; det var meget god Bør og smukt Vejr, og Flaaden var prægtig at see til, som det hedder:

Valkyriers Fakler [1]
Flaaden ledsaged,
Brænding til Himlen
Blusglands opsendte;
Krigsheltens Færd var
Farlig at skue,
Lyn paa Storhavets
Strømme den tændte.

Kong Hakon havde meget udvalgte Folk paa sit Skib; i Forrummet vare: Thorleif Abbed af Holm, Sire Askatin, fire af Kongens Præster og Klerker, og af Lægmænd: Aslak Guss, Kongens Staller, Andreas af Thissisø, Andreas Havardsøn, Guttorm Gullesøn og hans Broder Thorsteen, Erik Gautsøn Skota, og endnu flere. I Krapperummet vare: Aslak Dagsøn, Steinar Herka, Klemet den Lave, Andreas Gums, Erik Duggalsøn, Kong Duggals Fader, Einar Lungbard, Arnbjørn Svæla, Sighvat Bødvarsøn, Høskuld Oddsøn, Jon Hoglife og Arne Slink. I det tredie Rum vare Sigurd Ivarsøn, en Søn af Ivar Kofa, Ivar, en Søn af Helge paa Loslo, Erlend Skolbeen, Dag fra Suderheim, Brynjolf Jonsøn, Gudleik Sneis, og endnu flere Mænd, som hørte til Kongens

[1]) De skinnende Skjolde og Landser.

Herberge. Andreas Plyt var Kongens Skatmester. I Stavnen vare følgende: Erik Skifa, Thorfinn Sigvaldsøn, Kaare Endridesøn, Gudbrand Jonsøn, og endnu flere Skutelsvende. For det meste vare fire Mand i hvert Halvrum. Med Kong Hakon drog ogsaa Magnus Jarl af Orkenøerne fra Bergen, og Kongen gav ham et godt Langskib. Følgende Leensmænd fulgte med Kongen: Brynjolf Jonsøn, Finn Gautsøn, Erling Alfsøn, Erland Rød, Baard i Hestbæ, Eilif i Naustdal, Andreas Pott og Ogmund Krækedans. Foran Masten vare: Regnvald Urka, Erling Ivarsøn og Jon Drotning; Gaut paa Mel og Nikolai i Giske bleve tilbage hos Kong Magnus. Kong Hakon fik god Vind, og naaede efter to Dages Forløb med en stor Deel af Flaaden Bredesund paa Hjaltland; saaledes som Sturla kvad:

Landenes Herster
Hærskibes Flaade
Lod lange Strømme
Lægge tilbage;
Hisset til Havnen
Herligst fra Stavne
Lyste da Søens
Solklare Flamme.

Kong Hakon laae næsten en halv Maaned i Bredesund, og sejlede derfra til Orkenøerne, hvor han laae en Stund i Ellidevig, som er nærmest ved Kirkevaag. Da bekjendtgjorde han for sine Mænd, at han vilde dele Flaaden, og sende en Deel deraf sønder til Bredefjord, forat hærge der, men han selv vilde blive ved Orkenøerne med de største og fleste Skibe; da imidlertid Bønder og Ledingsfolk ikke gjerne vilde fare uden med Kongen selv, saa blev

der ikke noget af dette Tog. Dagen for St. Olafs Dag var en Søndag, da lod Kongen holde højtidelig Mesße i et Landtelt, og beværtede om Dagen Almuen paa sit Skib. Derpaa sejlede han fra Ellidevig sønder forbi Mule, forbi Regnvaldsøerne med hele Flaaden; Regnvald var da kommen fra Orkenøerne og havde forenet sig med Kongen, samt de andre Skibe, der fulgte med ham. Kong Hakon lagde med Flaaden ind i Regnvaldsvaag, og laae der en Stund; da sendte han Bud over til Katenæs, og lovede at lade dem i Fred, hvis de betalte en Skat, ellers truede han dem, men Indbyggerne paa Katenæs bekvemmede sig til at betale Skatten, som Sangen lyder:

Nordsøders milde
Styrer af Næssets
Folk, som Fred kjøbte,
Først tog mod Skatter;
Mægtige Hære
Modet da tabte,
Frygtende Heltens
Harnisk og Glavind.

Imedens Kong Hakon laae i Regnvaldsvaag, indtraf der en stor Solformørkelse, saa at der var kun en lille lys Ring uden om Solen, og dette varede en Stund af Dagen. Kong Hakon havde faaet slette Tidender fra Sydergerne, thi Jon Langlifsøn var kommen efter Kongen paa Hjaltland, da Kongen var sejlet vesterpaa, og bragde den Efterretning, at Kong Jon i Sydergerne skulde have svigtet sin Ed og vilde forbinde sig med den skotske Konge; Kong Hakon vilde imidlertid ikke troe det, forend han fik andet Beviis derpaa. St. Laurentii Aften sejlede Kong Hakon over Petlandsfjord, og bad dem fra Orkenøerne at

følge efter, saasnart de vare færdige. Magnus Jarl blev ogsaa tilbage. St. Laurentii Aften seilede Kongen med hele Flaaden forbi Hvarf, og lagde til Havnen Halsøvig [1]. Derfra seilede de til Raunøerne, og derfra til Skidsund til det Sted, som hedder Kjerlingesteen. Der kom Kong Magnus fra Man til ham, samt Frænderne Erling Ivarsøn, Andreas Nikolaisøn og Halvard, samt Nikolai Tart. De havde alle seilet sammen tilligemed Jon Drotning, men skiltes paa Havet; Nikolai havde, siden han forlod Norge, ingensteds landet. Den Dag da Kong Hakon seilede fra Skidsund, kom Kong Duggal til ham paa en let Skude, og bad ham skynde sig saa meget muligt. Kong Hakon seilede derfra til Mylsund, og derfra ind under Kjarbarø; der samledes hele Flaaden, tilligemed Kong Duggal og dem fra Sydererne. Kong Hakon havde da henimod to hundrede Skibe, de fleste store og vel udrustede.

Kong Hakon sendte en Hær til Satiri.

320. Da Kong Hakon laae i Kjarbarø, deelte han Flaaden, og sendte halvtredsindstyve Skibe sønder til Forbjerget af Satiri, forat hærge der. Anførerne vare: Kong Duggal, Kong Magnus af Man, Brynjolf Jonsøn, Regnvald Urka, Andreas Pott, Ogmund Krækedans og Vigleik Præstesøn. Da sendte han ogsaa fem Skibe til Bot under Anførsel af Erlend Rød, Andreas Nikolaisøn, Simon Stutt og Ivar den Unge. Derpaa seilede Kong Hakon sønderpaa forbi Satiri, og laae ved Gudø; der kom Kong Jon til ham, og gik ombord paa Biskop Thorgisls Skib. Kongen bad ham følge sig, som han var

[1] ell. Asleifsvig, derfra til Ljodhus, og saa til Raunøerne.

pligtig til, men Kong Jon afslog det, og sagde, at han havde svoret den skotske Konge Troskab, og fik større Forlening af ham, end af Norges Konge, samt bad Kong Hakon at raade som han vilde for det, han havde givet ham. Der kom ogsaa en Abbed fra et Graamunkekloster til Kong Hakon, og bad for sit Kloster og den hellige Kirke; Kongen opfyldte hans Bøn, og gav ham sit Brev derpaa. Ligeledes kom Kong Duggals Mænd til Kongen, og sagde, at Høvdingerne over Satiri, Myrgad og Engus, besade ogsaa Øen Il, og vilde overgive sig til Kong Hakon; men denne svarede, at han vilde ikke hærge paa Næsset, dersom de næste Dag før Middag kom til ham godvillig, hvis ikke lod han sine Mænd hærge; Sendebudene vendte tilbage. Om Morgenen efter kom Myrgad og Engus til Kong Hakon, overgave sig ganske til ham, aflagde ham Troskabsed, og stillede Gisler. Kong Hakon paalagde Næsset en Skat af et Tusende Øxne. Engus og Myrgad overgave Øen Il til Kongen, men denne forlenede Engus med den paa samme Maade som andre Høvdinger paa Sydərøerne havde Leen af ham; saaledes som det hedder i Rafnsmaal:

Hurtig til Kampen
Hærfører ledte
Mod Sydərøer
Sin Orlogsflaade;
Engus, da ængstet,
Overgav Kongen
Il, sit Orige,
Erobret af Hæren.

Skræk for den kjække
Kjæmpe da lammed
Vesthavs med Klipper
Kronede Strande;
Fredløse Fyrster
Frygtslagne sine
Hoveder, hjelmprydte,
Hærstyreren bragde [1].

Sønden paa Satiri er et Kastel, som en Ridder havde inde; han begav sig til Kong Hakon, og overgav ham Kastellet, hvilket Kongen derpaa lod besætte af Guttorm Bakkakolf. Broder Simon havde ligget syg en Tidlang, og døde da Kong Hakon laae ved Gudø; hans Lig blev nu bragt op paa Satiri, hvor Graamunkene toge imod det, og begrove det i deres Kirke; der blev bredet et Tæppe over hans Gravsted, og de ansaae ham for hellig.

Om Kong Hakons Hærgning.

321. Nu er at fortælle om den Deel af Hæren, som Kongen havde sendt hen forat hærge paa Satiriseid, at de gik i Land og brændte de Bygder, de kom til, og toge alt det Gods, de kunde faae; de dræbte ogsaa nogle, men alle, som kunde, flyede. Men da de kom til den største Bygd, kom der Brev fra Kong Hakon, som forbød dem at hærge. De droge da ud under Gudø Kong Hakon imøde, som det hedder:

---

[1]) At „bringe Sejervinderen sit Hoved" (overladt til hans Raadighed) var fordum det samme, som efter vor Talemaade: „at give sig paa Naade og Unaade." En saadan Ydmygelse redsede næsten stedse den Paagjeldendes Liv.

Herskerens Kjæmper,
Haarde i Siudet,
Senden fra Satire
Sejrende droge;
Indtil de Skibe
Atter bestege;
Hærgede Skotlands
Havne de søgte.

Kong Hakon sendte nogle lette Skibe forud sønder til Bot, thi han selv fik kun seent Bør; de skulde møde dem, som Kongen havde sendt did. Der var imidlertid det forefaldet, at de havde indtaget Kastellet, saa at Besætningen maatte overgive sig, og bad Nordmændene om Fred. Der var ogsaa hos Nordmændene en Skibsbefalingsmand, ved Navn Rudre, som foregav at han var ætbaaren til Bot, men da han ikke kunde faae Øen af Skotterne, afstedkom han megen Ufred der og dræbte mange, og derfor blev han af den skotske Konge erklæret landflygtig. Han kom til Kong Hakon i Syderøerne, aflagde ham Troskabsed, og blev hans Mand tilligemed hans to Brødre. Men saasnart de, som havde overgivet Kastellet, vare komne bort fra Nordmændene, satte Rudre efter dem, og dræbte ni Mand af dem, thi dem tyktes han ingen Fred at have givet. Derpaa kom Øen Bot under Kong Hakon, som det hedder:

Bot de berømte
Barske Hærflokke
Erobrede da fra
Ugudelig Skare;
Kløvede af Klinger
Krager til Bytte

Konningens Fiender
Faldt paa Syderøer.

De Nordmænd, som vare paa Bot, droge ind paa Skotland, og brændte nogle Torper og mange Gaarde. Andre foer ogsaa omkring, og gjorde alt det Onde, han kunde, som det hedder:

Falske Landboers
Bygder antændtes,
Hedeste Flammer
Haller fortærte;
Kysternes Krigsfolk
Kaldtes af Døden,
Faldne for Flaadens
Fremmede Kjæmper.

Kong Hakon hærgede paa Syderøerne.

322. Da Kong Hakon laae ved Syderøerne, kom der Budskab til ham fra Irland, at Irerne vilde underkaste sig hans Herredømme, hvis han vilde hjælpe dem til at afkaste Engellændernes Aag, thi de havde bemægtiget sig de bedste Søstæder. Kongen sendte da Sigurd den Syderøske med nogle lette Skibe til Irland, forat erfare paa hvilke Vilkaar Irerne vilde modtage hans Hjælp. Derpaa seilede Kong Hakon med hele Flaaden sønder forbi Satiris Forbjerg, og lagde til ved Herøsund. Paa denne Tid kom der jævnlig Sendebud fra den skotske Konge til Kong Hakon, Prædikebrødre eller Barfodmunke, forat mægle Fred imellem Kongerne; da gav Kong Hakon Kong Jon sin Frihed, bød ham drage bort i Fred hvorhen han vilde, og gav ham mange gode Foræringer; derimod lovede han, at bidrage hvad han kunde til at der

blev Fred med den skotske Konge, og at indfinde sig hos Kong Hakon, naar denne sendte ham Bud. Kort efter sendte Kong Hakon nogle Mænd til den skotske Konge, med to Biskopper i Spidsen, Gillibert af Hammer og Biskop Henrik af Orkenøerne, samt Andreas Nikolaisen, Andreas Plyt og Povel Sur. De traf den skotske Konge i Staden Noar, han modtog dem vel, og det tegnede til Fred, da han lovede at sende Mænd til Kong Hakon med sine Fredstilbud; Sendebudene vendte tilbage. Kong Hakon havde ladet opskrive alle de Øer vestenfor Skotland, som han tilegnede sig, hvorimod den skotske Konge havde anført dem, som han ikke vilde afstaae, nemlig Bot, Hersø og Kumrøerne. I andre Henseender var der ikke meget Kongerne imellem; desuagtet blev der intet af Freden. Skotterne trak Underhandlingerne i Langdrag, thi det led ud paa Sommeren, og Vejret begyndte at blive slet. Derpaa sejlede Kong Hakon ind under Kumrøerne med hele Flaaden. Underhandlingerne begyndte paa ny; Kong Hakon sendte nogle Biskopper og Leensmænd til Skotland, med hvilke nogle Riddere og Munke holdt Møde; Udfaldet blev imidlertid det samme som før, og da det var kommet langt ud paa Dagen, strømmede mange Skotter ned fra Landet; Nordmændene satte ingen Lid til dem, gik ombord, droge til Kongen, og berettede deres Underhandlinger. Nu skyndede de fleste til at man skulde opsige Stilstanden og hærge, thi Hæren begyndte at lide Mangel paa Levnetsmidler.

Om Kong Hakons Hærgning i Skotland.

323. Kong Hakon sendte sin Hirdmand, Kolbeen den Mægtige, til Kongen af Skotland; han blev afsendt

med de Fredsforslag, som den skotske Konge havde sendt Kong Hakon, og skulde have dem, som Kong Hakon havde sendt den skotske Konge, tilbage, samt mælde, at de skulde mødes med hele Flaaden, og tale om Fred eller Stride. Den skotske Konge var ikke meget for at stride med Kong Hakon. Saa hedder det i Rafnsmaal:

Kyndig i Krigens
Konst Sejervinder,
Østmænds Anfører
Udfordred de Skotter;
Dog ikke disse
Dertil var lystne,
For stærk de fandt
Fremmedes Konning.

Nu blev Fredsunderhandlingerne aldeles afbrudte, og Kong Hakon sendte fyrretyve Skibe ind i Skipafjord, under Anførsel af Kong Magnus af Man, Kong Duggal og hans Broder Alein, Engus og Myrgad; de anførte dem fra Sydereerne, men over Nordmændene befalede Vigleik Provstesøn og Ivar Holm. Da de kom ind i Fjorden, toge de deres Baade, og droge op til en stor Sø, der hedder Sokolofni; rundt om den laae et Jarldømme, der hedder Lofnath. I denne Sø er der ogsaa en stor Mængde vel bebyggede Øer, som Nordmændene hærgede med Ild; de brændte ligeledes hele Bygden rundt omkring Seen, og øvede meget Hærværk, saaledes som Sturla kvad:

Krigere hurtig,
hadende Flugten,
Baade trak over
Brede Strandveje;

Indsøens Bygder,
Øer og Kyster,
Ivrig de hærged,
Intet de frygted.

Kong Duggals Broder Alein strejsede tvært igjennem Skotland, og dræbte mange; han tog mange hundrede Orne, og øvede meget Hærværk, som det hedder:

Modige Helte
Hærfærd udøved
I vidtudstrakte
Ulvmædskers Lande;
Alein, den kjekke,
Kampen optændte,
Brat den fremraste,
Bringende Døden.

Derpaa vendte Nordmændene tilbage til deres Skibe; der overfaldt dem en stærk Storm, hvorved en ti Skibe forgik. Da faldt ogsaa Ivar Holm i en pludselig Sygdom, hvoraf han døde.

Om Søskaden i Sydørerne.

324. Kong Hakon laae, som før er fortalt, ved Sydøerne. Mikkelsmesse indfaldt paa en Løverdag, men Natten til næste Mandag opkom der en stærk Storm med Ilinger, saa at en Kog og et Langskib bleve drevne ind paa Skotland. Om Mandagen raste Stormen saaledes, at nogle kappede Masterne, andre dreve. Kongeskibet drev ogsaa ind i Sundet, det lod syv Ankere falde, og tilsidst det største, men drev dog; kort efter holdt Ankerne. Denne Storm var saa heftig, at man tilskrev Trolddom den, og man udstod megen Strabadse; som det hedder:

Viis Inges Afkoms
Arving der mødte
Trolddom, som onde
Utydsker vakte;
Havet sig hæved
Heftig fra Grunden,
Sejlskjønne Skibe
Skilte fra Ankre.

Uvejret tuded,
Underlig styrket,
Over Hærskibes
Skrækslagne Gutter;
Med ej i Nøden
Nyttende Skjolde,
Brat dem paa Skotland
Brændingen jaged.

Om Skotterne og Kong Hakon.

325. Da Skotterne saae, at Skibene dreve mod Land, samlede de sig, droge ned mod Nordmændene, og skjøde paa dem; men disse forsvarede sig, og brugte Koggen som et Bolværk. Skotterne gjorde af og til Anfald, men trak sig for det meste tilbage; der faldt kun faa Mænd, men mange bleve saarede. Da sendte Kong Hakon nogle Baade ind med Undsætning, thi Vejret begyndte at lægge sig; som det hedder:

Sildig udsendte
Sejervant Kriger
Hurtige Svende
Sværdet at prøve, —

Dalgøters Konnings
Kjæmper fremdroge,
Forræderisk Fjende
Flux de ombragde.

Saasnart Kongens Mænd kom i Land, flyede Skotterne, men om Natten droge de ud paa Koggen, og bemægtigede sig det Gods, de kunde faae. Om Morgenen efter gik Kong Hakon paa Land med mange Folk; han lod da Koggen rydde og alting bringe ud til Skibene.

Slag i Skotland.

326. Kort efter saae de Skotternes Hær, og man troede, at det maatte være den skotske Konge selv, da Hæren var stor. Øgmund Krækedans stod med en Trop oppe paa en Høj, og de forreste Skotter anfaldt ham. Nordmændene bade Kong Hakon at tage ud til Skibene, og vilde ikke, at han skulde udsætte sig for nogen Fare, han vilde blive paa Land, men gav dog efter for deres Forestillinger, og drog paa en Baad ud under Øen til sine Folk. Følgende Leensmænd vare paa Land: Hr. Andreas Nikolaisen, Øgmund Krækedans, Erling Alfsøn, Andreas Pott, Erlend Red, Regnvald Urka, Thorlaug Bose, Povel Sur og Andreas Plytt; der var i alt otte til ni hundrede Mand i Land, to hundrede Mand vare oppe paa Højen hos Øgmund, men de øvrige stode nede paa Strandbrædden. Der samlede sig nu en skotsk Hær af henved fem hundrede Ryttere med brynjede Heste og mange spanske Muulæsler, alle udvalgte. Skotterne havde ogsaa en stor Hær af Fodfolk, vel bevæbnede, mest med Buer og Øxer. De Nordmænd, som stode paa Højen, trak sig hurtig tilbage mod Søen, forat Skotterne ikke

skulde omringe dem. Da kom Andreas Nikolaisøn op paa Højen, og befalede Ogmunds Folk at søge ned til Strandbrædden, men ikke fare saaledes omkring som Flygtninge. Skotterne gjorde da et stærkt Anfald, og angreb dem med Stene, ligeledes skete et stærkt Vaabenanfald paa Nordmændene, men disse trak sig tilbage, og dækkede sig med deres Skjolde. Men da de kom ned mod Strandbrædden, fore de hastigere afsted, end de egentlig vilde; de, som stode paa Stranden, meente at de vare paa Flugt, og nogle af dem løb derfor til Baadene, og satte fra Land. Andreas Pott sprang over to Baade ind i den tredie, og kom saaledes fra Land. Mange Baade sank, og nogle Mænd tilsatte Livet. Adskillige andre Nordmænd toge Flugten ned til Søen, og ved denne Lejlighed faldt Kong Hakons Hirdmand, Hakon fra Steen. De Norske trak sig nu sønderpaa fra Koggen; deres Anførere vare: Andreas Nikolaisøn, Ogmund Krækedans, Thorlaug Bose og Povel Sur; der begyndte nu en haard, men meget ulige Kamp, thi der vare ti Skotter om een Nordmand. En ung skotsk Ridder, ved Navn Ferus, der var mægtig baade ved Byrd og Lande, med en ganske forgyldt og med Ædelstene besat Hjelm og det øvrige Harnisk derefter, red ganske alene dristig imod Nordmændene, trængte igjennem deres Fylking og tilbage til sine Folk. Den Gang var Andreas Nikolaisøn kommen ind i Skotternes Fylking; han mødte hiin fornemme Ridder, og hug ham i Laaret med sit Sværd, saa at det kløvede Brynjen, og gik ind i Sadelen; Nordmændene fratoge ham derpaa et kostbart Bælte. Der var en meget hæftig Kamp, og der faldt nogle paa begge Sider, dog flest paa Skotternes; saaledes som Sturla kvad:

Der vore tappre
Tropper i Fægtning
Fældte en ædel
Fiendernes Høvding;
Han ihjelsloges
Høgen til Bytte, —
Hvo skal for hannem
Hævnen udøve?

Imedens Slaget stod, var det en saa stærk Storm, at Kong Hakon saae ingen Mulighed i at faae Hæren i Land; men Røgnvald og Eilif fra Naustdal kom til Slaget med nogle Mænd. Eilif roede ind paa en Baad, og gik dristig i Kampen; Nordmændene begyndte at samle sig, og Skotterne trak sig tilbage op paa Højen; de drillede nu hinanden en Stund med Skud og Steenkast, men hen paa Dagen gjorde Nordmændene et tappert Anfald mod Skotterne paa Højen; som det hedder:

Nordmøres Herskers
Herser opmuntred
Krigsmænd med Kampen
Forkyndende Sange;
Højsædets Vogters
Hirdmænd, slagvante,
Staalklædte modig
Fremstormed i Slaget.

Sværde de svang,
Sønder de skare
Falsktænkende Fjendes
Fasteste Rustning;

Indtil de Skotters
Udmattede Rækker,
Flygtig adskilte,
Foran sig de dreve.

Skotterne flygtede derpaa alt hvad de kunde bort fra Højen, men Nordmændene gik paa Baadene, og roede ud til Flaaden. Næste Morgen gik de i Land, forat hente de Faldnes Lig. Følgende vare faldne: Hakon fra Steen, Thorgils Gloppa, Kong Hakons Hirdmænd, en Bonde fra Throndhjem ved Navn Karlshoved, samt Halkel, Thorsteen Baad, Jon Ballhoved, Halvard Bunjard og tre Kjertesvende. Hvor mange der faldt af Skotterne, kunde Nordmændene ikke ret faae at vide, thi de toge enhver der faldt, og førte ham til Skoven. - Kong Hakon lod sine Mænds Lig bringe til Kirken. Om Torsdagen lod Kongen lette Anker og sit Skib føre ud under Øen, og samme Dag kom den Hær til ham, som havde faret ind i Skipafjord. Fredagen efter var det godt Vejr, og da sendte Kongen Gjæsterne hen forat brænde de Skibe, der vare drevne paa Land; samme Dag sejlede han fra Kumrø ud til Melasø, hvor han blev liggende nogle Dage. Der kom de Mænd til ham, som han havde sendt til Irland, og berettede ham, at Irerne tilbøde at underholde hele hans Hær, indtil han fik dem befriede fra Engellændernes Herredømme. Kong Hakon havde stor Lyst til at sejle til Irland, men hele Hæren var derimod, og Vinden var heller ikke gunstig; Kongen holdt derfor Thing med sine Folk, og bekjendtgjorde, at han vilde sejle til Sydrøerne, thi Hæren led Mangel paa Levnetsmidler. Da lod Kong Hakon Ivar Holms Lig føre ind til Bot, hvor det blev

begravet. Derpaa sejlede Kongen fra Melasø, laae om Natten under Hersø, sejlede derfra til Sandø, saa til Forbjerget paa Satiri, og kom om Natten nordpaa under Gudø, og derfra ud i Ilsund, hvor han laae i to Dage. Han paalagde Øen en Skat af tre hundrede Ørne; den skulde betales deels i Meel, deels i Ost. Derfra sejlede Kong Hakon den første Søndag i Vinternætterne, og fik en saa stærk Storm med Mørke, at kun faa af Skibene kunde holde sine Sejl. Kongen løb da i Havn ved Bjarkarø, og der gik Mænd imellem ham og Kong Jon, men der blev dog ikke noget af deres Sammenkomst. Da spurgte Kongen, at hans Mænd havde hugget meget Strandhug paa Myl, og dræbt nogle af Mylboerne. Derfra sejlede Kongen til Mylkalv; der skiltes Kong Duggal og hans Broder Alein fra ham; Duggal gav han det Rige, som Kong Jon havde hast; Rudre gav han Bot, og Myrgad Hersø; og Duggal gav han tillige det Kastel paa Satiri, som Guttorm Bakkekolf havde ligget i om Sommeren. Paa dette Tog havde Kong Hakon tilbagevundet alle de Lande, som Kong Magnus Barfod havde bemægtiget sig og erobret af Skotland og Sydererne; som det hedder:

I Hast vandt Agdes Hersker
Med Heltemod i Krigen
Skatlandene fra Skotter,
Adskilte før, tilbage;
I Vest fra Havet ingen
Hærfører sig da rejste
Mod ham ustraffet, — herlig
Saa frededes hans Rige.

Kong Hakons Hirdmænd dræbes.

327. Kong Hakon sejlede fra Mylkalv til Raunø; der forefandt han Balte Bonde fra Hjaltland, samt de Mænd han havde sendt til Orkenøerne og dem han havde givet Orlov til Norge. Fra Raunøerne stævnede han nordpaa, men Vinden var ham imod, og han sejlede da ind i Vestrefjord paa Skid, laae der noget, og tog Fetalieskat af Øen. Derfra sejlede han forbi Hvarf, men da han kom udenfor Dyrnæs, lagde Vinden sig, og han lod da Skibene lægge ind i Goafjord. Det var Apostlerne Simons og Judæ Aften. Men Messedagen selv var en Søndag; Kongen laae der om Natten, og paa Messedagen, da der var holdt Gudstjeneste, bragdes nogle Skotter til ham, som Nordmændene havde fanget. Kong Hakon gav dem Fred, og sendte dem op i Bygden, og de lovede at komme ned til Kongen med Øxne, men een blev tilbage som Gissel. Det hændte sig den Dag, at ni Mænd fra Andreas Bjuzas Skib gik i Land paa en Baad; kort efter hørte man dem raabe oppe paa Landet, hvorpaa nogle Mænd fra Skibene roede derhen; to stærkt saarede bleve tagne op af Søen, men syv vare blevne dræbte paa Landet, hvor Skotterne havde overfaldet dem. Saasnart Skotterne saae dette, løb de til Skoven, men Nordmændene toge Ligene med sig. Om Mandagen sejlede Kong Hakon fra Goafjord, hvor han lod hiin Skotter, som han gav Fred, sætte i Land, til Orkenøerne, og lagde med den største Deel af Flaaden ind i Regnvaldsvaag. Da de sejlede over Petlandsfjorden, var der en stærk Malstrøm, hvori et Skib fra Rygjefylke forgik med alle dem, som vare ombord. Jon fra Hestbæ drev øster efter

i Fjorden, og var nær dreven i Havsvælget, men ved Guds Miskundhed drev Skibet dog efter ud i Havet, og han sejlede til Norge.

Kong Hakon sejlede til Kirkevaag.

328. Da Kong Hakon laae ved Orkenøerne, var den største Deel af Flaaden sejlet til Norge, nogle med Kongens Orlov, men mange toge sig selv Orlov. Og da det varede længe, førend Vinden vilde blive ham gunstig, besluttede Kongen sig til at blive liggende paa Orkenøerne om Vinteren. Han bestemte tyve Skibe til at blive tilbage, men gav de andre Orlov til at sejle hjem; alle Leensmændene bleve ogsaa tilbage, undtagen Eilif fra Naustdal, der allerede var sejlet til Norge. Kongen skrev da ogsaa til Norge angaaende de vigtigste Anliggender. Efter Alle Helgens Dag lod Kongen sit Skib sejle til Medallandshavn, hvor Skibene bleve satte op; nogle bleve ogsaa satte inde ved Skalpeid. Derpaa drog han til Kirkevaag; han blev meget syg Aftenen før Mortensdag. Han drog til Bispegaarden med de Mænd, som han havde i sin Kost; baade Bisskoppen og Kongen holdt da Bord i Hallen, hver for sine Mænd, men Kongen spiste oppe i sit Herberge. Han lod bestemme Leensmændene og hver af Høvedsmændene en Øre Land til deres Underholdning. Andreas Plyt var Kongens Drost, og skulde forestaae Kongens Bord, samt give ud til Hirden, Gjæsterne og Kjertesvendene, samt til alle sine egne Folk. Følgende Leensmænd vare i Kirkevaag: Brynjolf Jonsøn, Erling Alfsøn, Regnvald Urka, Erling paa Bjarke, Jon Drotning og Erlend Rød; de andre Leensmænd vare omkring paa Landet paa de Øres Land, som vare dem anviste.

Kong Hakon blev meget syg.

329. Kong Hakon havde om Sommeren haft mange vaagne Nætter og mange Bekymringer, og strax da han kom til Kirkevaag maatte han formedelst Sygdom gaae til Sengs; men da han havde ligget nogle Dage, blev det bedre med ham, og han var oppe i tre Dage. Den første Dag gik han omkring inde i Herberget, den anden til Biskoppens Kapel, hvor han hørte Messe, og den tredie Dag til Magnuskirken og omkring den hellige Magnus Jarls Skrin; den Dag lod han berede et Karbad, og lod sig rage. Natten efter tog Sygdommen atter til, saa at han atter maatte gaae til Sengs. Under sin Sygdom lod han læse for sig af Bibelen. Derpaa lod han først læse latinske Bøger, men da det anstrængede ham for meget at tænke efter hvad Meningen var, saa lod han, baade Nat og Dag, læse norske Bøger for sig, først Fortællinger om Helgene, og da de vare ude de norske Kongers Historie fra Halfdan Svarte af og siden de øvrige Kongers i Norge, den ene efter den anden. Da han mærkede, at Sygdommen tog til, anordnede han hvad Hirdmændene skulde have efter ham, og bestemte, at man skulde give hver Hirdmand en Mark brændt Sølv, men hver af Gjæsterne, Kjertesvendene, Skutelsvendene og hans andre Tjenere en halv Mark. Han lod ogsaa alt sit ikke forgyldte Bordtøj veje, og befalede at man skulde tage deraf, hvis der skulde mangle paa skjært Sølv, saa at hver fik hvad han skulde have. Der blev ogsaa skrevet Breve til Kong Magnus om Rigets Anliggender og om den Understøttelse Kong Hakon vilde forunde een og anden. Kong Hakon modtog den sidste Olie Natten før Lucies Dag; tilstede

vare Biskop Thorgisl af Stavanger, Biskop Gillibert af Hammer, Biskop Henrik af Orkenøerne, Abbed Thorleif og mange andre Gejstlige. Forinden kyssede de Tilstedeværende ham, og han kunde da endnu tale. Hans troe Mænd spurgte ham da, om han havde nogen anden levende Søn end Kong Magnus, og han forsikrede højligen, at han ingen anden havde.

Kong Hakons Død.

330. Jomfru Lucies Dag faldt paa en Torsdag; Løverdagen efter silde om Aftenen tog Kongens Sygdom saa stærkt til, at han mistede Mælet, og efter Midnat kaldte den almægtige Gud Kong Hakon fra denne Verden, til stor Sorg for alle de Tilstedeværende og for mange af dem, som siden spurgte det. Da Kongen var død, blev der sungen Sjælemesse. Derpaa forlode alle Herberget, undtagen Biskop Thorgisl og Brynjolf Jonson og to andre Mænd, som vaskede Liget, og viste det al den anden Tjeneste, der sømmede sig saa berømmelig en Herre og Høvding, som Kong Hakon. Om Søndagen blev Kongens Lig baaret op paa en Loftsal og sat paa en Baar. Det blev ifört prægtige Klæder, fik en Krands om Hovedet, og blev i alle Maader prydet som det sømmede sig for en kronet Konge. Kjertesvendene stode med Lys, saa at hele Hallen var oplyst; da gik Folket ind forat see Liget, og man fandt det klart og tækkeligt med rødmosset Ansigt som paa et levende Menneske. Hirden vaagede over Liget om Natten. Om Mandagen blev Liget baaret til Magnuskirke, hvor det stod om Natten; om Tirsdagen blev det lagt i Kiste, og bisat i Magnuskirke i Koret; der blev bredt et Tæppe derover. Derpaa blev der be-

sluttet, at der hele Vinteren skulde holdes Vagt ved Kongens Ligsted. Om Julen opfyldte Andreas Plyt Kongens sidste Villie, og alle hans Mænd erholdt gode Gaver.

Kong Hakons Lig blev fort til Bergen.

331. Kong Hakon havde befalet, at hans Lig skulde føres over til Norge, og at han vilde begraves hos sin Fader. Da nu den strængeste Tid af Vinteren var forbi, blev det store Skib, som Kong Hakon havde fort over i Vesterhavet, sat i Søen og i en Hast tiltaklet. Askeonsdag blev Kongens Lig optaget af Jorden, det var den tredie Non. Martii. Hirden bragde det ud over Skalpeid til Skibet, paa hvilket Bisſkop Thorgisl, Erling Alfsøn og Andreas Plyt førte Overbefalingen. De gik i Søen den første Løverdag i Faste, fik haardt Vejr og Modvind, og kom til Land sønder i Silavaag. Derpaa sendte de Brev til Kong Magnus, og berettede ham hvad der var skeet. Siden sejlede de nord til Bergen, saasnart Vinden tillod det, og kom ind i Larevaag før Benediktsmesse. Helligdagen selv roede Kong Magnus Liget imøde; Skibet blev lagt ved Kongsgaarden, og Liget baaret op i Sommerhallen. Om Morgenen efter blev det baaret ud til Kristkirke, fulgt af Kong Magnus, begge Dronningerne, Hirden og Borgerne. Derpaa blev Liget begravet i Koret i Kristkirke, og Kong Magnus takkede Ligfølget i en sirlig Tale. Alle Tilstedeværende stode der med sorrigfuld Hu, saaledes som Sturla kvad:

Tre Nætter fjek Anfører
Til Bergen monne komme,
Førend den ædle Konning
Hans Mænd til Jorden fulgte.

Heel mangen Mand derefter
I megen Sorrig stædtes
Med taarevædte Kinder
Ved Folkekongens Leje.

Kong Hakon blev begravet tre Dage før Mariemesse; da var ledet efter Guds Byrd Tolv hundrede og tre og tresindstyve Aar.

Om Kongens Udseende.

332. Kong Hakon var ikke høj, af Middelstørrelse og vel voxen, hærdebred og smal i Midie, temmelig høi i Sædet, med langt Haar, store, dog smukke Øjne; hans Ansigt var stort med god Farve. Han var yndet af alle, næsten saaledes som Kong Sverre havde været. Han var blid, naar han var vel tilmode, men forfærdelig, naar han var vred. Ingen kunde være muntrere, lettere af sig og raskere, end han. Mod fattige Folk var han altid blid; han havde et godt Væsen, naar han sad imellem Høvdinger, var ordsnild og veltalende paa Thinge, særdeles erfaren i Love og Regjeringssager. Det tilstode de forstandige Mænd, som bleve sendte til ham fra andre Høvdinger, at de aldrig havde seet nogen Høvding, der saaledes som han paa een Gang var Selskabsbroder, Konge og Herre. Han lod i mange Henseender Loven og Landsretten forbedre i Norge, og lod det indføre i Lovbogen, som nu kaldes den ny Lov; han afskaffede alle Manddrab, og Lemlæstelse paa Fødder og Hænder indenlands; fredløs erklæredes den, som bortførte anden Mands Ægtehustru. Han afskaffede ligedes al Blodhævn, saa at ingen skulde undgjælde for andens Gjerning, men staae til Ansvar for det, hvori han var skyldig efter Loven.

Forbedringer og nyttige Indretninger i Landet.

333. Kong Hakon lagde mere Vind paa at fremme Kristendommen i Norge, end nogen anden Konge før ham siden den hellige Kong Olafs Tid. Han lod en Kirke bygge i Truns, og kristnede dette Kirkesogn. Der kom ogsaa mange Bjarmer til ham, som vare flygtede østenfra for Tartarerne; dem kristnede han, og gav dem Fjorden Malanger. Han lod ogsaa en Kirke bygge i Ofot, samt en Skanse og Brygge ved Agdenæs. Han byggede Træhallen paa Kongsgaarden i Nideros og et Kapel ved Kongens Værelser; han lod Kirken paa Gulø bygge nord fra Bergen, og flyttede Gulething did; han lod Apostlernes Kirke bygge paa Kongsgaarden i Bergen af Steen, samt Olafskirken og Klosteret; han lod Kongsgaarden i Bergen forbedre med to gode Steenhaller, lod en Muur rejse omkring Kongsgaarden, og Kasteller over begge Portene; han lod Katrinekirken bygge ved Sandbro, og Hospitalet, hvortil han gav to hundrede Maaneds Madbol. Han lod Borgen i Bergen opføre paa ny, og omgive med en Muur, samt Alle Helgenskirke i Vagsbotn, hvortil han i sin Sygdom gav et hundrede Maaneds Madbol. Han lod Kirken paa Øgvaldsnæs bygge, som i Størrelse er den fjerde Herredskirke i Norge. Tønsberg lod han omgive med en Steenmuur, lod et Kastel sætte over Porten og Gotekastellet over Daneklev; han lod hele Bjerget bebygge, og opførte Kongsgaarden ved Laurentii Kirke; han lod ogsaa Hospitalet bygge sønderfor Olafskirke, hvortil han gav tredive Mark Bol; han lod ogsaa Dybet ved Skeljesteen grave ud, saa at man nu kan fare med Kogger der, hvor man før næppe kunde komme frem med smaae

Færger; han lod Barfodmunkenes Kirke i Tønsberg bygge, som siden blev flyttet senderpaa til Dragsmark; ogsaa lod han Vor Frue Kloster bygge, samt en Steenkirke, hvortil han gav halvtredsindstyve Mark Bol. Han lod en Borg reise paa Valkebjerg, og flyttede Nikolaikirke i Oslo did; han lod Kongsgaarden bygge der i Byen ude paa Øren, lod Valdisholm bebygge, og en Borg opføre i Kongehelle paa Ragnhildeholm. Han lod ogsaa Guldøen bebygge, og Ekerøerne rydde og bebygge, hvor han opførte en Trækirke. Han lod Marstrand og mange andre øde Øer i Vigen bebygge. Han lod en Steenborg opføre paa Holmen i Mjøsen ved Ringesager, og en Gjæstebudssal paa Vidheim i Obo; han lod ogsaa en Gjæstebudssal bygge paa Steig, og en Gaard paa Hof i Breiden med en Gjæstebudssal, hvortil han lagde Jord; ligesaa en Gjæstebudssal i Husebæ i Skaun paa Hedemarken, samt et Kapel og en Gjæstebudssal i Thoptyn. Kong Hakon kjøbte Lo i Opdalen, og lod der bygge en Gaard med Gjæstebudssal og Kapel. Han lod ogsaa Sverresborg paa Steenbjerget omgive med en Muur, og lod bygge Huse der, efterat Baglerne havde nedbrudt den. Jesus Kristus, Fader, Søn og Hellig Aand, vogte og bevare, ære og velsigne slig en Herres Sjæl, der har efterladt sig saa mange nyttige Indretninger, som denne velsignede Herre Kong Hakon. Her ender Sagaen.

Brudstykke af
Kong Magnus Hakonsøns Saga.

(Første Blad).

. . . . . Hæren, som var dragen med Kong Hakon i Vesterhavet, og de berettede, at det i Vesterlandene saae ud til Krig. Denne Sommer drog Abbed Birger af Tuttero ud til Pavens Gaard; Korsbrødrene i Nideros havde nemlig foreslaaet ham til Erkebiskop efter Erkebiskop Einar, som var død om Efteraaret; vælge ham kunde de ikke, da han var en Præstesøn og Munk. Han besøgte Kong Magnus i Bergen, men de talte kun lidet sammen; Abbeden opholdt sig i Pavens Gaard om Vinteren.

Underhandlinger.

Efter Kong Hakons Død om Foraaret sendte de Baroner og Ombudsmænd, som vare paa Orkenøerne, Biskop Henrik og Sire Askatin Tansler op til Skotland til Kong Alexander, forat underhandle om Fred imellem Landene; men deres Forslag blev kun slet modtaget, og Skotterne

truede med at dræbe de Nordmænd, der vare ankomne, eller at kaste dem i Fængsel; de klagede over, at Nordmændene havde brændt og hærget over Trediedelen af Skotland; Sendebudene fik derfor intet udrettet. Sire Askatin drog da over til Norge til Kong Magnus, og berettede ham, hvor slet man i Skotland havde taget imod hans Ærende. Kong Magnus besluttede nu at sende Ogmund Krækedans til Orkenøerne, og gav ham Befaling derover forat forsvare Landet, men Erik Dufgalsen sendte han til Sydersøerne; han havde et Skib paa atten Roerbænke, besat med Hirdmænd, Gjæster og Kjertesvende. Med ham skulde Johan Thjore og Erik Bose gaae fra Orkenøerne, hver med sit Skib. Men da Ogmund kom til Orkenøerne, erfarede han, at Kongen af Skotland havde sendt en Hær til Katenæs, som fratog Indbyggerne der meget Gods, fordi Kong Hakon havde paalagt dem Skat; det var ogsaa et almindeligt Rygte, at der vilde blive hærget paa Orkenøerne, og derfor vilde Ogmund ikke lade Hæren forlade Øerne; Erik blev der da med de andre om Vinteren. Sire Askatin kom, som før er skrevet, til Norge; da var Ogmund med de øvrige allerede sejlede bort, men Hoskuld Oddsen gjorde sig færdig til at drage til Orkenøerne. Kong Magnus sendte Broder Mauricius og en anden Barfodmunk ved Navn Sigurd med ham, og gav dem Henrik Skot og endnu flere Svende med som Tjenere. De skyndte sig op paa Skotland til den skotske Konge, som tog noget mildere imod dem, end Biskoppen og hans Ledsagere vare blevne modtagne; den skotske Konge bad dem drage tilbage til Norge, og anmodede Kong Magnus om, næste Sommer at skikke nogle dulige Sendebud til Skotland, hvis det var ham om at

gjøre at der sluttedes Fred imellem Landene. De begave sig samme Høst tilbage til Norge.

Om Kong Magnus.

Kong Magnus sad i Bergen om Sommeren. Denne Sommer kom Halvard Guldsko fra Island, og bragde den Efterretning, at alle Islænderne nu havde underkastet sig Kong Magnus, og da han forlod Landet, var Efterretningen om Kong Hakons Død kommen til Island. Med ham fulgte Thorvard Thorarensen, der overgav sig og alle sine Besiddelser til Kong Magnus for hans Forbrydelse imod Kongedømmet ved Kong Hakons Hirdmænd, Thorgils Skardes og Bergs Drab. Siden den Tid have Islænderne aldrig unddraget sig fra at adlyde Kong Magnuses Befaling eller Forbud; de underkastede sig ogsaa villigere ham, end hans Fader Kong Hakon. Om Høsten gjorde Kong Magnus sig færdig til at drage til Throndhjem, men blev silde færdig. Alle Helgens Dag laae han i Leergola, og drog derfra til Sild, atter derfra til Selje og saa nord over Eidet; men Dronning Margrete drog udenskjærs med Skibene, og de mødtes i Steenvaag. Medens Kong Magnus laae her, saae man en Ild brænde ude paa Havet; Kongen sagde, at det var Gaarden paa Giske der brændte, og befalede nogle at seile derhen, og sagde, at det var en Skam at ligge stille, og ikke hjælpe til at redde Gaarden eller Menneskene, hvis det skulde behøves. Jon Tviskafin, som var Skatmester paa Skibet, roede derhen med to Mand af de fleste Halvrum, men de havde ondt ved at komme frem. De fik den ny Gaard bjerget, som Nikolai havde ladet bygge, men den gamle brændte. Jon og hans Folk kom tilbage, efterat de havde

været Giskemændene til megen Hjælp. Kong Magnus gik da til Throndhjem, og var ombord paa Kjertesvendenes Skude; han begav sig til Rein tilligemed Dronning Margrete, men Kongeskibet sejlede ind under Holmen, hvor de havde det haardt om Natten. Kong Hakon sejlede ind om Morgenen, men kunde ikke lægge til ved Holmen; han styrede da ind ad Aamundingen ud fra Bakke, hvor Skibet satte til, men Folkene kom paa Land, og reddede alt Godset. Dette Efteraar døde Nikolai paa Giske, og med ham uddøde Giskemændenes store mandlige Slægt, som nedstammede fra Arne Armodsøn; han efterlod dog en Datter ved Navn Margrete, hvis Moder var . . . . . Hun blev da anseet for et af de bedste Partier i Landet, baade med Hensyn til Byrd, Rigdom og Skjønhed. Kong Magnus sad den Vinter i Throndhjem; det var den anden i hans Regjering. Om Vinteren efter Juul kom Broder Mauricius og de andre, som vare dragne med ham til Skotland, tilbage til Throndhjem, og berettede Kong Magnus Udfaldet af deres Ærende.

Om Kong Magnuses Rejse til Bergen.

Kong Magnus drog om Foraaret til Bergen, og ankom der efter Paaske. Derpaa sendte han Biskop Gillibert og Sire Askatin til Skotland efter den skotske Konges Forlangende. De droge først til England, sønderpaa til Linn. Der herskede den Gang megen Urolighed i England; Simon Misfort var falden den Sommer. Biskoppen og hans Ledsager rejste saa nord til Jork, og opholdt sig der noget. Det Efteraar, da Øgmund Krækedans med de andre vare komne til Orkenøerne, og Skotterne vare dragne hen og havde paalagt Indbyggerne paa Ka=

tenæs Skat, overfaldt Hr. Dufgal dem paa Tilbagetoget, dræbte mange af dem, og bemægtigede sig de mange Penge, de havde med sig; blandt andre dræbte han en skotsk Lavmand. Den Sommer gjorde Skotterne et Tog til Sydersøerne; Engus paa Il underkastede sig dem, saavel som mange andre af dem, som havde undergivet sig Kong Hakon, da han var paa Sydersøerne. De droge heelt søndenpaa til Man, og tvang Herskeren der, Magnus, til at sværge sig Troskab, men Hr. Dufgal frelste sig ombord paa Skibene, saa ham fik de ikke fat paa. Om Foraaret efter kom han til Orkenøerne, og bad om Hjælp. Hans Søn Erik, Erik Bose og Jon Thjore fulgte da med ham; de havde tre Skibe, og sejlede . . . . .

(Andet Blad).

. . . . . Vinteren efter Juul. Denne Vinter i Julen indsatte Kong Magnus og Korsbrødrene i Bergen med Biskop Askatins Samtykke en Provst til Apostlernes Kirke, og lagde dertil Præbender og meget Gods. Kong Magnus blev efter Julen saa syg, at han modtog den sidste Olie. Samme Aar blev Gregorius Pave. I dette Aar døde mange anseelige Høvdinger: Kong Henrik af England, og hans Broder Kong Rikkard af Alimannia, og Hertug Erik i Sønderjylland. Om Sommeren efter gjorde Kong Magnus sig færdig til at drage fra Bergen øster til Elven, hvor han efter Aftale skulde møde den svenske Konge Valdemar. Han kom til Kongehelle henved Mariemesse i Høst, og tøvede der til Matthæusmesse var forbi, men Kong Valdemar kom ikke; han gjorde imidlertid en Lystrejse oppe i Sverrig. Kong Magnus gad da ikke biet længer efter ham, men rejste til Tøns-

berg, og indrettede sig der til Vintersæde. Paa den Tid var Kong Valdemar ikke mere saa yndet i Sverrig, som han havde været imedens Birger Jarl levede; de vare da fire ægtefødte Brødre i Live: Kong Valdemar og Hertug Magnus, Junker Erik og Benedikt, hvilken sidste var Klerk; han havde Udsigt til at blive Erkebiskop, men Junker Erik havde ikke noget, og kaldte sig Erik Ingenting; han var taget ned til Danmark, og havde opholdt sig der en Stund hos den danske Konge, men var nu kommen tilbage, og hans Broder Kongen bar nogen Mistanke til ham. Den Gang havde Kong Valdemar ogsaa ladet Jon Philippussen gribe i Kirken og sætte i Fængsel. Kong Valdemar sendte da Bud til Tønsberg til Kong Magnus, og vilde træffe ham paa hvilket som helst Sted Kong Magnus vilde bestemme; men denne vilde ikke rejse længer end til Borg, og der blev da Mødet bestemt. En Dag førend Kong Valdemar begav sig til Mødet, bad Junker Erik ham om Tilladelse til at ride for sin Fornøjelse, og da Kongen gav ham Lov dertil, red han med nogle faa Svende til Norge. Han traf Kong Magnus i Varna, da han var paa Vejen til Mødet i Borg. Kong Magnus modtog ham vel, og Junker Erik fulgte ham til Mødet, hvor Kong Magnus gjorde sig Umage for at forlige Brødrene; ligeledes forligede han Jon Philippussen med Kong Valdemar; de skulde komme sammen i Skara, hvor tolv Mænd skulde bekræfte deres Forlig med Ed. Da blev ogsaa Boc Galin, der i nogen Tid havde opholdt sig hos Kong Magnus, taget til Naade. Kong Magnus tog med den største Kjærlighed imod Kong Valdemar, og sendte ham Biskop Arne af Skalholt med flere gode Mænd imøde. Kong Valdemar

var hos Kong Magnus i al den Tid de vare sammen, og der holdtes et prægtigt Gjæstebud; alting forhandledes i største Venskabelighed, og der bleve mange mærkelige Ting aftalte, som vi ikke her optegne. Ved Afskeden gav Kong Magnus Kong Valdemar herlige Foræringer, og sendte Olaf fra Steen og flere gode Mænd med Kong Valdemar til Skara, forat overvære de Eder, der skulde aflægges ved Forliget imellem Brødrene og med Jon Philippussøn, og som Kong Magnus havde paalagt dem med Kong Valdemars Samtykke. Men disse Eder bleve ikke aflagte til deres Tilfredshed, som skulde overvære dem, saa der opstod paa ny Tvist imellem de Svenske. Kong Magnus drog efter Mødet fra Borg til Tønsberg, og blev der Resten af Vinteren. Det var den tiende Vinter i hans Regjering. Denne Vinter var der megen Ufred i Danmark imellem Kong Erik og de Tydske. Den danske Konge skikkede da Sendebud til Kong Magnus, og gjorde sig megen Umage for at erholde hans Venskab og Forbund; han fandtes ogsaa villig dertil, skikkede Sendebud fra sin Side, og det gik i alle Henseender vel med Forhandlingerne imellem begge Konger. Den danske Konge Erik vandt denne Vinter nogle Fordele over de Tydske. Om Foraaret drog Kongen fra Tønsberg, efterat have endt . . . . Lindesnæs, kom Jon Philippussøn efter ham med en Trop, og forkyndte, at Kong Valdemar havde jaget ham ud af Landet, og vilde ikke holde det, han havde lovet Kong Magnus i Borg; han fulgte da med Kongen til Bergen.

Magnus . . . . .

Kong Magnus opholdt sig om Sommeren i Bergen, og iværksatte da den Beslutning, han havde taget Vinteren før i Tønsberg; han havde nemlig stævnet alle Sysselmændene i Vigen til sig paa Povelsmesse, og holdt Samtale med dem; han anordnede da, hvad hver af dem skulde have af hvert Syssel, naar han ikke . . . .; ligeledes de, som havde Leen af ham. Da var Erkebiskop Jon og alle de Lydbiskopper, som vare i Landet, komne til Bergen; ligeledes Baronerne og næsten alle Leensmændene. To Dage efter Petersmesse holdt Kong Magnus Hirdstævne i Sommerhallen, og bekjendtgjorde da sin Beslutning angaaende de Værdigheder, han vilde tillægge sine Sønner. Ligeledes tilkjendegav han sine Mænd sin Villie med Hensyn til deres Vaabenrustning og andre Ting. Om Morgenen efter helligholdt Kannikerne Jesu Messedag i Apostlernes Kirke, og Kong Magnus bivaanede der tidlig om Morgenen Gudstjenesten og Messen, men Junkerne Udmessen i Kristkirken de spiritu sancto. Derefter blev Thinget sat paa Kristkirkegaard, og alting fuldført saaledes som Kongen havde bestemt paa Mødet . . . . og lykønskede Kongen; derpaa talte Stalleren Vigleik paa Hirdens Vegne; efter ham Erkebiskoppen, som begyndte med den Sorg, som alle Nordmænd følte over Kong Magnuses Søn, Junker Olafs Død, og viste, hvilken Lykke den almægtige Gud nu havde forundt Norges Folk, og . . . . det Land, han havde arvet . . . . ., og herom holdt han en lang og sirlig Tale. Derpaa

holdt Kongen en smuk Tale, og endte med, at han gav sin Søn Erik Kongenavn, og Hakon Hertugnavn. De gik da hen til den hellige Sunnivas Skrin, og lagde deres Hænder . . . . . .

Tillæg.

Her begynder Fortællingen om Halfdan Svarte.

Halfdan Svarte tiltraadte Regjeringen i Oplandene atten Aar efter hans Fader Gudrød den Stærke Veidekonges Død; han blev tidlig stor og stærk; han bekrigede de nærmeste Riger, og indtog dem; han hærgede paa Romerige, og holdt et Slag med Kong Sigtryg den Stærke, hvilket endtes med, at Kong Sigtryg faldt, og Halfdan bemægtigede sig Romerige. Derpaa holdt han et Slag med Kong Eisten paa Hedemarken, og vandt Seier, men Kong Eisten flyede til Hadeland til Gudbrand Herse, hvor han samlede Folk paa ny; de droge om Vinteren ned til Hedemarken, traf Halfdan Svarte paa den store Ø, og holdt der et heftigt Slag, i hvilket der faldt mange paa begge Sider; der faldt Gudbrand Herses Søn Guttorm, som man haabede vilde blive een af de fortrinligste Høvdinger i Oplandene. Da flyede Kong Eisten, og sendte om Foraaret Halfdan Skat, hvorpaa denne forlenede ham det halve Hedemarken for deres Slægtskabs Skyld. Derpaa underlagde Halfdan sig Thotn og Hadeland, men Vestfold gav han sin Broder Olaf Geirstadealf. Derpaa

giftede Halfdan Svarte sig med Ragnhild, en Datter af Harald Guldskjæg, Konge i Sogn, og havde med hende en Søn Harald, der blev opfødt hos sin Morfader Harald i Sogn, indtil han var ti Aar gammel. Da gav Harald Guldskjæg ham sit Rige og Kongenavn; kort efter døde Harald Guldskjæg, og samme Aar døde Dronning Ragnhild. Om Foraaret efter døde Kong Harald i Sogn paa Sottesæng, og strax da Halfdan Svarte erfarede det, drog han med en stor Hær ind i Sogn, hvor han blev vel modtaget; han gjorde Fordring paa Riget efter sin Søn, som heller ikke blev ham nægtet, hvorpaa han underlagde sig dette Rige. Da kom Atle fra Gaular, der var en stor Ven af Halfdan, til ham; Kong Halfdan satte ham over Sygnefylke, at haandthæve Lov og Ret og indkræve Skat paa Kongens Vegne; hvorpaa Kong Halfdan vendte tilbage til sit Rige i Oplandene.

Kong Halfdan indtog Vingulmark.

2. Om Høsten derefter opholdt Kong Halfdan sig paa sine Gaarde i Vingulmark; engang ved Midnat kom den Mand, der havde holdt Hestvagt, til ham, og forkyndte, at der var en Hær i Nærheden; han stod strax op, og befalede Hirden at væbne sig og de gik strax ud i Gaarden. Derpaa kom Hysing og Hake, og de havde en stor Hær; der holdtes et stort Slag, men Kong Halfdan maatte vige for Overmagten, flyede til Skoven, og mistede mange Mænd. Dette spurgte hans Fosterfader Olver den Spage, og han samlede en stor Hær, og forenede sig med Kong Halfdan; de gik strax imod Gandalfs Sønner, traf dem paa Eid ved Øen, og strede med dem; Hysing og Helsing faldt, men Hake undkom ved Flugten;

hvorpaa Kong Halfdan underlagde sig hele Vingulmark, og hævede Skat deraf. Aaret efter drog han op paa Hedemarken, og samme Aar giftede han sig med Sigurd Hjorts Datter Ragnhild, og da underlagde han sig Romerige og Hadeland. Strax efter at Halfdan Svarte var draget bort fra Vingulmark, droge Gandalf og hans Søn Hake did, underlagde sig en Deel af Landet, og hærgede rundt om; der herskede nu i lang Tid megen Uenighed imellem Kong Halfdan og Kong Gandalf. Kong Halfdan og Ragnhild havde en Søn Harald. Det var en Egenhed hos Kong Halfdan, at han aldrig drømte; dette forebragde han en Mand, der hed Thorleif den Spage, og søgte Raad hos ham derfor; og han sagde ham, hvorledes han bar sig ad, naar han vilde noget skulde bæres ham for, at han nemlig lagde sig til at sove i et Svinehuus, og da manglede ham aldrig paa Drøm.

Kong Halfdans Drøm.

3. Kong Halfdan bar sig nu ogsaa saaledes ad, han lagde sig i et Svinehuus, faldt snart i Søvn, og havde en mærkelig Drøm: Det forekom ham, at han havde særdeles smukt Haar, der faldt i Lokker, saa lange, at nogle naaede ned til Jorden; de havde alle Slags Farver, men een af dem overgik alle de andre i Skjønhed og lys Farve; deres Længde forekom ham meget forskjellig, nogle vare saa lange, at de naaede til Jorden, andre midt paa Benet eller til Knæet, eller midt paa Siden, andre naaede ikke længer end til Halsen, og nogle vare endelig lige udsprungne af Hovedet som smaae Horn. Denne sin Drøm fortalte han Thorleif den Spage, der udtydede den saaledes: at der vilde nedstamme en stor

Slægt fra ham, som med megen Berømmelse vilde herske over Riger, dog ikke alle med samme Berømmelse; men een vilde nedstamme fra ham, som vilde overgaae alle de andre i Storhed, Magt og Anseelse; og det holder man for, at denne Haarlok betydede Olaf Haraldsøn, der formedelst sin Hellighed udmærker sig fremfor alle Norges Konger, og som baade i Himlen og paa Jorden for alles Øjne er det mest skinnende Lys. Halfdan var en indsigtsfuld Mand, der holdt over Lov og Ret; han indsatte Love, iagttog dem selv vel, og holdt andre til at efterleve dem, og forat Lovene ikke skulde lide nogen Vold, saa bestemte han selv Sagetal og anordnede Skik og Orden for hver Mand efter hans Byrd og Værdighed.

Om Kong Halfdan.

4. Det hændte sig en Juleaften, da Kong Hakon var kommen til Bords med hele sin Hird der hvor der var beredt Julegilde for ham, forsvandt alle Levnetsmidler af Bordene, baade Mad og Drikke og alt hvad der ellers var anskaffet til Gildet; Kong Halfdan blev siddende alene bekymret, da alle de andre søgte hver hjem til sit, og han søgte paa mange Maader at komme efter Aarsagen til denne Tildragelse. Der var en troldkyndig Finn hos ham; ham lod han gribe og pine at han skulde bekjende, men kom dog ikke efter det. Finnen søgte især Hjælp hos Kong Halfdans Søn Harald, der gik til sin Fader, og bad om Naade for Finnen, men forgjæves; hvorpaa Harald hjalp ham bort, ja tog endogsaa selv bort med ham. Engang kom de paa deres Rejse hen til et Sted, hvor en Høvding holdt Gjæstebud; de bleve begge vel modtagne; og da de havde været der nogen

Tid, sagde Høvdingen til Harald: „Din Fader holder det for en svær Forbrydelse imod ham, at jeg fratog ham det han havde bestemt til sit Julegilde, men jeg skal lønne dig det, hvis du vil følge mit Raad, thi den, hvis Frelse ligger dig mest paa Hjerte, er nu stædt i Nød, hvilket dog vil blive dig til største Held, thi det er dig bestemt at blive Enevoldskonge over hele Norge. Kong Hakon beredte sig derpaa til at rejse hjem. Nu skal jeg sige, af hvad Grund Hedningerne helligholde deres Juul, thi det er meget forskjelligt fra den, hvorfor de Kristne gjøre det; thi disse holde deres Juul til Erindring om vor Herre Jesu Kristi Fødsel, men Hedningerne samlede sig for at ære og tilbede den onde Odin, og denne Odin har mange Navne: han kaldes Vidrer og Har og Tredie og Jolner; Vidrer kaldtes han, fordi de meente han raadte for Vejret; Har, fordi de meente, at enhver blev høj ved ham; Jolner, thi det udledte de af Julen; Tredie, fordi de havde en Forestilling om, at den højeste er een og tre, og havde hørt noget om Treenigheden, men forstode det paa en gal Maade.

Harald befriede Dovre.

5. Nu er at fortælle om Kong Halfdan, at han sad i Fred hjemme i Oplandene; da indtraf den Begivenhed, at meget Gods og anseelige Kostbarheder forsvandt af Kongens Guldhuus, uden at nogen kunde vide, hvem der voldte det; dette gav Kongen meget at tænke paa, thi han kunde nok indsee, at den anden vilde gjøre det oftere; han lod nu gjøre Anstalter paa den snildeste Maade og med de strængeste Befalinger, saaledes at enhver, der kom ind i Huset og vilde tage Godset, maatte

blive derinde og bie til de andre kom. Kongen indsaae ogsaa, at det maatte være en stor og stærk Mand, som øvede saadanne Voldsgjerninger, hvorfor han lod sig smede en udmærket Fjedder af det stærkeste Staal og snoe de fasteste Blybaand. Derpaa er at fortælle, at en Morgen tidlig, da man kom til Guldhuset, fandt man der en meget stor Jætte, en baade tyk og høj Kjæmpe; de kastede sig i Mængde over ham, forat lægge ham i Fjedderen, men han var dem meget haandstærk, saa der maatte tresindstyve Mand til, ferend de fik ham lænket, hvorpaa de bandt hans Hænder fast paa Ryggen med Blybaandene, og da maatte han endelig give efter. Kong Halfdan spurgte ham om hans Navn, hvorpaa han svarede, at han hed Dovre, og at han havde hjemme i det Fjeld, der var opkaldt efter ham. Kongen spurgte, om han havde stjaalet hans Guld; han gik til Bekjendelse, og bad om Naade, og tilbød at give ham det Tredobbelte igjen; men Kongen sagde, han skulde aldrig faae Naade, men forblive der fængslet indtil der var stævnet Thing, hvor han skulde dømmes til den forsmædeligste Død; ligeledes befalede han, at ingen maatte hjælpe ham eller give ham Mad, og enhver, som gjorde det, skulde miste sit Liv. Kongen drog derpaa hjem, men Dovre blev siddende i sine Lænker. Kort efter kom Harald hjem; han spurgte hvad der var forefaldet og hans Faders Befaling, og kunde da nok tænke, at det ikke vilde nytte at bede for ham. Harald var den Gang fem Aar gammel; han kom hen hvor Dovre sad, og fandt ham meget vred og harmfuld. Harald sagde: „Du er ilde faren, men vil du tage dit Liv af mig?" „Det veed jeg ikke saa vist," svarede Dovre, „formedelst din Faders Befaling, om jeg

vil udsætte dig for saa stor Fare." „Hvad behøver du at bekymre dig om det?" sagde Harald; hvorpaa han trak sin Kniv, som Finnen havde givet ham, et kosteligt Stykke Arbejde, og skar Dovre løs af Fiedderen og Blybaandene; men saasnart denne var kommen løs, takkede han Harald for sit Liv, og skyndte sig bort; han lod Sko være Sko, og tog Fod i Haand, og fløj afsted, saa man saae ikke et Glimt af ham.

Dovre søgte Harald og tog ham med sig.

6. Snart efter savnede man Dovre; Kongen spurgte, hvem der var Ophavsmand til det, og man sagde, at det var Harald, der havde befriet Dovre. Kongen blev forfærdelig vred derover, og jog Harald bort, men sagde, at han nente ikke at lade ham dræbe; derpaa forbød han strængelig sine Mænd at hjælpe ham, men han kunde nu holde sig til Trolden Dovre. Harald gik nu bort til øde Marker og Skove, og laae adskillige Dage ude, men da fem Nætter vare forbi, var han meget afkræftet af Hunger og Tørst; da saae han at der gik en stor Karl, og syntes at det var Trolden Dovre; denne sagde til ham: „Du er nu ikke heller vel faren, Kongesøn, saadan som du har det; man kan vel sige, at det især er min Skyld, vil du nu fare med mig til min Hjemstavn?" Harald sagde Ja; hvorpaa den anden tog ham i sin Favn, og gik rask afsted med ham, indtil han kom til en stor Hule; han havde da Drengen paa sin Arm, men i det han gik ind i Hulen, bukkede han sig ikke dybt nok, og stødte Drengen saa haardt imod Klippen, at han strax tabte Sands og Samling. Dovre ansaae det da for en stor Ulykke, hvis han skulde have dræbt Barnet, og det gik

ham saa nær, at han gav sig til at græde over ham; men da han saaledes gjorde Grimaser, og rystede med Hovedet, kom Harald igjen til sig selv, og saae op paa Dovre Karl, der nu forekom ham som et Uhyre, da han vrængede Munden, oppustede Kinderne, og saaledes spilede Øjnene. Da sagde Harald: „Det er sandt hvad man siger, min Fosterfader, at Graad gjør ingen smuk, thi dit Ansigt forekommer mig baade stygt og stort, men giv du dig tilfreds, thi mig skader intet." Dovre blev da glad, og satte Harald ned i sin Hule. Der var Harald i fem Aar, og led ikke Mangel paa noget; Dovre holdt saa meget af ham, at han føjede ham i alt; han underviste ham i mange Ting, og øvede ham i Idrætter, og Harald tiltog meget baade i Vært og Kræfter. Man fortæller, at Dovre en Dag kom hen forat tale med Harald, og sagde til ham: „Nu troer jeg at jeg har lønnet dig fordi du frelste mit Liv, thi nu har jeg skaffet dig Kongedømmet, din Fader er nemlig død, og jeg havde min Haand i Spillet med; nu skal du drage hjem, og tage mod dit Rige, og jeg raader dig til, at du skal hverken lade dit Haar eller dine Negle skjære, førend du bliver Enevoldskonge over hele Norge; jeg skal ogsaa være dig til Hjælp og staae dig bi i Kampen; dette kan nok blive dig til Gavn, da jeg let kan bibringe andre Saar, siden jeg kan gjøre mig selv usynlig; far nu vel, og gid det maa altid gaae dig vel og geraade dig til Hæder og Lykke, skjøndt du har været hos mig." Det gik Dovre meget nær, da de skulde skilles ad. Men da Harald kom hjem, blev han taget til Konge over alle de Fylker, hans Fader havde herstet over; han fortalte sine Mænd, hvor han havde været henne disse fem Aar; man kaldte ham da Harald Dovrefostre.

Halfdans Død.

7. Kong Halfdan døde paa den Maade, at han var kjørt fra et Gjæstebud i Hadeland over Søen Rond, og da han kom til Rikkilsvig, brast Isen, og han satte Livet til med en stor Deel af hans Folk, i Nærheden af et Sted, hvor der havde været Vandingssteder for Kvæget. Da var Kong Halfdan fyrretyve Aar gammel, og havde været Konge i to og tyve Aar. Kong Halfdan var særdeles aarsæl, og man tog sig hans Død saa nær, at da den spurgtes og hans Lig blev ført fra Ringerige forat begraves, saa droge alle Høvdinger fra Vestfold og Vingulmark og Romerige derhen, og forlangte alle, at faae Liget med sig forat højlægge det i deres Fylke, hvilket de meente skulde bringe dem gode Aaringer; men de bleve endelig enige om, at Legemet skulde fordeles paa fire Steder: Hovedet blev lagt i Høj paa Steen i Ringerige, men for Resten tog hver Høvding sin Deel hjem med sig, og lod kaste Høj hver i sit Fylke; disse Høje kaldtes Halfdans Høje, hvilke mange dyrkede ved Ofringer og Paakaldelse indtil det blev forbudet af hans Frænder.

Harald Haarfagers Herredømmes Begyndelse.

I en Alder af ti Aar tiltraadte Harald Halfdansen, som kaldtes Dovrefostre, Regjeringen over Ringerige, Vestfold, Vingulmark og Romerige; hans Morbroder Guttorm var da sexten Aar gammel; denne var en særdeles smuk og stærk Mand, med et tækkeligt Udseende, forstandig og meget mandig; han forestod Hirden og hele Landets Bestyrelse. Kong Harald beskikkede sin Frænde Guttorm til Hertug over hele sin Hær; Harald var den Gang kun ung af Alder, men fuldvoxen i Kræfter og Størrelse, og tiltog heri længe efter, som Naturen og Alderen fører med sig; hans Haarvært kan sammenlignes med Silke i Skjønhed, og overgik i Længde og Tykkelse alle andres Haar, baade Mands og Kvindes, saavidt man kjendte nogen paa den Tid i de nordiske Lande; hermed stemmede hans Legems Skjønhed, Vært og Styrke, Mod og Dristighed, Raskhed og Driftighed, som han besad i høj Grad, derhos var han haardnakket og ueftergiven; hvortil endelig kom den Lykke, som var med ham, saa at han bestemtes til at blive Hersker over Norges Rige, over hvilket hans Slægt har hersket med Hæder hidtil, og vil vedblive at

herske herefter. Ingen af de to Frænder, hverken han eller hans Fader Halfdan, havde Held til deres Juul; Thor tog engang fra Harald al den Anretning han havde gjort til Julen for sig og sine Venner, og Odin gjorde det samme ved Halfdan. Næste Juleaften kom Svase, og bevægede ved Svig Harald til at gifte sig med Snefrid den Finske; med hende avlede han Sigurd Rise, Halfdan Haaleg, Gudrød Stira og Røgnvald Rettilbeen. Harald var elsket af sine Mænd; mange gamle Mænd stode ham bi med deres Forstand, gode Raad og Omsorg; mange tapre og modige Mænd tyede til ham formedelst den gode Indretning, hans Gavmildhed og siirlige Hird; saaledes som Thjodulf den Hvinverske siger, en gammel Ven af Kongerne:

Mange kjekke
Mænd hjemsøgte
Hurtig Konning
Og ham tjente;
Og tillige
Ædlingen fulgte
Oldinge og
Hans Yndest naade.

Af de Gamle
Gulds Uddeler
Megen Vidskab
Vandt og mindtes;
Af alt Folket
Elsket var
For ædel Rundhed
Oplands Konge.

Hædret Fyrste
Sine Mænd
Gav det røde
Guld og Ringe,
Blanke Brynjer,
Skarpe Sværd,
Skinnende Skjolde
Skjønt udsiirte.

De lønnede Kongen for hans Gaver med en Berømmelse, der aldrig vil forgaae, saalænge dansk Tungemaal er til; med saadan Sandhed er hans Hæder forkyndt. Saa lyder Vidnesbyrdet om hans Mildhed i vore Frasagn: ved tapper Daad og Djærvhed forherligedes han af Kjæmper, der vare saa dristige og uforsagte, at de forsvarede Kongens forreste Fylking; de havde Kofter af Ulveskind istedet for Brynjer; saaledes som Audun Illskælde siger:

Ulvkofter hedde
De som i Slaget
Blodige Skjolde bære,
Sværd at rødfarve,
Naar til Strid de komme,
Der i Flok man dem samler;
Kun forvovne Karle
Troer jeg det frommer at staae
Hvor de haandfaste Kjæmper
Hugge i Skjolde.

Formedelst alt dette blev Harald Dovrefostre berømt, og bevarede ikke allene sin Fædrenearv, men udvidede sit Rige paa mangehaande Maader, snart ved Feldtslag, snart ved Overtalelser hos dem, som regjerede forud; no-

get erhvervede han sig ved lykkelige Omstændigheder, andet ved dybt overlagte Raad og langvarige Planer eller andre Foranstaltninger.

Gandalfs og Brødrenes Fald.

2. Efter Halfdan Svartes Død begyndte strax mange af de Høvdinger, som han havde forjaget fra deres Riger, at anfalde Harald Dovrefostre; Formænd derfor vare Gandalf og Brødrene Hegne og Frode, Sønner af Kong Eisten af Hedemarken. Hegne Kaaresøn trængte dybt ind i Ringerige. Da begyndte ogsaa Hake Gandalfsøn sit Tog ud paa Vestfold med tre hundrede Mand, drog ovenom igjennem Dalene, og vilde overraske Kong Harald Dovrefostre; men Kong Gandalf laae med sin Hær i Oplandene, og vilde der sætte over Fjorden til Vestfold. Men da Hertug Guttorm erfarede det, samlede han en Hær, og forenede sig med Kongen. Harald vendte sig først op i Landet imod Hake, og de mødtes i en Dal, hvor der holdtes et Slag, i hvilket Kong Harald vandt Seier; der faldt Hake og største Delen af hans Hær; dette Sted kaldtes siden Hakedal. Derefter vendte Kong Harald og Hertug Guttorm tilbage; da var Kong Gandalf kommen til Vestfold; de gik nu imod hinanden, og holdt Slag. Kong Gandalf flyede, mistede største Delen af sin Hær, og kom saaledes tilbage til sit Rige. Nu erfarede Kong Eistens Sønner paa Hedemarken denne Begivenhed, de ventede sig snart et Anfald, og sendte Bud til Hegne Kaaresøn og Gudbrand Herse, og bestemte deres Møde i Hedemarken; de andre vendte sig da til Oplandene, og fik en betydelig Hær; de spurgte, hvor Oplændingernes Konger havde bestemt deres Møde,

kom derhen ved Midnat, uden at Vagterne bemærkede dem, førend Hæren var kommen udenfor den Stue, hvor Kong Hegne var, og ligeledes der hvor Gudbrand sov. Kong Harald lod da sætte Ild paa dem begge; men Eisteus Sønner kom ud med deres Mænd, strede med Kong Harald, og faldt der baade Hegne og Frode. Efter disse fire Høvdingers Fald undertvang Kong Harald Dovrefostre ved sin Frænde Guttorms kraftige Understøttelse, Ringerige, Hedemarken, Gudbrandsdalene, Hadeland, Thotn, Romerige og den nordlige Deel af Vingulmark. Derefter førte Kong Harald og Hertug Guttorm Krig og holdt Slag med Kong Gandalf, indtil denne endelig mistede Liv og Rige, og Kong Harald udvidede da sit Rige sønderpaa lige til Gøtelven.

Kong Harald ægtede Gyda Eriksdatter.

3. Derpaa ægtede Kong Harald Gyda, en Datter af Kong Erik af Hørdeland; og hun forestillede Kongen, at han skulde bemægtige sig hele Norge, saaledes som der fortælles i det andet Kapitel i Olaf Tryggvesøns Saga; og da aflagde Kong Harald det Løfte, at han hverken vilde lade sit Haar kjæmme eller klippe, førend han var bleven Enevoldskonge over Norge; han blev derfor kaldt Harald Lufa eller den Langhaarede. Med Gyda havde han Sønnerne Guttorm, Harek og Gudrød.

Kong Haralds Feldtslag da han erobrede Norge.

4. Kong Harald Lufa og Hertug Guttorm droge fra Oplandene nord igjennem Dalene, og derfra nord over Dovrefjeld; da han kom ned i Bygden, lod han Indbyg-

gerne dræbe og Bygden brænde, men da Folket blev dette vaer, flyede alle, nogle ned til Orkedalen, andre til Gauldalen, andre til Skovene; nogle bade om Fred, og den erholdt alle, som begave sig til Kongen og bleve hans Mænd. De fandt ingen Modstand førend de kom til Orkedalen; der havde en Hær samlet sig, og de holdt der det første Slag med de der regjerende Konger. Kong Harald vandt Sejer, men hine faldt; derefter underlagde han sig Orkedalefylke, saa at Landsfolket underkastede sig og hyldede ham. Overalt hvor Kong Harald underlagde sig Landet, indsatte han den Landsret, at han tilegnede sig al Odel, og lod alle Bønder, baade høje og ringe, betale sig Landskyld; ligeledes indsatte han en Jarl over hvert Fylke, forat overholde Lov og Ret, samt indkræve Sagøre og Landskyld. Jarlen skulde til sit Bord og Underholdning have Trediedelen af Skatter og Afgifter; hver Jarl skulde have tresindstyve Mand paa sin Bekostning, men hver Herse tyve Mand; hver Jarl skulde have fire eller flere Herser under sig, og hver af dem have tyve Marks Leen; men Kong Harald Lufa havde forøget Paalæg og Landskyld saa meget, at hans Jarler vare ligesaa mægtige, som Fylkeskongerne. Da denne Tidende spurgtes over Throndhjem, indfandt mange mægtige Mænd sig hos ham, og bleve hans haandgangne Mænd. Da kom ogsaa Hakon Jarl Grjotgardsøn ned fra Yrje med en stor Hær, Kong Harald til Hjælp. Derpaa drog Kong Harald Lufa ind i Gauldalen, holdt Slag der, og fældte to Konger, hvorpaa han underlagde sig Rigerne Gauldalefylke og Strindfylke; da gav han Hakon Jarl Land paa Strind, og indsatte ham til Jarl over Strindfylke. Derefter drog Kong Harald Lufa ind i Stjordalefylke, holdt

der det tredie Slag, vandt Sejer og underlagde sig dette Fylke. Nu samlede Indthrønderne sig, og der vare fire Konger komne sammen med deres Hær: den ene regjerede over Veradal, den anden over Skaun, den tredie over Svarfbyggjesylke [1], den fjerde var fra Den Ydre, og regjerede over Døylke. Disse fire Konger droge med deres Hær imod Kong Harald, men denne holdt et Slag med dem, og vandt Sejer; nogle af dem faldt, andre flyede. Kong Harald Lufa holdt i alt fire eller fem Feldtslag i Throndhjem, og efter at otte Konger vare fældede, underlagde han sig hele Throndhjem. Det paalagdes ogsaa Jarlerne, at de skulde anrette et Gjæstebud aarlig for Kong Harald og hele hans Hird.

Slag imellem Kong Harald og Atle.

5. Formedelst andre nødvendige Foretagender kunde Kong Harald ikke, som han havde foresat sig, komme til Gjæsteri hos sin Jarl Atle i Sogn; han sendte derfor sine Mænd hen forat benytte Gjæstebudet, og paa den Maade gik det tre Somre. Kongens Mænd indbøde sine Frænder og Venner til at følge med sig, indfandt sig til Gjæstebudet med hundrede Mand mere end ellers, teede sig ilde derved, og gjorde megen Larm under Drikken. Den fjerde Sommer, da Kongens Mænd skulde komme paa Gjæsteri, jog Atle dem bort med Foragt, vilde ikke finde sig i deres Overmod, og bad Kongen selv at tage paa Gjæsteri eller modtage Penge derfor. De fordrevne Mænd traf Kong Harald paa Gjæsteri paa Lade i Throndhjem, og berettede ham, hvor slet de vare blevne behandlede;

[1] Sparbyggjesylke.

Kongen var misfornøjet dermed. Hakon Jarl bad Kongen give sig Sygnefylke til Leen paa samme Vilkaar, som Atle Jarl havde det, hvilket Kongen tilstod ham. Det samme Aar drog Hakon den Gamle med en Hær af Thrønder og Helgelænder sønderpaa langsmed Landet; Atle Sygnejarl drog ham imøde, og de fandtes ved Stavanger [1] paa Fjalir, lagde til Slag, og strede. Hakon Jarl og nogle faa Mænd faldt; Atle Jarl blev saaret, og døde siden paa det Sted, som hedder Atleø. Derefter fortsatte Jarlernes Sønner Krigen, og Atle Jarls Sønner flyede, men Sigurd Hakonsøn sluttede Venskab med Kong Harald, hvorpaa denne gav ham Jarlsnavn. Derpaa underlagde Kong Harald Lufa sig hele Throndhjem og al Landets Styrke, noget ved deres Gunst, som før havde besiddet det, andet ved Gaver, eller ved Raad, ved Frygt, ved Feldtslag, og det lykkedes ham altsammen formedelst hans Dristighed og Iver, samt fordi man meente, at Dovre stod ham kraftig bi i Raad, og bibragde hans Fiender Saar i Slagene, og drev mange bort fra deres Flok, hvilket han let kunde gjøre, da ingen kunde see ham i Slaget, uden de, der havde Katteøjne. Dette og saadant mere fremmede meget hans Herredømme, og hvad der var det vigtigste, den Hæder og Held, som saaledes understøttede ham, at ingen kunde kappes med ham, som Udfaldet viste, at han nemlig skulde blive Enevoldskonge over hele Norge, som ingen før havde været, og over alle de andre Lande, som høre dertil, og siden bestandig have tilhørt hans Slægt, og den Hæder, som endnu overgaaer alle andre, at af hans Slægt skulde der komme Mænd,

[1]) Stafanæsvaag.

saa berømte og saa nyttige for de nordiske Lande, som Kong Olaf Tryggvesøn, der først af alle Norges-Konger antog den sande Tro, og den hellige Olaf Haraldsøn, der i sin Hellighed er højere og herligere end alle dem, der have styret Norge, og til største Lyksalighed har det været for alle og enhver i de nordiske Lande, at han skulde være Konge over de nævnte Landskaber.

Kong Haralds Feldtslag.

6. Herefter gjorde Harald paa ny det Løfte, at han ikke skulde lade sit Haar skjære, førend han hævede Afgift af enhver Opdal, som af ethvert Udnæs og alt hvad der laae derimellem, saavidt som Navnet Norge naaede øster til Skovlandene og nord til Havet. Herved rejste sig nu en langvarig Krig. Nord i Nummedalen vare to Brødre Konger: Herlaug og Rollaug; de havde været tre Sommere om at opføre en Høj, der var opført af Kalk og Steen, og bygget af Træ; men da Højen var færdig, erfarede Brødrene, at Kong Harald agtede sig imod dem med en Hær. Da lod Kong Rollaug en Mængde Levnetsmidler og Drik kjøre til Højen; hvorpaa Kong Herlaug med tolv Mænd gik ind i Højen, og lod den kaste til efter sig. Kong Rollaug gik op paa den Høj, som Kongerne plejede at sidde paa, lod Kongens Højsæde indrette der og satte sig deri; derpaa lod han Puder lægge paa Fodskammelen, hvor Jarlerne plejede at sidde, og væltede sig saa fra Kongesædet ned paa Jarlesædet, og gav sig selv Jarls Navn. Derefter drog han Kong Harald imøde, overgav ham hele sit Rige, og tilbød sig at blive hans Mand, og fortalte Kongen sin hele Adfærd. Da tog Kong Harald et Sværd, og fæstede det ved hans

Lænd, fæstede derpaa et Skjold om hans Hals, og gjorde ham til sin Jarl og ledte ham til Højsædet; derpaa overgav han ham Nummedalsfylke til Bestyrelse, og satte ham derover. Derefter drog Kong Harald tilbage til Throndhjem, og beredte sig til at drage ud paa Møre, og forsynede sig med Langskibe; men de fra Møre og Romsdal havde forsamlet sig, og droge imod ham med mange Krigsskibe; da holdt Kong Harald sit første Søslag. Kong Harald vandt Sejer, men Kongen over Møre faldt; saa siger Hornklove:

I Barndomsaar den Brave
Blegladen Orlogsflaade
Udrusted, og paa Havet
Ad Ærens Vej lod stunde;
Fra Norden fløj da Snekker,
Thi Fægtning Helten lysted,
Mod tvende Konger Kampen
Den Kjekke rejse torde.

Og fremdeles kvæder Thorbjørn Hornklove:

Vist Eder ingen Konning
Skal overgaae (i Hæder),
Som under Soles [1] gamle
Lufthøje Throne fødes;
Stærk du i Landsestormen
Stod mod de bolde Kjæmper,
Blodelven Ørne glæded,
Men Skegul [2] sig ved Striden.

---

[1]) Rimeligviis (for sin Tid) rigtigere Solens. [2]) Den berømte Valkyrie.

Og end kvæder han:

Til Orlog drog vor Hersker
Og fik der Vaabenhæder,
Tit Klingen klang mod Værger,
Og Fjenden Sejren tabte —
Med Skud, ej Ord, der hilstes
De kappelystne Fyrster,
Til Fjenders Fald forkyndte
De røde Skjoldes Dundren.

Kong Harald underlagde sig efter dette Slag Nordmøre og Romsdal. Da kom Eisten Glumres Søn, Regnvald Jarl, til ham, og blev hans Mænd, og var længe efter en stor Ven af Kong Harald. Kong Solve Hundolfssøn undkom med sin Hær fra det Slag, han holdt med Kong Harald; han begav sig til Kong Arnvid paa Søndmøre, hvorpaa de samlede Tropper, og Kong Audbjørn fra Fjordene forenede sig med dem; disse tre Konger droge imod Kong Harald, og de mødtes indenfor Solskel, og holdt der et stort Slag. Der faldt mange af Kong Haralds Folk, iblandt andre: hans Jarler Asgaut og Asbrand, og Hakon Jarls Sønner, Grjotgard og Herlaug. Kong Arnvid og Kong Audbjørn faldt, men Solve Klove undkom ved Flugten, blev en stor Viking, og anrettede megen Skade paa Kong Haralds Rige. Derefter underlagde Kong Harald sig Søndmøre, men Kong Vemund Kambau beholdt Fjordefylke, og blev Konge derover. Dette skete silde om Høsten, og man raadede Kong Harald til ikke om Efteraaret at drage sønder forbi Stad. Da satte Kong Harald Regnvald Jarl over begge Mørerne og Romsdal, og han havde et stort Følge omkring sig. Kong Harald vendte da tilbage til Throndhjem. Den samme Vinter

drog Røgnvald Jarl landvejs over Ejdet, og saa sønderpaa til Fjordene, indhentede Efterretning om Kong Vemund, og overfaldt ham om Natten paa et Sted, som hedder Naustdal, hvor Kong Vemund var paa Gjæsteri; Røgnvald Jarl omringede Gaarden, og indebrændte Kongen med halvfemsindstyve Mand. Derefter kom Verdlukaare til Røgnvald Jarl med et fuldtudrustet Langskib, og begge droge nord paa Mere; Røgnvald Jarl tog de Skibe, der havde tilhørt Kong Vemund, og alt det Løsøre han kunde faae. Verdlukaare drog til Throndhjem til Kong Harald; han var en stor Berserk, og blev hans Mand. Om Foraaret efter drog Kong Harald sønderpaa langsmed Landet med en Flaade, og underlagde sig Fjordene og Fjaler; da drog han ind i Sogn, og anordnede Landets Bestyrelse; om Høsten vendte han tilbage til Throndhjem, og havde som oftest Sejer, hvorsomhelst han holdt Slag.

Kong Haralds Slag med Erik.

7. Det sidste og største Slag holdt Kong Harald med følgende Konger: Hørdernes Konge Erik, Slekkve Jarl af Rogeland og hans Broder Sote, samt østen fra Agde Kong Kjøtve den Rige og Thorer Haklang tilligemed mange fornemme Mænd, der kom fra de østlige Landskaber til dette Slag; ligeledes kom Hørderne og Rygerne; de droge sønderpaa mod Indvaanerne i Agde, men Kong Harald sejlede efter dem, og laae paa det Sted, som hedder Hafursfjord nordenfor Jæderen; der laae disse tre Konger med mange Jarler og andre mægtige Mænd. Der havde samlet sig en stor Flaade, og Kongerne lagde til Slag imod Kong Harald. Saa siger Thjodulf:

I Hafursfjord hørtes
Hvor heltemodig sloges
Vor højbaarne Konning
Mod Kjøtve den Rige;
Knørre [1] kom fra Østen
Kappelystne
Med gabende Hoveder,
Udgravede Skjolde.

Og fremdeles kvæder han:

De ladte var af Mænd,
Og hvide Skjolde,
Vestlandske Klinger,
Og Vælske Sværd.
Bersærker hylte,
Dem Gudur [2] beskjærmed,
Ulvkofter tuded,
Kampen begyndte.

Og fremdeles kvæder han:

For Lufa da ej kunde
Landet beholde
Den halstykke Fyrste,
Som Holm til Værn sig kaared;
Ned under Roerbænke
Haardtsaarede styrted,
Op Fødderne de rejste
Med Hovedet ved Kjølen.

---

1) eller en Art af Skibe, siden mest brugte til Handelsrejser.
2) En af Valkyrierne eller Krigsgudinderne.

Og fremdeles kvæder han:

De fristede den Tappre,
Som Flugten dem lærte,
Østmænds Alhersker,
Som paa Utstein boer;
Fast laae malte Snekker,
Som modig Konning ejed,
Haardt kungedes Skjolde
Til Haklang maatte falde.

Og fremdeles kvæder han:

Paa Bagen lode blinke
Bekymrede Svende
Skjolde [1], thi de ramtes
Af slyngede Stene;
Mod Østen de løbe
Over Jædders Bygder
Hjem fra Hafursfjorden,
Og længtes efter Mjøden.

Derefter flyede Kong Kjøtve med hele hans Hær; Kongen kom ind paa en Holm, hvor man ikke kunde naae ham, men hans Folk flyede, nogle paa Krigsskibene, andre op paa Landet. Saa siger Thorbjørn Hornklove:

Ej for Lufa kunde
Længer sig holde
Hersers Flok
Eller Høvdinger;

[1]) Efter Ordet Svafners (Odins) Salnæver eller Tagplader (Tagstene) — thi Valhal siges (i Eddaerne) at have være tækket med Skjolde.

Hvo som kunde
Af Vikinger
Flygted i Hast
Fra Hafursfjorden.

Da tog Kong Harald saa meget Hensyn paa, hvilke Mænd der havde været med ham eller ikke, at han begavede dem, der havde været med ham, med Gods og Ære, og lennede hver efter sin Byrd og Fortjeneste, da han fik Norges Rige, men derimod dræbte han dem, som vare ham imod, eller fordrev dem af Landet, eller undertrykkede dem paa anden Maade. Efter dette Slag underlagde Kong Harald sig Hørdeland og Rogeland og Agdesylke, og da var han Enevoldskonge over hele Norge. Herefter ryddedes Landet og vandt i gode Sæder. Kong Harald lagde Skat paa saavel inde i Landet, som langsmed Kysterne. Nu var Kong Harald bleven en udmærket Mand i Styrke og Vært; hans Haar var nu sidt og filtet; derfor blev han kaldt Lufa. Da skar Regnvald Jarl af Møre hans Haar, og gav ham Navn, og kaldte ham Harald hin Haarfagre; da var han over tyve Aar gammel. Fra ham nedstamme alle Norges Konger; han regjerede ogsaa over Norge lige til sin Død, saa at i hans Dage bar ingen Kongenavn i Norge uden han allene. I Hafursfjord faldt Ivar, en Søn af Regnvald Jarl af Møre; til Veder derfor gav Kong Harald Regnvald de Øer, som ligge i Vesterhavet og hedde Orkenøerne, samt Hjaltland, men han gav igjen sin Broder Sigurd begge disse Lande.

Om Kong Harald.

8. Kong Harald hin Haarfagre ægtede Asa, en Datter af Hakon Grjotgardsøn Ladejarl; deres Sønner

vare Halfdan Svarte og Halfdan Hvide, der vare Tvillinger, og den tredie hed Sigurd. En anden af Kong Haralds Koner hed Svanhild, en Datter af Eisten Sefarer, Jarl af Hedemarken; deres Sønner vare Olaf Geirstadealf, Bjørn Kjøbmand, Tryggve, Frode og Thorgisl. Man siger, at Kong Harald paa een Gang havde ti Koner og tyve Friller; da hørte han tale om en Mø i Jylland, der hed Ragnhild den Mægtige, en Datter af Kong Erik; hun var særdeles skjøn og forstandig. Kong Harald sendte sine Mænd over at bejle til hende for ham; men da Sendebudene fremførte deres Ærende, lod Kongen sin Datter kalde, og forestillede hende denne Sag, hvortil hun da svarede: at der var ingen Konge saa mægtig i Verden, at hun for at faae ham vilde give sin Mødom for tredivte Delen af hans Kjærlighed, og sagde, at hun endnu ikke vilde gifte sig. Og da Kongedatteren havde svaret saa stoltelig, begyndte baade Kvinder og Karle at spotte Sendebudene saavel som deres Konge, og sagde, at Kongen af Jylland kun lidet vilde ræddes for den norske Konges Hær, samt at det var kun lidet han endnu havde forsøgt sig, fordi han havde faret noget omkring indenlands og bekriget nogle usle Bønder, saa at de danske Ravne og Ørne maatte længe blive hungrige og sultne, hvis de skulde bie til Striden med Norges Konge Harald. Derom taler Thjodulf den Hvinverske:

Andre skulle de eje [1]
Ragnhildes Trælkvinder,
Tøse, dygtig kaade
Ved Drikkepjat;

---

[1]) Med andre Ord: have til Hustruer.

Her seer I de Flaner!
Gid Harald dem
Sulte voldbundne,
Men deres Mænd
Dog have deres Vrede [1].

Kong Erik sendte med sin Datters Samtykke Bud til ham, at han vilde give ham Moen til Ægte, naar han vilde forskyde sine Ægtekoner og Friller; med denne Besked vendte Sendebudene tilbage. Da sendte Kongen alle sine Koner hjem til deres Frænder, og derpaa sendte han Bud til Danmark efter Ragnhild, som da blev sendt til ham; han holdt derpaa Bryllup med hende, og hun var en meget mandig Kvinde. Saa sagde Thjodulf:

Han sig fra Holmrygers
Og Hørders Meer skilte,
Hver den i Hvin fødte
Og af Helders [2] Æt.

Hendes Søn var Erik Blodøxe. Ragnhild levede tre Aar i Norge, førend hun døde paa Sotteseng. Derefter ægtede han Aashild, en Datter af Ring Dagsøn oppe fra Ringerige; deres Sønner vare Ring, Dag og Ragnar Rykkel, og de havde to Døttre, Thorgerd og Oløf Aarbod. I sin Alderdom avlede han en Søn med en Trælkvinde, ved Navn Thora Mosterstang; denne Dreng hed Hakon. Da Kong Haralds Sønner voxte til, forlangte de af deres Fader, at han skulde give dem noget Land at regjere over; han gav Gudrød Bestyrelsen af Romerige, forat værge Landet imod Vikinger, Danske og Geter; ham dræbte

[1]) Den sidste Verslinie er noget dunkel. [2]) Rige Odelsbonders eller adelige Landmænds. Andre Læsemaader have: af Helges (d. e. det norske Helgelands) Slægt.

Selve Klove efter i Brennøerne med alt hvad der var inden Borde. Halfdan Svarte og Halfdan Hvide gav han to fuldtudrustede Langskibe, og de droge ud forat hærge; Halfdan Hvide faldt i Estland. Gudrød var til Opfostring hos Thiodulf hin Hvinverske; Rærek var bestandig ved Hirden; Olaf Geirstadealf havde Bestyrelsen af Vestfold, og han og Bjørn, der forestod Grænland, vare begge sammen. Thorgisl og Frode gav Kong Harald Krigsskibe; de droge i Vesterviking, og hærgede vide om; men hvo der gjerne vil vide, hvilket Rige Kong Harald Haarfager gav sine Sønner, og Handelen imellem den engelske Konge Adelsteen og Kong Harald, fremdeles en Fortælling om Erik Blodøxe og hans Giftermaal, Hærtog og Bedrifter, samt Fortællingen om Hakon Adelsteensfostre og om endnu flere af Kong Haralds Sønner, han maa opsøge det i Begyndelsen af Kong Olaf Tryggvesøns Saga.

Fortælling om Hauk Haabrog.

Bjørn paa Højen regjerede i Sverrig den Gang Kong Harald tiltraadte Regjeringen i Norge; derefter var Ønund Konge i Sverrig i fyrretyve Aar eller længere; saa hans Søn Erik, der var gift med Ingegerd, Harald Haarfagers Datter; til hende ofrede de Svenske, og førte hende ud paa en Ø, men hendes Broder Halfdan Svarte førte hende bort med sig; derefter var der længe Ufred imellem Kong Harald og den svenske Konge Erik. Det var en Sommer at Kong Harald kaldte den kjæreste af sine Mænd, Hauk Haabrog, til sig, og sagde: „Nu er jeg fri for al Krigsfærd og Ufred her indenlands, nu ville vi leve i Gammen og Glæde; vi vil nu sende eder i Sommer over til de østlige Lande, forat kjøbe mig nogle Kostbarheder, som ere sjeldne i vore Lande." Hauk bad Kongen raade for dette, som for andet, hvorpaa Kongen gav Mænd, som han før havde haft hos sig, Orlov til at drage hen til forskjellige Lande. Hauk drog bort med et Skib og godt Følgeskab, og kom om Høsten til Holmgaard, hvor han blev Vinteren over; han kom til et Sted, hvor der holdtes Marked, til hvilket der var kommen en

Mængde Folk fra mange Lande; blandt andre Kong Erik i Upsals Kjæmper, Bjørn Blaaside og Salgerd Serk, der vare meget trættekjære Mænd, som hævede sig over alle der. En Dag gik Hauk igjennem Byen med sit Følge, og vilde kjøbe nogle Kostbarheder til sin Herre Kong Harald; da kom han til et Sted, hvor der sad en Mand fra Garderige; Hauk saae der en kostbar Kappe, der var ganske besat med Guld; denne Kappe kjøber han, giver Penge paa Haanden derfor, og gaaer bort forat hente Pengene; men før paa Dagen havde Bjørn falet paa denne Kappe til den svenske Konge, og Prisen var bestemt; og da Hauk var gaaet ud, kom Bjørns Svend, og sagde til Kjøbmanden, at Bjørn nødvendig maatte have Kappen, men Kjøbmanden fortalte, hvorledes det nu stod til med Handelen derom. Svenden gik nu bort, og sagde det til Bjørn, men i det samme kom Hauk med Pengene for Kappen, betaler, modtager Kappen, og gaaer ud; da kom Bjørn og Salgard ham imøde, og spurgte, hvad han vilde med den Kappe, som de havde kjøbt, men Hauk svarede, at han havde kjøbt den, og vilde beholde den. Bjørn sagde, at det tilkom Kong Erik at tage først blandt de Kostbarheder, som austaae ham, og han var Overkonge i de nordiske Lande. Hauk svarede, at Kong Harald plejede ikke at afstaae noget af sit for den svenske Konges Skyld. Han sendte en Svend hjem med Kappen, men de bleve bestandig hæftigere, og Salgard sagde, de skulde stride om, hvem der skulde have Kappen, samt hvilken af deres Konger der skulde gjælde for den fornemste. Hauk svarede, at de kunde gjerne stride om Handelen med Kappen, men sin Konges Anseelse vilde han ikke lade beroe paa sine Vaaben. Da kom der en tyk og lav Mand hen

til Hauk; denne spurgte om hans Navn, men han svarede, at han hed Bue, „og her," tilføjede han, „er et Sværd, som jeg vil give dig, ifald du har i Sinde at stride med Bjørn og Salgard, og der er ingen Tvivl om det jo kan bide." Hauk tog det, og betragtede det, og sagde: „Tak skal du have, men jeg vil ikke tage derimod, thi jeg har Vaaben nok, som kan bide, naar Mod og Tapperhed ikke mangler, men jeg vil kalde dig Bue med det hvasse Sværd." Bue svarede: „Kong Harald vilde ikke afslaae det, hvis jeg bød ham det, men det faaer nu være som det vil, I findes vel oftere;" hvorpaa han forsvandt. Nu kom det til Slagsmaal imellem dem, Hauk fik flere paa sin Side og havde flere Folk; der faldt nogle Mænd, og mange bleve saarede; Hauk fik Sejer, men Indvaanerne gik imellem dem, og skilte dem ad. De Svenske bleve meget forbittrede, og droge hjem med saa forrettet Sag; dette spurgtes til Norge, samt hvilket Vilkaar Salgard først havde bestemt, hvorover Kong Harald blev meget vred. Hauk kom nu hjem, og fandt Kongen, men Harald var temmelig vred, og spurgte: „Er det sandt, Hauk, at du har betroet min Anseelse til dine Vaaben?" „Nej," sagde Hauk, og fortalte derpaa Sagens sande Sammenhæng. Nu var Kong Harald tilfreds, og sagde: „Meget maatte du vel haabroge dig [1], Hauk, da du overvandt Kong Eriks Kjæmper." „Vist nok," svarede Hauk, „men ligesaa meget i England, da jeg knæsatte Englands Konge Adelsteen din Søn Hakon." Da smilede Kongen; siden blev Hauk kaldt Haabrog. Man siger, at der aldrig

1) Gjøre dig til, kneise med Nakken. Den brugte Taalemaade sigter til Hauks Tilnavn, Haabrog, ordret, med Brog, som gaae høit op.

er kommen kostbarere Kappe til Norge. Bjørn og Salgard begave sig til Kong Erik, og fortalte ham, hvilken Vanære Hauk havde tilføjet ham, samt at Kong Harald tyktes paa ingen Maade ringere Konge; Kong Erik blev meget vred, og heraf kom Uenigheden imellem ham og Kong Harald.

Vighard kom til Kong Harald og Hauk Haabrog.

2. Det hændte sig en Vinter, at Kong Erik havde ladet berede Julegilde, og han var kommen i Højsædet og Hirden havde taget Plads, men udenfor stode Mænd paa Vagt, og saae en Mand komme paa Skier; han kom hurtig farende, og steg af Skierne; det var en stor Mand i en Ulveskinds Overkappe; han blev modtaget vel, tog Overkappen af, og var iført en rød Skarlagens Kjortel, havde Hjelm paa Hovedet, var omgjordet med Sværd, og var en meget smuk Mand; han havde stort og fagert Haar, og var overmaade stor og stærk. Han gik hen for Kongen, og hilste ham; denne bød ham velkommen og fandt det var en anseelig Mand; han spurgte efter hans Navn, Slægt og Familie; han navngav sig Vighard, og sagde, han havde hjemme i Helgeland; „men mit Ærende er," sagde han, om du vil modtage mig under samme Vilkaar, som Bjørn og Salgard nyde." Kongen svarede: „Vistnok er du en smuk Mand, men dog kan jeg ikke agte dig, som jeg endnu ikke har forsøgt, saa højt som dem, der have vovet sig i mangen Fare for mig og ere meget berømte Kjæmper." Da sagde Vighard: „Saa farvel, Herre!" gik derpaa ud, tog sine Sager, og besteg sine Skier. Den Gang holdt Kong Harald Julegilde nordpaa

i Gudbrandsdalene, og den anden Dag i Julen vare Kongens Mænd udenfor, og havde en Leg fore, men Kongen sad og saae paa Legen, og Gaarden stod nær ved et Fjeld; da sagde Kongen: „Hvad er det der paa Fjeldet, der seer ud som en Hvirvelvind, mon det være en Mand paa Skier? Sneen var løs og føg for ham, men Vinden hverken voxte eller tog af, deraf sluttede man det maatte være et Menneske, skjøndt der kun var faa, som vovede sig til at løbe der nedaf. Han kom i en Fart til dem, nærmede sig Legen, gik hen for Kong Harald, og hilste ham; Kongen tog vel imod hans Hilsen, og saae, at han maatte være en stor Mand. Han sagde sit Ærende, at han vilde tilbyde sin Tjeneste, naar han vilde optage ham i sine Kjæmpers Lag. Kongen sagde: „Svare dine Idrætter til dit Udseende, saa vil du indlægge dig megen Hæder." Kongen kaldte Hauk til sig, og spurgte ham, om han vilde tage denne Mand i Lag og Fælles-skab med sig; og han samtykkede i Kongens Ønske; de vare lige store; hvorpaa den anden blev optaget i Kongens Kjæmpers Lag.

Harald udsendte Hauk og Vighard.

3. En Sommer sagde Kong Harald, at han vilde sende Hauk til Bjarmeland forat hente Skindvarer, og da Vighard fik det at vide, sagde han, at han vilde rejse. Kongen svarede, at han ikke vilde berøve ham denne Hæder, hvorpaa han udrustede dem hver sit Skib, og da de vare færdige, beværtede Kongen dem, og sagde, at han sendte nu saadanne Mænd fra sig, hvis Tab han holdt for langt større, end mange andres; „men jeg holder det for rimeligt," sagde han, „at Kong Erik vil erfare eders Rejse,

og han vil da nok huske eder, at du, Hauk, tog Kappen i Holmgaard; jeg kjender Kong Eriks Afgudsdyrkelse, som han vil tage til Hjælp; men jeg sender eder til min Fostermoder, som hedder Heid, og boer oppe ved Gandvig; benytter eder af hendes Raad; jeg sender hende en Guldring, som vejer tolv Øre, og to gamle Flykker af Vildsvinkjød, samt to Tønder Smør." De droge nu bort med gode Folk og Vaaben; Kong Erik saae deres Rejse, og sagde til Bjørn og Salgard, at de skulde rejse nord til Surtsdale og Bjarmeland, og om Sommeren lod Kong Erik et Gjæstebud anstille i Upsal. Derpaa lod han to Vogne kjøre til det Sted, hvor han plejede at ofre til Guden Lyter; det var Skik, at Vognen skulde blive staaende om Natten, hvorpaa denne kom derhen om Morgenen; men denne Gang kom Lyter ikke efter Sædvane, og man forkyndte Kongen, at Lyter ikke havde Lyst til at rejse; Vognen blev saaledes staaende to Nætter uden at han kom. Da foranstaltede Kongen et langt større Offer end før, og den tredie Morgen bleve de vaer, at Lyter var kommen; da var Vognen saa tung, at Hestene styrtede, førend de kom med den til Hallen; derpaa blev Vognen sat midt paa Gulvet i Hallen, og Kongen gik did med et Horn, bød Lyter velkommen, og sagde, at han vilde drikke hans Skaal, og at det nu var særdeles magtpaaliggende, at han begav sig paa denne Færd, og lovede som før at give ham store Gaver. Lyter svarede, at han havde ikke ret Lyst til denne Rejse, og sagde, at han engang havde været der nordpaa; „og da," sagde han, „traf jeg et saa stort Trold, at jeg aldrig har mødt dets Mage, og gammelt var det den Gang; jeg skulde ikke komme der, hvis jeg vidste, det levede endnu, men jeg

tænker, det maa nu være dødt." Kongen sagde, at det maatte nok saa være. Lyter lovede Kongen godt, og samtykkede i at rejse; der bleve nu to Skibe udrustede for Bjørn og Salgard; og da de lagde ud af Legeren, farer der en Drage foran dem med et sort Telt over; de saae ikke noget Menneske holde Roerne; den sejlede hvordan saa end Vinden var; derpaa sejlede de nordpaa langs med Landet.

Hauk og hans Ledsagers Strid med Bjørn og Salgard.

4. Nu er at fortælle om Hauk og Vighard, at de kom nordpaa til Gandvig, og gik til Kong Haralds Fostermoder Heids Gaard, sex Mand fra hvert Skib; hun sad ved Ilden, og gispede meget; hun var iført en Skindkjortel, hvis Ærmer naaede til Albuen. Hauk bragde hende Kong Haralds Hilsen; hun svarede: „God tykkes mig Kong Haralds Hilsen," og sagde, at hun vilde tage ombord med dem; hun befalede dem derpaa at vende tilbage, og sagde, at Rejsen vilde faae et slet Udfald. Hauk naaede ikke længer end under hendes Arm, og han var dog en meget stor Mand. Han overgav hende først Ringen; da sagde hun: „Hil være Kong Harald!" og satte den paa sin Arm; „og her," vedblev han, „er endnu to Flykker, som han sender dig;" „det er en god Gave," sagde hun; derpaa leverede han hende Smørtønderne; da sagde hun: „Ulig er Kong Harald andre Mænd, dette er gode Kostbarheder, hvis Mage jeg aldrig har faaet, og bliver det ham ikke lønnet, saa bliver intet ham lønnet." Hun tog en Tønde under hver Arm, men kastede Flykkerne paa Ryggen, og sagde, at denne Gave

tyktes hende mere værd, end begge de andre; „ja," sagde hun, „min Fostersøn vidste nok hvad jeg holdt mest af; benytter nu mine Raad, og kommer med mig!" Saa gjorde de. Hun gjorde nu Ild paa, og satte sig paa den ene Side; hendes Mund forekom dem temmelig styg, thi den ene Læbe naaede hende ned paa Brystet, men den anden lagde sig bred op paa Næsen; hun afførte Hauk Klæderne, og befølte ham, og sagde: „Du er mandhaftig og lykkelig;" hun bad ham kysse sig, hvilket han gjorde. Derpaa bad hun Vighard tage sine Klæder af, men han vilde ikke dertil; Hauk bad ham, og det skete da; hun sagde: „En stor Mand og sædelig og grumme stærk;" hun bad ham kysse sig, men han ønskede, at alle Trolde maatte kysse hende; hun svarede: „Større er din Skjønhed," og tilføjede, at det vilde blive ham til større Meen, end hende. Hun gav Hauk to Amuletter[1]; „og hvis Bjørn og Salgard lægge imod eder med deres Skibe," sagde hun, „saa kast dem overbord fra dit Skib!" De sejlede nu til Bjarmeland, og en Aften saae de et Skib løbe frem imellem Øerne; de vilde nu sejle hen til de Fremmede, forat tale med dem; Hauk kjendte nu, at det var Bjørn og Salgard; deres Hilsener vare kun korte, men de lagde strax Skibene sammen forat stride. Nu saae de en Drage ligge under Øen, fra hvilken der udfløj Pile, og for hver faldt en Mand; men Hauk huskede slet ikke paa Kjællingens Amuletter. Mændene faldt nu langsmed Bordene paa begge Skibene; Hauk og Vighard gik begge over paa deres andet Skib, thi Vighards Skib var ryddet;

[1]) Den bestemtere Betydning af det i Texten brugte Ord er ubekjendt.

han gik da hen i Forstavnen, og springer over paa Bjørns og Salgards Skib, tilligemed Hauk; de kom frem til Masten, hvor Bjørn og Salgard mødte dem, hvorpaa det kom til Slag imellem dem, som ikke standsede førend alle, som stode, vare saarede; Bjørn gik fra Lyftingen imod Hauk; nu sloges de fire, og Enden blev, at Bjørn faldt. Da segte Vighard mod Salgard, og da man mindst tænkte derpaa, kom en Piil fra Dragen, og traf Vighard i Brystet, saa han faldt død ned. Nu kom Hauk til at tænke paa Amuletterne, han kastede dem i Vrede overbord, de faldt ned ved Dragen, og der stod en Lue op imellem Stavnene. Hauk dræbte derpaa Salgard, men han mistede sit Øje; ingen af hans Mænd døde heller til at undsætte ham; han bærer da sine Vaaben og Klæder til en Baad, og standsede ikke sin Færd, førend han kom tilbage til Kjællingen Heid, hvem han fortalte hvad der var skeet; hun ytrede sin Glæde over at han var kommen tilbage, og helbredte ham; hvorpaa de atter droge afsted, og hun fulgte ham hen til nogle Kjøbmænd, og fik ham ombord hos nogle Mænd, som vilde seile sønderpaa langs med Landet. Derpaa vendte hun tilbage, men han fortsatte sin Rejse, til han kom til Kong Harald, som han berettede den hele Begivenhed. Kongen ytrede sin Glæde over at han var kommen tilbage. Men om Lyter er at fortælle, at han kom tilbage til Kong Erik, og sagde, at han aldrig herefter kunde være ham til Hjælp, formedelst de Saar han havde faaet af hint store Trold i Norge.

Om Kong Haralds Udseende og Værk.

5. Erik var Konge over Sverrig i syv og fyrretyve Aar. Kong Harald var en overmaade skjøn og anseelig

Mand; han havde Haar saa fagert som Silke eller slaget Guld, hvilket skilte sig ad i store Lokker og var saa langt, at han kunde slaae det under sit Bælte; han var ogsaa særdeles stærk og stor, hvilket hans Højde i Haugesund endnu viser; der ligger vestenfor Kirken den Helle, som var over hans Grav, og den er halv fjortende Fod lang; der paa Kirkegaarden staae ogsaa to Stene, af hvilke den ene stod ved Hovedet, den anden ved Fødderne; imellem Stenene laae Hellen over Kongens Leje, da Højen blev brudt, og saa tyk er den Steen, som har vendt ind i Graven, at den naaer en Mand til midt paa Laaret. Og da den vigtige Begivenhed skete, da Kong Harald afgik ved Døden, da var han tre og firsindstyve Aar gammel; han døde paa Sotteseng i Rogeland, og er højlagt paa Hauge ved Karmsund. Kong Haralds Død blev meget beklaget af hver Mand, og alle vare enige i, at der aldrig havde været hans Lige i Vidskab og allehaande Færdigheder, samt Gavmildhed og Gjævhed imod hans Mænd; han skyede ogsaa al Trolddom og Hexeri, siden han kom efter Dværgen Svases Bedrageri, der nemlig kom til ham en Juleaften, og vendte hans Sind til en finsk Kvinde, ved Navn Snefrid, med saa brændende Kjærlighed, at han giftede sig med hende og elskede hende fremfor alt, thi hun forekom ham formedelst Svases Forgjørelse skjønnere end nogen anden Kvinde; han havde Sønner med hende, som før er fortalt; men da Trylleriet fik Ende, døde Snefrid, og over hendes Lig blev bredt Lagenet Svasesnaut, hvori der var skjult saa stor Trolddom, at hendes Legeme forekom Kong Harald saa lifligt og yndigt, at han vilde ikke lade hende jorde, og sad over hende i tre Aar, og var ikke sig selv mægtig formedelst hans

umaadelige Kjærlighed til den Døde; Kong Harald kvad da en Drape om hende, der siden blev kaldt Snefrids Drape, hvoraf Begyndelsen [1] lyder saaledes:

Brinsken stedse jeg skyer,
Folk lytte til min Sang!
Den forgjorte, døde Mø
Nu til Gjenfærds Kar-Bad
Vækker jeg, og dette Digt
Dvalin [2] lader udgyde;
Mænd jeg rækker Regins [3] Drik,
Ret fyldt er Brages Skaal!

Derpaa raadte en forstandig Mand, der var hos Kong Harald, og hed Egil Uldsærk, at man skulde tage Lagenet af Liget, hvilket skete; Legemet var da, som man maatte vente, raadent og stinkende, og blev saa begravet efter gammel Skik. Derefter blev Kong Harald saa vred paa Galdre og Forgjørelser og alslags Trolddom, at han lod ingen saadan Mand trives i sit Rige, men lod ham enten dræbe eller gjøre landflygtig. Derpaa blev dette kvædet:

Pligt ej Folket fordum hylded —
Finnekvinden Harald trylled,
Hun solfaver syntes ham,
Mange nu faae saadan Skam!

Her ender saa Fortællingen om Kong Harald.

[1]) De to første Verslinier af dette, som det synes, med Hensyn til dets Ægthed meget mistænkelige Digt (som vel snarere er af en anden Forfatter og digtet langt fildigere) ere visnok nu temmelige uforstaaelige. [2]) Poesien kaldes (efter Eddafortællingerne) Dvalins Mjød. [3]) Regin hed en anden mythisk Dverg.

Her følger
Fortællingen om Olaf Geirstade-Alf.

Gudrød Veidekonges Søn Olaf, en brav Kjæmpe og stor Høvding, var Broder til Halfdan Svarte. Olafs Moder var Oløf, en Datter af Alfarin fra Alfheim. Saasnart Olaf havde naaet den fornødne Alder, tiltraadte han Regjeringen efter sin Fader i Grænland. Han var særdeles smuk af Udseende og høj af Vært. Han havde sit Sæde paa Gaarden Geirstad; deraf fik han Tilnavnet Geirstade-Alf. Han havde foruden sin Fædrenearv Bestyrelsen over de to Fylker, af hvilke det ene kaldtes Upse, det andet Vestmar, saaledes som Thjodulf hin Hvinverske siger:

Over Upse fordum
Og Vestmøre
Vide berømt
Olaf herskede,
Indtil Fodværk
Folkets Ven
Ude ved Kysten
Overvandt.

Nu ligger højlagt
Paa Geirstade
Den i Striden
Djærve Konge.

Efterat Olafs Fader Gudrød var falden, tog Kong Alfarin, der med et andet Navn hed Alfgeir, hele Vingulmark under sit Herredømme; og satte sin Søn Alf, der kaldtes Gandalf, derover. Kong Eisten, en Søn af Høgne, Eisten den Ondes Søn, underlagde sig hele Hedemarken og Solløer, men Olaf Geirstadealf forsvarede hele sit Rige imod Alf og Eisten og alle andre ligetil sin Død. Hans Søn var Regnvald Højere end Bjerge, der blev Konge efter sin Fader; om ham digtede Thjodulf hin Hvinverske Ynglingatal.

Olafs Drøm.

2. Olaf Geirstadealf havde en Drøm, som han fandt meget mærkelig, og han vilde ikke fortælle den, da han blev spurgt derom. Han lod derpaa stævne Thing over hele sit Rige; Thinget blev sat paa Geirstad. Kongen bad Almuen først at slutte deres Sager, derefter vilde han bekjendtgjøre for Almuen, hvorfor han havde stævnet Thing, skjøndt mange vel vilde finde, at der var liden Grund dertil; „jeg vil her fortælle min Drøm," sagde han, „det forekom mig, at en stor, sort og grum Oxe østenfra kom ind i Landet; den foer gjennem hele mit Land og Rige, og mig tyktes, at der faldt en saadan Mængde Mennesker for den og dens Fnysen, saa der faldt ligesaa mange som der blev tilbage; tilsidst syntes mig den dræbte min Hird." Han begjerede derpaa, at man skulde udlægge hans Drøm, „thi jeg veed," sagde

han, „at den har noget at betyde;" de svarede, at han kunde bedst selv forklare, hvad den betydede. Kongen holdt derpaa følgende Tale: „Der har længe hersket god Fred og lykkelige Aaringer i dette Rige, og en langt større Folkemængde, end dette Land kan føde, men Oxen, som jeg drømte om, maa være et Varsel for den Sot, som fra Østen vil komme over Landet, og med hvilken der vil følge en stor Mandedød; min Hird vil sidst bukke under for den, og rimeligviis vil jeg selv følge efter, thi jeg vil ikke mere end en anden overleve mit bestemte Maal. Nu er denne Drøm raadet saaledes som den vil gaae i Opfyldelse, og jeg vil nu tilføje et Raad for Almuen, at alle de Folk, som nu ere her samlede, skulle opkaste en stor Høj her ude paa Næsset, og gjærde for den tværs over Næsset mod oven, saa at intet Qvæg kan komme did; i denne Høj bringe hver Mand, som har nogen Anseelse, en halv Øre Sølv med sig til Graven. Det vil, førend Soten ophører, indtræffe, at jeg føres til Højen efter min Død; i denne Henseende advarer jeg alle Mand, at de ikke tage den Beslutning, som nogle gjøre, at de ofre til Døde, som de mene vare dem til Hjælp medens de levede, thi jeg troer ikke, at Døde kunne udrette noget; det kan ogsaa være, at efter nogen Tid blive de til onde Aander, som før bleve dyrkede, hine samme onde Vætter, tænker jeg, øve snart i saa Henseende Gavn, og snart anrette de Skade; meget frygter jeg for, at der kommer Uaar i Landet, efterat vi ere højlagte, vi ville saaledes først blive dyrkede og siden anseete for onde Aander, skjøndt vi ingen af Delene volde." Det gik ganske saaledes som Olaf havde sagt og som han havde udlagt Drømmen; hurtigere end man havde ventet kom en stor Sot, og der

døde mange Folk, og alle de Mænd bleve førte til Højen, som syntes at have nogen Adkomst dertil; thi Kong Olaf lod Mændene strax drage fra Thinget forat opkaste en overordentlig stor Høj, og Landets Indbyggere gave sig i Færd med Indhegningen, som han havde bestemt; det gik ogsaa saaledes, at Hirden døde sidst, og sidst skete Kong Olafs Højlægning, og han blev skyndelig lagt deri hos sine Mænd med meget Gods, og Højen derpaa atter tillukket; da begyndte Mandedøden at tage af; derpaa fulgte et stort Uaar og Hungersnød, og da blev den Beslutning taget, at de ofrede til Kong Olaf for godt Aar, og kaldte ham Geirstadealf.

Her fortælles Ranes Drøm.

3. I det første Aar af den hæderlige Herre Kong Olaf Tryggvesøns Regjering boede kort fra Geirstad en Mand ved Navn Rane, som før er omtalt [1], en Fosterbroder til Harald Grænske; Ranes Moder hed Oløf. Han drømte en Nat, at Olaf Geirstadealf kom til ham, og det forekom ham, at han først skyndelig fortalte ham hele sit Liv, og om Højbygningen, samt om Spøgeriet, og da det var ude, sagde han til ham, at Hakon Jarls Søn Svend agtede at drage bort fra Landet, og laae kort derfra; „thi," sagde han, „han kan ikke holde sig formedelst Olaf Tryggvesøns Herredømme, og ønsker gjerne at samle Bytte; ham skal du fortælle om min Høj og det Bytte, som kan ventes paa Geirstad, og følge ham derhen;" hvorpaa han forklarede ham, hvorledes Højen skulde brydes; „og om Natten," vedblev han, „skulle I opbryde

[1]) nemlig i Fortællingen om Harald Grænske i Flatøbogen.

Høien; ingen af Svends Medfølgere vil have Lyst til at gaae ind i Høien formedelst den Stank og ilde Lugt og Ligdamp, som gaaer ud af den; da skal du, Rane, til Sidstningen tilbyde dig at gaae ind i Høien, naar ingen anden vil dertil, hvilket ogsaa kun du kan udføre, og betinge dig forlods tre Kostbarheder, hvilke du vælger, samt at Svend selv skal holde Tovet, thi kun han vil have Mod og Mandshjerte nok til at oppebie at du kommer ud af Høien; først skal du bære alt det Løsøre, som allerede ligger i en Hob midt paa Gulvet i Høien, hen til Tovet, og lade det trække op; derpaa skal du tage Guldringen af den Mand, der sidder paa Stolen midt i Høien, samt Kniven og Bæltet, som han har om sig; derpaa skal du tage det Sværd han har liggende paa sine Knæ, og drage det ud og afhugge hans Hoved; og derpaa vil meget beroe og din Lykke komme an, hvorledes du bærer dig ad dermed, thi det gjælder om, at du atter sætter Hovedet lige paa Kroppen. Rimeligviis vil du mærke megen Tummel i Høien efter det, saa du vil finde det puslе og larme overalt; alle Lys ville da ogsaa slukkes ud, og de allerfleste skynde sig bort fra Høien, undtagen Svend og nogle faa Mænd, der blive hos ham. Næppe nytter det dig noget at tænke paa at fare i Høien, hvis du ikke er en modig Mand, men du vil dog nok ikke komme til nogen Nød, naar du følger mine Raad. Du skal ikke tale noget om de Kostbarheder, du tager med dig af Høien, men holde dem saaledes under din Kappe, at Svend ikke seer noget til dem. Dagen efter vil Svend indbyde dig og alle de andre til Byttets Deling; du skal ogsaa komme, og have to sadlede Heste med dig; du skal da først erindre Svend om Aftalen imellem eder angaaende de Kostbarheder, som

du skulde tage forud, derpaa skal du holde alle Kostbarhederne op og vise dem frem, og bede dem om at skifte alt det andet Løsøre imellem sig, men sige, at du vil beholde Kostbarhederne; og vær da ikke nærmere, end at man godt kan høre din Tale. Da vil Svend forlange, at I skulle komme sammen og at du skal lade ham see Kostbarhederne, men saa skal du ride bort saa hurtig du kan; Svend og hans Mænd ville da sætte efter dig, forat naae dig; de ville komme saa nær, at Svend skyder Hesten under dig, men saa skal du springe paa den anden, og sprænge ind i Skoven. Saa skal du drage op i Grænland i Vigen til Kong Harald Grænske, hvor du vil finde hele Huset i Bekymring, fordi Dronning Asta, Gudbrand Kulas Datter, er i Barnsnød og kan ikke føde, og har saa været i nogen Tid, saa at man ikke veed nogen Udvej. Da skal du tilbyde dig at gaae til hende, og sige, at du haaber at kunne hjælpe, og bede om at du maa raade for Barnets Navn, hvis det bliver en Dreng. Derpaa skal du lægge Bæltet om hende, og da, tænker jeg, vil det snart forandre sig med hendes Tilstand; hun vil da føde et Barn, som vil være en stor og dygtig Dreng; du skal give ham Navnet Olaf; ham skjænker jeg Ringen og Sværdet Bæsing, som jeg forhen har anviist dig. Drag derpaa nord op i Norge til Olaf Tryggvesøn, og antag den Tro, han byder; vend saa tilbage til Vigen, og hold dig fornemmelig til Olaf hin Unge; det vil især være din Lykke, at følge ham saa længe som muligt." Derpaa vaagnede Rane.

Rane gik ind i Olaf Geirstadealfs Høj.

4. Derefter drog Rane hen til Svend Jarl Hakonsen, og fortalte ham om det Bytte, som kunde ventes; de droge om Natten i Land, opbrøde Højen, og fik meget Gods. Rane tog Kostbarhederne bort med sig af Højen, og handlede med Højboen, saaledes som denne selv havde befalet ham; ligeledes løb alting af imellem ham og Svend Jarl saaledes som nys er fortalt. Derpaa drog Rane til Vigen til sin Fostbroder Kong Harald, og blev vel modtaget; Asta laae i Barnsnød, og befandt sig meget ilde, og man mistvivlede meget om hende. Rane gik da hen til hende, og fortalte hende og Kong Harald sin Drøm; hun sagde, at hun vilde gjerne lade ham raade for Barnets Navn, naar det kunde hjælpe noget til hendes Helsen; Rane lagde da Bæltet om hende, som han havde taget af Olaf Geirstadealf, hvorpaa hun snart blev lykkelig forløst.

Kong Olaf Tryggvesøns Saga,

skreven, fra Begyndelsen af, af Odd Munk.

(Begyndelsen mangler).

. . . . og mere saadant, som fortælles om Gunhild og hendes Foretagender; og det Rygte gik vide i Norge, at Astrid havde en Søn, skjøndt kun faa vidste det. Det hændte sig den samme Aften, at Bjørns Faarehyrde kom hen til Thorsteens, og spurgte ham efter sine Faar, hvorpaa de gave sig til at tale om allehaande Ting. Men Thorsteen var ikke langt fra dem, og hørte deres Samtale. Da spurgte Thorsteens Huuskarl, hvad det var for Gjæster Bjørn havde om Aftenen; den anden sagde, at det var anseelige Mænd der vare komne, Hakon Jarl Sigurdsøn, tredive Mænd i alt, og de vare der til Gjæstebud: „jeg hørte, at Jarlen sagde Bjørn sit Ærende, at han efter Dronning Gunhilds Befaling var sendt efter Astrid og hendes Søn, forat bringe dem til Gunhild, og herhen agter han at komme i Morgen i dette Ærende.“ Derpaa standsede de deres Samtale, men Thorsteen vidste nu hele Indholdet. Da det blev Dag, gik Thorsteen ind i Huset, hvor Astrid sov med hendes Søn, og befalede

dem at skynde sig med at staae op og gaae bort; han kaldte hæftig paa dem, men de gjorde sig færdig i Mag. Thorsteen gik hidsig imod dem med en stor Vaand i Haanden, og lod som han vilde slaae dem og mishandle dem, hvis de ikke skyndte sig afsted; de gik derpaa ud, og han efter dem med Vaanden over Hovedet paa dem, og saaledes jog han dem til Porten. Og da de vare komne ud over Gaarden, sagde han Astrid og hendes Ledsagere Farvel, og bad dem tilgive sig alle de Ord han havde brugt imod dem; „I," sagde han, „have med Taalmodighed fundet eder i alle Skjældsord, hvor uskyldige I end ere; men det var hverken for Hads eller Haardheds Skyld jeg saaledes forjog eder; nu vil jeg bede om Tilgivelse for det jeg sagde og gjorde, og I skulle nu høre, hvorfor jeg bar mig saaledes ad;" han fortalte dem derpaa hvad Bjørns Huuskarl havde sagt, og blev ved: „og jeg vilde at I det snareste muligt skulde drage bort fra mit Herberge, forat I ikke skulde blive grebne her." Ved Skilsmissen bad han dem drage til Skoven, som var kort fra Torpet, og bad dem drage hemmelig derfra hen til den Sø, der hedder Mjøsen, og derpaa følge denne indtil de saae en lille Holm i Søen; han bad dem vade ud til den, og sagde, at Vandet var ikke dybere, end at det naaede midt paa Laaret, saa at det vilde ikke række til Kurven, hvori Thorolf bar Drengen; paa denne Holm bad han dem skjule sig, saa at de ikke bleve seete fra Landet; „men jeg," vedblev han, „vil nu vende tilbage, og naar Hakon kommer til mig, saa vil jeg give mig til at søge med ham, og da haaber jeg nok at I ved min Foranstaltning ikke skal findes, og jeg skal altid lægge Vind paa at hjælpe eder, men I skulle blive der paa

Holmen til i Morgen, og oppebie min Ankomst." Astrid bar sig nu i alle Dele ad, som han havde budet hende, men han vendte tilbage. Og da han kom hjem til Torpet, og gik over Gaarden, kom Hakon Jarl der med et stort Følge; Thorsteen gik dem imøde, bød ham velkommen, og bød Jarlen til sig med alle hans Mænd, og sagde det var Tid at spise. Jarlen takkede for Tilbudet, men svarede, at de trængte hverken til Spise eller Drikke saa tidlig paa Dagen, og at han siden vilde ride over til Bjørns. Thorsteen sagde: „Hvad er eders Ærende, Herre?" Han svarede: „Mig haver Gunild, Dronning over alt Norge, sendt ud at opsøge Astrid og hendes Søn, som hun vil lade kjærlig opfostre," og spurgte, om de havde været der om Natten. „Her vare," svarede Thorsteen, „nogle fattige mig ubekjendte Folk, som fik noget at spise, men jeg veed ikke hvem det var; de sov da jeg gik ud af Huset, førend I kom, og jeg tænker, de sove endnu." Derpaa gik han ind i Husene, og søgte efter dem i alle Husene, og var længe derinde, en to eller tre Timer, kom derpaa ud, og sagde, at han havde ledt efter dem overalt i Husene, hvor han kunde tænke de vare, men havde ikke kunnet finde dem. Jarlen befalede derpaa, at man skulde søge omkring i Torpet og i alle Gaardene, hvilket ogsaa skete, men de fandtes ikke. Da raadte Thorsteen til, at man skulde gjennemsøge Skoven, som var nær ved Torpet, og sagde, at der vare mange Smuthuller i Skoven, som man kunde skjæle sig i, „og maaskee," sagde han, „de have skjult Drengen under Rødderne af et eller andet Træ, men selv pakket sig bort, vi maae derfor nødvendig give Agt paa om vi kunne høre noget til et Barns Graad." Nu deelte de deres Folk i to Hobe forat lede

i Skoven, og derved traf det sig, at Thorsteen blev allene; han løb da i en Hast hjem til Torpet, dog hemmelig, tog en Søn af en Trælkvinde, bar ham til Skoven, og lagde ham ved Rødderne af et Træ; og da en Times Tid var leden, hørte de alle Barnegraad, og skyndte sig derhen; men Thorsteen kom sidst, og da talte de om, hvad det monne være for en Dreng. Da sagde Thorsteen: „Det er intet Kongebarn, men det er gjort til Spot og Haan mod os, at Barnet er lagt her." Da de saaledes havde ledt til Non uden at finde noget, opgave de Haabet derom. Da bad Thorsteen dem at vende tilbage, og sagde det var Tid at spise; og saa gjorde de. Om Natten efter kom Thorsteen, som han havde lovet, til de andre, og havde tre Heste med sig belæssede med Fødemidler tilligemed den Mand, som skulde være deres Ledsager til Sverrig. Og derefter bad han dem fare med Fred. De takkede ham for hans Velgjerninger, og de skiltes nu som Venner; de droge nu til Sverrig, og kom til Hakon den Gamle, der modtog dem med Glæde og Kjærlighed; der vare de vel holdne.

Om Gunhild og Hakon.

2. Den næste Høst fordrev Gunhild Hakon fra hans Besiddelser og erklærede ham landflygtig fra Norge formedelst hans Forseelser, med mindre han vilde gjøre alt hvad hun forlangte. Hakon forlod da Norge, og drog over til Sverrig tilligemed sin Datter Aud, en særdeles smuk Kvinde, og blev vel modtaget af Kong Erik. Denne var da bleven skilt fra Sigrid Storraade, Skogle-Tostes Datter. Grunden dertil var efter nogles Sagn, at hun var storraadig, og tillige herskesyg, men Kongen vilde ikke finde

sig i hendes Overmod; men nogle sige, at hun vilde ikke have ham længer, fordi det var Lov i Landet, at naar Ægtemanden døde først, skulde Konen høisættes hos Manden, og hun vidste, at Kongen ikke kunde leve længer end ti Aar, eftersom han forat vinde Seier, da han stred med Styrbjørn, havde gjort det Løfte, ikke at leve længer end ti Aar. Da Hakon nu kom til Sverrig, fortæller man, at Kong Erik beilede til hans Datter, og fik hende; derfor hædrede Kongen ham meget, og han levede der i megen Anseelse en Vinter. Men om Vinteren efter Julen begjerede Hakon Jarl af Kong Erik, at han skulde lade ham faae hundrede væbnede Mænd, og sagde, han vilde hen til Hakon den Gamle; Kongen tilstod ham det. Hos Kongen var Hakon den Gamles Søn Regnvald, der strax, da han hørte dette, lavede sig til at reise, og skyndte sig til sin Faders Gaard, og fortalte ham, at Hakon Sigurdsen vilde komme til ham; da Hakon hørte dette, lod han tre hundrede Mand væbne sig, hvilke alle vare hans Huusfolk, og han anrettede et godt Giæstebud for dem, og paa den Maade forventede de Hakons Ankomst med store Tilberedelser, og vare ikke bange, men drukke nu med Glæde. Og da man saae Hakon Jarl komme, gik Hakon den Gamle ham imøde, bød ham til Gjæstebud, og bad ham være velkommen, og ytrede megen Glæde og Venskab over hans Komme. Da svarede Hakon: „I andet Ærende kom jeg hid til eder end forat spise eller drikke, thi til at spise og drikke vil der være Leilighed nok, naar vi komme hjem." Da sagde Hakon den Gamle: „Hvorfor kom I da hid til mig?" Han svarede: „Dronning Gunhild sendte mig hertil i det Ærende, at hun vil byde Kong Tryggves Søn til sig, som hun venter er her

i eders Vold; hun vil opføde ham med megen Hæder til Trøst for hans Moder Astrid og andre hans Frænder; men hun bad mig at fremføre denne Sag og at anbefale den, thi hun fortryder paa at Drengens Fader blev dræbt; hun vil nu bøde derfor først til Guderne, siden til Menneskene, og gjengjælde det paa hans Søn, som blev forbrudt paa Faderen, og hun troer at gjøre dette paa den hæderligste Maade, naar hun opføder hans Søn med Kjærlighed og antager ham i Søns Sted." Hakon den Gamle svarede: „Drengens Moder har Mistanke om, at det ikke er sandt, men troer snarere, at hun, hvis hun maa raade, lader ham følge efter sin Fader. Og derfor drog hun fra Norge, og flyede baade sine Frænder og Fosterjord, og søgte hid til os. Nu troer hverken jeg eller hun Gunhild, thi vi ansee hende for listig og svigefuld og klygtig i allehaande falske Paafund; og det siger jeg dig, Hakon, at denne Dreng kommer aldrig i din eller Gunhilds Magt, hvis jeg maa raade, med mindre jeg bliver saa grusomt overvældet, at jeg da er anderledes til Sinds end nu." Hakon fik saaledes intet udrettet, men drog bort, og kom hjem; og Kong Erik spurgte, hvorledes det var gaaet med ham og hans Navne. Hakon fortalte hvorledes det var løbet af. „Jeg sagde dig det forud, at Rejsen vilde være unyttig, skjøndt du forsøgte din Lykke hos Hakon den Gamle, thi han er i mange Dele mægtigere end vi, og det er kort siden, at han gik af med Fordelen i de Stridigheder vi havde sammen." Og da Julemaaned var forbi, og de Dage da Gjæstebudet havde staaet, og hver drog til sit, da drog Hakon atter med mange Folk hen forat gjæste sin Navne, og Kongen gav ham to hundrede vel bevæbnede Mand. Da

Navnerne kom sammen, begyndte de paa ny deres Underhandling, og deres Samtale førtes snart med megen Hæftighed, Tvist og Vrede. Hakon sagde, at Drengen skulde drage bort med ham, hvad enten Hakon den Gamle vilde eller ikke; men Hakon den Gamle sagde, at han skulde ikke drage med. Da gik en baade stor og stærk Mand, ved Navn Burste, hen imod Hakon Sigurdsøn: han var Hakon den Gamles Arbejdsmand og Træl, og forrettede alt det værste Arbejde; han havde en overmaade stor Møggreb paa Skulderen, hvori der ikke skortede paa Møg; denne svinger han imod Hakon Sigurdsøn, og sagde: „Hvem er denne fremmede og overmodige Mand, der taler saadanne Ord til vor Høvding Hakon; enten pakker du dig nu herfra, uden at tale saa stolte og haanlige Ord til vor Høvding, eller jeg slaaer til dig med denne Møggreb, saa du skal huske det saalænge du lever; skynd dig nu bort fra dette Torp, hvis du ikke vil udsætte dig for den største Skam, thi aldrig kom her før en saa dumdristig Mand, som du." Denne Mand kaldtes Agermanden, og var den stærkeste og uregjerligste Mand. Hakon indsaae, at det vilde være det fornuftigste, ikke at udsætte sig for denne Mands Forvovenhed, og betænkte, at det vilde være en Skam for ham hele hans Liv, hvis han led nogen Overlast af ham, hvis en usel Træl tilføjede ham Forhaanelse, dette vilde være en altfor stor Skam. Han forlod derfor Torpet, red hjem til Kong Erik, og var hos ham til om Sommeren, da han drog derfra til Danmark, og opholdt sig længe hos Kong Harald Gormsøn, og der forefaldt mange mærkelige Begivenheder.

Om Kongen i Garderige og hans Moder.

3. Paa den Tid regjerede Kong Valdemar med megen Hæder over Garderige. Man siger, at hans Moder var en Spaakvinde, og det kaldes i Bøger Phitons Aand, naar Hedningerne spaaede. Hendes Forudsigelser traf gjerne ind, og hun var den Gang ældgammel. Det var Skik hos dem, at man den første Juleaften skulde bære hende paa en Stol hen for Kongens Høisæde. Og forend man begyndte at drikke, spurgte Kongen sin Moder, om hun saae eller vidste nogen Fare eller Skade forestaae hans Rige, eller at der nærmede sig nogen Ufred eller anden farlig Sag, eller at andre attraaede hans Besiddelser. Hun svarede: „Jeg seer ikke noget, min Søn, som jeg kan tænke vil blive dig eller dit Rige til Meen, eller noget, der truer din Lykke; dog seer jeg et stort og herligt Syn: Ved denne Tid og i dette Aar er der født en Kongesøn i Norge, som vil blive opfødt her i dette Land, og det vil blive en berømmelig Mand og dyrebar Høvding, og han vil ikke gjøre dit Rige Skade, men tværtimod mangfoldelig forøge det for dig, og derpaa vil han vende tilbage til sit Land endnu i sin unge Alder, og han vil da erholde sit Rige, til hvilket han er født og baaren, og vil være Konge og skinne med megen Klarhed, og være mangen Mands Hjælper i Norden, men kun kort Tid vil hans Herredømme vare over Norge. Bærer mig nu bort, thi jeg vil nu ikke sige mere, og nok er nu sagt." Denne Valdemar var Fader til Kong Jarisleif.

Om Olaf Tryggvesøn og hans Moder Astrid.

4. Da Olaf og Astrid havde været to Aar hos Hakon den Gamle, sørgede han hæderlig for deres Bortreise, og overgav dem til nogle Kjøbmænd, som agtede sig til Garderige; han vilde sende dem til Astrids Broder Sigurd, der stod i megen Anseelse hos Kongen af Garderige. Hakon den Gamle forsynede dem med alt hvad de behøvede til denne Reise, og skiltes ikke fra dem, førend de vare komne ombord med godt Selskab. De styrede derpaa til Havs, men bleve paa denne Reise overfaldne af Ransmænd, som bemægtigede sig alt Godset, dræbte nogle Mænd, og førte de andre bort med sig til forskjellige Sider, og derpaa i Nød og Trældom. Her blev Olaf skilt fra sin Moder, som siden blev solgt fra Land til Land. Olaf blev ogsaa solgt som Træl, ligesom de andre Fanger, og havde tre Herrer i dette Fangenskab. Den første, der kjøbte ham, hed Klerkon, og han dræbte hans Fosterfader for hans Øine. Kort efter solgte han Olaf til en Mand ved Navn Klerk, og fik en udmærket god Buk for ham, og i denne Mands Vold var han i nogen Tid. Men den Gud, der ikke vil lade sine Venners Ære og Hæder skjules, saalunde som Lyset ikke kan skjules i Mørket, han viste da ogsaa hin unge Mand sin store Naade, og løste ham af dette Fangenskab, som fordum Josef. Denne Mand, i hvis Magt han nu var, solgte ham til en Mand ved Navn Eres, og fik en kostbar Klædning for ham, som paa vort Maal kaldes Vesl eller Slagning. Den Husbonde, som nu havde kjøbt ham, havde hjemme i hedenske Lande. Hans Kone hed Rechon, og deres Søn Reas. Han kjøbte ogsaa tilligemed ham hans Foster-

broder, der hed Thorgils og var Thorolfs Søn; han var ældre end Olaf. De levede sex Aar i denne Trældomsstand.

Om Olaf.

5. Og paa denne Tid regjerede nu Valdemar over Garderige; hans Dronning hed Allogia, en meget forstandig Kvinde. Astrids Broder Sigurd stod i en saadan Anseelse hos Kongen, at han erholdt store Besiddelser og et stort Leen af ham, og blev sat til at udføre Kongens Sager samt at indkræve Kongens Skyld vide om fra Landskaberne; hans Befaling skulde ogsaa adlydes over hele Kongens Rige. Olaf var ni Aar gammel, da det hændte sig, at hans Morbroder Sigurd kom hen til det Sted, hvor Olaf var, og Bonden der var taget ud paa Ageren med sine Arbejdsfolk. Sigurd red da til Torpet med en stor Skare Mænd og sømmeligt Følge. Olaf gik da og legede med de andre Drenge; han havde vundet en saadan Yndest hos sin Herre, at han ikke blev behandlet som Træl, snarere som en kjær Søn, og han lod ham ikke mangle paa noget, som han bad om; han fornøjede sig hver Dag saaledes som han selv vilde. Olaf bød ham nu velkommen med megen Klogt, og Sigurd tog vel og venlig imod hans Hilsen, og sagde: „Jeg seer, min gode Dreng, at du har ikke den Maneer paa dig, som Mænd hertillands, hverken i dit Udseende eller i Tungemaal; sig mig engang dit Navn, din Herkomst og Fosterjord." Han svarede: „Jeg hedder Olaf, Norge er mit Fødeland, min Slægt er kongelig." Sigurd sagde da: „Hvad er da din Faders ellers Moders Navn?" Han svarede: „Min Fader hed Tryggve, men min Mo-

der Astrid." Sigurd sagde: „Hvem var din Moders Fader?" Han svarede: „Hun var en Datter af Erik fra Opruſtad, en mægtig Mand." Og da Sigurd hørte dette, steg han af Hesten, og omfavnede og kyssede ham, og sagde, at han var hans Morbroder; „og sandelig er dette en Glædesdag, da vi her have truffet hinanden." Derpaa spurgte Sigurd om Olafs Rejser, og hvorledes han var kommen did, samt hvorlænge han havde levet i denne Fornedrelse; og han fortalte ham om sine Rejser saaledes som alt var gaaet til. Og derefter sagde Sigurd: „Vil du nu have, Frænde, at jeg skal kjøbe dig af din Herre, saa at du ikke længer skal være i Trældom eller Tjeneste hos ham." Han svarede: „Godt har jeg det rigtig nok nu imod før, men jeg vilde gjerne befries herfra, naar min Fostbroder ogsaa kunde blive fri af sin Trældom, og drage bort med mig." Sigurd sagde, at han gjerne vilde gjøre det, og ikke vilde spare noget derfor. Og derpaa kom Bonden Heres hjem, og bød Sigurd velkommen, thi han skulde kræve Landskyld af Egnen deromkring og af hvert Huus, og see til at alting blev udredt. Og tilsidst gav Sigurd sig til at tale med Bonden, om han vilde sælge Drengene for Betaling; „jeg vil strax," sagde han, „betale deres Værd." Den anden svarede: „Den ældste Dreng vil jeg sælge for hvad vi kan blive enig om, men den yngste vil jeg ikke skille mig ved, thi han er baade forstandigere og tillige smukkere, og ham holder jeg meget mere af, og vil ikke miste ham for meget; og ham sælger jeg ikke uden for høj Betaling." Og da Sigurd hørte dette, spurgte han, hvormeget han vilde have, men Bonden undslog sig bestandig, hvilket kun gjorde Sigurd saa meget begjerligere. Og tilsidst er at fortælle

om denne Handel, at den ældste Dreng gik for en Mark Guld, men den yngste for ni Mark Guld, og Bonden vilde dog ikke saa gjerne have været af med ham, som med den anden Dreng. Derefter drog Sigurd bort med sin Frænde Olaf, og hjem til Garderige. Men i dette Land var det Lov, at ingen maatte der opføde en Kongesøn af udenlandsk Slægt eller fra et fjærnt Rige uden selve Kongens Vidende. Sigurd førte Olaf hjem med sig til sin Bolig, og varetog ham der hemmelig, saa kun faa vidste af hans Nærværelse, men sørgede for Resten godt for ham; og saaledes hengik en Tid. Det hændte sig en Dag, at Olaf, uden at Sigurd vidste deraf, gik bort fra sit Herberge tilligemed sin Fostbroder; de gik dog hemmelig afsted, og kom hen i et Stræde. Og der saae Olaf paa een Gang sin Fjende, ham, som for sex Aar siden havde dræbt hans Fosterfader for hans Øjne, og derpaa solgt ham selv i Trældom; da han nu fik Øje paa ham, blev han rød som Blod, svulmede i Ansigtet, og blev ganske ophidset ved dette Syn; han skyndte sig da tilbage, og hjem til sit Herberge. Kort efter kom Sigurd fra Torvet, og da han saae sin Frænde Olaf svulmende af Vrede, spurgte han, hvad der fejlede ham; han fortalte ham Grunden dertil, og bad ham være sig behjælpelig til at hævne hans Fosterfader: „saadan Harm og saa megen Skam, som den Mand tilføjede mig," sagde han, „jeg vil nu hævne min Fosterfader." Sigurd sagde, at han vilde tillade ham det, hvorpaa de stode op, og gik med et stort Følge, og Olaf var Vejviser til Torvet. Og da Olaf saae Manden, grebe de ham, og førte ham udenfor Borgen. Derpaa gik den unge Dreng Olaf frem, og vilde nu hævne sin Fosterfader; man gav ham da en stor

Bredøxe i Haanden til at hugge Manden. Olaf var den Gang ni Aar gammel. Derpaa svang Olaf Øxen, og hug ham over Halsen, og Hovedet af; hvilket Hug ansaaes for meget mærkeligt af saa ung en Mand. Paa denne Tid vare der i Garderige mange Spaamænd, som kunde forudsige mange Ting; de sagde i Følge deres Spaadomsgave, at en fornem og ung Mands Fylgier vare komne der til Landet, og aldrig før havde de seet nogen Mands Fylgier lysere eller fagrere, og dette sandede de med mange Ord, uden dog at kunne vide, hvem han var. Men saa overordentlig, sagde de, var hans Fylgie, at det Lys, som skinnede over den, udbredte sig over hele Garderige og vide over den østlige Deel af Verden. Men efterdi Dronning Allogia, som før er sagt, var en overmaade forstandig Kvinde, saa forekom dette hende særdeles mærkeligt. Hun bad nu Kongen med fagre Ord, at han vilde lade stævne Thing, at man skulde komme did fra alle nærliggende Herreder; da, sagde hun, vilde hun komme derhen og træffe en Foranstaltning, saaledes som hende tyktes. Kongen gjorde det, og der samledes en stor Mængde Mennesker. Nu befalede Dronningen at der skulde slaaes en Kreds af hele Skaren; „og den ene," sagde hun, „skal staae ved Siden af den anden, saaledes at jeg kan see enhver Mands Aasyn og Ansigtstræk og især hans Øjne, og jeg haaber at kunne skjønne, hvem der tilhører denne Fylgie, naar jeg faaer hans Øjesteen at see, og det vil da ikke kunne skjules, hvo der har denne Natur." Kongen bifaldt hendes Tale, og da dette Thing havde varet i to Dage, og Dronningen var gaaet fra Mand til Mand, betragtende hver Mands Udseende, uden at finde nogen, som hun kunde formode

raadte for saa stor Lykke; da Thinget saaledes havde varet i to Dage, og den tredie Dag kom, da blev Thinget endnu mere forøget, og alle søgte derhen efter hans Befaling, de de ellers vilde blive straffede. Hele Folket dannede nu en Kreds, men denne berømmelige Kvinde og herlige Dronning betragtede enhver Mands Aasyn og Udseende. Da kom hun endelig hen til det Sted, hvor der stod en ung Dreng for hende i slette Klæder, han havde en Kappe paa, og Hætten var slaaet ham tilbage over Skuldrene. Hun saae paa hans Øjne, og mærkede strax, at ham tilhørte denne høje Lykke, førte ham frem for Kongen, og forkyndte for alle, at nu var han funden, som hun længe havdt ledt efter. Denne Dreng blev nu taget i kongelig Beskyttelse. Han kundgjorde da for Kongen og Dronningen sin Æt og høje Fødsel, at han ikke var Træl, men nu kom det for Dagen, at han var smykket med kongelig Æt. Derpaa antog Kongen og Dronningen Olaf til Opfostring med Kjærlighed og megen Godhed, og de velsignede ham med mange Goder, som om han var deres egen Søn. Drengen vorte op i Garderige, tidlig fuldkommen i Styrke og Forstand, og han tiltog altsom han vorte til, saa at han i faa Aar overgik sine Jævnaldrende i alt det, som pryder en god Høvding. Og strax da han begyndte at vise sig og sine Færdigheder, udmærkede han sig paa mange Maader, og i kort Tid havde han lært al ridderlig Færd og krigerske Øvelser, saa godt som Mænd, der ere de kjækkeste og drabeligste i denne Syssel. Herved erhvervede han sig megen Berømmelse og Gunst, først hos Kongen og Dronningen, og saa fremdeles hos alle andre saavel Høje som Lave; han opvorte nu der, og tiltog i Forstand og Aar

og alle Færdigheder, som pryde en berømmelig Høvding. Og Kong Valdemar gjorde ham snart til Høvding i Hirden, og satte ham til Formand for de Krigere, som skulde vinde Hæder for Kongen, og han øvede mangen fortrinlig Daad i Garderige og vide om i de østlige Lande, skjøndt kun faa vorde omtalte. Da han var tolv Aar gammel, spurgte han Kongen, om der vare nogle Borge eller Landskaber, som havde ligget under hans Herredømme, og som Hedningerne havde taget fra hans Rige, saa at de nu besade hans Ejendom og Hæder. Kongen svarede og sagde, at vist nok vare der nogle Borge og Torper, som havde tilhørt ham, men som andre havde frataget ham og lagt til deres Rige. Olaf sagde da: „Giv mig da nogle Folk og Skibe til min Raadighed, og lad os see, om jeg kan vinde det tabte Rige tilbage, thi jeg længes efter at bekrige og stride med dem, som have skadet eder; dertil vil jeg benytte eders Lykke og min egen, og enten vil jeg da faae dem dræbte eller de maae flygte bort for min Magt." Kongen optog dette vel, og gav ham slige Folk, som han forlangte. Nu viste det sig, som før blev sagt, hvor dygtig han var i alt Ridderskab og Krigsøvelse; han forstod ogsaa godt at styre Fylkingerne, da han længe havde øvet sig deri. Han drog nu afsted med denne Hær, og holdt mange Slag, og vandt en stor Sejer over sine Fjender; han tilbagevandt alle de Borge og Kasteller, som før havde ligget under Gardekongens Rige, og mange fremmede Folkeslag lagde han under Kong Valdemars Herredømme. Men om Høsten vendte han tilbage med herlig Sejer og anseeligt Bytte; han havde da mange Slags Kostbarheder i Guld, herlige Klæder af Peld og dyrebare Stene, som han bragde Kongen og

Dronningen; og nu var hans Hæder fornyet, og alle ønskede ham velkommen med megen Glæde. Saaledes blev han ved hver Sommer at hærge og at øve berømmelig Daad, men om Vinteren var han hos Kong Valdemar. Og imedens han straalede i al denne Herlighed, da fortælles der, at han efter en stor Sejer vendte hjem til Garderige; de sejlede da med saadan Bram og Dejlighed, at Sejlene paa deres Skibe vare af kostbart Peld, og det samme vare ogsaa deres Telte. Men af saadant kan man skjønne, hvilken Rigdom han havde vundet ved den Stordaad, han øvede i de østlige Lande.

Om Kong Olaf.

6. Saa fortælle kloge og kyndige Mænd, at Olaf aldrig har ofret til Afguderne, men han vendte altid sin Hu fra sligt. Dog plejede han ofte at følge Kongen til Afgudstemplet, men kom aldrig derind; han stod da altid ude ved Døren. Engang talte Kongen til ham derom, og bad ham lade det være, „thi maaskee Guderne," sagde han, „vredes paa dig, og du taber din Ungdoms Blomster; jeg saae gjerne, du vilde ydmyge dig for dem, thi jeg er bange for de ville hæftigen vredes paa dig, saa meget som du udsætter dig derfor." Han svarede: „Aldrig ræddes jeg for Guder, der hverken have Hørelse eller Syn eller Vid, og jeg kan indsee, at de ingen Forstand have, og hvilken Natur de ere af, kan jeg mærke deraf, at du forekommer mig at have et tækkeligt Udseende, hver Gang den Tid er forløben, i hvilken du er der forat ofre til dem; men du forekommer mig altid at have et ulyksaligt Udseende saalænge du er der. Og deraf kan jeg slutte, at de Guder, du tilbeder, forestaae Mørkets Gjer-

ninger." Og man siger, at da Olaf stod i saadan Anseelse, vare der nogle Mænd, mere avindsfulde end velvillige, som bagtalte ham hos Kongen, og han blev udsat for mange gjæve Mænds Had. Derfor drog han bort, og havde en stor Hær med sig; han bekrigede hedenske Folkeslag, og vandt altid Sejer; han drog vide om i Østerleden, og underlagde sig Folket. Da han ledtes ved denne Id, var det blevet Vinter, og han vilde da vende hjem til Garderige. Da fik de stærk Modvind, som standsede deres Rejse for denne Gang; han vendte sig da til Vindland med sin Hær, og lagde sine Skibe til Leje.

Om Olaf Tryggveson og en Frue.

7. Over Vindland regjerede den Gang Kong Burisleif, en stor Høvding; han havde fire Døttre; den ene fik siden Olaf, den anden blev gift med Sigvalde Jarl, den tredie med den danske Konge Svend Tveskjæg. Men over det Landskab, hvor Olaf var landet, regjerede Kongens Datter Geira; hun var Dronning, havde et stort Rige, og regjerede det vel. Kort fra hendes Hovedstad var Olaf landet med sin Flaade. Hun var mægtig, og tilbragde sin Enkestand i Hæder og Ære. Hun havde en dygtig og tro Høvding hos sig, som vogtede hendes Anseelse og Hæder; denne Mand hed Dirin; en Dag rejste han i et Ærende hen i Nærheden af det Sted, hvor Olafs Skibe laae, og vendte derpaa igjen hjem. Dronningen spurgte ham, hvor han kom fra og hvad Nyt han kunde fortælle. Han svarede: „Jeg kommer fra Stranden, min Frue!" „Hvad spurgte eller saae du?" sagde hun. „Hør, Dronning," sagde han, „jeg skal sige dig noget, Dronning, baade forunderligt og herligt, som du gjerne vil

vide, og som nu for nylig har viist sig." „Hvad da?" sagde hun. Dirin svarede: „Her i Havnen ved vor Borg ere komne mange herlig udrustede Skibe med alle Krigsfornødenheder, samt med dyrebare Klæder og mange Slags Kostbarheder; Folkene selv ere meget smukke, og forsynede med de bedste Vaaben og Hærklæder; sjelden ville saadanne Folk blive seete her. Men een af dem overgaaer dog langt de andre, og jeg troer vist, at der i ham skjules en Konge; thi denne Mand maa være af en særdeles fortrinlig og udmærket Natur; han er høj og vel voxen, og har et skarpsindigt Aasyn og smukt Legeme; han har ogsaa saa skarpe og fagre Øjne, at jeg aldrig før har seet saa anseelig en Mand, og jeg kan forsikre eder, at denne Mand forekommer mig at være af mere end menneskelig Færd og Natur; han maa besidde meget Vid og udmærket Klegt, og under dette herlige Udseende, tænker jeg, skjuler sig kongelig Værdigheds Hæder. Og hvis det ikke mishager eder, min Frue, da vilde jeg ønske I vilde opfylde hvad eders Hæder byder: Gaa ham sømmelig imøde med alle eders Mænd, og byd ham til eder paa bedste Maade! Jeg tænker, han gjerne vil modtage det, hvis han høflig bliver indbuden med Velvillie. Jeg hørte hans Mænd sige, at de vilde blive her i Landet i Vinter; og det er min Tro, at vi ville erholde noget Godt af denne Mands Nærværelse, naar vi kunne faae den. Og hvis I søger efter en Mand, Dronning, som kan forestaae med eder den kongelige Værdighed, være Forstander for eders Magt og eders Landværnsmand, og frelse eders Land mod eders Fjenders Anfald, hvem kan I da finde af højere Værdighed og smukkere end ham; og aldrig i eders Dage vil I finde nogen, der saaledes kan være

Værn og Forsvar mod eders Fjender. Og med Sandhed maa jeg sige efter den Forstand, som mig er given, at jeg troer I finder aldrig en saadan Mand i eders Land, ja ikke blot i eders Land, men om I end søger blandt alle Mænd, som fødes under Himlen, saa vil du dog foretrække ham for alle andre, thi hans Lige finder du ikke." Dronningen sagde: „Hvis eder synes, at det sømmer sig saa vor Værdighed, saa begiv dig til ham, og forkynd ham fra mig, at jeg byder ham hid med alle hans Folk." Dixin sagde: „Hvis I giver mig Tilladelse dertil, Frue, da vil jeg gjerne fare." Derpaa drog han med mange Mænd ned til Skibene, og i Høvdingernes og alle hines Paahør fremførte han med megen Veltalenhed Dronningens Ærende. Og da Olaf hørte denne Indbydelse og den Venskabelighed, hvormed den skete, da glædte han sig, og takkede med fagre Ord for hendes Højmodighed. Da Olafs Skibe vare satte paa Land og Folkene vare færdige, gik han med alle sine Mænd til Borgen. Men Dronningen red ham imøde med megen Pragt, og bød Olaf velkommen, som da med Rette kunde kaldes Konge, og hun modtog ham med meget Venskab, og spurgte først efter hans Navn, og siden efter hvilken Værdighed han besad. Og da han havde sagt hende de Ting hun havde spurgt om, gav Dronningen ham en herlig Hal, samt mange Tjenestefolk, baade Karle og Kvinder, og alt hvad der hørte til at besætte Hallen. Dronning Geira regjerede over Landet Germania imod Vesten, hvor baade Jordens Beskaffenhed og Folket er bedre end andre Steder. De herskede nu med megen Herlighed, men Olaf beboede denne Hal. Og da det kom mod Julen, bleve store Tilberedelser gjorte, og mange indbudne. Og da alt var færdigt til

Gjæstebudet, gik Dronningen med et stort Følge hen til Olaf, og indbød ham til at de skulde drikke sammen i den Hal, hvor hun selv drak med sin Hird. Han tog derimod med meget Venskab, og dette Gjæstebud blev meget berømt. Olaf og Dronningen sade i eet Højsæde, og drak af kostelige Kar baade Mjød og Viin. Høvdingen Dirin talte vexelviis med dem med meget Vid; og sagde til hende, hvilken Styrke og Hæder det vilde være for hende, hvis hun havde en saadan Mand til at styre sit Rige. Ligeledes talte han med ham om, hvor ønskeligt det var at raade over et Rige, der var forsynet med saa mange Goder, men især, hvor meget hun overgik andre Kvinder i sin Færd og Natur og i alle legemlige Fortrin, og om de end begge søgte hele Verden over forat finde et godt Giftermaal, vilde intet sømme sig bedre, end naar han tog hende til Kone, og hun ham til Husbonde. Og da han havde udsaaet denne Ordsæd i deres Bryst, gav den sig til at slaae Rødder og at fæstes hos dem begge, og det forekom dem ønskeligt og de spaaede sig megen Lykke deraf. Derpaa blev Gjæstebudet forøget med de fortræffeligste Fødemidler, og varede mange Dage, og tog saaledes til at den sidste Dag blev der endnu stærkere beværtet end den første, som det sømmede sig en mægtig Konge, med alle de bedste Levnetsmidler, som vare at faae.

Om Kong Olaf.

8. Der levede Kong Olaf nu i megen Hæder og Velbehag. Engang da han sad og talte med Dronningen, sagde han: „Er der nogen Borg, Herreder eller Landstrækninger, som have unddraget sig fra eders Herredømme, og I gjerne vilde have igjen, og som Ransmænd eller

Vikinger have med Uret frataget eder?" Dronningen svarede: „Herre! jeg skal nævne eder de Borge, som have unddraget sig fra vort Herredømme, og længe have vi taalt deres Overmod." Derefter udrustede Olaf sin Hær til at drage fra Landet, og havde mange Folk, og søgte til de Borge, som tilhørte Dronningen. Og naar han indsluttede Borgene, forelagde han dem to Vilkaar, hvad enten de vilde betale Skat efter Ret og Skjel, og yde den Tjeneste og Lydighed, som de vare forpligtede til, eller han vilde anfalde Borgene, og da maatte de vente, at der hverken spaaredes dem Liv eller Gods. De, som forsvarede Borgene, talte meget derimod, og sagde, at de ikke vilde overgive sig, men modsætte sig med al deres Magt. Derpaa beleirede han Borgene, og bestred dem med Vaaben, og lod Valslynger bære derhen, og anvendte andre Kunster, som hans Mænd vare vante til, og saa hæftigt var hans Anfald, at der ingen Modstand kunde gjøres, men han brød Borgene, gik op med sine Folk, og bemægtigede sig en overordentlig Mængde Gods. Og alle de, som stode imod og svarede stoltelig, maatte nu bukke under med Skam, og alle de bleve dræbte, som ikke ydmygelig bade om Naade, og Olaf kunde skalte og valte som han vilde. Han drog nu til en anden Borg, og beleirede den, og forelagde dem samme Betingelser, som de forrige. Men de svarede: „Vi have spurgt, hvor stærk eders Magt er, og hvor ilde det gaaer dem, som modsætte sig eders Befaling; vi ville nu fatte en fornuftigere Beslutning, end vore Naboer, overgive os i eders Vold og aabne Borgen for eder." Olaf tog venlig derimod; de aabnede da Borgportene, og han gik ind i Borgen. Og da samlede sig alle Høvdinger og mægtige Mænd og

hele Almuen, og de opmuntrede hinanden med Iver, til under ingen Omstændigheder at give efter. Men da Olaf mærkede dette Forræderi, at der kom en uhyre Hær imod dem fra alle Sider, saa drog han sig tilbage ud til et Sted paa Borgmuren, og raabte højt til sine Kammerader, som stode ved Muren: „Een Udvej seer jeg nu for os," sagde han, „nemlig at stige ned fra Muren, og jeg vil først forsøge det, og siden tage imod eder, naar I springe ned, og det vil ingen Nød have, thi der er blød Leerjord underneden." Derpaa sprang han ned, og det befandtes, som han sagde, og han opmuntrede nu de andre til at springe bagefter, skjøndt det tyktes dem højt. De gjorde nu saa, sprang ned fra Muren, og ved hans Bistand frelstes de alle. De belejrede nu alle Borgen, og gjorde saa haardt Anfald, at de brøde store Aabninger, hvorpaa alle trængte ind; og da skortede det ikke paa en haard Kamp. Der handledes uden Barmhjertighed med dem, og de maatte bitterlig fortryde deres Misgjerning; de dræbte hver Mands Barn, og plyndrede alt Godset, nedbrøde Borgen, og stak tilsidst Ild paa den. Og med saadan Sejer vendte Olaf tilbage, og bragde Dronningen Guld og Sølv og herlige Kostbarheder. Man holder for, at denne Borg, som Olaf belejrede, var Jonsborg, hvor man vilde svige ham, og hvor han blev indsluttet i Borgen med tresindstyve Mand.

Om Kong Olaf.

9. Da Olaf havde været tre Aar i Vindland, tildrog det sig, at Dronningen pludselig døde. Og dette foraarsagede Olaf megen Sorg, da han tog sig det overmaade nær. Efter denne sørgelige Begivenhed fandt han

ikke mere Behag i det Rige. Men han havde forestaaet det med saadan Berømmelse, at alle Indvaanerne elskede ham inderligen; han kunde desnagtet ikke give sig tilfreds; hvorfore han beredte sin Hær til at forlade Landet, og haabede, at han da snarere vilde glemme sin Sorg; han agtede at fare til Rusland. Men da han kom til Danmark, gik de op fra Skibene paa Land, og toge Strandhug, som Skik er, og toge meget Kvæg og dreve det til Stranden. Indbyggerne samlede sig, og satte efter dem med en stor Hær. Og da de saae en stor Mængde fare efter sig med alle Slags Vaaben, saa flyede de til deres Skibe. Men da de havde søgt langt op i Landet, og der nu var en lang Vej til Skibene, og deres Fjender vare komne efter dem, saa de vare dem lige i Hælene, da vare de komne til en lille Skov, som kun var et ringe Skjul at hjælpe sig ved. De gik nu hen, hvor nogen Skygge af Skoven kunde bedække dem. Da sagde Olaf: „Jeg veed, at en almægtig Gud styrer Himmelen, og jeg har hørt, at han har et Sejersmærke, i hvilket er megen Kraft, og det kaldes Kors. Lader os nu anraabe ham, at han vil befrie os, og lader os alle falde ned til Jorden og ydmyge os for ham! Lader os nu tage to Kviste, og lægge dem i Kors over os! Gjører nu alle, som I see mig gjøre! De gjorde saa, lagde sig ned, og toge to Kviste, og lagde dem over sig i Korsets Lignelse. Men deres Fjender kom nu til Skoven med Støj og Raab, og tænkte at skulle gribe dem, thi de saae dem kort før. Og nu løb de til dem, og traadte paa dem, men fandt dem ikke; saaledes skjulte Korsets Tegn dem ved vor Herre Jesu Kristi Bistand, at de ikke bleve seete af deres Fjender, og vare forhen nær faldne i deres Hænder; de andre

vendte da med megen Forundring tilbage. Da Olaf og hans Mænd saae det, sprang de op, og vilde til deres Skibe. Dette saae nu deres Fjender, og satte efter dem anden Gang. Og da var der ingen anden Maade at skjule sig paa, end at de lagde sig paa den flade Jord. Ikke desmindre bleve de hjulpne ved guddommelig Bistand, thi da skete det saa forunderligt, da de laae paa Marken, at de, som gik og ledte efter dem, saae dem ikke; de ransagede det bedste de kunde, men fandt dem dog ikke, og vendte da atter tilbage uden Ære og Sejer. Saaledes befriede det hellige Kors Olaf fra Faren paa jævn Mark som i tyk Skov. Olaf drog da til sine Skibe, og de takkede Gud at de vare undkomne.

Om Kong Olafs Drøm.

10. Derefter sejlede Olaf bort med sine Skibe, og styrede øster til Garderige. Kongen og Dronningen toge overmaade vel imod ham; og han opholdt sig der om Vinteren. Og engang bares ham et mærkeligt Syn fore: Det forekom ham at han saae en stor Steen, og at han gik langt op ad den, lige til han kom ovenpaa den; ham tyktes da, at han blev hævet op i Luften over Skyerne; og da han opløftede sine Øjne, da saae han overmaade fagre Steder og lyse Mennesker, som boede der; han mærkede ogsaa en sød Lugt og saae alle Skovens fagre Blomster, og der forekom ham at være større Herlighed, end han var i Stand til at tænke og sige. Da hørte han en Røst tale til sig: „Hør du, som er skikket til at vorde en god Mand, thi du tilbad aldrig Guderne, og viste dem ingen Afgudstjeneste, men snarere foragter du dem, og derfor skulle dine Gjerninger mangfoldiggjøres til

det Gode og tage til; men endnu skorter dig dog meget til at du kan være paa disse Steder og til at du kan leve her evindelig, thi du kjender endnu ikke din Skaber, og du veed ikke hvem den sande Gud er." Og da han havde hørt dette, forfærdedes han hæftig, og sagde: „Hvo er du, Herre, at jeg kan troe paa dig." Røsten svarede: „Drag du til Grækenland, der skal Herren din Guds Navn kundgjøres dig; og naar du holder hans Bud, da skal du have det evige Liv og Salighed; og naar du retteligt troer, da skal du omvende mange andre fra Vildfarelsen til Frelsen; thi Gud haver bestemt dig til, at du skal tilføre ham mange Folkeslag." Da han havde hørt og seet dette, da vilde han stige ned af Stenen; og da han foer ned, da saae han gruelige Steder fulde af Luer og Kvaler, og derhos hørte han en ynkelig Graad og mange Slags gruelige Ting; og det forekom ham, at han der gjenkjendte mange Mænd, som havde troet paa Afguder, baade Venner og Høvdinger; og det forekom ham, at han saae Kvalen, som var beredt for Kong Valdemar og hans Dronning. Dette gjorde et saadant Indtryk paa ham, at da han vaagnede, flød han i Taarer, og han vaagnede med stor Skræk. Derefter befalede Olaf sine Folk at gjøre sig færdige til Bortrejsen; „jeg vil nu," sagde han, „seile til Grækenland." Og saa gjorde han, og fik god Bør, og kom til Grækenland, og traf der dyrebare og vel oplærte Præster, som lærte ham at kjende vor Herre Jesu Kristi Navn. Han blev nu underviist i denne Tro, som forhen var ham forkyndt i Søvne. Derpaa traf han en berømmelig Biskop, og bad ham meddele sig den hellige Daab, som han længe havde været begjerlig efter, forat han kunde være i kristne Mænds Sam-

fund; og derpaa blev han primsignet. Derpaa bad han Biskoppen fare med sig til Rusland, og forkyndte der Guds Navn iblandt Hedningerne. Biskoppen lovede at tage med, naar han selv vilde reise, thi da vilde Kongen selv og andre store Høvdinger gjøre mindre Modstand, og snarere vilde han medvirke til, at Værket maatte faae Fremgang og Guds Kristendom voxe og tiltage. Derpaa drog Olaf bort og tilbage til Rusland, hvor han, som før, blev modtaget vel. Der opholdt han sig nu nogen Tid, og talte ofte til Kongen og Dronningen, at de skulde sørge for deres Frelse, og at det var langt fagrere at troe paa den sande Gud og Skaberen, som skabte Himmel og Jord, og alt hvad deri findes. Han sagde ogsaa, hvor ilde det sømmede sig for mægtige Mænd, at fare vild i saa stort Mørke, at holde det for Gud, som ingen Hjælp kan yde, og at lægge paa det al Vind; „I kunne ogsaa," sagde han, „med eders Forstand skjønne, at det er sandt, som vi forkynde. Og aldrig skal jeg aflade at forkynde eder den sande Tro og Guds Ord, at I kunne give Frugt for den almægtige Gud." Men skjøndt Kongen stod længe imod og modsatte sig at forlade sin Tro og Afgudsdyrkelsen, saa bragdes han dog ved Guds Miskundhed til at indsee, hvilken Forskjel der var paa den Tro, han havde, og den, Olaf forkyndte. Han blev ogsaa ofte herligen mindet om at det var Vildfarelser og Modsigelser, som de forhen havde antaget, men de Kristnes Tro var bedre og herligere. Og formedelst Dronningens heldbringende Tale, hvormed hun ved Guds Miskundhed understøttede denne Sag, lovede Kongen og alle hans Mænd at modtage den hellige Daab og sande Tro, og hele Folket der blev kristnet. Og da dette var fuld-

ført, beredte Olaf sig til at rejse bort derfra, og hans Berømmelse udbredte sig nu meget, hvor han kom frem, ikke allene i Garderige, men lige til Norden. Og da kom ogsaa Olafs Berømmelse lige nord til Norge, og hvilken ypperlig Gjerning han øvede hver Dag.

Om Kong Olaf.

11. Der fortælles, at Olaf hørte tale om en udmærket Mand paa en Ø, der hedder Syllingerne; det er kort fra Irland. Han var prydet med fortrinlig Gave og Spaadoms Aand fra Gud. Olaf sejlede med sine Skibe hen til denne Ø; han havde da sex Skibe. Manden paa Øen vidste af sin Viisdom at de vilde komme did; han befalede nu alle Munkene, som vare der, at iføre sig prægtige Klæder og gaae til Stranden med alle Helligdommene. Der vare mange Munke og Klerke og Guds Tjenere, og de vare alle iførte kostbare Kapper; dette var tidlig om Morgenen. Paa den Tid gik Olaf i Land, og saae en stor Skare drage ned fra Landet, og Morgensolen skinnede paa de kostelige Klæder. Og da Olaf saae, at det var Fredsmænd, gik Skibsfolkene dem imøde. Og da de fandtes, modtog Olaf dem vel. Denne Abbed var Herre over Øen. De hilsede hinanden med Venskab, hvorpaa Abbeden sagde: „For kort siden blev det mig aabenbaret, hvo du er og hvilken Mand du skal blive; og i den Hensigt kom jeg, at jeg vilde lære dig den sande Tro og forkynde dig Herrens Jesu Kristi Navn, og den Daab, af hvilken du vil faae al Hjælp, saavel som alle de, der rettelig troe formedelst dit Bud." Derpaa begyndte han at forkynde ham Guds Ord, og talte om den almægtige Guds Miskundhedsgjerninger. Og derpaa

døbte han Olaf og alle hans Ledsagere, og helligede dem alle i den hellige Daab. Derefter forbleve de der paa Øen, indtil de aflagde Daabsklæderne, og de bestyrkedes i det hellige Ord, og Olaf lærte der meget, og formedelst hans Venner erholdt Olaf af Gud, at han blev oplyst i aandelige Ting. Derpaa gav han sine Mænd Lov til at drage i Handelsfærd hvorhen de vilde, dog skulde de komme til England, førend han tog derfra. Og efterat have erholdt denne Tilladelse, droge de i Handelsfærd, men Olaf styrede med sine Skibe til England. Da hän kom der, hørte han, at en Jarl ved Navn Sigurd regjerede over Northumberland. Derhen styrede Olaf, og da han var kommen over Havet, sejlede han opad en Fjord med megen Kunst. Jarlen var da ogsaa kommen fra et Hærtog, og laae der i Fjorden med tre Skibe, og de saae nu hine prægtige Skibe løbe overmaade vel, og besatte med smukke og særdeles vel udrustede Mænd; og een Mand saae de var langt større og smukkere, end nogen de før havde seet; han var iført Purpurklæder, og styrede det fagreste Skib, og de søgte nu ind i Landet, lode Skibene løbe i Havnen for blotte Master, da Sejlene vare tagne ind, og stævnede rask til Havnen; og derpaa tjeldede de, og gjorde alt i Stand. Jarlen undrede sig meget over deres Raskhed, og spurgte hiin anseelige Mand, hvem han var og hvorfra han var kommen. Han sagde, at han hed Alle (Ole) den Rige og var Kjøbmand; „men vi ere alle," sagde han, „komne fra Garderige." Og deres Samtale varede kun en kort Tid, førend de gjorde Fællesskab med hinanden, og lagde Skibe og Folk sammen; de vilde nu hærge paa Vikinger og Ransmænd og onde Folkeslag, som vide om havde bemægtiget sig store Landstrækninger. Og de

indgik den Forening imellem sig, at de af al Magt og Kraft skulde ødelægge dem.

Om Hakon og Ale.

12. Paa den Tid da Olaf Tryggvesøn indgik denne Forening med Sigurd Jarl, regjerede Keiser Otto over Sarland og Peituland; han kaldtes Otto den Rode. To af hans Jarler nævnes ogsaa, den ene hed Urguthjot, den anden Brimisskjar; de vare store Høvdinger. Keiser Otto aflagde det Løfte, at han inden tre Aar vare omme skulde faae Danmark kristnet. Den Gang regjerede Kong Harald Gormsøn over Danmark. Men Hakon Jarl Sigurdsøn var forpligtet til at komme Kong Harald Gormsøn til Hjælp, dersom hans Land blev overfaldet, efterat han havde sveget Guldharald; dette var bestemt ved Forliget imellem dem. Keiser Otto udrustede nu sin Hær mod Danmark. Dette erfarede Kong Harald, og sendte nogle Mænd til Norge til Hakon Jarl, forat bede ham at komme ham til Hjælp, og Hakon gjorde sig snart færdig, havde hundrede Skibe, og kom til Danmark; han og Kong Harald samledes, plejede Raad med hinanden, og bleve enige om at samle en Hær imod Keiseren og drage ham imøde. Det kom da til Slag, og der faldt mange paa begge Sider; tilsidst begav Keiseren sig paa Flugten med sin Hær. Og da han kom til sine Skibe, havde han et guldbeslaaet Spyd i sin Haand, ganske blodigt; han stak det i Havet og kaldte Gud til Vidne, og sagde: „Naar jeg anden Gang kommer til Danmark, da skal jeg enten faae Danmark kristnet eller her lade mit Liv." Nu drog han hjem til Sarland. Men Kong Harald og Hakon Jarl lode opføre et stort Virke, som kaldes

Danevirke; det var opført tværtover Landet imellem Mundingen af Slien og Eideren; Hakon Jarl drog derpaa til Norge. Keiser Otto samlede nu en stor Hær i de tre næste Aar, drog derpaa til Danmark, og havde nu en langt større Magt end før; nu droge ogsaa hans Jarler med ham. Kong Harald erfarede dette, og sendte Mænd til Norge til Hakon Jarl, og bad ham om Undsætning. Hakon Jarl gjorde sig snart færdig, hvilket tyktes ham højt fornødent; han drog til Danmark, og havde en stor Hær. Han begav sig til Kong Harald med tolv Mand, og Kongen blev glad; „vi vil nu sende Bud efter din Hær," sagde Kongen. Jarlen svarede: „Vi maae først tales noget ved, førend dette gaaer for sig; mig har du at byde over baade til at meddele dig Raad og at yde dig Bistand, saa og disse tolv Mand, som ere her med mig; vi have nemlig een Gang før kommet dig til Hjælp med en Hær, saaledes som aftalt var." „Sandt er det," sagde Kongen, „men jeg haaber, at du lader denne Hær være mig til Gavn." Hakon Jarl svarede: „Det er noget, som jeg ikke kan befale mine Mænd, thi de holde sig forpligtede til at værge mig og mit Land, men ikke til at værge dit Land." „Hvorledes skal jeg da bevæge dig og dine Mænd til at yde mig Hjælp?" sagde Kongen. „Det kan kun skee paa een Maade," sagde Jarlen, „naar du nemlig eftergiver alle Skatterne af Norge. Og hvis du ikke vil det, saa ville alle de andre, som ere komne hertil, drage hjem, undtagen jeg og disse tolv Mænd." „Man maa tilstaae," svarede Kongen, „at du overlister alle Mænd i Kløgt og Raadslagning; thi det er to vanskelige Kaar, jeg har at vælge imellem." „Overvej det nu," sagde Jarlen, „men det synes, at Skatten fra Norge vil

være dig til liden Baade, naar du først er bleven dræbt i Danmark." „Snart skal jeg beslutte mig," sagde Kongen, „saaledes som Sagerne nu staae, yd mig din Bistand, og tag hvad du forlanger." Der blev da sendt Bud efter Jarlens hele Hær. De gave hinanden Haand paa denne Forening, og droge derpaa mod Kejseren med hele deres Magt; Kongen drog til Eideren med sin Hær, men Hakon Jarl med sin til Slien. Kejser Otto spurgte, at Hakon Jarl var kommen til Danmark, og vilde stride imod ham. Kejseren sendte da sine Jarler Urgunthjot og Brimisskjar til Norge; de havde tolv Kogge med Mænd og Vaaben ombord, og skulde kristne Norge, imedens Hakon Jarl var borte. Nu maae vi først fortælle om Kejseren og hans Hær: de gik op i Land, og saae Danevirke, som tyktes dem vanskelig at angribe. Og nu mødtes Kejser Otto og Kong Harald, hvorpaa det strax kom til Slag; de strede paa Skibene, og der faldt mange paa Kong Haralds Side, hvorfore han veg tilbage. Derpaa lagde Kejseren til Land paa den anden Side ved Slimundingen, hvor Hakon Jarl var; der begyndte ogsaa strax Angrebet, men Kejseren havde mindre Fordeel, og tabte mange Folk; han lagde da fra og etsteds til Land. Og der traf han nogle Krigere, der havde sex Skibe, alle store. Kejseren spurgte, hvem der var deres Anfører? Denne svarede, han hed Ale. Kejseren spurgte, om han var en Kristen eller ikke; han svarede, at han var Kristen og havde antaget Kristendommen i Irland. Derpaa tilbød Olaf Kejseren sin Hjælp, og denne sagde, han vilde gjerne modtage den, thi han haabede, han vilde have Lykke med sig. Olaf forenede sig derpaa med Kejseren; han havde tre hundrede Mand. Kejseren og Olaf

og de andre Høvdinger holdt nu Raad, thi de vare i stor Forlegenhed, da Hæren manglede Fødemidler; thi alt Kvæget var drevet bort, og de kunde derfor ikke faae noget Strandhug. De havde da kun Valget imellem to onde Kaar, enten at drage bort, uden at udrette videre, eller at dræbe deres Heste til Føde; ingen af Delene syntes de om. Men Keiseren vilde paa ingen Maade drage bort. Han var nu meget bekymret i sin vanskelige Stilling, og lod da Alle kalde til sig; og da han kom, modtog Keiseren ham vel, og bad ham om at give sig et godt Raad i denne Sag, saa at de hverken skulde behøve at drage bort med uforrettet Sag, eller æde deres Heste eller anden Uføde. Alle svarede: „Gud raade derfor, men den Vægt lægger jeg paa min Raadgivning, at det jeg foreslaaer, skal anvendes; og det er mit første Raad, ikke at spise nogen Uføde, hvorledes det end gaaer." „Deri samtykker jeg," sagde Keiseren, „og ligesaa, at dit Raad skal følges." Alle sagde da: „Vi skulle anraabe den almægtige Gud, at han vil give os Seier; og dernæst giver jeg det Raad, at hele Hæren i Dag skal fare hen i Skoven, og hver Mand tage en Dragt Ved, og bære det til Virket, og vi ville da see, hvad der videre lader sig gjøre." Dette skete nu efter hans Anordning. Der var gjort et Dige udenfor Virket, ti Favne bredt og ligesaa dybt, og Kasteller vare satte over Portene. Da de nu havde baaret Vedet til Virket, sloge de store Broer over Diget; derpaa toge de alle deres Vandkar, fyldte dem med Træspaaner og Tjære, stak Ild deri, og lod derpaa Karrene rende mod Virket med denne Tilberedning. Der blæste en hvas Søndenvind og det var tørt Veir; Ilden opbrændte derfor først Karrene og det løse Ved,

angreb derpaa Virket, og udbredte sig saaledes, at hele Danevirke brændte op paa denne ene Nat. Men da det blev Morgen, faldt der en stærk Regn, hvis Lige man næppe havde seet, og deraf slukkes al Ilden; man kunde da strax drage derover, hvilket næppe havde været muligt, hvis det ikke havde regnet. Da Kong Harald og Hakon Jarl fik dette at vide, bleve de slagne af Frygt; de flygtede og droge til deres Skibe. Men Kejser Otto og Alle droge over Broerne, og de havde da fastet fire Dage for Sejer, men nu fik de Levnetsmidler nok, og Kejseren fandt, at Alles Raad var vel lykkets. Og da spurgte Kejseren ham, hvorfra han stammede. Han svarede: „Nu skal jeg ikke længer holde mig skjult; jeg hedder Olaf, og er en Søn af Kong Tryggve af Norge." Nu satte Kejseren og Olaf efter Kong Harald og Hakon Jarl, og de holdt tre Feltslage, hvori mange faldt, og Kong Harald og Hakon Jarl flyede hver Gang, men Kejseren og Olaf forfulgte dem igjennem Landet. Og hvor de droge frem, bøde de alle at lade sig kristne, og da skulde de i alle Henseender have Fred. De fleste valgte nu det som klogest var, og antoge Troen, men de, som ikke vilde det, bleve dræbte. De vandt nu en stor og fager Sejer. Hakon Jarl og Kong Harald bleve ved at trække sig tilbage, og saae at deres Fordeel blev bestandig mindre og mindre, eftersom Folket lod sig kristne. De holdt et Stævnemøde med hinanden, og fandt deres Stilling endnu værre, end da de flyede fra Skibene. De bleve enige om, at sende Mænd til Kejseren, forat begjere Fred, og da ikke at ville modsætte sig at kristnes. Sendebudene droge nu til Kejseren, og forebragde dette Ærende, hvilket Kejseren tog vel imod, og han ønskede, at de alle skulde

holde Thing sammen. Sendebudene vendte tilbage, og berettede Tingenes Stilling. Og nu kom de alle sammen til eet Thing, det talrigste der har været i Danmark; da opstod den Biskop, som var hos Keiseren og hvis Navn var Poppa, paa Thinget, og forkyndte Troen for dem vel og længe. Kong Harald sagde, efterat han havde hørt Talen: „Det er ikke at vente, at jeg skulde forandre mine Tanker ved din Tale ene og allene, med mindre jeg seer, at den Tro, som I forkynder, besidder mere Kraft, end den vi have tilforn." Biskoppen sagde da: „Der skal ingenlunde mangle paa Beviser paa vor Tro; man maa nu tage et Jern og gjøre det gloende, og jeg vil bære det i min Haand ni Skridt, men hvis den almægtige Gud skjermer mig for Branden, saa at min Haand er uskadt, da skulle alle eders Folk antage Troen." Dette lovede nu baade Kongen og Jarlen og alle deres Mænd. Derpaa gik Biskoppen med Jernet, og brændte sig ikke; saa skjermede Gud ham. Og da Kong Harald saae dette, da antog han og alle hans Mænd Troen, thi dette Tegn forekom dem meget kraftigt, og hele de Danskes Hær blev da døbt. Hakon Jarl derimod var langt mere seen til at antage Troen, og satte sig stærkt derimod, men lod sig dog omsider bevæge og modtog Daaben. Og strax da dette var skeet, bad Jarlen om Orlov til at reise hjem, hvilket ogsaa Keiseren tillod ham, dog betingede han sig tillige, at Jarlen skulde overholde Kristendommen i Norge, og paabyde Troen for andre, ellers skulde han opgive Regjeringen. Nu drog han bort, og kom paa sin Vei til Getland, hvor han hærgede, men de Præster, som Keiseren havde givet ham med, sendte han tilbage. Jarlen fik derpaa Efterretning om et Afgudstempel, hvori der

vare hundrede Guder, og som var helliget til Thor; didhen drog han, nedbrød Templet og bemægtigede sig alt Godset. Han plyndrede derpaa rundt omkring i Landet, fik meget Gods, og drog til sine Skibe. Ottar Jarl, som da regjerede i Gotland, blev meget forbitret, og drog mod Jarlen, men naaede ham ikke, thi han var da borte. Ottar Jarl stævnede derpaa Thing, gjorde Hakon Jarl landflygtig og erklærede ham for en Skjænder af Helligdommene, fordi han havde nedbrudt det fornemste Tempel i Gotland. Og da dette tildrog sig, erfarede Jarlerne Urgnthjot og Brimisskjar Hakon Jarls Foretagender, og ventede sig derfor Ufred; de sejlede da bort fra Norge med alle deres Skibe og endnu otte til, hvilke alle vare ladede med Mænd og Gods, og vilde ikke oppebie Jarlen. Men da Hakon Jarl spurgte, hvad Jarlerne havde foretaget sig, at de havde kristnet hele Vigen, saa blev han meget vred derover, og sendte Bud over Vigen, at ingen skulde overholde denne Tro; og da dette spurgtes, undflyede de, som ikke vilde fornægte Kristendommen, men nogle vendte tilbage til Hedenskabet. Jarlen vendte ligeledes tilbage til Hedenskabet, og lod ligesaa mange Templer igjen opreise, som der vare blevne nedbrudte. Og saaledes sad han nu i Fred, og regjerede ene over hele Norge, uden at betale Kong Harald nogen Skat, saa at deres Venskab var meget i Aftagende. Kejseren, Kong Harald og Olaf droge nu alle til eet Gjæstebud. Og førend de skiltes ad, lovede Kong Harald, at alle hans Mænd skulde bevare Troen, og det holdt han; derpaa gave de gjensidig hinanden Gaver. Derefter drog Kejseren tilbage til sit Rige med glimrende Sejer. Han indbød da Olaf Tryggvesen til at drage med sig, men han

vilde heller drage andensteds hen og hærge paa hedenske Folk; og de skiltes ad med Venskab.

Om Olaf Tryggveson.

13. Derpaa drog Olaf bort med sine Folk, og hærgede baade paa Britter, Irer og Skotter, og anfaldt hedenske Folk, men lod kristne Mænd fare i Fred. Der var indgaaet den Aftale imellem Olaf og Sigurd Jarl, at hver af Olafs Mænd skulde tage to Dele, naar Jarlens tog een, og Olaf selv tre Dele, mens Jarlen kun tog een. Og dette var blevet bestemt saaledes, fordi Olaf selv og hans Mænd i Begyndelsen erhvervede langt større Bytte til Deling formedelst deres Tapperhed og Mod. Det hændte sig, da de vare i Irland, og havde gjort Bytte, som de ofte kunde rose sig af, da dreve de utallige Hjorder til Skibene, baade Ned og Faar og Geder, som de vilde have til Føde, og de dreve disse ned til Skibene. Da kom en fattig Stakkels Bonde, der var daarlig klædt, til Olaf, og bad ham give sig sin Hjord, som han kjendte sig ved, og at drive den tilbage til hans Huus. Olaf svarede: „Jeg kan ikke opfylde din Begjering, thi det er umuligt du kan kjende din Hjord blandt en saa stor Mængde, du kan hverken skille den fra de andre eller faae den samlet sammen, og der vil ingen kunne findes, som skulde være i Stand dertil." Bonden sagde da: „Viis mig den Barmhjertighed, at jeg maa faae det af mit Kvæg, som min Hund kan skille fra Hoben for mig." Olaf sagde: „Hvis du har saa klog en Hund, at den kan faae dine Faar og Ned skilte fra de andre, og den ved sin Forstand og Klogskab kan kjende dem fra den anden Hjord, saa vil jeg tilstaae dig din Bøn, men pas vel paa, at du

ikke foraarsager os noget Ophold." Og paa Bondens Befaling løb Hunden ind i de utallige Flokke af Hjorden, og der var ikke forløbet en halv Time, førend den havde skilt alt Bondens Kvæg fra det andet, og drev det bort fra det andet Kvæg. Herover forundrede Olaf og hans Mænd sig meget, og undersøgte, hvilken Natur eller Forstand denne Hund besad. Bonden sagde, at den havde større Lighed med kloge Hyrder end med uforstandige Hunde, thi den havde Menneskeforstand. Olaf undrede sig meget derover, og ansaae Hunden, hvilket ogsaa var saa, for en stor Kostbarhed, og bad Bonden om han vilde give ham den. Og Bonden gav ham strax Hunden; men Olaf gav igjen Bonden en tyk Guldring og oven i Kjøbet, hvad der var mere værd, sit Venskab; og de skiltes nu ad som Venner. Denne Hund hed Vige, og det er almindelig Mening, at der aldrig har været en større Kostbarhed af den Slags, end denne Hund.

Om Olaf Tryggvesøn og Kjæmpen Alpin.

14. Der fortælles, at da Olaf kom til England, var der en Kjæmpe, der hed Alpin, en særdeles stærk Mand og en stor Holmgangsmand; han besad megen Ejendom, skjøndt han havde erhvervet den med Uret, og var i alle Henseender en overmodig Mand, men smuk af Udseende. I England var der en formedelst hendes Frænder anseelig Enke, der ogsaa selv var en mandig Kvinde; hun hed Gyda, og havde et stort Rige; til hende bejlede Kjæmpen Alpin. Men hun svarede saaledes, at hun vilde lade stævne Thing, og der vilde hun vælge den hun vilde have til Mand. Deri samtykkede Kjæmpen. Dette spurgte Olaf og Vikingerne, hvad Dronningen

nemlig havde aftalt med Kjæmpen; og mange af dem gjorde sig færdige til at drage til Thinget, og smykkede sig med prægtige Klæder, og haabede, de skulde blive valgte; mange af dem havde ogsaa forhen forsøgt sig i Mandeprøver. Olaf tog ogsaa derhen, og havde klædt sig saaledes, at han havde en lodden Kappe paa, og skjulte sit Hoved med en sid Hat; han drog nu til Things med sine Mænd. Dronningen kom ogsaa til Thinget tillige med tredive Kvinder; de rede ud af Borgen i et prægtigt Tog, men hun var dog anseeligere end alle de andre. Kjæmpen Alpin sad paa en Stol, herlig smykket med de kostbareste Silkeklæder og Guld og Ædelstene, ligest det hvormed Afgudsbillederne smykkes paa Alteret. Og hen til ham rede nu hine skjønne Kvinder, og sade paa deres Heste. Kjæmpen tog strax til Orde: „Hør du ædle Frue, det er mit Bud, at I stige her af Hestene, og tager her eders Sæde hos mig, og vælg mig til din Mand og Kjæreste." Denne mægtige Frue var Søster til Skotternes Konge Olaf med Tilnavn Kvaran. Hun saae nu paa begge Sider af sig en stor Skare og mange berømmelige og smykkede Mænd; hun saae ogsaa, at Alpin var herlig smykket. Hun red nu Kredsen rundt, og betragtede opmærksom alle de Mænd, der vare komne did, baade med Hensyn til deres Udseende og Klæder, men fandt ikke den hun søgte og som tækkedes hende; det samme gjør hun endnu engang, at hun nemlig rider og ransager hver Mands Aasyn og Udseende. Og da hun red den tredie Gang, kom hun hen til en stor Mand i en lodden Kappe; og da hun havde betragtet hans Øjne, sagde hun: „Denne Mand vælger jeg til min Husbonde blandt alle dem, som ere komne hid." Og da Alpin saae sig tilsidesat og for=

agtet, saa at han ikke kunde vente sig dette elskelige Giftermaal, men derimod denne Mand udvalgt dertil, da lo han bittert, og sagde, at det Giftermaal skulde han ikke længe nyde Godt af. Thinget blev nu hævet, men et prægtigt og herligt Gjæstebud forberedt, og Rygtet derom udbredte sig over alle Landskaber; did drager først Jarlen og mange andre Høvdinger, da Olaf skulde holde Bryllup med denne Kvinde. Og da han sad ved Gjæstebudet, kom Kjæmpen Alpin meget forbitret, og udæskede Olaf til Holmgang, og sagde, han skulde vise baade sin Styrke og Djærvhed. Det var den anden Gjæstebudsdag, at Olaf blev æsket til Tvekamp. Han lovede at komme. Og strax den næste Dag i Dagningen drog Olaf selv tolvte til Holmstævne; Kjæmpen kom ogsaa med fire og tyve Mand; og de begyndte Kampen, og der faldt af Kjæmperne to og tyve Mand. Og da kastede Olaf sine Vaaben, løb imod Kjæmpen, greb ham, og fældte ham til Jorden; og derpaa bandt han alle dem, som endnu vare i Live, fast; satte saa Kjæmpen paa en Hest, lod ham vende Ansigtet mod Halen, og drev ham saaledes foran sig hjem til Borgen. Og da Jarlen og de andre Høvdinger saae dette, da tyktes dem alle, at det var den herligste Sejer, som Olaf havde vundet, samt hvor haanlig Kjæmpen var medhandlet og hvilken Skjændsel der var vederfaret ham. Og da foragtede Jarlen dem, og sagde, at han ikke vilde taale deres Overmod, og befalede ham at forlade Landet, hvilket han ogsaa gjorde. Olaf opholdt sig der nogen Tid, og han og Gyda havde en Søn sammen, der hed Tryggve; han stred siden med Svend Alfifasøn tre Dage før Juul.

Om Hakon Jarl.

15. Nu maa vor Fortælling vende sig derhen, at den Gang regjerede Hakon Jarl Sigurdsøn i Norge, som før er omtalt. Sigurd var en Søn af Hakon Grjotgardsøn. Denne Hakon var mægtig og snild, og ved sine Raad og listige Paafund fik han Harald Gunhildsøn fældet ved Hals i Limfjorden, og derefter Guldharald, som han selv nedlagde med Danekongens Samtykke. Saaledes forenedes de to Riger, Norge og Danmark. Da fik Hakon ogsaa det meget Guld, som hans Frænde havde ejet. Derpaa indsatte Kong Harald Hakon til Bestyrer og Jarl over Norge, men han skulde hvert Aar betale Danekongen Skat. I tretten Aar vare Nordmændene saaledes skatskyldige til de Danske. Og i det trettende Aar stred Kejser Otto med de Danske. Da flyede Kong Harald og Hakon Jarl til Limfjorden; men derpaa flyede Hakon Jarl til Norge, og betalte aldrig siden nogen Skat til Danekongen. Men nogle Aar efter kom Jomsvikingerne ved Midvinters Tid til Norge med hundrede og halvfjerdsindstyve Skibe, og strede med Hakon Jarl og hans Søn Erik i Hjørungevaag; og de stredes saa tappert, at man har faa Exempler i de nordiske Riger paa et saadant Slag. De stredes den hele Dag, men Hakon Jarl tog stundum i Land, og bragde sine Afguder Offer, og paakaldte dem meget; men paa den Dag udrettede hans Bøn intet. Der faldt mange af hans Mænd, og kun faa af Jomsvikingerne. Og den næste Dag strax ved Solens Opgang begyndte de atter Slaget, og strede lige til Solen stod i Sønder. Og da gik Hakon i Land, og paakaldte nu Thorgerd Holdabrud for Sejer, men førend hans Bøn

opfyldtes, gav han hende sin ni Aars gamle Søn. Og da kom hun med til Slaget, og der skete et forfærdeligt Slag med Hagelvejr; og da lede Jomsvikingerne et stort Nederlag. Erik Hakonsen gjorde hæftige Anfald, og nedlagde mange. Da flyede Sigvalde Jarl med tredive Skibe til Danmark; men Bue blev tilbage, og sagde, at det var bedre at lade Livet der med Mandighed, end at flye med Angst og Bæven. Og den tredie Dag strede de med frygtelig Tapperhed. Men eftersom mange kom Hakon Jarl til Hjælp, de andre derimod maatte hente Undsætning langtfra, og mange faldt, saa kunde de ikke gjøre Modstand. Og da Bue saae sine Mænd falde, og Folkene omkring sig formindskes, men Fjenderne begyndte at entre, da greb han sine Guldkister hver i sin Arm, efterat have kjæmpet paa det djærveste; han bar sig da saaledes ad, at han stak sine Armstumper i Kisterne, raabte derpaa: „Overbord, alle Bues Mænd!" og styrtede sig saa overbord.

Om Hakon Jarls svigefulde Anslag imod Olaf Tryggvesøn.

16. Nu er at fortælle, at Hakon Jarl hørte mange Berømmelser over de mangfoldige Feldtslag og snilde Foretagender, som Olaf Tryggvesøn øvede vide om. Da tænkte han frem og tilbage paa, hvorledes han skulde forebygge, at han ikke ved noget Paafund eller underfundige Kunster skulde berøve ham eller hans Sønner Riget; og han pønsede paa mange Maader, hvorledes han kunde oplægge Raad imod ham, at han ikke skulde miste sit Rige, men søgte derimod at spænde ham selv nogen Snare, at han kunde berøve ham sin Fædrenejord eller Livet. Han

lod nu stævne et talrigt Thing, til hvilket der kom mange Høvdinger. En Mand, ved Navn Thorer Klakka, var en stor Ven af Jarlen; ham kaldte han til sig paa Thinget, og sagde, at han vilde sende ham øster til Garderige, hvor han skulde forkynde, at Jarlen var død, samt at Landet nu laae uden Høvding, og det var alles Villie at unde Olaf Tryggvesen Kongedømmet; „og i dette Ærende," vedblev han, „skulle Olaf Tryggvesøns tvende Morbrødre staae dig bi, og bekræfte dette, og sige, at de ere sendte for med Hæder at bringe ham tilbage til sit Fosterland. Men Olafs Frænder skulle sværge paa Tro og Love, at de ikke ville aabenbare Olaf denne List, førend de stige i Land i Norge; da skal det staae dem frit for." Man fortæller ogsaa, at denne Thorer havde før været hos Olaf, og var hans edsvorne Ven, og ikke desmindre overtog han dette Forræderi, og havde saa fast forpligtet sig til svigefulde Planer imod Olaf Tryggvesen, og formedelst Jarlens Bestikkelser og Overtalelser lovet at opfylde hans Villie. Jarlen sendte nu Bud efter Olafs tvende Frænder; den ene hed Karlshoved, den anden Josteen. Og da de kom til Jarlen, gjorde han dem bekjendte med det Forræderi han havde fore; men de afsloge at deeltage deri, og sagde, at dette var et Foretagende, som det lidet skikkede sig for dem at øve mod deres Frænde. Jarlen sagde, at de valgte sig en slettere Lod, som de endnu mindre vilde have Lyst til, hvis de afsloge dette; de skulde nemlig strax døe, hvis de ikke opfyldte hans Villie. Nu vovede de ikke andet, end at samtykke i hans Forlangende. De beredte sig nu til Rejsen, og hver af dem førte sit Skib; derpaa sejlede de til England, og da de kom der, spurgte de, at Olaf var da faret øster til Garderige.

Derpaa sejlede de derhen; og da de kom der, modtog han dem vel og med meget Venskab, og anrettede et fagert Gjæstebud for sine Frænder. Derpaa gav Thorer sig til at fremføre sit bedragerske Ærende, og berettede Olaf alt det, som vi før fortalte. Olaf spurgte da sine Morbrødre, om det var sandt hvad han sagde. De ludede med Hovedet, og svarede forsagt og med mørkt Aasyn, at det var sandt. Olaf troede dem nu, at det maatte være sandt, thi alle deres Folk bekræftede det. Men det undrede Olaf og mange andre, hvorfor Brødrene Karlshoved og Josteen vare saa nedslagne i saa glad en Sammenkomst. De vare der nu om Vinteren. Om Foraaret gjorde Olaf sig færdig til at rejse fra Garderige med sex Skibe, foruden de tre, paa hvilke de andre vare sejlede did. Disse Skibe vare ladede med mange store Kostbarheder, Guld, Ædelstene, kosteligt Peld og alt Slags Kjøbmandsgods, som var sjeldent i Norge. Han sejlede nu uden at vide noget af dette hans Frænders Forræderi, og foretog uden nogen Mistanke denne Rejse. De sejlede med god Vejr og megen Glæde. De landede i Norge paa det Sted, som hedder Thjalveshule, og tjeldede over deres Skibe. Og da Mændene vare faldne i Søvn, gik Josteen og hans Broder over paa Olafs Skib; de kom hemmelig og forsagte, og bade ham gaae i Land; han gjorde saa, og de satte sig ned kort fra Bryggen, og talte sammen; da sagde de begge paa een Gang: „Vi have begge fortjent Døden af eder, og derfor bringe vi eder vore Hoveder, formedelst vort Bedrageri og Svig." Derpaa fortalte de grædende den hele Sammenhæng, „og paa dette Sted, Frænde!" sagde de, „maa Døden være eder tiltænkt." Da svarede Olaf: „Beholder selv eders Hoveder, og jeg vil tilgive eder dette, men siger mig nu,

hvad jeg skal gjøre." De sagde da: „Vi vide, at en Finn har sin Bolig her i dette Fjeld, og han veed mange Ting forud; lad os gaae hen og opsøge ham, og spørge ham hvad vi skulle gjøre, og bede ham give os et godt Raad." Olaf sagde da: „Det er mig ledt og lidet om at gjøre at opsøge det Slags Mennesker eller at søge Hjælp hos dem, men siden eder saa synes, saa skee Guds Villie og vor!" De gik derpaa om Natten i Mørket, og Vejen var fuld af Moradser og man kunde let synke i; Olaf faldt da i en Pøl med begge Fødder, men de rakte ud efter ham og hjalp ham op; da sagde Olaf: „Det er Straf som forskyldt, og det viste sig, at det skikker sig ilde at søge Trøst eller Hjælp hos Finnen, og jeg har faaet det betalt." De andre svarede: „Det er et gammelt Ord, at det skal blive galt, før det bliver godt." Finnen vidste nu deres Færd forud, og lukkede Døren op paa sit Huus, forat de kunde finde hans Bolig. Og da de saae Lys derfra, saa fandt de snart Vejen did; og Finnen talte indenfor, og sagde: „Jeg veed, Olaf, hvem du er, og hvad du søger, og hvem du skal vorde; du behøver ikke at gaae ind i mit Huus, og haardt har jeg haft det i Dag for din Skyld, siden du kom til Land; der fare ikke ringe Fylgier med dig, thi lyse Guder ledsage dig; men jeg kan ikke udholde deres Nærværelse, thi jeg er af en anden Natur; og derfor skal du blive udenfor, medens du taler med mig." Da sagde Olaf: „Siig mig nu, Finn, hvorledes vi skulle bære os ad, hvordan det vil gaae med vort Foretagende, og om jeg faaer dette Rige eller ikke." Finnen svarede: „I Morgen tidlig vil Thorer hente dig til Samtale, og bede dig gaae i Land, og han vil udbede sig en hemmelig Samtale med dig, og

forlange, at I skulle sætte eder ned; han vil da see til at vælge sig et højere Sæde end dig, men du skal sætte dig derimod, thi to af hans Mænd ere skjulte i Skoven, og strax naar han giver dem et Tegn, ville de løbe frem og dræbe dig. Men lad du to af dine Mænd være paa den Maade i Skoven, at de, strax naar du giver dem et Tegn, kan løbe frem og dræbe Thorer; paa den Maade vil Thorer blive fanget i den Snare, han satte dig, og det gaaer da til som tilbørligt er. Men kort efter dette vil Hakon blive dræbt, og du vil da erholde Riget; og naar det er fuldbyrdet, som jeg nu siger dig, at du styrer Norges Rige, da vil du paabyde en ny og ubekjendt Tro i dette Land, og førend du standser dermed, ville de allerfleste af dine Undersaatter adlyde dette Bud; og hvis Erfaringen bekræfter hvad jeg nu siger dig, da skal du ikke byde mig nogen anden Tro og Levemaade, end den jeg nu har, og ikke nøde mig dertil, thi jeg lader mig ikke omvende til noget andet eller til at antage nogen Natur forskjellig fra den jeg nu har; men jeg skjønner ikke at jeg kan være eder eller eders Værdighed til nogen Nytte, med mindre eders Hund skulde blive saaret; hvis saa skeer, da send den til mig, og jeg skal læge den." Derpaa droge de bort, gik ned til Skibene, og toge hemmelig ombord, saa at ingen vaagnede derved. Og alt dette gik for sig saaledes som Finnen havde sagt. Da nemlig Olaf og Thorer talte med hinanden om deres Sæder, og de begge vilde have det højeste, da svang Olaf sin Handske med den højre Haand over sit Hoved, og da løb der fire Mænd frem af Skoven, af hvilke de to vare Josteen og Karlshoved, og disse løb foran de andre hen til det Sted, hvor Olaf og Thorer sade, og hug begge paa een Gang

til Thorer, der saaledes endte sit Liv. Da Thores Mænd saae dette, flyede de bort, men de, som vare paa Skibene, bade om Naade, og denne tilstod Olaf alle dem, som lovede at lade sig kristne og at yde ham Bistand, hvilket de med Taknemmelighed modtoge. Da Olaf saae sig saaledes omgivet med Svig, og dog frelst ved Guds Miskundhed, da takkede han Gud; og herom er nu nok fortalt for denne Gang.

Om Hakon Jarl den Mægtige.

17. Dernæst er at fortælle, at Hakon Jarl paa sine gamle Dage begyndte at vise Haardhed imod Folket formedelst Overmod og Pengegjerrighed; han viste sig ogsaa uvoren i Kvindesager, thi han tilegnede sig alle de Kvinder, han kunde faae, hvad enten det var Sestre, Medre eller Dettre, og beholdt dem hos sig saalænge ham tyktes. Han begyndte da at vise megen Haardhed mod hele Almuen, hvorfore Folket blev ildesindet imod ham, saa at mange kaldte ham Hakon den Onde. Og der fortælles, at en Islænder digtede et langt og slemt Kvæde om ham, fuldt af mange og uhørte Ting. Hakon havde større Tillid til Ofringer, end de fleste andre. Og han drev det saa vidt, at Kjærligheden blev til Ryggesløshed, saa at han havde gifte Koner hos sig af fornem Slægt og mange Meer, og de vare hos ham en Uge eller Maaned, og da sendte han dem skjændede hjem til deres Fædre og Medre. En Mand ved Navn Brynjolf boede i Gaulardalen, en mægtig og meget rig Mand; han havde en smuk Kone. En Nat sendte Hakon Jarl sine Trælle did, med Befaling at de skulde bortføre hans Kone. Da de kom til Gaarden, var Brynjolf kommen i Seng til sin

Kone; de fremførte deres Ærende, og sagde, at Jarlen sendte ham Bud, at han skulde lade sin Kone drage med dem. Brynjolf svarede: „Det er meget denne Jarl tillader sig at sige og gjøre, og saa tejlesløs bliver nu hans Færd, at man maa haabe at der raades Bod derpaa ved at hans Regjering tager en ynkelig Ende, og dette Folk er nu snart drevet til det Yderste." Brynjolf blev nu hæftig vred, og jog Jarlens Sendebud bort i største Forbittrelse; de kom til Jarlen, og sagde ham det. Derpaa sendte Jarlen flere Mænd derhen, at han skulde give Slip paa sin Kone, hvad enten han vilde eller ikke, og i andet Fald skulde de dræbe ham. Da disse kom til Brynjolf, og sagde ham Jarlens Bud, svarede han: „Jeg veed ikke, hvorledes det vil løbe af, om Jarlen eller vi skal gaae-af med Sejeren;" hvorpaa han sprang op, men de grebe hans Hustru, og hun drog med dem. Men Brynjolf drog hen til alle Gaardene deromkring, og krævede Hjælp hos dem; han fortalte, hvilken Nød der drev ham, at de ikke skulde være udsatte for en saadan Vold, og eggede dem meget til at gribe til Vaaben mod Jarlen; det var ikke ham allene, sagde han, men dem alle, som Nøden tvang dertil. Og eftersom han var mægtig, vennesæl og af stor Slægt, saa samlede mange sig til ham, alle med samme Forbitrelse mod Jarlen; de vare forsynede med gode Vaaben og tappert Mandskab, og droge frem med megen Tummel og Gny. De droge ind over Gaularaas, og ad Vejen til Lade, som var Jarlens Hovedgaard; der var ogsaa det største Hovedtempel i Norge. Og alles Villie var som ens, at dræbe Jarlen eller at indebrænde ham. Jarlen opholdt sig da paa Lade, som var Hovedstaden i hele hans Rige, og hvor hans Foræl-

dre forhen havde boet; det store Tempel, som stod der, havde han besat med utallige Afgudsbilleder. Men om vi end fortælle saadanne Ting om Hakon Jarl, som kunne tykkes trykkende og haarde, saa fortælles dog ogsaa om ham, at hans Regjering i Førstningen i lang Tid var meget yndet, men da han blev ældre, blev han haardere og hans Regjering mere trykkende. Der fortælles ogsaa om ham, at han var en særdeles snnk og forstandig Mand, og overgik alle andre, som have haft samme Værdighed; ogsaa var han en fortrinlig Kriger. Hans ægtefødte Sønner vare Svend og Erlend. Erik var ikke ægtefødt; han var baade lig sin Fader og ulig ham; lig med ham i Forstand og Tapperhed, men ikke i Udseende og Tænkemaade; han var mild og velvillig, og vilde gjerne mægle imellem Høvdingerne og deres Undergivne, og sagtmodig, undtagen mod sine Fjender, imod dem var haard og stræng. Erik og Svend vare ikke i Landet, da denne Begivenhed forefaldt. Det hændte sig om Morgenen tidlig, at nogle Mænd kom til Jarlens Herberge, og berettede ham, at der nærmede sig en stor Hær fra alle Sider. Da Jarlen hørte dette, formodede han nok, at det ikke kunde nytte at søge Bistand i Herrederne, thi alle Indbyggerne der vilde være ham imod, og der var ingen Hjælp derfra at vente; han flygtede til Skibene, som vare kort fra hans Gaard, og lagde ud paa Fjorden tilligemed hans Søn Erlend og hans Huusfolk; de fik i en Hast to Skibe færdige, og lagde fra Land, og satte nu deres Haab til Søen, da det var bristet paa Landet. Men da Jarlen var kommen et kort Stykke fra Land, saae han, at der sejlede ni Skibe ind ad Fjorden, og stævnede imod ham. Da de saae disse, undrede de sig

meget. Men da de saae hen over Vagstavnen, da kom der ligeledes mange Skibe indenfra imod dem med megen Hæftighed og Skrig. De baade sejlede og roede med megen Iver og aabenbar Fiendskab, med det Forsæt ikke at lade Jarlen undkomme.

Om Olaf Tryggvesøn.

18. Efterat Thorer Klakka var dræbt, samlede Olaf Tryggvesøn alle de Skibe, de havde haft med sig fra Garderige, og sejlede nordpaa langsmed Landet. Og paa denne Tid sejlede han ind fra Agdenæs imod de to før omtalte Skibe, som kom inde fra Fjorden. Olaf befalede sine Mænd at lægge imod dem: „Jeg vil vide, hvem det er," sagde han; men dette sagde han, uden at ane, hvem det var der sejlede imod dem. Da nu Hakon Jarl saae sig saaledes trængt, mærkede han, at han maatte underkaste sig den Dom, som hans Fiender vilde lade ham lide; han sagde da til sin Søn Erlend: „Du skal nu tage en liden Baad, paa hvilken jeg vil gaae ombord med nogle faa Mænd, og roe til Land; men bliv du tilbage, thi jeg haaber, at du formedelst den Yndest, du staaer i, vil beholde Livet; thi mange ere velsindede imod dig, og ingen vil gjøre dig noget, naar jeg ikke er med." Saa skete, Jarlen lagde til Land, og løb strax ind i Skoven, og skyndte sig afsted. Men da han kom ind i Skoven, mærkede han, at der allerede laae Vaghold, hvorpaa han søgte efterpaa med sine Mænd, og drog hen til Gaulardal, forat unddrage sig sine Fienders Forfølgelse. Men de andre Mænd satte efter ham med Hæftighed, og fandt nu hine to Skibe, og lagde fra alle Sider imod dem. Da Erlend nu saae, at hans Fiender

havde hans Liv i deres Magt, saa sprang han overbord med nogle af sine Mænd, og gav sig til at svømme. I samme Øjeblik kom Olaf Tryggvesøn; han sad ved Roret paa sit Skib, og saae den unge Mand svømme bort fra Skibene. Olaf spurgte de Skibsfolk, som vare tilstede, hvad det var for en ung Mand, der svømmede bort fra Skibene; og man sagde ham da, at det var Jarlens Søn, og at han hed Erlend. Og strax da han hørte dette, kastede han Roerpinden, som han holdt paa, efter ham, og traf ham i Hovedet, hvoraf han døde. Derpaa spurgte Olaf, hvad det var for en Uro og Ufred, der var paa Færde, og de fortalte ham Grunden dertil. Derpaa spurgte de, hvad det var for en gjæv og anseelig Mand, der talte med dem. Han svarede, at hans Navn var Olaf, og han var Tryggves Søn. Men da Thrønderne hørte dette, bede de ham velkommen, og sagde med Kjærlighed: „Sandelig skal du være velkommen hos os, thi vi have nu i lang Tid længtes efter dig, og vi ville gjerne tage dig til vor Konge, hvortil du er født; lader os nu alle sætte efter Jarlen, og dræbe ham; dertil ønske vi nu din Bistand; og naar han er overvunden, skal du besidde hele Norges Rige, thi vi ville vælge dig til Konge over hele Norge." Olaf Tryggvesøn blev nu glad ved deres Ord, og sagde, at dertil vilde han love og yde dem sin Hjælp. Derpaa lagde de med alle Skibene til Land, forenede den hele Hær i een Fylking, droge derpaa frem forat finde Jarlen, og deelte Hæren i flere Afdelinger forat opsøge ham. Men saasnart Jarlen erfarede, at Olaf Tryggvesøn var kommen did, og at Krigsfolket strømmede til ham, saa ræddedes han for hans Forfølgelse, og undflyede alt hvad han kunde; men de Folk, som fulgte med ham,

flygtede hver til sin Side, saa at der tilsidst ikke vare andre hos Jarlen, end hans Træl Kark. Jarlen var paa sin Flugt til Hest, og kom til en stor Aa, som han satte over. Han havde en Silkekappe paa, hvilken han tog af, og kastede i Aaen; derpaa flygtede de til Gaulardal, og søgte efter et Skjulested. De kom til Gaarden Rimul; der boede en brav og fornem Kvinde, som Jarlen tyede til; hun modtog ham vel. Jarlen sagde: „Hør, gode Kone, jeg har maattet flye for mine Fjender, de sætte hæftig efter mig; siig mig, om du kjender noget Skjulested, at jeg kan undgaae dem; gjør dette efter dit bedste Skjønnende og for det Venskabs Skyld, som du bør vise din Høvding." Hun svarede da: „Hvis jeg skulde lede efter en mægtig Mand, da vilde jeg vel mindst vente at finde ham i et Svinehuus." Jarlen sagde: „Det er et snildt Indfald; befal dine Trælle at indrette os her et Gjemmested." Hun gjorde saa; hun lod en stor Grav indrette, og lod den dække til med Ved, og saa godt som muligt skjule, saa at man ikke kunde see, den var nys gjort. Derpaa gik Jarlen og Trællen ind i dette samme Huus, og da de vare komne derind, blev det omhyggelig tildækket. Derpaa skovlede de Jord derover, dækkede det med Gjødning, og dreve Svinene ind derpaa, som traadte Gjødningen ned. Men Olaf Tryggvesøn drog imidlertid frem forat søge efter Jarlen; han kom nu med en stor Flok til nys omtalte Aa. De saae nu Kappen, som var dreven op paa en Øre, den blev tagen op, og kjendt, at det var Jarlens. Da toge mange til Orde, at Jarlen maatte have sat til der, og at det ikke kunde nytte at søge mere efter ham. Men en gammel Mand sagde: „Nej, saa kjender I ikke Jarlens Kunster, hvis I tænker,

han har mistet Livet i denne Aa; det er et af hans listige Paafund, at kaste sin Kappe her, forat I skulle troe, at han her har sat til." Dette troede de nu ogsaa, vedbleve at søge, og kom omsider til Gaulardalen og til Gaarden Rimul, hvor de gjennemsøgte hvert Huus; de kom ogsaa til Svinehuset, men fandt ham ikke. Og førend de droge bort, sagde Olaf højt: „Hvis nogen Mand bringer mig Jarlens Hoved, da vil jeg give denne Mand en stor Belønning;" og da han havde talt saaledes, hørte han op med Eftersøgningen, og drog bort med alle sine Mænd. Jarlen hørte hans Ord, og ligeledes Trællen, og Jarlen undrede sig meget over denne hans Tale, og sagde: „En anseelig Mand er denne Olaf, og megen Kraft viser han i sine Foretagender, og aldrig før har nogen Mands Tale saaledes bevæget mig eller mit Hjerte, i hvor mange store Farer jeg end har været, og jeg er bleven meget tankefuld og bekymret ved disse Ord." De havde Lys hos sig, samt Mad og Drikke, og spiste begge sammen. Jarlen betragtede Trællen, og saae hvorledes hans Aasyn mørknedes, hvoraf han sluttede sig til hans Tvivlraadighed og at han endnu ikke vidste hvad han vilde gjøre; han fattede nu Mistanke om, at han vilde svige ham, og troede ham ikke, hvis han selv faldt i Søvn. Han gav sig nu til at vaage over sig selv, og vilde blive vaagen den hele Nat; Trællen derimod sov baade fast og længe. Og da han vaagnede, saae han, at Jarlen vaagede endnu. Da sagde Trællen: „Jeg drømte, Herre!" „Hvad drømte du?" sagde Jarlen. Han svarede: „Det skal jeg sige dig, men du maa udtyde min Drøm." Jarlen sagde: „Saa fortæl den da!" „Mig tyktes, at vi sejlede sammen paa eet Skib, og jeg

sad ved Roret." Da sagde Jarlen: „Saa betænk, at du raader for mit Liv, og for begge vores, og vær mig tro, at du siden kan nyde mange gode Dage." „I en anden Drøm forekom det mig, at der var en stor Mand ved Huset, en sort og slem en; han sagde: Nu er Urle dræbt." Da sagde Jarlen: „Saa maa min Søn Erlend være dræbt." Derefter sov Trællen ind, og da han vaagnede, saae han Jarlen var vaagen, og sagde: „Jeg havde endnu en Drøm; mig syntes der var en stor Mand, som gik ned fra Fjeldet, og sagde: Nu ere alle Sunde lukkede." Jarlen svarede: „Dermed varsler du os kun faa Levedage." Trællen sagde: „End drømte jeg, at Olaf gav mig en overmaade stor Hest." Jarlen sagde: „Det betyder, at han vil lade dig hænge i den højeste Galge, naar han faaer dig i sin Magt; vogt dig vel for at begaae nogen Svig imod mig, thi da vil det snart være ude med dit Liv." Derpaa sov Trællen ind, men Jarlen vaagede. Og da det kom ud paa Natten og var henimod Dag, da kunde Jarlen ikke længer holde sig vaagen, men Trællen var vaagnet op; og da han saae Jarlen sove, tog han en meget hvas Kniv', og bibragde Jarlen et stort Saar i Struben, og skar derpaa Hovedet af ham; løb saa ud af Huset, og drog afsted, indtil han naaede Lade den næste Dag tidlig om Morgenen. Han bragde da Olaf Tryggvesen Jarlens Hoved. Og da Olaf havde overtydet sig om at det var Jarlens Hoved, blev han meget forbitret paa Trællen, og befalede at man skulde hænge ham, og sagde, han skulde have fortjent Løn for Forræderiet mod sin Herre; „han sveg Hakon Jarl," sagde han, „og vil svige mig, hvis han kan; saaledes skal man afskrække andre fra Forræderi mod deres Herre."

Om Landets Deling.

19. Der var fordum en Konge ved Navn Nore, som først bebyggede Norge; søndenfor Norge ligger Danmark, men østenfor det Sverrig; mod Vesten er England, men nordenfor Norge er Finmarken. Norge er skabt som en Trekant; Landets Længde gaaer fra Sydvest mod Nord fra Gøtelven til Vegestaf; men Breden og Vidden fra Ost til Vest fra Eideskov til Englands Hav. Landet er afdeelt og kaldt med følgende Navne: Vigen, Hordeland, Oplandene, Throndhjem, Helgeland, Finmarken. I disse Riger ere mange Herreder og Fylker og utallige Øer. Hele Norges Rige besades af hin berømte Konge Harald Haarfager, der undertvang det med Magt, og beholdt det til sin Død; han er højlagt paa Rogeland, hvor han døde. Efter ham vare mange Konger, der nedstammede fra ham, og vare Konger over Herreder og store Riger og Øer. Men her tale vi kun om dem, som have regjeret over Landet langsmed Kysten, og som vare Overkonger i Landet; thi i Oplandene og Fjeldbygderne vare der Fylkeskonger, som nedstammede fra Harald, og regjerede over Fylkerne, og disse Riger skiltes ved Fjelde og Skove vide om i Landet. Blandt disse Konger vare de anseeligste og berømteste, som nedstammede fra Kong Harald, Kong Tryggve, Fader til nysnævnte Olaf; og saa Olaf Haraldsøn; og Harald Grenske, Fader til Olaf den Hellige, der siden blev Enevoldskonge over hele Norges Rige.

Hvorledes Olaf blev tagen til Konge.

20. Da nu den Tidende spurgtes, at Hakon Jarl var dræbt, men Olaf Tryggvesøn kommen i hans Sted,

og Rygtet derom udbredte sig over Landet, saa kom alle Høvdinger og vise Mænd fra Thrøndelagen, og alle de, som havde noget Værdighedsnavn, saavel som den hele Almue, og det hele Folk vilde eenstemmig have ham til Konge over sig, og bade ham forestaae det hele Folk. Han tog da allerførst mod Thrøndernes og Gauldølernes Hjælp, og de indgik den Forening, at han skulde understøtte og staae dem bi imod Erik Jarl og Svend, thi disse havde mange Venner og Frænder, skjøndt mange ogsaa vare deres Uvenner. Kong Olaf havde derimod ogsaa sin Besværlighed, som var stor nok; hans Fader var tagen af Dage og havde mistet alt sit Rige, og Olaf selv havde i sin Barndom været længe i Landflygtighed fra sine Frænder og sin Fosterjord. Dernæst kunde Bønderne byde Kongen Hjælp og talrigt Mandskab, og meget befæste Kongemagten; hvorimod Kongen skulde skaffe dem fortræffelig Anførsel i alle vanskelige Tilfælde og i Feldtslag. De indgik nu denne Forening med hinanden. Toge de da Olaf Tryggvesen til Konge paa Ørething, men han tilsvor dem derimod Lov og Landsret, og de skulde være hinanden forpligtede til alt Godt. Han styrede nu sit Rige med Berømmelse og Glæde, blev Enevoldskonge over hele Norge, og underlagde sig det hele Land nordenfra Finnebo og sønderpaa til Danmark; han blev da mægtig og gjæv. Han havde meget Arbejde og Besværlighed, medens han styrede Landet; han var den første af Norges Konger, som overholdt den sande Tro, og formedelst hans Foranstaltning og Magt blev Norges Rige fuldkommen kristnet, men der forefaldt mange mærkelige Begivenheder, førend Kristendommen blev udbredt over Landet.

Hvorledes Kong Olaf paabød den sande Tro.

21. Man fortæller, at han fremførte dette sit kongelige Bud for hele Folket, og holdt mange Taler med megen Klegt, at de skulde lade deres gamle Skikke fare, som vare Sjælen til saa megen Meen, i det de troede at finde Hjælp, naar de ofrede til Stokke eller Stene. Han bad dem da med megen Veltalenhed, at give Slip paa hine daarlige og skjændige Skikke, der vare ligesaa bedragerske som farlige, og bad dem heller at dyrke den sande Gud, som regjerer i Himmeriges Herlighed, ham, som er den eneste sande Gud, og som giver Menneskene alt hvad Godt er. Han bad dem da ogsaa at betænke, alle de forstandigste Mænd i Landet, hvorledes Engellænderne handlede, samt Saxerne og de Danske, hvilke da kort før havde antaget Troen. Han bad dem med megen Veltalenhed, at de nu skulde lade de hedenske Offere fare, og handle efter slige Mænds Exempel, og vende sig til den rette Vej, og troe paa den sande Gud i Himlen; han forestillede, hvilken Forskjel der var imellem at tjene den almægtige Gud og Djævelen; og talte adskilligt om dyrebare og rettroende Mænds Herlighed, og hvad der derimod forestod de Onde og om Helvedes forfærdelige Kvaler. Han holdt denne Tale med megen Kraft og guddommelig Bistand. Men Høvdingerne talte derimod, og droge bort fra Thinget, hjem til de Herreder, hvor hver især havde sine Besiddelser. Ikke desmindre beholdt dog Kongen en stor Hob tilbage, og vedblev at tale Guds Ærende; alle skattede de højt hans Veltalenhed, og han aflod ikke, førend alle de, som vare blevne paa Thinget, modtoge den hellige Daab af Biskoppen, og troede fra nu af rettelig paa

deres Skaber, nedbrede selv deres Afgudsbilleder, forkastede al deres hedenske Overtro, og antoge i dets Sted den hellige Tro og Guds Bud, saa at Guds Kristendom nu havde megen Tilvæxt.

Om Kong Olaf Tryggveson.

22. Det findes i Are den Frodes Fortælling, og der ere flere, som bekræfte det, at Olaf Tryggvesen var to og tyve Aar gammel den Gang han kom til Landet, og overtog Regjeringen, men han regjerede derover i fem Aar. Men der ere dog nogle kyndige Mænd, som ville sige og troe saa, at han var to og tredive Aar gammel, da han tiltraadte Regjeringen; og det skal nu vises, hvorledes de regne. De sige, at da hans Fader Kong Tryggve blev slagen, da var Olaf i Moders Liv, og han blev født det Aar, og var eet Aar i Skjul hos sin Morfader og Moder; og derpaa drog han til Sverrig til Hakon den Gamle forat undgaae Hakon Jarls og Gunhildes Efterstræbelser, og drog da igjennem øde Egne og Skove, og var der i to Aar hos Hakon den Gamle; og da han drog bort derfra, var han tre Aar gammel. Og da han gik til Skibs og blev tagen til Fange, da han agtede sig til Garderige, da toge Hedninger ham og hans Moder, og havde dem i deres Vold, og i denne Trældom var han i sex Aar; men efter i Garderige og i de østlige Lande var han i ni Aar, men i Vindland i tre Aar; og da drog han til Danmark og til Irland, og modtog der den hellige Daab af Abbeden, som var fuld af den hellig Aand; og i Vesterlandene var han i ni Aar. Og derefter forlod han England, og var da to og tredive Aar gammel. Derefter blev der Svig oplagt for Olaf af Thorer Klakka,

hvorpaa de, som fortalt er, droge til Norge, og da blev Thorer dræbt, efter Finnens Spaadom, og kort efter Hakon Jarl; og da tiltraadte Olaf Tryggveson Regjeringen, som fortalt er. Hermed stemmer Sæmund Frode og Are Frode paa den Maade, at begges Mening er rimelig, at Hakon Jarl skal have regjeret i tre og tredive Aar efter Harald Graafelds Fald; hvilket synes at træffe vel ind med denne Fremstilling. Man antager, at Olaf har haft tre mærkelige Tidsrum i sine Dage: det første, da han var i Slaveri og Trældom og Fornedrelse; det andet Tidsrum i hans Liv havde skinnende Klarhed og Lykke; det tredie Hæder og Berømmelse og megen Eftertanke til manges Frelse. Men maaskee at Einar Thambeskjælver eller Olafs Søster Astrid, der var gift med Erling paa Sole, ikke har tænkt paa hans ni Trældomsaar, da mange stode i den Formening, at han var død. Men siden da Frænderne og Venner fandt denne samme Mand ligesom opstanden fra de Døde, da modtoge de ham, som om han var opstanden fra de Døde, og regnede derfor hans Alder til syv og tyve Aar. Men begge Vidnesbyrd forekomme mig værd at bemærke, til at bedømme hvad der af saadanne Frasagn synes meest passende.

Om Kong Olaf Tryggveson.

23. Der siges, at fra den Tid Harald hin Haarfagre allerferst tiltraadte Regjeringen var gaaet et hundrede og otte og fyrretyve Aar til den Gang da Olaf Tryggvesen nu drog fra Landet med fem Skibe, over til England, da han i eet Aar havde været Konge i Norge; han drog da om Hesten igjen tilbage til Norge; med ham fulgte Biskop Jon og mange Præster, Thangbrand Præst

og Thormod og mange andre Guds Tjenere, som han satte til at styrke og opføre Guds Kristendom, til at lære dem, som forhen troede vrangt, at vende sig til den rette Vej, og som skulde lære dem, at Sandhedens Lys udgaaer fra den almægtige Gud. Da Kong Olaf var færdig, sejlede de til Orkenøerne. Over disse regjerede Sigurd Jarl Lodversøn, som i mange Henseender var en udmærket, mægtig og vennesæl Mand. Kong Olaf forkyndte ham den sande Tro, og søgte at overtale ham baade tidlig og silde paa alle mulige Maader; han skildrede ogsaa hans Mænd Helvedes Pinsler, den evige Ild og Frost og mange andre gruelige Kvaler; han advarede ham paa alle Maader, at vogte sig for disse, og sagde, at de ikke kunde undgaae disse Kvaler, med mindre de sønderbrøde deres Afgudsbilleder og dyrkede den almægtige Gud, deres Skaber, som styrer alt; ham burde det dem at dyrke. Jarlen talte herimod, og sagde, at han ikke vilde forlade sin og sine Frænders Tro; „jeg kjender ingen Tro," sagde han, „der er bedre, end den mine Forfædre have haft, eller nogen bedre Gudsdyrkelse, end mine gjæveste Frænders." Og da Olaf saae, at han saa haardnakket vilde holde fast ved sin hedenske Tro, tog han hans unge Søn, der hed Hvelp, som der nød en omhyggelig Opdragelse. Kong Olaf lagde ham paa Langskibets Forstavn, trak sit Sværd, og bød Jarlen vælge, om han nu heller vilde see sin Søn hugget ihjel for sine Øjne, hvis han afslog den sande Tro, „eller," sagde han, „om han vil slutte Fred og Venskab med mig, og da faae sin Søn tilbage, og antage Kristendommen; men jeg forsikrer dig, at i andet Fald udsættes dit Rige for Fare og Ødelæggelse." Nu lovede Jarlen begge Dele, at modtage Kri-

stendommen og Kongens Venskab. Derpaa blev Jarlen og alle hans Folk døbte. Kong Olaf drog nu med sin Flaade til Norge, og fik god Vør; han sejlede nu med megen Glæde, og man kunde der see en herlig Sejlads og fagre Skibe.

Om Kong Olaf.

24. Da Kong Olaf kom fra Vesterhavet, laae han ved den O i Norge, der hedder Mosster, og om Natten aabenbarede den hellige Bisskop Martinus sig for ham, og sagde til ham: „Det har været Skik i dette Land, at indvie Thor eller Odin eller andre Aser et Bæger ved Gjæstebude, men nu skal du indrette det saaledes, at min Skaal bliver drukket ved Gjæstebudene, og den gamle Skik skal derimod ophøre; derimod lover jeg dig, at jeg skal tale tilligemed dig i Morgen, og staae dig bi i dit Foredrag, thi mange have nu i Sinde at sætte sig derimod." Dagen efter blev der stævnet talrigt Thing; og der kom en utallig Hob imod Kongen, og de agtede at sætte sig imod hans Tale, hvortil tre af de mest veltalende Mænd paa Thinget valgtes, at de skulde tale imod ham, og disse vare de anseeligste af alle dem, der vare samlede, baade i Kløgt og Veltalenhed, og de havde overlagt med hverandre, at de vilde tale imod ham, hvis han forkyndte Guds Navn. Kong Olaf stod paa en høj Steen, forat han let kunde sees af alle, og at hans Tale kunde høres, og denne Steen staaer der endnu til Amindelse. Da begyndte Olaf at tale til Folket og at forkynde Herrens Navn, og ved fagre Ord at lede alle til at bekjende det og at tilintetgjøre deres forrige Overtro. Og da han havde talt længe og snildelig, da rejste den

sig op, som agtede først at svare ham; han saae sig om længe, og teede sig stoltelig, og vilde tale med megen Snille og Kunst. Men denne Mand overkom der en saadan Hoste og Trangbrystighed, at han ikke kunde fremføre et Ord; og han maatte da sætte sig ned igjen, uden at kunne sige noget imod Olaf. Da stod den anden op, og agtede med megen Vrede at tale mod Kongen, men denne Mand stammede paa een Gang saa meget, at man slet ikke kunde forstaae hvad han sagde; og han, som havde rejst sig med Pral og Stolthed, satte sig ned med Latter og Skam. Og da rejste den tredie sig op, og tænkte, at han skulde hævne sine Kamerader ved sine Ords Kløgt, men ham gik det saaledes, at han blev saa hæs og hvæsede, saa at man ikke kunde forstaae hvad han sagde. Eftersom de nu saa kraftigen vare besejrede, antoge mange Troen, forlode deres gamle Vildfarelse, og alle fulgte Kongens Bud. Kongen drog med sine Folk derfra nord forbi Stad, og sejlede siden nordpaa til Throndhjem. Han havde da sin Hovedgaard paa Lade, som de forrige Konger havde haft.

Hvorledes Seljamændene fandtes.

25. Følgende Begivenhed indtraf i Begyndelsen af Kong Olafs Regjering, at to Mænd vare paa en Rejse; den ene hed Thord Jorunsøn, den anden Thord Egileifsøn; de vare mægtige Mænd og store Høvdinger, havde Besiddelser i Fjordene, og agtede at begive sig til Hakon Jarl, thi de havde endnu ikke spurgt noget om Høvdingeskiftet. Da de nu droge igjennem Ulvesund og nordpaa imod Øen Selja, da saae de et fagert Syn og et herligt Lys skinne ned fra Himlen paa Søen, nærved selve Landet

samt paa Oen Selja. Derover undrede de sig høiligen, og vare nysgjerrige efter at vide, hvad dette monne være for et Syn, eller hvad det kunde være de havde seet, og styrede derhen med Skibene. De fandt da et Mandshoved der, hvor de havde seet Lyset skinne; og mærkede da en sød Lugt, og de toge nu dette Hoved med Ærbødighed og dog med Rædsel, førte det med sig, og agtede at bringe det til Hakon Jarl, og haabede, at han med sin Indsigt kunde bedømme og forklare hvad dette skulde betyde. De droge nu deres Vej, men ikke ret langt, førend de spurgte, at Jarlen var dræbt, og at i hans Sted var kommen den berømmelige Høvding Kong Olaf Tryggvesøn. Ikke desmindre droge de hen forat finde Kongen, hvis Gjævhed og Gavmildhed alle roste, og de kom til Lade. Strax da Kongen spurgte, at disse Mænd vilde begive sig til ham, modtog han dem med megen Mildhed, og anrettede et Gjæstebud for dem. Og da de nu sade i megen Gammen og Glæde, begyndte Kongen at bede disse anseelige Mænd med Kjærlighed og veltalende Ord, at de skulde lade deres gamle Skik fare, og troe paa den sande Gud; „jeg har," sagde Kongen, „hørt meget Godt fortælle om eders Foretagender, og derfor beder jeg eder at antage Kristendommen." Og strax i Begyndelsen fandt disse Mænd saa meget Behag i Kongens Foredrag, at de lovede at følge hans Bud og at give Slip paa deres Vildfarelse. Derpaa blev Biskop Jon, der med et andet Navn kaldtes Sigurd, hentet, og de bleve døbte i den hellige Treenigheds Navn og helligede til den almægtige Gud; og da de vare døbte, vakte dette almindelig Glæde. Kongen lod dem da sidde ved sit eget Bord med megen Hæder, thi det syntes ham rimeligt, at de Mænd, som nu efter

hans Overtalelse havde modtaget Himmeriges Arvedeel, ogsaa deeltoge i hans Højtidsglæde og kongelige Maaltid og Gunst. Og da de nu sade og drukke med Glæde og fornøjede sig, da fortalte de Kongen og Biskoppen og alle dem, som vare tilstede, hint fagre Syn, som de havde seet, baade Lyset og hvorledes de fandt Hovedet; de sagde dette med Betænksomhed og Eftertanke. Kongen bad dem vise sig og Biskoppen Hovedet, hvilket de gjorde. Og da han havde seet det, sagde han: „Dette er visselig en hellig Mands Hoved." Han viste det derpaa til alle de ypperste Mænd, og fortalte dem derom med megen Glæde. Derefter droge disse Mænd hjem, styrkede i den hellige Tro. De droge afsted glade og sømmelig, og overholdt siden vel Kongens Bud.

Om Kong Olaf.

26. Det hændte sig engang, at en Bonde, mild og skyldfri, kom til Øen Selja, og begav sig derpaa til Kong Olaf, og fortalte ham den Begivenhed, som var skeet, at hans Hoppe blev borte for ham, og han drog længe om forat opsøge den, og omsider saae han den staae paa denne Ø kort fra Sundet, paa den ydre og Øens vestlige Side, hvor der vare store Klipper; „og da gik jeg did, Herre," fortalte han, „og jeg saae et stærkt Lys paa den Dag og paa det Sted, og siden efter ofte." Da Kongen og Biskoppen hørte dette, da skyndte de sig hen til denne Ø, og ransagede den omhyggelig, og denne Bonde var deres Vejviser. De fandt store Klipper vester paa Øen, og saae, at der fordum havde været store Huler, som for kort siden vare styrtede ind; de søgte nu omhyggelig omkring ved dette Sted, og fandt imellem Stenene adskillige

Been med en sød Lugt, hvilke efter Kongens og Biskoppens Foranstaltning bleve sankede sammen og bevarede omhyggelig der paa Øen. Og efter Biskoppens Begjering og Kongens Beslutning blev der opført en Kirke, og helliget til disse Guds Mænd, som vare der. Og paa dette Sted viser den almægtige Gud megen Naade formedelst disse Mænds Fortjeneste, som der hvile, lige indtil denne Dag. Ogsaa vise der sig mange Tegn paa en anden Ø, som hedder Kinn, hvor der ogsaa ere Helligdomme af samme Skare, som i Selja. Og for begges Skyld viser Gud mange Jærtegn formedelst sin Mildhed og Miskundhed.

Om Sunneva.

27. Man fortæller, at paa Hakon Jarls Tid indtraf den Begivenhed: at der var en Kongedatter paa Irland, som hed Sunneva; hun fik Arv og store Besiddelser efter sin Fader. Og da traf det, at en Viking gav sig til at hærge der, og trængte hende haardt, i det han forelagde hende to Vilkaar, at hun enten skulde stride med ham, eller i andet Fald følge med ham. Men hun vilde paa ingen Maade ægte ham, thi han var en Hedning. Hun holdt da Thing med sine Mænd, og bad dem endelig at vælge det Kaar, heller at forlade sin Fosterjord, end at udgyde saa mange Menneskers Blod for hendes Skyld; „thi jeg vil ikke," sagde hun, „leve, udsat for den Fare at leve med en hedensk Viking." Mange valgte sig nu det Kaar at følge med hende, thi hun var deres Dronning. Paa Rejsen med hende begav sig hendes Broder Albanus og mange Tjenestefolk, Kvinder og Børn. **Pro sustentatione racio assumunt.** Hun viste

nu, at hun havde mere Tillid til Gud end til denne Verdens Hjælp, og hun befalede sig den almægtige Gud i Vold. Nu begyndte de . . . .
[her mangler omtrent to Blade] . . . . og de paakaldte alle Herrens Navn; men Djævelen tyktes nu at lide stort Afbræk altsom Guds Rige tiltog.

Om Kong Erik i Sverrig.

28. Paa den Tid da Hakon Jarl regjerede over Norge var Erik Konge i Sverrig. Og efter hint beromte Slag, som han holdt med Styrbjørn, hvor han vandt Sejer paa den Maade, at Odin gav ham Sejeren, hvorimod han lovede efter ti Aar at tilhøre Odin, efter dette blev han kaldt Erik den Sejersæle. Denne Styrbjørn var en særdeles rask Mand og meget beromt af sine Hærtoge; han havde saa stor en Hær imod Kongen, da han gik i Land i Sverrig, at Kong Erik frygtede meget for hans Magt. Men man fortæller, at Djævelens Kraft virkede saa meget, at Kong Erik fældte de to Parter af hans Hær ved Trolddom, og tilsidst faldt alle hans Folk og saa selve Styrbjørn. Kong Erik var gift med Sigrid hin Storraade, og deres Søn var Olaf den Svenske. Man siger, at Kongen vilde lade sig skille fra Dronning Sigrid, og vilde ikke taale hendes Overmod og Stolthed, og satte hende til at være Dronning over Gotland. Siden ægtede Kongen Hakon Jarls Datter. Efter ham fulgte hans Søn Olaf i Regjeringen. Da bejlede Visivald, Konge i Østerleden, og Harald Grenske, Konge i Oplandene, til Sigrid. Men hun tyktes at der vederfores hende Foragt ved Smaakongers Frieri, og at de viste megen Dristighed, i det de attraaede en saadan Dronning;

hun lod dem derfor begge indebrænde paa een Nat, ved hvilken Lejlighed ogsaa en anseelig Mand Thorer, Fader til Thorer Hund, der stred mod Kong Olaf den Hellige paa Stiklestad, tilsatte Livet; og efter denne Gjerning blev hun kaldt Sigrid den Storraade.

Om Olaf Tryggvesøn og Dronning Sigrid.

29. Da Kong Olaf Tryggvesøn hørte, at der gik saa meget Ry af denne Dronning, som regjerede over Gøtland, saa ønskede han at faae dette Rige og hende med; han sendte da nogle anseelige Mænd til Upsal i Sverrig, thi hun var den Gang der, forat bringe hende deres Herres Ærende, og forkynde hende Hensigten af deres Rejse. Da Dronningen hørte dette, holdt hun Samtale og Raadslagning med sine Venner, og om Udfaldet er at fortælle, at hun fæstede sig til Kong Olaf. Sendebudene vendte tilbage, og berettede deres Herre deres Ærende, hvorover han glædede sig. Derpaa sendte han Dronningen en Ring, der efter Udseendet var Guld, og dette kaldtes Fæstensgave. Denne Ring havde været i et Afgudstempel, som Hakon Jarl havde haft. Dronningen tog mod Ringen med Glæde, og priste meget hans Højmodighed, og nu længtes hun meget efter at ægte en saadan Konge. Nu traf det sig engang, at Dronningen holdt Ringen i Haanden og legede med den; da saae hun at den paa et Sted var merk, hvorpaa hun kaldte en Guldsmed til sig, og befalede ham at undersøge Guldet; han gjorde det, og det befandtes, at Ringen var gjort af Malm og Kobber og var ganske forgyldt. Da blev Dronningen meget vred, og befalede at man skulde bryde Ringen itu og sende den tilbage til Kong Olaf, og

sagde, at han havde handlet haanlig og forat spotte hende, og intet Giftermaal vilde hun indgaae med ham.

Hvorledes Sigvalde fangede Kong Svend.

30. Da Harald Gormsøn var død, tiltraadte hans Søn Svend Tveskjæg Regjeringen. Men Kong Burisleif i Vindland betalte Skat til Danekongen. Kong Burisleif havde tre Døtre: Den ene hed Astrid, den anden Gunhild, den tredie Thyre. Da var Sigvalde Jarl i Jomsborg; han begav sig hen til Kong Burisleif, og forelagde ham to Vilkaar, at han nemlig vilde forlade Borgen, med mindre Kongen vilde give ham sin Datter Astrid til Ægte. Kongen svarede: „En fornemmere Mand end dig havde jeg tænkt at give min Datter, men dog vil jeg ikke vise dig bort; du skal bringe Kong Svend fra Danmark hid til mig, saaledes at jeg har ham i min Magt." Dette lovede Sigvalde, og de gjorde fast Aftale derom med hinanden. Den samme Sommer sejlede Sigvalde med tre Skibe og tre hundrede Mand; han kom til Sjælland, og fik Nys om at Kong Svend var der i Nærheden paa Gjæsteri; han lagde sine Skibe ved et Næs, hvor der ikke fandtes nogen andre Skibe. Kong Svend var med henved sex hundrede Mand paa Gjæsteri. Sigvalde vendte Forstavnene fra Land, og lod Skibene fæste Stavn ved Stavn og alle Aarerne lægge i Roertoldene. Derpaa sendte han Mænd til Kongen, og bad dem sige Kongen, at han nødvendig maatte komme til ham; det gjaldt hans Liv og Rige; „men I skulle sige," befalede han dem, „at jeg er syg og nær ved at døe." Sendebudene drage nu til Kongen, og forebringe deres Ærende. Og da Kongen hørte dette, drog han strax ned til Skibene med en stor Mængde

Folk. Sigvalde laae paa det Skib, som var yderst; han sagde til sine Mænd: „Saasnart tredive Mand ere komne over med Kongen paa det Skib, som er nærmest Landet, skal I trække Bryggen bort fra Landet, og sige at de ikke maa overlæsse Skibene; men Kongen vil gaae først; og naar tyve Mand ere komne over paa det midterste Skib, skal I trække den Brygge ind; men naar Kongen er kommen paa det yderste Skib med ti Mand, skal I tage Bryggen bort imellem Skibene." Kongen kom nu med Folk, og spurgte, at Sigvalde Jarl laae meget syg paa det yderste Skib. Kongen gik nu ombord paa det Skib, som var nærmest Landet, og saa fra det ene til det andet, indtil han kom ombord paa Sigvaldes Skib. Men Sigvaldes Mænd bare sig ad saaledes som dem var befalet. Og da Kongen var kommen over paa Sigvaldes Skib med ti Mand, spurgte han, om Sigvalde havde sit Mæle; man sagde ham, at han havde Mælet, men spiste meget lidet. Kongen gik hen til ham, og bøjede sig ned til ham, og spurgte, hvorledes han havde det, og hvad han kunde have at sige ham, som der laae saa megen Magt paa. Sigvalde svarede: „Bøj dig ned til mig, Herre, saa kan du forstaae hvad jeg siger." Og da Kongen bøjede sig ned til ham, greb Sigvalde ham med begge Arme midt om Livet, og holdt ham fast. Sigvalde raabte derpaa, og befalede sine Mand at roe stærkt til; de gjorde saa, og kom snart fra Landet. Men hine sex hundrede Mand stode paa Landet, og saae paa hvorledes Kongen blev ført bort. Da sagde Kong Svend til Sigvalde: „Hvad er din Hensigt med os og hvad har du egentlig i Sinde?" Jarlen svarede: „Jeg skal sige eder, Herre, hele Anledningen til denne List; jeg har bejlet til Kong

Burisleifs Datter paa eders Vegne; hun er smuk og tækkelig i alle Dele; jeg har gjort det af Venskab for eder, at I ikke skulde gaae Glip af dette fortrinlige Giftermaal." Kong Svend spurgte, hvad Møen hed. Sigvalde sagde, at hun hed Gunhild, „men jeg," sagde han, „har faaet Løfte paa Kongens anden Datter. Nu vil jeg drage til Kong Burisleif, og see at bringe disse Giftermaal i Stand paa begges Vegne." Sigvalde drog nu til Kongen, og tilkjendegav, at han nu var kommen forat ægte hans Datter, og sagde, at nu var Kong Svend kommen til Jomsborg og var i deres Vold. „Men jeg har overlagt," sagde fremdeles Sigvalde Jarl, „at du skal gifte din Datter Gunhild med Kong Svend, og derved gjøre hans Rejse herhid god og hæderlig, men han skal derimod til Gjengjæld eftergive alle Afgifter og Skatter." Alt dette gik nu for sig saaledes som Sigvalde havde sagt, at Kong Svend nemlig eftergav alle Skatterne og ægtede Gunhild, og Kong Svend førte sig alt det til Nytte, som kunde tjene til hans Hæder, men ikke desmindre gjennemskuede han hele Sigvaldes Plan og Underfundighed. Kongen drog nu hjem med sin Kone, og havde tredive store Skibe og mange Folk. Men Sigvalde Jarl gjorde han landflygtig fra hans Arveland formedelst hans Svig, og han var borte en Tid lang.

Om Kong Olafs Thing.

31. I Kong Olaf Tryggvesons andet Regjeringsaar stævnede han et talrigt Thing ved Stad paa Dragseid, og dette Kongens Bud spurgtes vide om i Herrederne, saa der strømmede en utallig Mængde Folk did, baade Kvinder og Mænd, unge og gamle. Og da man

nu havde samlet sig saa vide omkring fra Herrederne, som Bud var udgaaet, stod Kongen op, og talte til Folket: „Gud lønne eder," sagde han, „for eders Nærværelse; men at I kunne vide, hvad der tjener eder til Bedste, saa vil jeg fortælle eder den almægtige Guds store Gjerninger, og forkynde eder hans hellige Navn." Men man siger, at da Kongen forkyndte Herrens Navn, havde hans Tale en saadan Virkning, at de, som kom did med et forhærdet Hjerte og med Vrangvillie til at antage Troen, deres Hjerter bevægede saa herligen hans Ords Sødhed og Fylden, som de hørte af hans Mund, at de taknemmelige toge imod hans Andragende; og dette skete bestandig siden den hellige Biskop Martinus havde aabenbaret sig for ham og lovet ham, at hver Gang han forkyndte Guds Ærende, vilde han tale af hans Mund og styrke hans Ord. Og derfor tyktes det ønskeligt for alle at tage med Glæde imod det han talte. Men skjøndt vi formedelst vor ringe Dulighed tale lidet herom, saa tyktes det dog alle lysteligt at lytte til hans Ord. En stor Mængde Mennesker, som antoge den sande Tro, bleve nu døbte, og de vare nogle Dage hos Kongen og Bisköppen, der styrkede dem i den hellige Tro, og underviste dem i Kristendommens Bud, og befalede dem at rejse Kirker i hvert Herred.

Om Seidmændene.

32. Kong Olaf befalede, at alle Troldmænd og de, som gave sig af med hedensk Overtro, men fornemmelig alle de, hvad enten det var Kvinder eller Mænd, som Nordmændene kalde Seidmænd, skulde være landflygtige, og han befalede at dræbe dem som Mordere og Mand-

drabere, naar de bleve overbeviste derom. Dette Thing omtaler Sæmund Præst hin Frode, en udmærket kyndig Mand, i det han siger: I Olaf Tryggvesøns andet Regjeringsaar samlede han en stor Deel af Folket, og holdt Thing paa Stad paa Dragseid, og hørte ikke op med at forkynde Mændene den sande Tro, førend de modtoge Daaben. Kong Olaf hemmede meget Ran, Tyveri og Manddrab; han gav ogsaa Folket gode Love og god Skik. Saaledes har Sæmund skrevet om Kong Olaf i sin Bog: Han samlede alle de Mænd, som gave sig af med Djævelens Kunster, paa Nidenæs, hvor der blev gjort Skibe færdige, og forkyndte, at alle disse Folk skulde drage bort fra Landet. I denne Skare var en Mand, der hed Eivind; han var af anseelig Slægt, den tredie eller fjerde Mand fra Harald Haarfager. Kongen gik hen til dem, og sagde: „Megen Skade lider jeg og mit Rige ved eders Bortgang; og ved eders Skilsmisse vil jeg føle mere Savn end Hjælp, naar I drage fra mig med saa megen Dulighed og Styrke, hvori I overgaae andre. Men eftersom vort Bud og vore Bestræbelser for, at Kristendommen maa udbrede sig i Landet, have haft saa god Fremgang, saa finde vi det nødvendigt, at I og den Slags Mænd forlade Landet; men gjerne saae jeg, at I ikke fattede noget Fjendskab til mig, og at eders Kraft ikke anvendtes til at angribe min Værdighed; jeg vil nu indbyde eder til Gjæstebud, som jeg har ladet anrette paa bedste Maade, førend I gaae ombord." De takkede Kongen for hans Indbydelse, og toge med Glæde derimod, og bade ham vise det i Gjerningen, som han lovede med Ord. Da befalede Kongen sine Mænd, at indrette et stort Huus, hvori de glade kunde nyde Gjæstebudet. Og da Huset

var færdigt, befalede han at bringe did alskens lækker Spise og Drikke, baade Mjød og Mundgaat; og de drukke nu stærkt, og nyde begge Dele med Umaadelighed. Og om Natten traf den uventede Hændelse, at de vaagnede ved, at Salen stod i Lue over dem, og omkring hele Huset fløj flammende Brande med meget og frygteligt Gny, saa der blev megen Graad og Jammerklage baade af Kvinder og Mænd. Men Eivind, som var den kyndigste Troldmand af alle dem, som vare derinde, kom ud af Ilden derved at han løb som den hurtigste Hjort og ved djævelsk List og Paafund; han løb op paa Tværtræet i Huset, derfra paa Stolpen, og fra Stolpen i Gluggen, og undkom saaledes allene af alle dem, som vare derinde. Han flygtede derpaa bort. Og da han om Dagen gik sin Vej, traf han nogle af Kong Olafs Mænd, og sagde, at de skulde bringe Kongen hans venlige Hilsen; „siger ham," sagde han, „at jeg er undsluppen af Ilden, og aldrig har jeg været gladere end nu."

Om Roald.

33. Man fortæller, at der var en Afgudsdyrker ved Navn Roald, der boede paa Godø, han var mægtig og og stolt; han paakaldte ofte Guderne, og ofrede hver Dag til dem, og bad dem ydmygelig, at de skulde bevare ham, at han ikke blev tvungen til at antage en anden Tro og ikke af Kong Olaf blev jaget bort fra sin Fosterjord. Og saa befangen blev denne Mand af Djævelens Tillokkelser, at Guderne gave ham Svar for hans Offer. Kong Olaf fik nu Efterretning om denne Mand, og gjorde sig færdig til at rejse derhen, men hver Gang han lavede sig til Rejsen, blev det Modvind, saa han

kunde ikke sejle hen til denne Ø, og saaledes gik det nogle Gange, at hver Gang standsedes hans Færd, og Kongen laae længe paa denne Rejse. Roald paakaldte uafladelig Guderne, at de skulde modstaae Olafs Gud, og bragde dem Offere. Da Kong Olaf, der med Rette kan kaldes Nordmændenes Hæder, længe havde været uvis hvad han skulde gjøre, tog han den Beslutning, som den almægtige Gud lærte ham, og bad dem søge Hjælp hos Gud og bringe ham Offer, at han vilde give dem gunstig Vejr imod den Vind, som han saae blev frembragt ved Djævelens Kraft. Kongen og Biskoppen paakaldte nu den sande Gud, og strax blev det Vejr, og de takkede Gud; de sejlede nu med god Vind, og da blæste der to Vinde paa Søen, ligesom om de strede med hinanden; da tog Biskoppen et stort Kar, kom Vand deri, og velsignede det, og kastede det derpaa ud i Søen imod Vinden og Bølgerne, som vare dem imod, og de lagde sig, men Skibet gik stærkt. Og ved den almægtige Guds Bistand kom de til Øen, lagde Skibet i Leje, gik paa Land, og grebe denne Guds og deres store Fjende, og forelagde ham to Vilkaar, om han vilde lade sin hedenske Tro fare og beholde sit Liv og deres Venskab, eller døe. Kongen søgte at bevæge ham snart med blide Ord, snart med haarde, og truede ham med svare Pinsler. Men han forandrede ikke sin Trods, og rørtes hverken ved venlig Tiltale eller alvorlige Trusler. Og da Kongen truede ham med Døden, sagde han: „Det sømmer sig ogsaa bedre for mig, heller at lide Døden, end at forlade vore Guders Tjeneste." Og da Kongen saae, hvor haardnakket han blev ved sit Forsæt, befalede han, at man skulde hænge ham i en høj Galge, og dette blev hans Død.

Om Helgelænderne.

34. Nord paa Helgeland vare der tre fornemme og rige Mænd; den ene hed Thorer, med Tilnavnet Hjort, den anden hed Harek, den tredie Eivind Kinnrifa; disse vare store Afgudsdyrkere, og vilde ikke forlade deres Frænders Tro. Og da de fik at vide, at Kong Olaf kunde ventes did, samlede de en stor Hær og mange Skibe imod ham, og agtede at forhindre ham fra at komme til deres Besiddelser, og at stride imod ham, hvis han forkyndte dem anden Tro, end den de havde. Da Kong Olaf hørte dette, indstillede han for denne Gang sin Reise til dem, og drog først efter til Elven, hvor det er Skik at Kongerne samles fra Danmark og Norge eller England og Sarland. Her traf nu Kong Olaf Dronning Sigrid fra Gøtland; og de talte sammen, og alt gik meget fredelig til, og han drejede endelig Samtalen hen paa sit Frieri til hende, og de bleve enige om alt paa det ene nær, at hun ikke vilde lade sig kristne. Kongen søgte længe at overtale hende dertil, men hun vilde ikke give sit Samtykke. Da blev Kongen vred, og slog hende med sin Handske i Ansigtet, og sagde: „Hvad tænker du, din gamle rynkede Kjerling, at jeg vil tage dig til min Kone, naar du ikke troer paa Guds Navn." Og herover blev Dronningen meget forbitret, saa at hun mangen Dag siden oplagde Raad imod Olaf, og søgte at skille ham ved Livet. Og siden giftede Sigrid sig med Danekongen Svend.

Om Kong Olaf.

35. Denne Sommer lod Olaf bygge et stort og smukt Skib, som kaldtes Tranen; det overgik alle Skibe

i Størrelse, Skjønhed og Hurtighed. I de Dage kom der mange Mænd til Kong Olaf, som vare berømte for deres Styrke og alskens Færdigheder, og han antog dem til sine Hirdmænd; og hvor han spurgte at der vare stærke eller vise Mænd eller nogen, som i een og anden Henseende udmærkede sig, saa søgte han at faae dem til sig og at vinde dem for sig. Og ligesom han selv overgik andre Konger i alle Dele, saa valgte han sig ogsaa Mænd, der i alle Dele udmærkede sig fremfor andre; han holdt dem ogsaa meget bedre og prægtigere, end andre Høvdinger. En af hans vildeste Mænd hed Ake den Danske, der ogsaa var dansk af Æt; han fortalte Kongen, at Kong Svends Søster hed Thyre, og at hun var en særdeles smuk og mægtig Kvinde; „jeg har ogsaa," sagde han, „en Tid lang været hendes Formynder, og fandt, at hun var en meget mandig Kvinde; hun ejer store Besiddelser paa Falster." Og da Ake saaledes roste hende meget, syntes Kongen vel om hende. Der ere nogle, som sige, at hun blev gift med en Mand, ved Navn Bjørn, og at hun opholdt sig i nogen Tid i Norge, paa det Sted, som kaldes Thyreleif; og er det sandt, da er det klart, at hun ikke var nogen Mø, men en gjæv Enke.

Fortælling om Islænderne.

36. Der fortælles, at en Høst kom nogle Skibe fra Island til Norge, og de styrede ind forbi Agdenæs og hen til Nideros; der var anlagt et Torp og Kjøbsted, hvor Kong Olaf ogsaa den Gang opholdt sig. Der fulgte nogle Islændere med, der havde baade Vadmel og Skibskapper at sælge. Blandt andre vare der Thoraren Nefulfsen, Kjartan Olafsen og Halfred. Der laae tre Skibe

ved Bryggen; det ene tilhørte Halfred, det andet Brand Vemundsøn den Raske og Thorleif Brandsøn, der vare Fættere; det tredie tilhørte Kjartan og Thoraren. Tre Gange forsøgte de paa at seile bort, men kunde aldrig faae Bør, og de laae nu der ved Bryggen. En Dag da det var godt Vejr saae de, at Folk gik ud at svømme for Forneielses Skyld, og een Mand udmærkede sig blandt de andre. Da talte Kjartan til Halfred om, at han skulde prøve sine Svømmekunster med denne bedste Svømmer. „Nej," svarede den anden, „det er en Mand, som jeg ikke kan give mig i Lav med." „Hvem vil du da give dig i Lav med?" sagde Kjartan. „Det kommer an paa Omstændighederne," svarede Halfred. „Saa vil jeg vove mig i Kast med ham," sagde Kjartan, klædte sig af, og sprang ud i Aaen, og hen til den bedste Svømmer, og greb ham i Foden, og trak ham under Vandet; de vare nede en Stund, kom derpaa op, talte ikke med hinanden, fare anden Gang ned, og ere da længer nede, komme atter op, dykke atter ned tredie Gang, og ere da særdeles længe under Vandet; Kjartan tykkedes endelig det var Tid at komme op, men der var ingen Mulighed i, og han mærkede da Forskjellen paa deres Styrke; de vare længer under Vandet end ham tyktes det var til at udholde, kom derpaa op, og gik i Land. Da spurgte Manden fra Byen, hvad den anden hed; han navngav sig Kjartan. „Du er en dygtig Svømmer, er du ligesaa færdig i andre Idrætter?" Han svarede, at der gaves endnu adskillige, men saadant var dog kun liden Kunst. „Men hvorfor spørger du ikke om, hvem jeg er?" sagde Manden fra Byen. „Jeg mener, det kan være mig det samme, hvem du er," svarede Kjartan. „Jeg vil dog sige dig det,"

svarede hiin, „det er Kongen du har prøvet Styrke med i Svømning." Kongen spurgte derpaa efter hans Slægt, og han anførte den. Derpaa vendte Kjartan sig forat gaae; han havde ingen Kappe paa; Kongen bad ham modtage en Kappe; „thi jeg vil give dig den," sagde han. Han takkede høflig Kongen, og gik nu ned til Skibene, og fortalte sine Kamerader hvad der var hændtes ham. De tyktes meget ilde derom, og meente, at Kjartan havde givet sig i Kongens Vold. Det blev saa slet Vejr, at man næppe kunde huske Magen, og dette tilskreve de fornemmelig den Omstændighed, at Kjartan havde modtaget Kappen af Kongen, hvorover Guderne maatte være blevne vrede. Det viste sig, at Kongen havde syntes godt om Kjartan, thi han forekom ham som en mærkelig Mand. Islænderne bleve alle sammen om Vinteren i Byen. Vejret blev bedre, og der kom mange Folk til Byen, og det lakkede mod Juul. Man vidste, at Kongen om Julen vilde vise sin ny Tros Skikke i al sin Pragt, hvilket mange vare nysgjerrige efter at see. Kong Olaf lod en Kirke indrette i Byen, og Julenat holdtes Kongens og alle de kristne Mænds Gudstjeneste med megen Højtidelighed, og de hørte paa Messen med Opmærksomhed, hvorpaa man gik hjem. Kong Olaf sendte nogle Mænd forat efterforske, hvad Islænderne sagde om deres Adfærd og hvorledes den hugede dem; og Kongens Mænd hørte nu paa deres Samtale: den ene spurgte da den anden, men de havde forskjellige Meninger derom. De spurgte Kjartan, hvad ham tyktes derom; han svarede: „det kan jeg næppe beskrive, hvor godt jeg syntes om deres Adfærd; jeg har ofte før syntes godt om Kongen, men aldrig bedre end nu, og det var noget overordentligt;

og den tænker jeg er lykkelig som tjener ham, og allerhelst den, som han forkynder Troen." Derpaa hørte de op med denne Samtale, hvorpaa Kongens Mænd gik bort, og fortalte ham den. Anden Juledag lod Kongen sende Bud efter Kjartan, og han begav sig til Kongen, og hilste ham; Kongen tog vel imod ham. Derpaa begyndte de at tale sammen, og Kongen forkyndte ham den sande Tro, hvilket Kjartan alt godt fattede, og han modtog Daaben anden Juledag tilligemed alle hans Skibsfolk. Ogsaa Halfred og alle hans Skibsfolk antoge Troen, og man siger, at han foreskrev Kongen det Vilkaar, at han selv skulde holde ham under Daaben, ellers afslog han det. Men Kongen vilde dog langt heller det, og deraf blev han kaldt Halfred Vanraadeskjald. Kjartan saavelsom nogle andre fornemme Mænd gik Kongen tilhaande. Og Skibsfolket forkyndte Kongen Guds Ærende, og tolkede dem ofte Troen, men mange vægrede sig ved at antage den. Da forbød Kongen dem al Handel, og befalede sine Mænd ikke at sælge dem noget. Og da de paa den Maade længe havde været tvivlraadige, toge de en god og fornuftig Beslutning, og antoge tilsidst Troen. Men Kjartan blev hos Kong Olaf.

Om Kong Olaf og Præsten Thangbrand.

37. Noget før havde Kong Olaf sendt Bud til Island, nemlig Præsten Thangbrand, som var af sarisk Slægt; han underviste Folk paa Island i Troen, og døbte alle dem, som antoge den. Men Hall Thorsteensøn paa Sida, en Sønneson af Bødvar den Hvide fra Vors, der havde taget Land i den søndre Alftefjord, lod sig tidlig døbe, samt Hjalte Skeggesøn fra Thjorsaadal og

Gissur Teitsen den Hvide og mange andre Høvdinger. Men de fleste modsatte sig dog. Thangbrand kom med sit Skib ind i Alftefjord, og var om Vinteren paa Gaarden Tværaa; og da han havde været der et eller to Aar, drog han derfra, og havde da dræbt to eller tre Mænd, som havde modsat sig ham. Paa denne Tid kom Thangbrand tilbage fra Island, og berettede Kongen, hvorledes han kun havde udrettet lidet, da man havde viist meget Fiendskab imod ham; han ytrede, at han havde forkyndt Kristendommen for Folket paa Island, men de havde budet ham Hug og Slag isteden. Derover blev Kongen meget vred, lod Islænderne gribe, og nogle plyndre, andre dræbe, andre lemlæste. Og den samme Sommer kom ogsaa Hjalte Skeggesen og Gissur Hvide, begave sig til Kongen, og forsvarede Islænderne, og sagde, at man vilde nok antage Kristendommen paa Island, naar der brugtes den rette Fremfærd, men Thangbrand, sagde de, havde kun gjort sig yndet af faa Mænd paa Island. Kong Olaf sagde da: „Hvis I ville have disse Mænd frie, saa skal I fare til Island, og der forkynde den hellige Tro." Dette lovede de. Og nu lod Kongen for deres Skyld alle Islænderne fare i Fred, paa fire nær, Kjartan Olafsen og Sverting Runolf Godes Søn og to andre; om disse sagde Kongen, at det vilde beroe paa deres Frænder, hvorledes det skulde gaae dem, thi de skulde blive der som Gisler, indtil han fik Efterretning fra Island. Hjalte og Gissur vare hos Kongen om Vinteren, men om Sommeren gjorde de sig rejsefærdige til Island i Kongens Ærende; han gav dem mange Penge med forat vinde Høvdingerne; med dem fulgte Præsten Thormod; de kom til Vestmanneøerne ti Uger efter Sommerens Be-

gyndelse. Sommeren før var det blevet vedtaget, at man da skulde komme til Things, men did var man kommen en Uge før. De droge strax fra Øerne ind til Landet, og derpaa til Thinget. Men Hjalte blev med tolv Mand tilbage i Laugedal, thi han var Sommeren før bleven dømt til Landsforviisning formedelst Gudsbespottelse; og det fordi han paa Lovbjerget havde kvædet følgende Kvædling:

> Ei vil jeg Guder spotte!
> Mig tykkes Freya en Tæve,
> Een af to er det altid,
> Odin eller Freya.

Gissur drog nu med sit Følge indtil de kom til det Sted ved Olvusvatn, som hedder Vællankatla; derfra sendte de Bud til Thingvolden til deres Venner, at de skulde komme dem imøde, thi de havde spurgt, at deres Fiender med Magt vilde sperre dem Thingvolden. Men førend de rede derfra, kom Hjalte did med de Mænd, som vare hos ham. Han havde bragt to store Kors med sig, af hvilke det ene var Kong Olafs Høide, og han førte dem med sig til Thinget. De rede nu til Thingvolden, efterat deres Frænder og Venner vare komne dem imøde. Nu samlede Hedningerne sig i fuld Vaabenrustning, og det var nær kommet til Slag. Næste Dag gik man til Lovbjerget, ogsaa Gissur og Hjalte med deres Følge, og Hjalte lod da Korsene bære til Lovbjerget, hvorpaa de forkyndte deres Ærende; og alle forundrede sig høiligen, hvor vel de talede. Nu samlede de sig, som havde antaget Kristendommen, og paa et andet Sted Hedningerne; og da krævede hvert Parti, Hedningerne og de Kristne, til Vidne og lyste hinanden udenfor Loven; hvorpaa Hedningerne

forlode Lovbjerget. Derpaa bade de Kristne Hall fra Sida, at han skulde forkynde den Lov, der skulde gjælde for Kristendommen. Men han unddrog sig derfra derved, at han gav Lavmanden Thorgeir en halv Mark Sølv for at forkynde den; og han forkyndte den, og han var den Gang en Hedning. Derpaa gik man hjem til Boderne. Da lagde Thorgeir sig ned, bredte sin Kappe over sit Hoved, og blev liggende den hele Dag og næste Nat uden at mæle et Ord. Om Morgenen efter sendte han Bud om i Boderne, at man skulde samles paa Lovbjerget, og da Folket der var samlet, sagde han: at ham tyktes det almindelige Bedste vilde staae i Fare, dersom man ikke skulde have een Lov der i Landet; hvorpaa han betragtede Sagen fra flere Sider, og viste, at deraf vilde opstaae en saadan Ufred, at Landets Undergang var at befrygte. Han talte ogsaa om, hvorledes Kongerne af Norge og Danmark i en lang Række af Aar havde ført Krig med hinanden, lige indtil begges Undersaatter stiftede Fred imellem dem imod deres Villie. Men derpaa sendte de hinanden Gaver, og Freden blev holdt saalænge de levede. „Og saaledes," vedblev han, „tykkes det mig ogsaa raadeligt, at vi ikke lade dem raade, som især ville afstedkomme Ufred, men mægle vor Sag saaledes, at hvert Parti erholder noget af sin Paastand, men vi alle have een Lov og een Skik." Og han sluttede sin Tale saaledes, at alle samtykte i, at de skulde have een Lov, den som han vilde forkynde, thi Hedningerne haabede, at det vilde gaae efter deres Ønske, eftersom han var en Hedning, der skulde forkynde den, men de Kristne tænkte, at han vilde rette sig efter den imellem ham og Hall indgangne Handel. Da sagde Thorgeir: „Det vil jeg for

det første, at alle skulle være Kristne, og de, som ikke hidtil ere døbte, antage den rette Tro, men angaaende Børns Udsættelse og Hestekjødspise skulle de gamle Love staae ved Magt; ofre til Afguderne kan i Løn hvo der vil, men hver, som ved Vidner overbeviises derom, skal være skyldig til Landsforviisning." Faa Aar efter bleve ogsaa disse hedenske Skikke afskaffede. Paa denne Maade berettede Teit Isleiffsøn at Kristendommen blev indført paa Island, og den Sommer blev Landet fuldkommen kristnet efter Kong Olaf Tryggvesøns Foranstaltning; og man besidder flere af ham givne Kostbarheder paa Island til Erindring om at han har kristnet Landet.

Om Kong Olaf.

38. Engang kom der to Nordmænd til Kong Olaf ovre fra England; den ene hed Hauk, den anden Sigurd. Kongen bød dem at antage den rette Tro og kristne Sæder, og søgte jævnlig at overtale dem; men de vare haardnakkede, og brøde sig ikke om Kongens Forestillinger. Da befalede Kongen at man skulde fængsle dem, men bad dem dog med gode Ord at de skulde lade sig vise til Rette. Desuagtet bleve de faste i deres Overtro, og vilde ikke lade sig bevæge til at vige af fra deres Vildfarelse. Da hændte det sig saa, at tre Nætter efter vare de borte, saa ingen vidste hvor de vare blevne af; og man søgte efter dem, men fandt dem ikke. Nu blev dette imidlertid glemt, og Tiden led. Og da faa Maaneder vare forløbne, blev det sagt, at man havde seet dem i Helgeland hos Harek, hvor de holdtes i stor Ære, og dette spurgte Kong Olaf.

Om Kong Olaf.

39. Og nu saae al Menneskeslægtens Fiende, Djævelen selv, hvorledes hans Rige begyndte at ødelægges, han, som altid efterstræber den menneskelige Natur, og han saae, hvor meget derimod Guds Rige tiltog og voxte; derover fattede han nu megen Avind, og ifører sig menneskelig Skikkelse, forat han saa meget lettere kunde bedrage Menneskene, naar han saae ud som et Menneske. Det hændte sig, da Kong Olaf var til Gjæsteri paa Ogvaldsnæs, det var paa vor Herres Jesu Kristi Fødselstid, og da man var ordnet til Sæde om Aftenen, og der var lavet til Drikkelag, og man biede endnu efter at Kongebordet skulde dækkes, da kom der en gammel, eenøjet Mand ind i Hallen med en sid Hat paa Hovedet; han var meget snaksom, og kunde fortælle mangehaande Ting; han blev ført frem for Kongen, der spurgte ham om Tidender, hvortil han svarede, at han kunde fortælle adskilligt om de gamle Konger og deres Feltslage. Kongen spurgte, om han vidste, hvem Ogvald var, han, som Næsset var opkaldt efter. Han svarede: „Han boede her paa Næsset, og elskede meget en Ko, saa at den maatte følge ham, hvor han end drog hen, og han vilde drikke dens Melk. Og derfor sige de Mænd, som elske Kvæget, at sammen skal fare Karl og Ko. Denne Konge holdt mange Slag; og engang stred han med Kongen over Skorestrand, der hed Varin; i dette Slag faldt mange Mennesker, og der faldt ogsaa Kong Ogvald, og blev siden højlagt her paa Næsset, og man vil finde hans Høj her kort fra Gaarden; i den anden Høj ligger Koen." Nu holdtes Drikkelaget efter Sædvane og alle

de Forlystelser man havde bestemt. Derefter gik mange hen at sove. Da lod Kongen hiin gamle Mand kalde til sig, og han sad paa Fodtrinnet ved Kongens Seng, og Kongen spurgte ham om mange Begivenheder, hvilke han forklarede vel og som en kyndig Mand. Og da han havde fortalt meget og vel forklaret mange Ting, blev Kongen bestandig begjerligere efter at høre ham, han vaagede derfor langt ud paa Natten, og blev ved at udsperge ham om mange Ting. Omsider erindrede Biskoppen ham med nogle Ord om, at Kongen skulde høre op at tale med Manden; men Kongen tyktes, han havde fortalt en Deel, dog manglede der endnu andet. Ud paa Natten sov Kongen endelig ind, vaagnede atter kort efter, og spurgte om den Fremmede var vaagen; han svarede ikke. Kongen sagde da til Vagten, at de skulde lede ham op, men han fandtes ikke. Kongen stod da op, lod sin Mundskjænk og Kok kalde til sig, og spurgte, om der var kommen nogen ubekjendt Mand til dem, da de tillavede Gjæstebudet. Overkokken sagde: „Der kom for kort siden, Herre, en Mand til os, og sagde til mig, da jeg lavede Kjødet til en lækker Ret for eder: Hvorfor lave I saadant Kjød til Kongens Bord til kostelig Spise for ham, som er saa magert? Jeg bad ham da skaffe mig noget federe og bedre Kjød, hvis han havde noget saadant. Han sagde: Gak med mig, og jeg skal vise dig noget fedt og godt Kjød, som passer sig for Kongens Bord. Og han førte mig hen til et Huus, og viste mig to Sider af et Nød meget fede; og dem har jeg lavet til for eder, Herre!" Nu indsaae Kongen, at dette var Djævelens Svig, og sagde til Kokken: „Tag nu dette Kjød, og kast det ud i Havet, at ingen spiser deraf; og hvis nogen

smager deraf, da vil han snart dø; men hvem mene I vel, at denne Djævel har været, den fremmede Gjæst?" „Vi vide ikke," svarede de, „hvem det er." Kongen sagde: „Jeg troer, at denne Djævel har paataget sig Odins Skikkelse." Efter Kongens Bud blev Kjødet baaret bort, og kastet i Havet; men den Fremmede fandtes ingensteds, og man søgte rundt om Næsset efter hàm efter Kongens Befaling.

Om Kong Olaf og Eivind Kelda.

40. Der indtraf den Begivenhed, at samme Nat, som Kongen og Biskoppen vare til Gudstjeneste og Messen holdtes, da kom der til Næsset den Mand, som forhen er nævnt og hed Eivind Kelda, den samme som var undkommen af Ilden da Seidmændene bleve brændte. Han havde nu fem Skibe, var kommen fra Havet, og lágde nu til Leje nærved Gaarden paa Ogvaldsnæs; han stolede nu paa de mange Folk han havde med sig, dog især paa Troldmændene, thi der vare mange af dem i Følge med ham, skjøndt han selv var den dygtigste af dem. Han agtede nu at gaáe mod Kong Olaf, og at dræbe ham med alle hans Folk. Men nu skete det, som Psalmisten siger, at hans Ondskab rammede hans eget Hoved, og den Snare, han selv havde udspændt, den blev han og selv fangen i. De gik nu ud af Skibene og op paa Øen, hen til den Kirke, hvor Kongen og Biskoppen og alle de Kristne vare inde. Og da Eivind saae den hellige Kirke, da blev han blind tilligemed alle hans Mænd. De gik da tilbage og frem over Øen. Da Kongen havde hørt tre Messer, gik han ud af Kirken, og saae Mændene, hvor underlig de fore afsted, hvorpaa han sendte nogle

Mænd hen, forat see efter hvem det var og hvad Grunden var til deres Færd. Sendebudene droge nu hen til dem, og spurgte, hvem de vare og hvorfor de droge saaledes afsted. De andre fortalte med Rædsel, hvem de vare, hvad de vilde, og hvilket Under der havde vederfarets dem. Det blev nu sagt Kongen, der befalede, at man skulde samle dem, og sætte dem i Forvaring. Næste Dag lod Kongen dem alle bundne føre fra deres Skibe hen til det Skjær, som ligger nord fra Næsset, der hvor Karmsund ender; og der lod han dem alle halshugge; der blev Eivind dræbt med alle hans Mænd; og Stedet kaldes siden den Tid Skratteskjær lige indtil denne Dag. Men fjerde Dag derefter lod Kongen begge Høje opbryde, og der fandtes i den største Menneskebeen, men i den mindste en Ko, og det syntes nu aabenbart for alle, at hiin gamle Mand havde i visse Dele sagt sandt; og deraf indsaae de, at han vilde bedrage baade Kongen og andre med djævelsk Slughed, da han berøvede Kongen Søvnen i Begyndelsen af Natten og paa den Tid da Guds Tjeneste skulde skee; siden maatte de vaage, da de havde maattet undvære Søvnen forud; han havde indrettet sin List saaledes, at Biskoppen ikke skulde kunne højtideligholde hiin dyrebare Højtid saa tækkelig som Skik var; og al Menneskeslægtens Fjende havde saaledes udkastet sine listige Snarer, at først forførte han Sjælene, siden Legemerne; men alt dette vendtes, som billigt var, til Spot og Skam for ham selv; og jo mere hans Snuhed viste sig, desto mere nedtraadt og foragtet blev han af hele Kristenheden.

Om Kong Olaf.

41. I Kong Olafs tredie Regjeringsaar lod han bygge et stort og herligt Skib, lig det forrige og med samme Kunst. Dette Skib kaldtes Ormen den korte. Man siger, at det er Skik i Helgeland at lægge megen Vind paa Jagt og Fiskeri, baade efter Dyr og Fisk og Hvaler, hvilket er en stor Hjælp for mange, og hvorved baade fattige Folks og Bønderues Velfærd befordres. En Dag, fortælles der, da det var godt Vejr, sagde Hauk og Sigurd til Harek, at det vilde være en Fornøjelse at roe ud forat fiske i det fagre stille Vejr. ' Harek syntes godt derom, og de satte en stor Roerskude ud, og gik ombord paa den med nogle Mænd, for største Delen Hauks og Sigurds Medfølgere; da de vare komne langt fra Landet, toge Hauk og Sigurd med deres Mænd alvorlig fat paa Aarerne, stævnede sønderpaa langsmed Landet, og standsede ikke, førend de kom til Throndhjem, hvor Kongen modtog dem vel; han gav sig strax til at forkynde den hellige Tro for Harek, og vedblev dermed i mange Dage, thi han saae, hvor vigtigt det var at faae en saa mægtig Mand omvendt; men denne var ubevægelig. Kongen tilbød ham da en stor Forlening og sit Venskab, og sagde, at dette var dog for intet at regne imod den evige Vinding han vilde faae; han tilbød ham Bestyrelsen af to Fylker, hvis han vilde fornægte sine Guder, men troe paa Krist og lade sig døbe. Hos Nordmændene kaldes det et Fylke, hvoraf kan udredes tolv Skibe, fuldt udrustede med Mænd og Vaaben, og paa hvert Skib tresindstyve eller halvfjerdsindstyve Mand, som da var Skik. Harek afslog det strax. Da spurgte

Kongen, om han vilde have Befalingen over tre Fylker, men det afslog han; Kongen spurgte, om han vilde have fire Fylker, og det sagde Harek Ja til. Derover blev Kongen glad, og bad ham modtage Daaben, saavel som Hauk og Sigurd og alle deres Medfølgere; de satte sig heller ikke derimod; og dette skete i Kong Olafs tredie Regjeringsaar. Harek drog derefter hjem. Kongen bad ham ikke at sige nogen der nordpaa hvad der var forefaldet, hvilket han lovede; han kom vel hjem. Og kort efter fangede Harek Eivind Kinnriva med List, og bragde ham ned til Kong Olaf. Og han begyndte strax uafladelig at forkynde ham Guds Ærende, og gjorde sig al Umage for at faae ham til at forlade Hedenskabet, men han afslog det med megen Trodsighed. Kongen talte nu venlig til ham, og tilbød ham verdslig Værdighed og megen Hæder, naar han vilde lade sin Vildfarelse fare. Omsider bød Kongen ham endog Herredømmet over fem Fylker, naar han vilde lade sig kristne; men han afslog det trodsig. Da befalede Kongen at man skulde sætte et Kar med Ild paa hans Bug. Og da han mærkede Heden, spurgte Kongen ham, om han vilde antage Kristendommen. „Nej," sagde han; „men jeg beder eder høre efter hvad jeg siger, og vel betænke det!" Kongen sagde: „Siig frem, hvad du vil, vi skulle høre efter." Eivind sagde: „Min Fader og Moder levede længe sammen i lovligt Ægteskab, og fik ingen Børn; og da de begyndte at ældes, gik det dem meget nær, om de skulde døe uden Arvinger. De droge derpaa med mange Penge til Finnerne, og bade dem ved Trolddoms Færd at forskaffe dem en Arving. Finnerne paakaldte da Fyrsten over de Aander, som boe i Luften, thi Luften er ligesaa fuld af urene

Aander som Jorden. Og denne Aand sendte en ureen Aand hen til det mørke Fængsel, som min Moders Liv med Rette kan kaldes; og denne Aand er jeg, saaledes undfangedes jeg og erholdt menneskelig Skikkelse og blev født til Verden; jeg tog ogsaa Arv efter min Fader og Moder og store Besiddelser; derfor kan jeg ikke lade mig døde, thi jeg er ikke et Menneske." Og da han havde sagt dette, døde han. Derefter udrustede Kong Olaf en stor Flaade, og vilde til Helgeland; Biskop Jon og Harek fulgte med ham. Da Thorer fik tilforladelig Efterretning derom, saa samlede han en Hær imod Kongen, og agtede at stride med ham; de mødtes, det kom til et skarpt Slag, i hvilket mange af Thorers Folk faldt, og hans Skibe bleve ryddede. Da Thorer saae mange af sine Mænd falde og andre flye, saa lagde han til Land, og flygtede; Kongen satte efter ham. Strax da Thorer kom til Land, forlod han Skibene og løb paa Land; dette saae en af Kongens Mænd, og skjød en Piil efter ham, der traf Thorer imellem Skuldrene og gik ind i Livet, saa at han faldt; og i det samme sprang en stor Hjort i hæftigt Løb frem af hans Legeme; da Kongens Hund Vige saae dette, løb den efter Hjorten, og anfaldt den hidsig. Men da Kong Olaf saae denne Tildragelse, løb han langt op paa Landet efter dem foran sine Mænd; og han saae, at Hunden og Hjorten kom sammen og der blev en haard Kamp; Hunden bed Hjorten, og Hjorten stangede Hunden, til de endelig begge faldt; Kongen gik da derhen, og fandt Hjorten død med mange Saar; Hunden var ogsaa stærkt saaret i Livet. Da kom Kongens Mænd til, og han viste dem Liget af Hjorten, det var tørt og overordentlig let, som en oppustet Bælg. Men Hunden toge

de med ned til Skibene, og svøbte den i en Dug; og Kongen lod den siden sende hen til den Finn, som de før havde fundet, og Kongen bad ham helbrede Hunden. Finnen lægede ogsaa Hunden i nogle faa Maaneder, og sendte den saa tilbage til Kongen. Kong Olaf forkyndte nu Helgelænderne den sande Tro, og mange bleve døbte, i det han drog igjennem Helgeland; alle disse Herreder overgav han til Harek. Men Kong Olaf vendte tilbage til Throndhjem med megen Ære. Skjøndt der nu fortælles saadanne Ting om Skræmsler og Under, som her er fortalt, saa maa sligt vist tykkes utroligt; men alle vide, at Djævelen altid er imod den almægtige Gud, saavel som hine ulykkelige Mennesker, der vende sig fra Gud; Djævelen øver Svig med allehaande List og Bedrag, og opvækker sin urene Aand paa det værste imod dem, som tjene Gud, forblinder deres Syn og naturlige Vid, og skuffer og bedrager paa mangehaande Maader. Men hvad vi fortælle om saadanne Ting og Hændelser, det paastaae vi ikke er Sandhed, at saaledes er skeet, men tænke snarere, at det saaledes har syntes, thi Djævelen er fuld af Argelist og Ondskab.

Kong Burisleifs Giftermaal.

42. Man siger, at Kong Burisleif af Vindland bejlede til Thyre, Kong Svends Søster af Danmark, og dette erholdt han let af Kongen formedelst det Svogerskab og Venskab, som allerede fandt Sted imellem dem, saa at han fik Løfte om hende. Men Kong Burlsleif var en Hedning og gammel; og Thyre gav ikke sit Samtykke dertil. Burisleif drog nu hjem til Vindland med Thyres Midler, men Kong Svend skulde noget efter sende hende

did. Thyre erfarede nu dette, og sagde, at hun heller vilde døe, end tilbringe sine Dage hos en hedensk Konge, og saaledes forspilde sin Kristendom; hun blev derfor i mange Aar siddende paa sine Godser. Men da dette vedblev, saa mishagede det Kong Burisleifs Datter Gunhild, at Thyre sad paa de Gaarde, som Svend havde givet hende, da han giftede sig med hende, og hun beklagede sig ofte derover for Kongen. Kong Burisleif blev ogsaa misfornøiet med sin Skjæbne, og sendte ofte Bud til sin Datter Gunhild, at hun skulde faae Kong Svend til at sende sin Søster Thyre til Vindland, som han havde lovet. Og formedelst Gunhilds Bøn gjorde Kong Svend det, han sendte Bud til Thyre, og lod sige, at han vilde tale med hende; hun kom; hvorpaa han lod Skibe udruste og bemande, og sendte Thyre til Vindland. Og da hun kom til Kong Burisleif, lod denne anrette et stort Gilde, og holdt Bryllup med hende. Men der fortælles, at saalænge hun var i Kong Burisleifs Vold, vilde hun hverken spise eller drikke, og det varede i elleve Dage; men paa den tolvte Dag lod Kongen hende rejse bort. Og dette fortæller Præsten Ruphus, hvorledes Kongen fulgte hende paa Vej, og førend han vendte tilbage, sagde han: „Jeg seer nu, at ederes Herlighed heller vil foretrække at døe, end at dele Herredømmet med mig; jeg vil nu lade dig drage bort, og skaffe dig Mænd og Skibe." Hun drog da hjem til Falster, og var der en Stund. Hun sendte derpaa Mænd til Norge til hendes Fosterfader Aage, at han skulde underhandle for hende med Kong Olaf Tryggvesen, at denne vilde være hende til Beskjermelse imod hendes Fiender; „thi jeg trøster mig ikke til," sagde hun, „at blive siddende her for min Broder Kong Svend, der

agter at sende mig anden Gang til Vindland." Nu kom Sendebudene til Aage, og sagde ham deres Ærende; han gik da strax til Kongen, skildrede ham hendes vanskelige Stilling, og bad ham hjælpe hende paa een eller anden Maade, at hun ikke skulde komme oftere i en saadan Fare; „jeg veed," sagde han, „at hun helst vil giftes med en kristen Mand." Kongen optog disse Forestillinger vel, og sagde, han skulde tænke paa hendes Bedste. Aage sagde, at hun behøvede hans Hjælp, for ikke at blive nødt til at være hos en hedensk Konge. Kongen lovede nu at komme hen og høre hendes Ord, og at formærke med hvilket Venskab de vilde komme hinanden imøde. Og strax paa Stedet lod Kongen et Skib udruste og alt omhyggelig tillave til denne Reise; ligeledes valgte han til den de galanteste Mænd han kunde faae. Og han reiste nu, da han var færdig; og da han kom did, gik han op i Land med sit Følge. Han blev vel modtaget, og Dronningen selv gik ham imøde, og anviste ham Plads i Høisædet; men hun selv satte sig ned for at tale med ham, og klagede sin Sag for ham. Da spurgte Kongen, om hun vilde have ham til sin Formynder og Forsvarer i alle Dele, og om hun vilde samtykke i at dele Herredømmet med ham, eller hun vilde see sig om efter en anden Værge. Hun svarede: „Jeg vil ikke sige Nei til en saa berømt og herlig Konge, som du er." De vedbleve nu at tale om denne Sag, indtil Thyre fæstede sig selv til Kong Olaf efter sin Fosterfader Aages Raad. Gjæstebudet blev da endnu mere forstørret, og deres Bryllup holdt med megen Pragt. Og den Dag da Gildet stod, og Kongen sad i Høisædet og ved Siden af ham Høvdingerne og de Mægtige, og de vare glade ved Mjød og Viin og mange andre

gode Ting, da sendte Kongen Thoraren Nefulfsøn, en forstandig Mand, derhen hvor Kvinderne holdt Gilde; og da han var kommen hen for hendes Sæde, bukkede han for hende, og sagde: „En god Dag, Frue! Min Herre sendte mig hid til eder, og ønskede at vide, hvad han skal vælge eders Høihed, som kan være eder sømmeligt til Brudeskjænk eller Brudegave." Dronningen svarede: „Min Herre maa selv bestemme, hvad der sømmer sig bedst for mig og hvad han vil vælge mig; men sige vil jeg ham, at ni Nætter var jeg i kongelig Seng hos Konge; nu veed Kongen, hvis ni Nætter ere mig bestemte hos ham i kongelig Seng, hvad han vil gjøre." Og da Thoraren hørte hendes Svar, sagde han Farvel til Dronningen, og bukkede for hende. Han kom nu til Kongen, og sagde ham hendes Svar. Og det behagede Kongen vel, og han sendte hende strax en herlig Kappe med god Besætning. Efter dette Gilde rejste Kongen hjem til sit Rige med megen Glæde, og Dronning Thyre fulgte med ham.

Om Afgudsbilledernes Ødelæggelse.

43. Kong Olaf havde fundet, at Threnderne, som havde været med ham, havde endnu megen Tiltro til Afguderne, fornemmelig Frej. Kongen dadlede meget deres Tro, men de modsagde ham, og der herskede ligesom nogen Trætte imellem dem; de havde to Skibe, og det skortede ikke paa at de roede stærkt til. Kongen kom først til Lands, og begav sig strax hen til Templet, og brød alle Afgudsbillederne isønder, vendte derpaa tilbage imod sine Mænd, og havde Frejs Billede med sig. Og da Threnderne kom imod Kongen, brød denne Frejs Billede istykker ligefor deres Øine. De gik da i sig selv, for-

lode deres gamle Overtro, og gjorde efter Kongens Bud, og forligede sig med ham.

Den danske Konge Svends Giftermaal.

44. Men da Kong Svend erfarede dette, mishagede det ham meget, at det var skeet uden hans Tilladelse; og kort efter døde Dronning Gunhild, som var gift med Kong Svend; de havde to Sønner, af hvilke den ene hed Harald, den anden Knud. Derefter ægtede Kong Svend Sigrid Storraade, som forhen havde været gift med Erik Sejersæl; hun var Moder til Olaf Svenske; hende havde Kong Olaf Tryggvesen forhen fæstet sig, men ophævede Fæstemaalet, da hun var hedensk og vilde ikke antage Kristendommen. Men Kong Olaf vilde heller ikke for hendes Skyld blive en Hedning, og han slog hende da med sin Handske.

Om Kong Olaf.

45. Man finder det værd at erindre og fortælle, at paa Den Brimanger er der et højt Fjeld, som er meget vanskeligt at bestige; Nordmændene kalde det Smalsarhorn; dette Fjeld har Kong Olaf gaaet op i, og fæstet sit Skjold deroppe paa Toppen af Fjeldet. Fjeldet synes at rage langt frem over de andre Fjelde, og næsten at hænge frem over Søen. Der fortælles ogsaa, at to af Kongens Hirdmænd havde en stor Trætte med hinanden, om hvem der bedst kunde gaae op i Bjerget og komme længst op i Fjeldet, og omsider væddede de om mange Penge, indgik en fast Aftale derom, lavede sig derpaa til, og den ene gik langt op i Fjeldet, saa langt, at han tilsidst hverken torde gaae op eller ned, og torde ikke see

til nogen af Siderne; han stod nu med skjælvende Been, med Frygt og Rædsel, at han skulde falde ned og bryde Arme og Been eller døe paa Stedet, biede saaledes jammerlig paa sin Død, og raabte paa Kongen og hans Mænd, at de skulde hjælpe ham. Men den anden stod noget længer nede, og havde ikke Kraft til at komme højere, skjælvende paa hele sit Legeme, men frelste sig dog med Nød og næppe. Men da Kongen saae, at ingen vilde hjælpe hiin, og han var lige ved at falde, saa kastede han sin Silkekappe, og bandt et Linklæde om sig; steg derpaa op af Skibet, gik op i Klippen, greb hin elendige Mand og hjalp ham; og tog ham under sin Arm som et Barn, og bar ham til Skibet.

Om Kong Olaf.

46. Det er ogsaa værd at fortælle den mærkelige Ting, at Kong Olaf plejede ofte at svømme i sin Brynje, og at drage den af under Vandet; men naar han stred i et Slag, greb han i Luften de flyvende Spyd og Pile, saavel med den venstre, som med den højre Haand, og kastede dem tilbage lige godt med begge Hænder. Han var behændigere og hurtigere end nogen anden, og i Slagene raskere og hastigere, og om man end leder Verden rundt, saa vil man ikke finde hans Lige i alle Slægs Færdigheder og krigerske Øvelser i alle de nordiske Lande. Naar han sejlede, havde han god Lykke med Vejr; man siger, at han ofte sejlede det paa een Dag, hvortil andre brugte to eller tre, og i mange Henseender var hans Lykke større, end andres.

Om Kong Olaf.

47. Det tjener heller ikke at forbigaae det, at den almægtige Gud undte Kong Olaf megen Ære og Priis her i Verden formedelst hans Arbejde og hans hellige Bønners flittige Anbefalinger, og Gud stod ham bi med megen Kraft. Det hændte sig stundum, naar Kong Olaf var ombord paa sine Skibe, og mange Vagtmænd holdt Vagt over ham, da kom han stundum naar man mindst tænkte derpaa ned fra Landet til dem, og gik hemmelig ud paa sine Skibe, imedens Vagtmændene troede han sov i sin Seng i Lyftingen, og de undrede sig, da de ikke havde lagt Mærke til at han gik bort, skjøndt de meente de holdt omhyggelig Vagt; ikke desmindre saae de ham komme ned fra Landet; og skjøndt der var Dug paa Jorden, bleve hans Spor dog aldrig fundne eller seete, men han steg ombord med tørre Fødder. Det hændte sig engang, at to anseelige Mænd, Gudbrand fra Dalene og Thorkel Dydril, vare nysgjerrige efter at kjende Kongens Færd, og overlagde med hinanden, at passe paa hans Gang. Og en Morgen tidlig sad Thorkel paa Enden af Broen forat holde Øje med Kongens Gang, men da han mindst tænkte derpaa, kom Kongen listelig til ham, og kastede ham fra Bryggen ud i Søen, og sagde, at det skulde han have for sin Nysgjerrighed; derpaa rakte han efter ham, og hjalp ham op af Vandet, og satte ham paa Bryggen. „Saae du nu," sagde han, „at Dydrillen blev vaad." Derpaa gik de begge ud paa Skibet. Men formedelst det Venskab og den Kjærlighed Kongen bar til Thorkel, og for hans indstændige Bøns Skyld, at han dog skulde sige ham, hvorfor han saa ofte gik bort fra

Skibene saa hemmelig og ene, saa tog Kongen en Nat Thorkel ved Foden, og bad ham gaae med sig uden at gjøre nogen Støj; de gik op paa Land, og hen til en Skov i Nærheden af Skibene; og da de kom til Skoven, sagde Kongen: „Staa du nu her ved dette Træ og bi efter mig, jeg gaaer et kort Stykke Vej og kommer strax tilbage; men vogt dig vel for at gaae længer frem!" Kongen gik nu ind i Skoven hen til et aabent Sted. Da saae Thorkel det Syn, som han vidnede mange Aar efter, da han fortalte Harald Sigurdsøn det, og forsikrede, at det var Sandhed, at Kong Olaf bad til Gud, og rakte sine Arme imod Himlen; da kom der et stærkt Lys over ham, saa at han, som han fortalte, næppe kunde see imod det; og da, sagde han, saae han to Mænd i kostelige Klæder, som lagde deres Hænder over Kongens Hoved, og han fortalte, at han takkede Gud, at det skulde forundes ham at see et saadant Syn; han hørte en fager Sang og mærkede en behagelig Lugt, som fulgte med dette Lys; og da to eller tre Timer af Natten vare ledne, da forsvandt Lyset, Kongen kom da tilbage til Thorkel, og bad ham følge med til Skibene. Kongen forbød ham at sige denne Tildragelse til noget Menneske, saalænge han levede, og truede ham med Døden, hvis han gjorde det; og det holdt han, thi han var en stor Ven af Kongen. Men mange Aar efter Kong Olafs Død, da Thorkel var en gammel Mand, fortalte han Kong Harald denne Tildragelse, og denne ansaae Thorkel for en meget sanddru Mand.

Om Kong Olaf.

48. Man fortæller, at det hændte sig engang da Kong Olaf gik fra Messen, og satte sig i sit Højsæde,

og hans Mænd vare komne til Sæde, at han pludselig forsvandt for deres Öjne, og de spurgte hverandre, hvor han var; men de vidste, at han ikke var gaaet ud af Hallen, og derom vare de alle enige. Da Biskoppen hørte deres Tale, sagde han: „Jeg kan sige eder, hvor jeg seer ham staae; han staaer midt i Hallen, og taler med en Mand, som I ikke kan see." Og kort efter saae de Kongen i sit Sæde. Og da de erfarede saadant, troede de, at han var en Guds Engel, sendt fra Himmelen, og lignede mere dem end Menneskene. En anseelig Mand, Gudsbrand fra Dalene, sagde om ham, at det var tvivlsomt, om det var en Konge de saae, eller hvad de helst skulde ligne ham med, om han var som andre jordiske Konger paa Jorderige, eller han var en Engel, sendt fra Gud og ifört menneskelig Skikkelse for Menneskene, forat han hos mange Folk kunde udbrede vor Herres Jesu Kristi Navn. Man siger, at Kong Olaf Tryggvesen kristnede fem Lande med deres Indbyggere. Men det var ikke at vente, at Folket skulde fuldkommen forbedres i Sæder og Tro paa Gud, thi Tiden var kort, og Folket haardt og styrket i Vantro, og vilde ikke gjerne give Slip paa deres Frænders Sæder; Mangelen paa Lærere var ogsaa stor, og de, som vare, formedelst Uvidenhed og Ukyndighed ikke synderlig dristige til at bruge den danske Tunge, thi de bleve meget foragtede. Følgende ere Navnene paa de Lande, han kristnede: Norge, Hjaltland, Orkenøerne, Færøerne, Island, Grønland. Dog herskede paa mange Steder Kristendommen kun af Navn, og saa vilde det have blevet, hvis der ikke var kommen en anden til at styrke den og tvinge Folket; nemlig hiin Konge med samme Navn, Olaf Haraldsøn, der ikke besad mindre

Kraft til at befordre Kristendommen, men langt længere Tid. Men eftersom Arbejdet var stort og Tiden kort til at samle Faar i den almægtige Guds Faarehuus, da syntes det, som det ikke gik frem med Guds Gjerning; thi Fjeldbygderne laae ikke under Norges Konger, som beherskede Strækningerne langs med Havet, saasom Kongerne i Oplandene, som regjerede over Fylkerne, tjente under de svenske Konger; faa af dem antoge Kristendommen; og overalt i fjerntliggende Bygder og vide Fjeldegne over hele Norge, i afsides Dale og paa Udnæs, der ofrede mange hemmelig til Afguderne, skjøndt de ikke vovede at have dem hjemme i deres Huse, og de troede paa Skove, Bjerge og Kjær. Efter Kong Olaf Tryggvesøns Afgang hændte det sig, femten Aar efter, at Kong Olaf Haraldsøn kom til Oplandene, fangede i eet Efteraar fem Konger, kristnede Oplandene, og lod en stor Mængde Afgudsbilleder ødelægge. Man kan saaledes antage, at Kong Olaf den ældre samlede Materialier og lagde Grundvolden til Kristendommen ved sine Bestræbelser, men den yngre Olaf rejste Væggene; Olaf Tryggvesøn satte Hegnet omkring den, men Olaf den Hellige prydede det og byggede det højere. Og ikke allene drog Olaf den Hellige Omsorg for sit Bedste, men for alles, som han sørgede for; og dertil udgjød han siden sit Blod til Hjælp for hele sit Folk i sin hellige Død; og nu bære hans mange Jærtegn Vidne om, at han er i Himmeriges Herlighed hos den almægtige Gud, og alle Nordmænd have ham til deres Fører og Talsmand baade hos Gud og hos Mennesker, til Hjælp og Miskundhed. Men Olaf Tryggvesøn derimod, siden han mistede Riget i hiint store Slag, da han stred paa Ormen den lange, han er os berøvet, uden

at jordiske Mennesker ret kunne vide, hvilken Hellighed han besidder; og denne er ikke beviist ved underlige Gjerninger og Jærtegn, men ingen tvivler paa, at han blev sendt af Gud. Gud gjorde ham ogsaa mægtigere end andre Konger, og underfuldere i alle farlige Foretagender; derfor maae vi alle prise den Herres Jesu Kristi Navn for denne Mand, som han gav saa megen Magt og Dygtighed, paa samme Maade som vi prise Gud for den hellige Kong Olaf.

Om Ormen den lange.

49. I Kong Olafs fjerde Regjeringsaar lod han bygge det Skib, som er blevet særdeles omtalt og berømt; det blev tømret i Vigen ved Lade, indenfor Ladeklipperne ved selve Fjorden; der er en Dal og flad Slette, hvor ingen stærke Vinde komme, da den ligger i Læ baade inden- og udenfra Fjorden; den Deel af Kjølen, som laae paa Jorden, var fire og halvfjerdsindstyve Alen, men Rummet imellem Stavnene er ikke angivet. Da Skibet var tømret, befalede Kongen, at mange Folk skulde komme did forat see det. Og da man betragtede det, roste alle, som kom derhen, det for dets Størrelse og Skjønhed; saa der aldrig har været bygget et lignende Skib i Norge. Og da Kongen hørte, at alle roste det overordentlig, tykkedes han vel derom. Men nogle Dage efter fandtes paa Skibet tre store Hug; det var hugget paa Bordet med en stor Bulere; da Kongen erfarede dette, blev han meget vred, og anstillede nøje Undersøgelse efter, hvem der havde gjort det, men ingen vilde vedgaae det. Da gik Kongen hen forat betragte Huggene paa Skibsbordet, og sagde meget forbitret: „Den Mand vil jeg give en Mark Guld,

som dræber den, der saaledes har skamskjændet Skibet, og tilføjet mig Skade og Foragt." Kort efter kom Overbygmesteren, der havde bygget Skibet og var en særdeles dulig Mand, til Kongen; han bad Kongen om en Samtale i Eenrum, og sagde: „Herre! Vogt dig for at dømme andre saa haardt og farligt for denne Sags Skyld; thi jeg er Skyld i, at Skibet er hugget, og tilkjend mig derfor den Straf du vil." Kongen sagde: „Hvorfor gjorde du det og af hvad Grund?" Den anden svarede: „Fordi det syntes mig ikke vel dannet, og jeg haabede det skulde blive bedre, naar der blev taget af Bordene, thi Skibets Bord tyktes mig vel høje, og jeg troer det vil see bedre ud, naar de blive gjort lavere; og hvis du vil lade mig gjøre det ved, skal jeg gjøre det til det fagreste og fortrinligste Skib i alle Henseender." Kongen gav hertil sit Samtykke. Bygmesteren gik da hen, og gjorde det ved, saaledes som han havde lovet Kongen, og anvendte al sin Dulighed paa at forskjønne det; og da det var færdigt, sagde han til Kongen, at han havde gjort det saa godt han kunde; „kom nu selv, og see, Herre!" sagde han. Og efter hans Begjering gik Kongen hen og saae det, og blev glad derover, roste det meget, og gav ham en stor Belønning. Siden lod Kongen Skibet male med forskjellige Farver, og forgylde og pryde med Sølv; paa Skibets Forstavn var et Dragehoved, og det førte ikke færre Aarer paa hvert Bord end otte og halvtreds. Derpaa fik Skibet Navn paa Norsk, og kaldtes Ormen den lange, hvilket paa Latin hedder longus draco eller serpens. Kongen selv førte Befalingen paa dette Skib, og udnævnte Tropper til at være der ombord, og dertil valgte han de stærkeste og vaabendueligste Mænd i hele Norge.

Saaledes vandt Kongen megen Berømmelse, fordi han lod et saadant Skib bygge; alle skjønnede nu ogsaa, at Skibet nu var langt smukkere og anseeligere; saa snildt havde Bygmesteren baaret sig ad, at der hverken var hugget for dybt eller for lidet; med saa stor Behændighed havde han hugget det. Ingen Mand skulde tjene paa dette Skib, der var yngre end tyve Aar, og ingen ældre end tresindstyve. Ingen fejg Mand eller fattig Stakkel maatte komme paa dette Skib, og det var næsten forbudet enhver, som ikke i een eller anden Henseende havde udmærket sig ved nogen Daad, saaledes som der fortælles om Kong Olaf og hans Mænd.

Om Kong Olafs Udseende.

50. Kong Olaf Tryggvesøn var høj af Vært og særdeles dannet, han havde uldhvidt, langt Haar, var hvidbrun og lys af Ansigtsfarve; han var særdeles smuk, og havde skjønne Øjne. Det have ogsaa Mænd, som vidste god Besked derom, bemærket, at to Mennesker aldrig have lignet hinanden mere i alle Slags Færdigheder og rask Væsen, end Kong Olaf Tryggvesøn og Hakon Adelsteensfostre; dog var Hakon endnu stærkere af Kræfter, skjøndt ingen var Olafs Lige i hans Dage. Kong Olaf var den første i Norge, som bevarede den sande Tro; det gik ham godt, førend han antog Troen, men langt bedre siden, thi han øvede da mange Handlinger, om hvilke man ikke kunde afgjøre, enten de mere vare en Følge af Guds Kraft, eller af jordisk Værdighed. Og hvor i Landet han stævnede Thing, og mægtige Mænd samlede sig, og agtede at tale imod ham, hvorved man hørte mangen herlig Tale, saa havde det dog, om end

Bønderne talede nok saa snildt, intet at sige saasnart Kongen talte, thi han havde Sandheden at forkynde; imidlertid maatte han dog bruge mange Overtalelser og anvende meget Arbejde, forend Troen vandt Sejer. Kong Olaf havde Jernskegge paa Yrjes Datter med sig. I Kong Olafs fjerde Regjeringsaar holdt han Thing i Throndhjem inde paa Froste, nemlig otte Fylkers Thing, hvortil der indfandt sig en stor Mængde Folk og mægtige Høvdinger; blandt andre Jernskegge fra Yrje, Styrkar Endridesøn fra Gimse, Orm Lygra fra Bynæs i Gauldal, og deres mange Frænder. Denne Orm var gift med Gudrun, en Datter af Bergthor og Søster til Asgaut fra Selvaag; deres Moder var Thurid, en Søster til Thorodd fra Olfos. De stode alle sammen paa Thinget; men Kong Olaf anbefalede dem den rette Tro; og da han havde holdt en skjøn Tale, svarede Jernskegge, og sagde: „Hvis du ikke ophører med saadanne Bud, saa vil det gaae dig som Hakon Jarl." Kongen saae, at han ikke havde Folk nok imod dem, han lod derfor, som han vilde give efter for dem, og sagde: „Det nytter ikke at jeg udsætter mig for eders Overmagt, og det synes mig kongeligere, heller at forøge Ofringerne, end at formindske dem, hvilket vi altsaa ville gjøre." Kongen var da mild i sin Tale, men vred i Hu. Thinget blev nu opløst, og Leensmændene og de mægtige Bønder droge ind i Throndhjem til Mære; de vare tre hundrede Mand; der var et Hovedtempel, hvor Ofringerne skulde skee; der ventede man ogsaa Kongen, men han drog først hjem fra Thinget; og siden atter derhen, og havde da ingen andre Skibe, end Ormen den lange; han var nu ganske færdig. Da Kongen kom til dem, havde de gjort Anstalter til et

Menneskeoffer, og vilde nøde Kongen til at deeltage deri. Der vare mange Folk samlede. Da Kongen kom, forlangte han at gaae ind forat see deres Gudstjeneste; han gik da ind, og havde en stor Bredøre i Haanden; deres Offerbiskop fulgte med ham. Da de vare komne ind, sagde Biskoppen Kongen, hvor hver af Guderne stod; Thor var i Midten af Huset, og havde de fleste Prydelser. Kong Olaf gik hen til Thor der hvor han sad; Kongen hævede Øxen, og gav Thor et Slag i Hovedet, saa han styrtede frem paa Gulvet. Derpaa gik Kongen ud; og ved hans Udgang blev Jernskegge dræbt ude ved Templet imellem Kongens Mænd. Olaf sagde da: „Lad os nu tænke paa, Mænd, at forstørre Ofringerne, lad os ikke ofre Trælle eller gamle Folk, som intet ere værd, men griber nu eders Kvinder eller Mænd af fornem Slægt, og giver Guderne dem!" Da Jernskegge var dræbt, tabte Bønderne Modet, og saae nok, at de hverken havde Lykke eller Magt til at modstaae ham. Kong Olaf sagde da til dem: „Forener eder nu med mig, og tager mod Fred og mit Venskab; troer nu paa den Gud, som lader Solen skinne paa de Retfærdige og Uretfærdige, og lader det regne over Gode og Onde; troer paa een Gud, Fader og Søn og den hellig Aand." Og da Kongen havde talt saa, saae han saa forskrækkelig ud, at ingen vovede at tale imod ham; de havde allerede liidt nok for deres slette Foretagende, og frygtede for at flere vilde gaae samme Vei, hvis de ikke adlød Kongen. De valgte derfor en god Beslutning, og lovede Gud og Kongen Lydighed. Derpaa døbte Biskoppen og Præsterne sex hundrede Mand, og desforuden Kvinder og Børn; saa at den Skjændsel, de vilde tilføie Kongen, blev dem til meget

Held. Alle droge nu bort i Fred, og lovede den eneste sande Gud. Men efter Jernskegges Drab, og siden Kongen havde gjort det anseelige Giftermaal med Dronning Thyre, saa lod han Jernskegges Datter Gudrun fare; hun tyktes ogsaa ved sin Faders Død at have liidt Fornærmelse nok.

Om Kong Olaf og Roald.

51. Roald hed en Mand, som boede i Moldefjord, en stor og mægtig Afgudsdyrker; han vilde ikke antage Kristendommen, heller ikke forlade sine fædrene Besiddelser; han var en stor Troldmand, og brugte djævelske Kunster. I hele tre Aar vedblev denne trolddomskyndige Mand at frembringe tvende Vandhvirvler imod Kongen udenfor hans Besiddelser, og det med en saadan Hæftighed, at Kongen og hans Mænd ikke kunde komme til ham, og ingen kom uden hans Tilladelse til det Torp han beboede. Olaf rejste atter til ham; og da han kom der, hvor Bølgerne brødes, befalede han hurtig at sejle mod dem og over hine skrækkelige Vandhvirvler; og saasnart Skibene kom i dem, lagde de sig og faldt ned. Roald blev greben, og Kongen befalede ham at antage den rette Tro, men han nægtede Guds Navn; derimod paakaldte han sine Guder, hvorpaa Kongen, som billigt var, befalede at dræbe ham, og han mistede saaledes med Rette Livet.

Om Kong Olaf.

52. Det hændte sig paa et Thing og i samme Herred, at Kongen forkyndte Troen, og en mægtig og veltalende Mand talte imod ham. Da lod Kongen ham gribe, og befalede, at de skulde lade en Orm krybe ind i

Munden paa ham, hvilket de ogsaa forsøgte; de toge Ormen, og lukkede Munden op paa Manden, men han blæste imod Ormen, saa at denne vendte sig bort fra hans Mund og vilde paa ingen Maade krybe derind. Da lod Kongen tage et hedt Jern og binde ved Ormen, og da den følte Heden, krøb den ind i Munden paa ham og ned i hans Bug, og der ud, og da havde den Mandens Hjerte i sin Mund. Da man saae dette, da overfaldt en stor Skræk og Rædsel alle Hedningene.

Om Kong Olaf, hvorledes han lod en Mand jage ved Hunde.

53. En Sommer kom en Mand til Island, ved Navn Grim, en stor og stærk Mand, der i nogen Tid havde været Kong Olafs Stavngjemmer. I Borgefjord levede en Mand ved Navn Thorkel Trefil, en stor Høvding. Det hændte sig, at Thorkel under en stor Trængsel paa Thinget blev traadt under Fødder, hvilket han beskyldte Grim for, og derover blev Thorkel meget forbitret paa Grim, og kaldte en Mand til sig ved Navn Sigurd, der var stor og stærk; Thorkel lokkede ham til at overfalde Grim, forat hævne den ham vederfarne Foragt. Og om Aftenen, da Grim gik til Sengs, gik Sigurd bevæbnet imod ham, og hug til ham, men han forsvarede sig tappert; tilsidst faldt dog Grim. Formedelst denne Tildragelse anklagede Grims Frænder Sigurd til at blive landsflygtig efter Landets Love. Og da han blev kjendt skyldig, drog han udenlands den Sommer, og kom til Norge om Efteraaret, og gav sig og sine Medfølgere andre Navne. Kong Olaf erfarede af Kjøbmændene, at hans Stavngjemmer var bleven dræbt paa Island; han

blev da meget vred, og vilde grummelig hævne ham; alle vare heller ikke saa tavse, at Kongen jo fik Sandheden at vide; Kongen gik da ombord, og søgte, og kjendte snart den Skyldige, og lod ham sætte i Fjedder. Kort efter stævnede han Thing, og befalede, at han skulde rives ihjel af Hunde; og da der var kommen en stor Mængde til Things, lod Kongen Klæderne trække af ham, og han blev afklædt sat i Mandekredsen for Hundene. Da gik en af Hirdmændene hen til Kongen, og sagde: „Hør, min Herre! Det tjener ikke, at denne Mand skal lide en saadan Død, og det sømmer sig bedre, at du sætter ham i den Dræbtes Sted, thi jeg troer han vil være en ligesaa rask Mand som den anden." Kongen svarede: „Herved skal andre afskrækkes fra at dræbe mine Hirdmænd." Og da Manden mærkede, at hans Ord ikke udrettede noget hos Kongen, saa begav han sig til Biskoppen, og sagde ham det. Biskoppen sendte ham strax tilbage til Kongen, og bad denne eftergive den Skyldige Sagen. Kongen svarede: „Biskoppen kan ikke bedre bedømme en Mand paa Marken, end jeg; klæder ham nu strax af!" Folket dannede en Kreds omkring ham; Hundene bleve slagne løse; men Manden havde saa fagre og skarpe Øjne, at da han saae paa dem, torde de ikke anfalde ham. Da kaldte Kongen den stærkeste af sine Hunde, Vige, til sig, to eller tre Gange, klappede den, og hidsede den paa Manden; og formedelst Kongens Tirren, ved det han hidsede den saa stærkt, løb den een Gang frem, bed Manden i Livet, og vendte strax tilbage til Kongen. Da Manden fik Saaret, sprang han op, og løb over Kredsen, men faldt da død ned. Da Biskoppen hørte dette, irettesatte han skarpt Kongen, saa at denne tilsidst faldt Biskoppen til

Føde, bekjendte sin Feil for Gud, og indsaae, at han havde syndet ved denne grumme Gjerning, og Kongen viste megen Anger derover.

Om Kong Gudrød og Brødrene.

54. Paa denne Tid kom Erik Blodøxes Søn Gudrød til Landet; han kom fra Hærtoge østenfra til Vigen; denne samme Gudrød dræbte Kong Tryggve ved Svig, efter sin Broder Kong Haralds Tilskyndelse og deres onde Moders listige Anslag. Han havde mange Folk og tresindstyve Skibe; han vilde prøve paa, om Høvdingerne i Vigen vilde tage ham til deres Konge, eller om de vilde foretrække at stride med ham. Men der regjerede den Gang to Brødre, som før er omtalt, Hyrning og Thorgeir; de svarede klogt, og sagde, at de helst vilde tage ham til Konge, men dette var dog saa vigtig en Sag, at det var bedst, der tre Dage efter stævnedes Thing, og at der paa et talrig besøgt Thing gaves ham Kongenavn. Gudrød samtykkede deri, og kom til Thinget, som var meget talrigt. Hyrning stod i Spidsen for Bønderne; men da han red til Thinget, hændtes det pludselig, at han faldt af Hesten og døde strax; der blev da med megen Bedrøvelse draget Omsorg for hans Lig, og dette ført hjem. Hans Broder blev ogsaa saa bedrøvet, at han næppe kunde raadslaae om noget; han sagde da til Gudrød paa Thinget: „I har vel hørt, Herre, den pludselige Ulykke her er skeet, hvorledes jeg har mistet min Broder; baade jeg og alle vore Mænd ere nu meget sorrigfulde; jeg beder eder, Herre, at I tillader os at jorde ham hæderlig; men hvad den Ære angaaer, som vi agtede at vise eder, saa tag til Takke med et Gjæstebud hos os med Glæde

og Gavn, og bi til vi kunne faae stævnet et andet Thing, hvor vi ville stræbe at befordre eders Hæder." Gudrød samtykkede heri, og syntes vel om Thorgeirs Ord; han drog nu til Gjæstebudet, og de holdt Drikkelag med Glæde. Men det hændte sig, at Hyrning en Nat kom med mange Folk, som om han igjen var kommen til Live; han satte Ild paa Salen, og indebrændte Gudrød med alle hans Folk, men de, som søgte at komme ud, bleve strax dræbte. Da Kong Olaf hørte dette, roste han meget deres Gjerning, og takkede dem højlig derfor.

Om Kong Olaf og Thor.

55. Det hændte sig engang, at Kong Olaf sejlede langs med Landet paa Ormen den lange, og sad selv ved Roret; da raabte en Mand, der stod paa en Klippe, ud til Skibet, og bad Kongen have den Godhed at tage ham med. Da Kongen hørte dette, lod han strax Skibet løbe did, hvor Manden stod, og denne steg ombord paa Skibet. Han slog stort paa, talte mangt spottende Ord til Kongens Mænd, og gjorde sig meget lystig. Manden havde et smukt Udseende og rødt Skjæg; han lo af de andre, og de andre af ham, og førte store Ord i Munden paa forskjellige Maader. De spurgte ham, om han kunde fortælle dem noget Mærkeligt og hvad der var forefaldet i gamle Dage. Han foregav at vide meget; „thi I kan ikke," sagde han, „spørge om noget, uden jeg veed Beskeed derom." Dette fortalte de nu Kongen, og sagde: „Herre, denne Mand kan fortælle mange mærkelige Ting," hvorpaa de bragde ham til Kongen, der spurgte hvad han da kunde fortælle. „Herre!" svarede han, „dette Land, som vi nu sejle ved, blev fordum beboet af nogle Riser; men

det traf sig, at disse Riser fik en brad Bane, og de døde, saa der blev ikke flere tilbage end to Kvinder. Siden skete det, Herre, at Mænd, som vare af menneskelig Oprindelse og havde hjemme i den østlige Deel af Verden, gave sig til at beboe dette Land; og hine store Kvinder, Herre, de voldte Menneskene meget Bryderi, og plagede dem paa mange Maader; og da besluttede Menneskene at anraabe dette røde Skjæg om Hjælp; og jeg greb da ogsaa paa Øjeblikket Hammer og Pantserserk, og slog dem ihjel." Da han havde sagt dette sprang han bort fra Forstavnen og hen over Vagstavnen i alles Paasyn. Kongen selv saae ogsaa denne Tildragelse, hvorledes han styrtede sig i Søen, og forsvandt for deres Øjne. Da sagde Kong Olaf: „See nu engang, hvor dristig Djævelen er, at han saaledes lod sig tilsyne for os."

Fortælling om Trolde.

56. Der fortælles, at Kong Olaf opholdt sig i Rummedalen, og at to af Kongens Hirdmænd fik Lyst til at vide, om det var sandt at der spøgede mange Trolde der i Herrederne. En Nat droge de hemmelig bort fra Kongens Skib, vandrede længe frem i Nattens Mørke, og saae derpaa en Ild brænde foran sig, til hvilken de da skyndte sig. Og da de nærmede sig Ilden, saae de, at den brændte i en Hule, og der sade mange Trolde, og talte sammen. En af dem, den, som de meente maatte være deres Formand, tog da til Orde: „Veed I," sagde han, at Kong Olaf er kommen hertil, og det for, som han tænker, at drive os bort fra vore Ejendomme." De andre svarede, at de vidste det: „tvi vorde ham; meget Ondt har vi maattet lide af ham." Da sagde deres Høv-

ding: „Saa fortæl nu, hvad I har haft med hinanden at gjøre." Da tog een af dem til Orde: „Jeg havde min Bolig i Gauldalen kort fra Lade, og Hakon Jarl var min gode Ven; han gav mig skjønne Foræringer; men da han mod Ret og Skjel blev berøvet sit Rige, kom denne i hans Sted; det hændte sig en Dag," fortalte han, „at Kongens Hirdmænd gik og legede i Nærheden af Gaarden, da kunde jeg ikke længer udholde deres Skrigen og Tummel, og jeg var ret led og kjed af det altsammen; da gav jeg mig ind i Legen med dem, dog usynlig; jeg tog fat paa een af dem, og skiltes saaledes fra ham, at jeg brød Armen paa ham; og den næste Dag brød jeg Foden paa en anden; den tredie Dag kom Kongen til Legen, og jeg vilde da atter lemlæste een eller anden af dem; jeg stod da imellem dem, og tog efter een af dem; men han greb fat paa mig og det haardt, og klemte sine Hænder ind i mine Sider, og værre kunde de ikke have været, om de havde været af gloende Jern; han gav sig til saaledes at plage mig, saa jeg næppe kunde staae paa mine Been; kun med Nød og næppe slap jeg ud af Hænderne paa ham, flygtede ganske forbrændt bort derfra, og kom imod min Villie til dette Sted." Da sagde et andet Trold: „Om mig er at fortælle, at jeg paatog mig Skikkelse af en smuk Kvinde, havde et Horn fuldt af Mjød i Haanden, hvori jeg havde blandet mange slemme Ting, og havde i Sinde at skjænke for Kongen om Aftenen der hvor han var til Gjæstebud; og da Mændene vare blevne meget drukne, stod jeg ved Bordet smukt pyntet; da rakte Kongen sin Haand ud imod mig, jeg gik hen til ham, og gav ham Hornet, men han løftede det op, og kastede det i Hovedet paa mig, lige i Panden, og saaledes skiltes vi

ad." Da tog det tredie Trold til Orde: „Jeg paatog en smuk Kvindes Lignelse, og kom til Kongens Herberge silde om Aftenen; Kongen sad barfoddet, og havde knyttet Linbrog om Benet; Bisfoppen sad paa hans højre Side; da gav jeg mig til at opvække Klø paa Foden af ham, nemlig Kongen, og han saae hvor jeg stod, og kaldte paa mig, og bad mig klø hans Fod; jeg satte mig paa Skammelen ved hans Fødder, baade før Nadveren og efter; derpaa gik Kongen at sove, og jeg med ham, og jeg klødede da igjen hans Fod; da faldt Bisfoppen i Søvn, og saa Kongen, hvorpaa jeg forsøgte at forgjøre Kongen ved djævelske Kunster. Men derpaa vaagnede Kongen, og kastede en Bog i Hovedet paa mig, saa at Hjerneskallen fik Skade; derpaa flygtede jeg bort derfra, og siden den Tid er jeg skjævhovedet. Da vakte Kongen Bisfoppen, og bad ham see efter, om der fejlede ham noget eller ikke af det denne Djævel havde været hos ham, som saa synlig havde viist sig i deres Herberge. Bisfoppen gjorde som Kongen forlangte, og fandt paa hans Fod en fæl Plet, fuld af Edder, og denne lod Bisfoppen skjære bort af Kjødet, hvorpaa det ganske blev lægt." Da Kongens Mænd havde seet og hørt dette, vendte de ganske stille tilbage, og kom ombord medens alle sov. Men næste Morgen fortalte de Kongen dette, og han sagde, at det var sandt, hvilket han selv kunde forsikre: „men dog," sagde han, „vil jeg ikke have, at I tiere skal gaae saaledes ud om Natten, thi det kan blive farligt for eder, at I gaae saaledes allene hvor I intet have at gjøre." Derefter rejste Kongen og Bisfoppen igjennem alle disse Bygder, og bare Vievand, og frelste Folket fra Djævelens Kunster, hvoraf mange før havde maattet lide megen Nød.

Om Kong Olaf.

57. Der fortælles, at Kong Olaf og Dronning Thyre havde en herlig smuk Søn, som i Daaben fik Navnet Harald, og blev opkaldt efter hendes Fader; han var meget afholdt af Kongen og Dronningen, og man havde gode Forhaabninger om at han vilde regjere vel efter sin Fader, og Folket fattede megen Kjærlighed til ham; men han levede næppe et Aar, og blev da taget bort fra denne Verden til den evige Herlighed.

Om Kong Svend og Dronning Sigrid.

58. Om Kong Olafs femte Regjeringsaar er at fortælle hvad der forefaldt i Danmark, at Kong Svend nemlig da havde ægtet Sigrid den Storraade, og engang, fortælles der, holdt de en Samtale, i hvilken Dronningen i mange af deres Venners Nærværelse sagde: „Hvorlænge, Herre, vil du taale den Foragt, der er tilføjet dig?" Kongen svarede: „Hvad er det for en Foragt, Frue, som jeg taaler, uden at hævne den?" Dronningen vedblev: „Foragt og megen Skam blev der tilføjet dig, da man ikke holdt dig for værd eller agtede dig saa meget, at man raadspurgte dig, da din Søster Thyre giftede sig med den norske Konge Olaf, hvilket du ikke siden har paatalt; hun giftede sig selv med sin Fosterfaders Samtykke, uden at indhente din Tilladelse, og han foranstaltede hendes Bryllup." Da sagde Kong Svend: „Hvilken Foragt er derved tilføjet mig? Er ikke Olaf Tryggvesøn berømmeligere end alle andre Konger, og kunde jeg finde noget bedre Giftermaal for min Søster end med denne Konge, om jeg end selv raadte derfor; og om end mit Rige stod i den

bedste Flor, saa er hun hæderlig nok gift." Dronning Sigrid svarede: „Det nægter jeg ikke, at Kong Olaf er berømmeligere end andre Konger, og din Søster er vist vel nok gift; men da du er Konge, saa skulde du betænke, hvor megen Foragt de tilfejede dig, i det han fæstede sig din Søster, thi lidet agtede han da dig og din Værdighed." Kongen sagde: „Denne Meen og Foragt, tænker jeg, er nu kommen saa vidt, at jeg vil finde mig i det, som det nu er; dette vil ogsaa være det bedste jeg kan gjøre, thi Kong Olaf er mægtig og jeg kan ikke staae mig mod ham eller hævne denne Foragt." Sigrid svarede: „En ringe Konge vil du blive længe, fordi du vil saa være; men vilde du være en saadan Konge, som dine Frænder have været, saa taalte du ikke denne Skam og Foragt; og det kan jeg forsikre dig, at hvis du vil være en saadan Kryster, at du ikke tør hævne sligt, saa vil jeg lade mig skille fra dig, og vil aldrig blive her." Kong Svend sagde: „Siden Kong Olaf har saa stor Magt og Styrke, hvorledes skal jeg da hævne sligt?" Sigrid svarede: „Med List skal du overvinde ham, og du vil faae Bugt med ham omsider." Kongen sagde: „Saa lær du mig da, hvorledes det skal gaae til, at han bliver overvunden." Sigrid sagde: „Først skal du sende nogle Mænd til Vindland til Sigvalde Jarl, som du har gjort landflygtig fra det danske Rige; byd ham til dig, at I kunne slutte Forlig, og tilbyd ham de Besiddelser og den Magt, hans Forældre have haft. Derpaa skal du paalægge ham, at drage i dit Ærende til Norge, forat han saaledes kan gjøre godt igjen hvad han har fejlet imod dig, og gjør alt dette med Venlighed!" Sendebudene droge nu til Sigvalde med Kongens Budskab, og forkyndte ham det;

og Jarlen gjorde sig strax færdig og drog til Kongen, hvorpaa de raadsloge med hinanden. Og Kongen sagde til Sigvalde: „Hvis du vil have dine Besiddelser tilbage, saa skal du drage i mit Ærende til Sverrig og Norge med sikre Kjendemærker til Kong Olaf den Svenske og siden til Kong Olaf Tryggvesøn, at vi alle skulle mødes i Brennøerne næste Sommer; den svenske Konge kan lade, som om han der havde et nødvendigt Ærende.” Da sagde Sigrid: „Lad min Søn Kong Olaf sende det Budskab til sin Navne i Norge, at han skal hjælpe med at fremme Guds Ærende, at Kristendommen kan have Fremgang i hans Rige; og det veed jeg, at naar det kommer an derpaa, saa vil han sætte alt til Side for at rejse hen at forkynde Guds Navn, og det vil da ikke falde os vanskeligt at lede ham hen i et eller andet Baghold. Men hvis Olaf Tryggvesøn sejler fra Norge, og du lader ham gaae igjennem Øresund og fare hvilken Vej han vil, saa vil han ingen Mistanke fatte om, at du mener ham det ikke oprigtig. Men da vil du især vise, hvor spagfærdig du er, Kong Svend, hvis du da lader ham sejle tilbage i Fred og Frelse.” Sigvalde overtog nu disse Kongens og Dronningens Ærender, lovede at rejse, gjorde sig færdig, og drog til Sverrig. Da var Hakon Jarls Søn Erik og hans Broder Svend kommen til Sverrig, og de fik Underretning om Sigvaldes Rejse. Der herskede meget Uvenskab imellem dem siden Slaget i Hjørungevaag. De erfarede nu Sigvaldes Rejse, og sendte Bud at han skulde komme til dem. Og Sigvalde saae, at det vilde være det bedste, at tage til dem; han rejste strax, kom til Brødrene, og hilste paa dem. De spurgte, hvor han agtede sig hen. Han svarede: „Det skal nu beroe paa eder,

hvorhen jeg skal rejse;" og han fortalte dem hele Sammenhængen med hans Rejse. Erik svarede: „Hvis det er sandt hvad du fortæller, saa skal du og hele dit Følge fare i Fred." Sigvalde Jarl rejste nu til han kom til den svenske Konge Olaf, og forkyndte ham Kong Svends og Dronning Sigrids Budskab. Den svenske Konge Olaf tog vel imod Sigvalde, og gav sit Samtykke til alt det, som Kong Svend og hans Moder havde talt om med Sigvalde Jarl, hvilket nu ikke behøver at gjentages. Derpaa drog Sigvalde til Norge, og fandt Kong Olaf Tryggvesøn i Oplandene, hvor han ankom kort før Juul; Kong Olaf tog særdeles vel imod ham, og han var hos Kongen om Julen. Sigvalde Jarl fortalte Kong Olaf hans Navne den svenske Konges Budskab, og bad ham meddele sig hans Bestemmelse førend han drog bort. Efter Julen beredte Sigvalde sig til Bortrejsen; og da sagde Kong Olaf til ham, at han skulde forkynde den svenske Konge, at han sikkert, saaledes som de havde sendt Bud til ham om, vilde komme til Brennøerne, og saa langt strakte hans Rige sig. Derpaa drog Sigvalde Jarl tilbage til Danmark, og berettede dem, at Kong Olaf Tryggvesøn paa den fastsatte Dag vilde komme til det Sted, som de havde bestemt; og de lode nu Sigvalde Jarl have baade Fred og Fosterland.

Om Kong Olaf.

59. Vi ville nu ogsaa optegne, at i de fem Aar, Kong Olaf regjerede over Norge, lod den almægtige Gud en saadan Lykke skinne over Landet med alt Godt, baade med Jordens Afgrøde og blidt Vejrlig, at de aldrig, hverken før eller siden, erholdt en saadan Lykke. Et Exempel

derpaa var, at paa den hellig Dag Palmesøndag, da Kongen gik fra Messen, saae han en Mand staae ved Kirken med en stor Byrde paa Ryggen af de Urter man kalder Hvanner (Angelikaer). Kongen rakte derefter, for nøjere at undersøge denne Sommervært, der syntes at være i fuld Blomster og ganske udsprungen. Og Manden, som bar den, satte Byrden ned, og gav Kongen en Hvan, hvilken denne bar ind i Drikkestuen, hvor Hirdmændene vare. Han satte sig i sit Højsæde, og skar en Hvanstilk af, hvilken han sendte Dronningen. Hun tog imod den, og sagde: „Det er mig fast i Minde, Herre, at da jeg var et Barn, og mine Tænder brød frem, da blev der givet mig Tandgave; men disse Penge skulde min Broder Svend betale med Rente, naar jeg krævede dem; nu beder jeg eder, Herre, at kræve disse Penge, naar I drager til Danmark; I kan ogsaa indsee, Herre, hvor store Besiddelser i Vindland jeg maa undvære, men hidtil har ingen haft Magt eller Dristighed til at kræve mit Gods; og det har jeg mangen Dag grædt over, at jeg saa skjændig har maattet miste min Ejendom." Dette vakte megen Eftertanke hos Kongen, og han betænkte nu hvad han skulde gjøre.

Om Kong Olaf.

60. Den næste Sommer samlede Kong Olaf en stor Hær, og lod Bud udgaae over hele sit Rige; og da Hæren kom sammen, havde han et hundrede og tyve Skibe, og mange Høvdinger og Kjæmper vare hos ham. Hans Svogre, Thorgeir og Hyrning, vare Høvdinger over en stor Hær. Kongen og Dronningen gjorde sig nu færdige til at drage fra Landet. Da Flaaden var samlet, sejlede Kongen sønderpaa langsmed Landet, og lagde til en Ø,

der hedder Mofter. Der havde han først landet, da han kom fra England, og der lod han den første Kirke bygge. Nu lagde Kongen til Øen med hele Flaaden. Paa denne Ø var en gammel og blind Mand, som havde sin Bopæl og Besiddelser der; han var meget fremsynet. Da Flaaden laae ved Øen, befalede Kongen nogle Mænd at gaae i Land med ham; de gik hen til den gamle Mands Bolig. Den Gamle spurgte dem, hvem de vare, hvorfra de kom, og hvad de vilde. Anføreren for dem svarede og sagde, at de vare Kjøbmænd fra Landet der i Nærheden, og rejste forat sælge deres Varer. Da sagde Bonden: „Hvad kan I fortælle os om Kongens Flaade og om den Hær han samler?" De svarede ham, at Hæren laae ved Øen. Da sukkede den Gamle dybt, og sagde: „Ak, Ak! Stor Skade er os her forhaanden, at vor Konge vil drage bort; derved ville vi miste fire Ting, som ere meget bedre og dyrebarere her i Landet, end her før har været. Og tungt er det at tænke," sagde han, „om vi skulle miste alle dem for vor Ulykkes Skyld." Men den Mand, der lod som han var den fornemste af Kjøbmændene, svarede den gamle Mand: „Hvad er det for fire Ting, som ere saa meget dyrebarere end andre, at ingen kan sættes ved Siden af dem, hverken nu eller før?" Bonden svarede: „Som den første Ting anfører jeg vor Konge Olaf, der udmærker sig blandt alle Konger, og det er alle de forstandigste Mænds Mening, at ingen af den Slægt har været hans Lige i dette Land fra Harald Haarfager af, thi ingen har forestaaet Riget med saadan Herlighed; og hvis vi tabe ham, da ville vi ikke i vor Levetid faae hans Lige. Som den anden Ting anfører jeg Dronning Thyre, som alle give det Vidnesbyrd, at

der aldrig er kommen en saadan Kvinde til Norge med hendes Godhed og Forstand. Den tredie Ting er hans Skib Ormen den lange, hvorom ogsaa alle ere enige, at der aldrig har været bygget Mage til det Skib. Den fjerde Ting er hans Hund Vige, som i sin Natur er bedre og stærkere end andre Hunde. Nu frygter jeg for at det ikke vil lykkes os at faae saa herlige Ting i vort Land, thi det hændes ofte, at de Ting, der ere saa ypperlige, dem mister man ofte snart." Da Kong Olaf hørte dette, sagde han til sine Mænd: „Lad os nu gaae ned til Skibene." Og da de gik ud, sagde den blinde Mand, imedens de bleve staaende ved Døren: „Det gaaer alle saa, naar de ældes, at ikke allene det legemlige Syn slaaer fejl, men vi maa ogsaa taale og erfare, at Sindet omtaages og formørkes; thi jeg vidste ikke, at det var Kongen selv jeg talte med, og jeg vilde ikke have været saa snaksom, naar jeg havde vidst det." Kongen drog nu ned til Skibene, og sejlede saa efterpaa til det bestemte Sted, hvor Kongerne i gamle Dage plejede at holde Møde. Den svenske Konge var ikke kommen, Kong Olaf biede efter ham i to Uger, men han kom ikke. Men Kong Olaf vidste ikke noget af den Svig og Bedrageri, som man havde oplagt imod ham. Han sejlede da nu videre frem igjennem Øresund, og siden til Vindland; her besøgte han mange af sine Venner, som viste ham megen Hæder; han blev der en stor Deel af Sommeren, og fik Besøg af Astrid, der var Kong Burisleifs Datter, Sigvalde Jarls Kone og Søster til Geira den Vise, som Kong Olaf havde været gift med. Der traf han ogsaa Dixin, som før er omtalt. Men skjøndt mange modtoge Kongen hæderlig i Vindland, saa havde hans Hær dog megen Lyst

til at drage hjem. Kong Olaf besøgte ogsaa i Vindland Kong Burisleif, og forlangte de Besiddelser af ham, som Thyre skulde have haft i Brudegave. Heri understøttede Kong Burisleifs Datter Astrid Kongen, og han selv var ogsaa en stor Ven af Kong Olaf, fra den Tid denne havde været i Vindland, da han havde hans Datter til Ægte. Kong Burisleif gav ham nu Erstatning for disse Besiddelser i Løsøre, som han lod bringe ud paa Kong Olafs Skibe; og Kong Olaf opholdt sig der længe.

Om Hakon Jarls Sønner.

61. Om Hakon Jarls Sønner, Erik og Svend, fortælles, at de bare det største Nag og ond Villie til Kong Olaf formedelst deres Faders Drab, saavel som at de bleve berøvede deres Fosterland; de vilde skille Kong Olaf baade ved Rige og Liv. Strax da Sigvalde var draget bort fra Sverrig til Norge, søgte Erik og Svend hen til den svenske Kong Olaf, og de oplagde Raad med hinanden. De havde ogsaa besøgt den danske Konge Svend. Da de nu alle spurgte, at Kong Olaf Tryggvesøn var kommen til Vindland med en stor Hær, saa frygtede de meget for, at det skulde blive vanskeligt at anfalde ham; de samlede da en stor Hær, holdt derpaa, Kongerne og Jarlerne, Møde med hverandre, og besluttede, at Sigvalde Jarl skulde atter drage til Kong Olaf, og see, om han kunde lokke ham hen i det Vaghold de havde beredt ham, hvor de vilde kunne overvælde ham. Og det var ved Øen Svolder. Men Sigvalde skulde lokke Kong Olaf hen til dem med faa Skibe. Kong Svend havde det især at klage over Kong Olaf, at han havde taget hans Søster uden hans Tilladelse, og dernæst at han havde be-

mægtiget sig hans Skatteland Norges Rige, som hans Fader Harald kaldte sin Høgø [1]. Saa siger Sigvalde Jarl:

I Liv og Død, — Høgøen
Du høi med Sværdet vogter.

Den svenske Konge Olaf havde det at besvære sig over, at den norske Konge Olaf havde behandlet hans Moder med Foragt, havde troløst ophævet det Giftermaal, som var imellem dem, og slaaet hende med sin Handske: „det er en stor Forhaanelse jeg har at hævne paa ham," sagde han. Sigrid skyndte ogsaa meget til denne Krig. Hakon Jarls Sønner, Erik og Svend, tyktes at have Grund nok til Fiendskab mod Kong Olaf. Sigvalde var den femte Høvding, og han var Danekongens Mand. Der udbredte sig nu det Rygte i Vindland, at der efter al Rimelighed var lagt et Vaghold for Kong Olaf og hans Hær, naar han vilde seile tilbage; en bekræftede det, men en anden nægtede det, og sagde der var intet om. Kong Olaf sagde, det var utroligt, og lagde det ikke paa Hjerte. Sigvalde rejste nu til Vindland, opsøgte Kong Olaf, og de gave sig i Samtale med hinanden. Kong Olaf spurgte, hvad sandt der var deri, om der var lagt noget Vaghold for ham, saa han maatte frygte Ufred. Sigvalde Jarl sagde, at det var lutter Snak og Løgn, man havde sagt dem, og svor paa at han sagde sandt. Kong Olaf troede Sigvaldes Ord. Og saaledes lod den almægtige Gud det skee i deres Dage, at Kong Olaf blev først svegen forrædersk ved Ondskabens og Løgnens Aand, og han mistede saa sit Rige imod sin Villie, og blev svegen af sine Fiender, saa at han ikke længer

[1]) Skatteland.

foreſtod det jordiſke Rige, at han ſnart efter ſkulde ſynes ſnarere en Himlens end en Jordens Borger. Følgende er ſkrevet om Sigvalde Jarl:

Nec nominabo
Pene monstrabo
Curvus est deorsum
Nasus in apostata,
Qui Sveion regem
De terra seduxit
Et filium Tryggva
Traxit in dolo.

Det vil ſige:

Ham vil jeg ej nævne,
Men nær betegne,
Nedbøjet er Næſen
Nidingens lig; —
Hans, ſom Svend Konning
Sveg fra Landet
Og Tryggves Søn
I Snarer førte.

Om Kong Olaf, hvorledes han gav ſine Mænd Hjemlov.

62. Der fortælles, at Kong Olaf maatte høre megen Klage og Knurren af ſine Mænd, fordi de bleve liggende længer i Vindland, end dem tyktes om. Da lod han ſtævne et talrigt Thing, og talede ſaaledes: „Jeg veed," ſagde han, „at der er en ſtor Mængde Mænd i min Hær, ſom i Sommer droge hjemmefra fra deres Ejendomme, Koner og Børn, Frænder og Foſterland, og

forlode alt dette for at følge mig; og det er undskyldeligt, at det tykkes eder tungt at dvæle her saa længe; desaarsag vil vi give dem, som ønske det, Lov til at vende tilbage til deres Fædreland; men langt større Tak vil jeg yde dem, som ville blive hos mig, hvilket jeg ogsaa med Tiden skal gjengjælde dem." Da Kongen havde sagt dette, takkede Folket ham meget derfor. Da stod en gammel Mand op paa Thinget, og sagde: „En Konge have vi, ypperligere end andre og i sin Natur fortrinligere, og der findes ikke hans Lige; og eftersom han er borte fra sit Rige, kan han maaskee blive udsat for nogen Fare; skjøndt han nu af Godhed giver sine Mænd Hjemlov, saa sømmer det sig dog ikke for os at forlade en saa dyrebar Høvding, men snarere at stride for ham og vise ham trofast Bistand og Tjeneste, saalænge vi formaae, at ikke det skal skee, at vi forsømme Pligten imod vor Herre, og han derfor berøves os, saa at vi aldrig have godt af ham siden." Paa disse Ord svarede kun faa ham. Og da næste Dag kom, saae Kongen og hans Hirdmænd, da de vaagnede, at Ledingen var brudt, og Folkene i Færd med at nedbryde næsten alle Teltene, og at Sejlene vare oppe; der blev da ikke mere end elleve Skibe tilbage. Kong Olaf var dog endnu ikke færdig til at sejle, og opholdt sig endnu en Tid. Der fortælles, at Kongerne havde nu længe ligget med deres samlede Hær, og Folket var misfornøjet og meente, de fik længe at vente, saa at mange opgave Haabet om at Kong Olaf vilde komme til denne store Hær; det var desuden meget tvivlsomt, hvorledes det vilde løbe af, naar de kom sammen; Folkene vare nu kjede af at ligge længer. Og nu saae de en Dag den norske Flaade komme sejlende med megen Snarhed, og

bleve meget glade. Men Kong Olaf gav sig gode Stunder til at blive færdig, og Astrid gav ham mange vendiske Snekker, og hun fulgte Kongen østenfra, thi hun formodede at der vilde hændes Kong Olaf noget Forræderi, hvis han drog igjennem det danske Rige. Sigvalde var da sejlet til Skaane. Kong Olaf havde, da han forlod Jomsborg, et og halvfjerdsindstyve Skibe. Saa siger Haldor den Ukristne:

Med et og syvti Skibe
Drog Konningen fra Sønden,
Saa i et Søslag Klingen
Af herlig Drot blev rødnet;
Da Jarlen Flaaden fordret
Til Fægtning haarde, endtes
Blandt Folket Fred, og Kampen
De Skaaninger begyndte.

Høvdingerne laae i Havnen, da Kong Olafs Skibe sejlede ude paa Søen; de opholdt sig paa Holmen, og saae hvorledes Flaaden sejlede forbi.

Om Kong Olafs Sejlads.

63. Denne Dag var det smukt Solskins Vejr, og Høvdingerne med deres Tropper gik op paa Holmen, og saae Smaaskibene sejle forbi. Da mange Skibe vare sejlede forbi, saae de et stort og smukt Skib, og sagde, at det maatte være Ormen den lange; „og lad os nu gaae ombord!" sagde de. Men Erik Jarl sagde: „Lad os endnu bie noget, de have flere store Skibe end Ormen den lange." Skibet tilhørte Styrkar fra Gimse, og det var et stort Skib. Erik sagde: „Større og herligere vil I finde Ormen den lange." Da saae de nok et stort Skib,

vel udrustet og med Hoved paa; da sagde Kong Svend: „Det maa være Ormen den lange, som sejler der; lad os nu skynde os!" Erik Jarl svarede: „Det er ikke Ormen den lange, thi endnu ere kun faa af deres store Skibe sejlede forbi, og de have mange." Dette Skib tilhørte en mægtig og anseet Frænde af Kongen. Noget efter saae de igjen et stort Skib sejle; da sagde Kong Svend: „Der kommer Ormen den lange." Erik Jarl svarede: „Det er et stort og smukt Skib, men større og anseeligere vil I finde Ormen den lange, som Kong Olaf selv styrer." Strax efter kom et andet stort og smukt Skib; disse Skibe tilhørte Brødrene Hyrning og Thorgeir. Nu varede det noget, førend der kom et stort og smukt Skib med blaastribede Sejl, og det var meget større end de forrige; det var en Skeid og havde intet Hoved paa. Da stod Kong Svend op, og sagde smilende: „Ræd er Kong Olaf, han tør ikke sejle med Hoved paa Ormen den lange; lad os nu skynde os og lægge imod ham!" Da sagde Erik Jarl: „Kong Olaf er ikke her paa dette Skib; det kjender jeg, thi det har jeg ofte seet; det tilhører Erling Skjalgsøn fra Jæderen, og det er bedre at dreje af for dette Skib i et Slag, saadanne Kjæmper har det inden Borde, og det skulle vi selv finde, hvis vi træffe Kong Olaf Tryggvesøn, at vi heller maa vove os i hans Flaade, end møde denne Skeid." Da sagde den svenske Konge Olaf: „Vi skulle ikke være altfor bange for at lægge til Slag mod Kong Olaf, om han end har store Skibe, thi det er en Skam og Spot, som vil spørges i alle Lande, hvis vi ligge her med en uovervindelig Hær, og lader ham sejle forbi ad den alfare Vej." Da svarede Erik Jarl: „Lad dette Skib sejle, Herre; jeg kan forsikre dig, at Kong

Olaf Tryggvesøn er ikke sejlet forbi, og du kan endnu i Dag faae Lejlighed til at stride med ham." „Her ere nu mange Høvdinger," vedblev Erik, „der uden Tvivl ville gjøre et saadant Anfald, at vi skulle have Vanskelighed nok med at overvinde dem." Nu saae de et stort Skib sejle, og mange sagde: „Det er et overordentlig stort Skib, der nu sejler; det maa være Ormen den lange; nu vil Erik Jarl ikke stride og hævne sin Fader." Ved disse Ord stod Erik Jarl forbistret op, og befalede dem at gaae til Skibene, og sagde, at de Danske næppe skulle vise større Lyst til Kamp, end han og hans Mænd. Og nu varede det atter en god Stund, førend de saae tre Skibe sejle, alle store, dog var et af dem langt større end de andre, og havde et forgyldt Dragehoved. Og nu sagde alle, at Jarlen havde sagt sandt; „her," udbrøde de, „kommer Ormen den lange." Erik Jarl svarede og sagde, at det var ikke Ormen den lange, men bad dem dog lægge til, om de havde Lyst, forat forsøge det. Da tog Sigvalde Jarl en Skeid, og drog ud til Skibene, og lod hidse et hvidt Skjold op, hvilket var et Fredstegn; hvorpaa hine toge Sejlene ind, og biede; dette store Skib hed Tranen, og styredes af Kongens Frænde Thorkel Nefja. De spurgte da Sigvalde, om han havde noget at forkynde dem. Han svarede, at han kunde underrette dem om, at der var oplagt Svig imod Kong Olaf. Nu lode Thorkel og hans Mænd Skibet blive liggende og bie, thi nu vilde de ikke sejle bort. Kongerne derimod saae nu, at der kom fire Skibe sejlende, det ene langt større end de andre og med forgyldte Dragehoveder; og nu sagde mange: „Et forfærdelig stort Skib er Ormen den lange, dets Mage findes ikke i Norden i Skjønhed og Størrelse, og en stolt

Ting er det at lade et saadant Skib bygge." Da sagde Kong Svend: „Højt skal Ormen den lange bære mig i Aften, og jeg skal styre det, førend Sol gaaer ned;" hvorpaa han befalede Folkene at gjøre sig færdige. Da sagde Erik Jarl, dog saa, at kun faa hørte det: „Om Kong Olaf endnu ikke havde flere Skibe, end I nu see, saa vilde Kong Svend ved Hjælp af den danske Hær allene dog aldrig komme til at styre dette Skib." Sigvalde sagde, at de skulde rebe Sejlene og lægge ind under Holmen; de vilde da bedre, sagde han, kunne benytte Vinden, naar de sejlede ind under Land, da de havde store Skibe og liden Vør; de gjorde saa, og samledes under Holmen. Hint store Skib hed Ormen den korte. Næppe en halv Times Tid efter saae Kongerne og hele Hæren tre meget store Skibe, og bagved dem efter i Havet saae man et ligesom det pure Guld; og da det nærmede sig, saa at man bedre kunde see det, da havde det herlige Dragehoveder, som skinnede med megen Glands, og det varede længe førend den anden Stavn kom frem, og Skibet var overalt prydet med Guld og Sølv. Alle stirrede nu paa dette store Skib, som sejlede frem, og undrede sig højlig, at det varede saa længe førend de saae Bagstavnen. Da sagde Erik Jarl: „Staaer nu op, thi nu behøver man ikke at tvistes om, hvor Ormen den lange sejler, her kunne I finde Kong Olaf Tryggvesøn." Nu bleve mange tavse, og der paakom dem en stor Frygt ved Synet af dette store Skib; og mangen en rædbedes her for sin Død. Erik Jarl vedblev: „Det er et Skib, der passer sig for Kong Olaf; saa meget som han overgaaer andre Konger, saa meget overgaaer ogsaa dette Skib alle andre Skibe." Da Kong Olaf saae, at hans Folk havde

lagt sig under Holmen, fandt han det rimeligt, at de maatte have spurgt noget Nyt. Han drejede da ogsaa med disse Skibe ind under Holmen, og formindskede Sejlene. Sigvalde Jarl styrede med sin Skeid ind imod Holmen Kongen imøde. Men alle de andre Høvdinger bleve særdeles glade, da de saae, at Kong Olaf var løben ind i det Vaghold, de havde opstillet for ham. De kastede nu Lod om, hvo der først skulde lægge mod Kong Olaf med sin Hær, thi alle havde de Lyst til hans Rige. Lodden traf Kong Svend, som derpaa lod tresindstyve Skibe berede sig til Slag, ordnede sine Folk, og lod Banneret bære foran sig.

Om Kong Olaf.

64. Kong Olaf spurgte sine Folk, hvorfor de ikke sejlede. De sagde ham Grunden, og bade ham tage Flugten. Han svarede dem: „Sikkerlig vil jeg ikke flye, men lyster heller at stride, thi det er ingen sand Konge, som flyer for sine Fjender af Frygt." Kong Olaf og hans Mænd saae, at de vare svegne, og hele Havet i Nærheden af dem var bedækket med Krigsskibe, men Kongen havde kun faa Folk til at indlade sig i et Slag. Saa sagde Halfred, da Folkene vare sejlede fra ham:

Vist troer jeg vor Hærfører
I Slaget alt for mange
Throndhjemske Helte savned,
Ved Flugt de Redning søgte;
Der kjek han ene kjæmped
Mod tvende Konger snilde.
Og Jarlen, deres Lige
Den tredie, — sligt bør mindes.

Nu deeltes Kongens Flaade; den danske Hær lagde sig paa eet Sted, den svenske paa et andet, og Erik Jarl indtog et tredie med sin Hær. Da sagde en forstandig Mand, Thorkel Dydril, til Kong Olaf: „Herre!" sagde han, „her er en stor Hær og megen Overmagt; lad os sætte Seil til, og seile ud paa Havet efter vore Folk; det er ikke Feighed af nogen Mand, at han betænker sine og sine Mænds Kræfter." Da sagde Kong Olaf: „Lægger Skibene sammen, lader Folkene ruste sig, og drager Sværdene; paa Flugt skal der ikke tænkes." Derom vidner Halfred saaledes:

De Ord bør vist erindres,
Som daadrig Helt berettes
Af Mænd, til eget Følge,
I Kampen sagt at have:
Han bad den Hær at tænke
Paa Troskabspligt, men ikke
Paa Flugt; den kjekke Tale
Blandt Folk skal stedse leve.

Kong Olaf ordnede nu sine Folk, lod sine Skibe befæste til Kampen, og befalede, at Tranen og Ormen den korte skulde lægge sig hver paa sin Side af Ormen den lange, hvorpaa de alle skulle fæstes sammen. Da sagde Kongens Stavngjemmer, nogle kalde ham Vikar, andre Ulf den Røde: han spurgte Kongen, om Ormen skulde rage saa meget længer frem i Befæstningen, end de andre Skibe, som den var længere bygget. Kong Olaf svarede: „Derfor blev den bygget længere end andre Skibe, at den skulde lægge længer frem." Stavngjemmeren sagde: „Der vil da skee et stærkt Anfald paa Forstavnen, og der vil Hovedslaget staae." Kongen svarede: „Jeg vidste

ikke, at jeg havde en Stavngjemmer, der baade er rød og ræd; jeg har ladet det bygge større end andre Skibe, fordi jeg vilde have, det skulde være kjendeligst i Slag, som det er prægtigst under Seil." Da sagde Stavngjemmeren med Vrede til Kongen: „Sørg saa for eders Værdighed, Herre, at I ikke vender mere Ryg ved Forsvaret af Lyftingen, end jeg ved Forstavnen." Da blev Kongen meget vred, og vilde kaste et Spyd efter ham; men Stavngjemmeren sagde: „Kast det hellere did, Herre, hvor det gjøres mere behov; I har ikke for mange Krigsmænd." Nogle sige, at Kong Olaf havde tre Stavngjemmere, alle stærke, den ene var Ulf den Røde, den anden Vikar, den tredie Hyrning; og de fleste ere af den Mening, at det var Ulf, der holdt denne Samtale med Kongen. Just paa denne Tid saae man et Skib komme stærkt seilende imod Lyftingen paa Ormen den lange, det kom søndenfra; det var et Skib paa sexten Rum, og en Mand gik fra Stavnen, og talte med Kong Olaf i et ubekjendt Tungemaal; og Kongen svarede ham i det samme Sprog, saa at Nordmændene ikke forstode det. Da de havde talt en Stund sammen, seilede de igjen tilbage til Landet, og opholdt sig der hele Dagen, imedens Slaget stod, og lode deres Skibe ligge for Anker. Da de vare borte, spurgte Kongens Mænd, hvad det var for nogle Mænd der havde talt med ham. Han svarede, det var Fremmede, og de vare komne fra Vindland. De fire Høvdinger, begge Kongerne og begge Jarlerne, lagde til Slag imod Kong Olaf; om Sigvalde tales der derimod lidet ved Slaget; dog siger Skule Thorsteensøn i den Flok, han digtede om Slaget, at han var med:

De Frisers Uven fordum
Og Sigvald med jeg fulgte
I Landsceklang; som Yngling
Jeg vandt et herligt Rygte;
Da rødnet Sværd vi bare
I Strid, ved Svolders Munding
Mod ypperst Helt; — nu føle
Folk at jeg gammel bliver.

Hvorledes Kong Svend lagde til Slag mod Kong Olaf.

65. Nu saae Kong Olaf en Fylking komme sig imøde, færdig til Slag, og han spurgte, hvad det var for en Konge, foran hvem Banneret blev baaret. Man sagde ham, det var Kong Svend, foran hvem Banneret blev baaret. Da sagde Kong Olaf: „Skovgederne skal ikke overmande os, thi de Danske have Gedemod, og for de Folk skulle vi ikke frygte, thi aldrig have de Danske endnu vundet Sejer, naar de strede til Søes." Da Dronning Thyre hørte dette, blev hun forskrækket, og da Kongen erfarede dette, fulgte han hende ned under Dækket, og lod hende beskjerme ved en Skjoldborg og stærke Dækningsmidler; han sagde til hende: „Nu er det ikke Tid at græde, thi i Dag skal jeg hente din Tandgave, som du har tilgode hos din Broder." Kongen var iført en rød Silkekjortel, saa fager som en Rose, udenpaa den tog han sin Brynje, og han stod i Lyftingen. Derpaa løde Lurene gjennem hele Hæren. Den danske Konge begyndte nu at angribe Kong Olafs Skibe, men udrettede kun saa meget, at han fik de yderste Skibe ryddede. Og fra Kongens store Skibe skortede det ikke paa Anfald af Skud-

vaaben, saa den danske Konges Mænd bleve meget saarede og nogle dræbte. Men skjøndt det hed sig, at Kong Svend lagde først imod Fjenden, saa blev der dog ogsaa skudt fra den svenske Konges Skibe, og ligeledes fra Jarlens Skibe; thi de laae saa nær, at Skudvaaben kunde naae. De strede nu længe, og det faldt tungt for de Danske; og da de havde stredet længe, og de Danske opgave Haabet om Seieren, og vare meget trætte, saa drejede de fra, og havde mistet mange Folk; og de drejede nu fra med liden Berømmelse, som Kong Olaf havde sagt.

Nu lægger den svenske Konge til Slag.

66. Da nu de drejede fra, lagde den svenske Konge imod Fjenden med tresindstyve Skibe, og hans Mandskab var meget udvalgt, de stærkeste Mænd og fortrinlig udrustede. Kong Olaf Tryggvesen spurgte, foran hvem nu Banneret blev baaret. Man sagde ham, at det var den svenske Konge Olafs Banner, og at han vilde stride med ham. Kongen sagde: „Det vil være lettere og behageligere for de Svenske, at slikke deres Offerkopper, end at stige op paa Ormen den lange under vore Vaaben, og at rydde Skibene under os; og disse Hestekjødsspisere tænker jeg ikke vi behøve at frygte." Nu lagde de stærkt til; og den norske Konge lod endnu en Gang Ormen den korte og Tranen fæste paa hvert sit Bord af Ormen den lange. Der fortælles, at da de Danske drejede fra, gik den norske Konge Olafs Mænd fra de mindre Skibe over paa de større, hvis Besætning med Tak tog imod dem. Nu begyndte et hæftigt Slag imellem de to Navner; de Svenske lagde haardt frem omkring Stavnen, men den

norske Konge Olafs Mænd gjorde et hæftigt Anfald med Skudvaaben. Og da de havde stredet længe, vare atten af den svenske Konges Skibe ødelagte. Og nu flyede atter den norske Konges Folk fra de smaae Skibe over paa Ormen, for der at finde Hjælp og at frelse Livet, thi Ormen var meget længere og havde højere Bord end de andre Skibe, saa at det var et godt Forsvarsværk, næsten som et Kastel. Derved vorte Besætningen paa Ormen den lange saa meget, at de Mænd, som vare vaabenføre, næppe kunde komme til at svinge deres Vaaben formedelst Trængselen. Og da de Svenskes Konge saae mange af sine Mænd dræbte og en stor Mængde saaret, saa fandt han det bedst at lægge fra, thi hans Folk vare meget trætte. Erik Jarl og hans Folk laae bestandig og skjøde paa den norske Konges Skibe, skjøndt hine mest omtales; og den hele Hob af anfaldende Fjender, baade den danske og svenske Konges Folk laae bestandig i Skudviddes Afstand. Nu havde ogsaa den norske Konge Olaf liidt et stort Tab, thi han maatte hente Undsætning langt borte. Derefter droge Kongerne og Erik Jarl og den hele Hær til Landet, og der blev stævnet Thing, og holdt stor Raadslagning om hvad man skulde gjøre.

Mændene paa Ormen den lange nævnes.

67. Nu formodede den norske Konge Olaf, at der vilde blive nogen Ro og Standsning i Slaget; han befalede da Thorkel Dydril, at han skulde tage Tranen, som var ryddet, og besætte den med de Saarede og til Strid Udygtige, og drage bort fra Slaget. Saa siger Halfred:

Tranen og tvende Orme
Saae Ulves Mødsker ligge
Der øde; glad ved Fægtning
Da Helten Spydet farved,
Før snart den snilde Thorkel,
Heel djærv i Kampen ellers,
I denne tunge Træfning
Sig nu fra Slaget skyndte.

I Følge denne Kongens Befaling kom Thorkel bort fra Slaget. Da stode endnu paa Ormen den lange tre Fylkinger af stærke Mænd; følgende nævnes at have været paa Ormen i det sidste Angreb: Hyrning og hans Broder Thorgeir, Bjørn fra Studla, Thorgrim Thjodolfsøn, Asbjørn fra Moster, Thord fra Njardarløg, Einar Styrkarsøn Thambeskjælver fra Gimse, Kolbjørn fra Romerige, Thorsteen Oxefod, Thorsteen den Hvide fra Oprostad; Thorkel Dydril var forhen taget bort; Ulf den Røde fra Heinmark, Vikar fra Tiundeland, Broder til Arnljot Gelline, Vak den Ærmske, Berse den Stærke, An Skytte fra Jæmteland, Thrand hin Ramme fra Thelemark og hans Broder Styrmer; Helgelænderne Thrond Skjalge og Ogmund Sande, Ledver den Lange fra Saltvig og Harek den Hvasse; Indthrønderne Ketil den Høje og Thorfinn Eisle, Havard og hans Brødre fra Orkedal, Arnor den Mørske, Halsteen og Berk fra Fjordene, Eivind Snog, Bergthor Bestil og Halkel fra Fjaler, Olaf Dreng og Arnvind fra Sogn, Sigurd Bild og Einar den Hordske, Finn og Ketil den Rygske, Grjotgard den Raske og Thorolf, Ivar Smætta og Halsteen Hlifsen, Orm Skovnef, og mange andre, som vi ikke kunne nævne. Kong Olaf beredte sig nu til at fortsætte

Striden efter Evne, og haabede nu at gjøre Ende paa denne Kamp.

Om Høvdingernes Raadslagning.

68. Paa det Thing, som Høvdingerne holdt med hverandre, indgik de den Forening, at naar de gave Erik Jarl tilstrækkeligt Mandskab til at stride mod Kong Olaf Tryggvesøn, skulde han have de Dele af Landet, som kunde tilfalde Kongerne, i sin Magt, og indsættes til Landværnsmand for Norges Rige, men betale dem Skat hvert Aar af disse Dele. Erik Jarl skulde erholde Kong Olafs Skib og alt det Bytte, som blev gjort i Slaget; men hver af dem en Trediedeel af Norges Rige; dette stadfæstede de indbyrdes. Derpaa gjorde Erik Jarl sig færdig med sine Folk; han havde det Skib, som kaldtes Jernbarden, hvilket var et meget stort og stærkbygget Skib, hvis Stavne vare beslagne med meget Jern og oddhvasse Brodde; han havde nitten Skibe, besatte med dygtige Krigere. De roede nu med Hæftighed mod Kongens Skib, saa at der, efter nogle Mænds Sagn, gik meget itu paa Ormen i det de lagde mod hinanden. Da Kong Olaf saae Jarlen roe imod sig med en saadan Hæftighed, spurgte han sine Mænd, hvem det var der lagde saa stærkt til. De svarede: „Vi tænke, Herre, at det maa være Erik Hakonsøn Jarl med Jernbarden, som er et overordentlig stort Skib.“ Da sagde Kong Olaf: „Mange fornemme Mænd have de sat i denne Hær imod os; og af denne Flaade maa vi vente et haardt Slag; de ere Nordmænd som vi, og have ofte seet blodige Sværd og mangt et Vaabenskifte; de troe sikkert ogsaa at have god Grund til at anfalde os, som de ogsaa virkelig have;

han roer heller ikke seendrægtig imod os, og tænker nok nu at hævne sin Fader." Den ene af Erik Jarls Stavngjemmere hed Skule Thorsteensøn, den anden Vigfus Vigaglumsøn, den tredie Torfe Valbrandsøn; desuden var der endnu Finn Eyfindsøn fra Herlandene, en Nordmand, der var en fortræffelig Bueskytte; han havde gjort Einar Thambeskjælvers Bue. Hvorledes Ormen den lange var besat, kan man mærke deraf, at Einar havde taget Plads i Krapperummet, og skjød derfra den hele Dag med guldomviklede Pile, og traf hvor han sigtede. Og nu begyndte et skarpt Slag, Jarlen gjorde et alvorligt Anfald imod Ormen, og vilde gjerne bemægtige sig Skibet, hvis han kunde. Men Kong Olaf og hans Mænd forsvarede sig drabelig med ubeskrivelig Tapperhed. Kongen stod i Lyftingen, og skjød med begge Hænder, greb i Luften hvert Skudvaaben, som fløj til ham, og sendte det tilbage, og dræbte mangen Mand den Dag. Ligesaa gjorde hans Stavngjemmere, Hyrning og Vikar, i det de strede mandelig og værgede sig drabelig, hvor haard end Striden faldt; en Mængde faldt ogsaa for Jarlen. Einar skjød mangen Mand ihjel paa Stedet, og saarede en Mængde. Paa Ormen bleve mange saarede af Pile og Spyd eller Steen, men faa vare da endnu døde, alle derimod trætte og mødige. Og da de havde stredet en lang Tid, saae Erik Jarl, at mange af hans Mænd vare faldne, dog de fleste saarede; han lagde da til Land, og havde liidt et stort Tab; han befalede da, at man skulde føre de Døde og Saarede bort fra Skibene, og sætte i deres Sted ligesaa mange udhvilte og usaarede Mænd.

Om Kong Olaf Tryggvesøn.

69. Da Jarlen lagde til Land, bade Kong Olafs Mænd ham at flye, og skildrede ham, i hvilken Fare de vare stædte. Han svarede, at man ikke skulde flye; thi sand Konge bør ei flygte. Det Skib, som vi før omtalte, med sexten Rum løb nu hen til Kongens Skib bag imod Lyftingen, og de bade Kongen om Tilladelse til at gaae op paa Ormen; de vilde gjerne døe med ham, sagde de, om det var Skjæbnens Villie. Kongen afslog det; „thi det nytter mig ikke," sagde han, „at I gaae her op, men det kan vel hænde sig, at I kunne blive mig meget til Gavn, naar I ligge paa samme Sted hvor I vare før, og yde mig megen Bistand." Da de hørte det, lagde de til Land. Erik Jarl sammenkaldte nu baade den danske og svenske Hær, og bad dem hjælpe ham til at hævne sin Fader. „Det vil blive os til evindelig Vanære," sagde han, „baade for den danske og den svenske Konge, hver Gang Kong Olaf Tryggvesøn nævnes, hvis vi ikke faae ham overvunden; og aldrig saae jeg Mage til en saadan Skam, da han kun har eet Skib og vi en utallig Hær." Derefter begyndte Hæren at ruste sig paa ny til Slag, toge Mod til sig, og lovede ham alle deres Hjælp. Og førend dette Stævnemøde blev sluttet, lovede Erik Jarl at modtage den hellige Daab, hvis han vandt Seier over denne berømte Konge. Forhen havde han haft Thors Billede paa Stavnen af sit Skib, men nu lod han i det Sted sætte det hellige Kors, brød Thor itu i smaae Stykker, men Korset satte han i Stavnen paa Jernbarden. Og derefter faldt det Jarlen ind, at lade en forstandig Mand kalde til sig, Sigvalde Jarls Broder, Thorkel den

Høje; han sagde til ham: „Ofte har jeg været i Slag," sagde Erik Jarl, „men aldrig fundet en taprere og i Kampen kjækkere Mand, end Kong Olaf og hans Mænd, ikke heller har jeg seet et Skib der var saa vanskeligt at angribe, som Ormen den lange; find nu paa et eller andet Raad, Thorkel, hvis du er saa forstandig en Mand, som Ordet gaaer, til at erobre Ormen." Thorkel undslog sig længe, og sagde, at han kunde ikke finde paa noget Anslag. Men da Jarlen bad længe derom, saavel som mange andre, lod han sig tilsidst overtale, thi der blev budet ham meget Guld og Selv; han angav da et snildt og forstandigt Middel; han bad dem først bygge et stort Kastel af store Bjælker paa samme Maade som et Krigstaarn, og derpaa at bære store Bjælker hen paa Kastellet, og lade dem falde ned paa Ormen; „og da haaber jeg," sagde han, „den maa give efter." Man siger, at Ormen aldrig vilde være bleven indtaget, hvis man ikke havde fundet paa dette Raad. Siden lagde Jarlen til Strid, og gjorde et alvorligt Anfald, og lagde Jernbarden paa Siden af Ormen. Kong Olaf sagde, da han saae Jarlen roe frem: „Nu er Thor kommen bort af Stavnen, og det hellige Kors rejst isteden; og hellere vil vor Herre Jesus Kristus have to til sig end een." Saa siger Haldor den Ukristne, da han kvad om Erik Jarl:

Flux i en farlig Snævring
Der stødtes Orm hin lange
Thi Skjolde skares sønder,
Og svungne Glavind mødtes;
Men tæt ved Snogens Side
Hin høje Barde lagde

Kampstyreren; ved Øen
Den Jarl vandt herligst Sejer.

Og fremdeles:

Tit skarpe Sværde svunges
Hvor gyldne Landser klunge
Paa lange Orm, og længe
Med Lyst de Kæmper fægted;
Der sønder paa, man siger,
At svenske Mænd og danske
I hin saa haarde Træfning
Gav Jarlen kraftig Bistand.

Og end kvad han:

Ej troer jeg at med Skaansel
Den Kamp udførtes; Hæren
Besejred fiendtlig Fyrste,
Og Jarlen fik sit Rige, —
Da Barden Sejl tilsætte
I bød, og flux angribe
Den lange Snog heel lystig
Med den sig har omtumlet.

Dette Slag blev nu saa haardt, at man maatte forfærdes derover, først over Angrebet, men især over Forsvaret. Og omsider lagde Skibene sig paa alle Sider af Ormen; men den værgede sig saa drabelig, at de ikke agtede paa sig selv, men løb ud fra Bordene med deres Vaaben, som om de havde stredet paa fast Land. Saa siger Halfred:

De Kæmper sig ej skaante
I farligst Slag, til matte
Og saarede de sanke
Fra Snogens Dæk i Havet; —

Om end den Orm skal styres
Af ypperst Konning, længe
Den, hvor den Folk saa fører,
Vil slige Helte savne.

Da Kong Olaf saae, at Skibenes Mandskab formindskedes paa Bordene, og Mændene faldt meget midt paa Skibet, saa opmuntrede han hæftig sine Mænd at stride, og spurgte, om Sværdene ikke kunde bide, og hvorfor de uddeelte saa sløve Hug; „jeg seer at I selv faae mange Saar, men nogle falde døde ned paa Dækket, men de, som stride imod eder, blive staaende, og de maae dog fægte op over deres Hoveder." Da svarede Kolbjørn Staller: „Det er ikke underligt, Herre, om Sværdene ere sløve, thi de have maattet udholde mangt et Hug i Dag, og det forekommer mig at mange ere brudte, saa de slet ikke due." Da løb Kong Olaf fra Lyftingen hen i Forrummet, og tog mange Sværd op af Høisædeskisten i Forrummet, hvilke vare baade rene og skarpe; han bad da sine Mænd tage dem og stride dermed. Da saae hans Mænd, at der løb Blod ned under Armskinnerne paa Kongens Haand, men de vidste ikke hvor han var saaret. Derefter gik han op i Lyftingen tilligemed Kolbjørn, og begge havde deres guldbelagte Skjold og Hjelm paa Hovedet og Silketrøie over Brynjen; begge skjulte ogsaa deres Ansigt saaledes at man ikke nøie kunde kjende dem fra hinanden; thi saa eens vare deres Vaaben, og begge store drabelige Mænd. Man siger, at efter at alle Kong Olafs Skibe vare ryddede, og alle de andre vare huggede løse fra Ormen den lange, da kunde hele Hæren see, hvor Kongen stod i Lyftingen. Men der var en saadan Vaabenbyrd, og Steen fløi saaledes i Lyftingen, at alle

deres Skjolde og Trøjer, de vare ligesom bebræmmede af Skudene. Saa sagde og Kong Sverre, at aldrig havde han hørt Mage dertil, at en Konge ene havde stillet sig i Lyftingen under et saadant Anfald, og gjort sig saa let kjendelig, at alle kunde see ham under Slaget; men alle kunne indsee, at han gjorde det for sin Berømmelses Skyld. Nu lod Erik Jarl hine store Bjælker falde ned paa Ormen fra hiint høje Taarn, som var bygget af stort Tømmer; derved heldte Ormen meget, og nu blev Slaget meget skarpt; mange faldt paa begge Sider. Skjøndt Erik Jarl nu mest omtales ved Striden, saa var dog næsten hele Hæren med i Anfaldet, som allerede før er sagt. Og de forhen nævnte berømmelige Mænd, Hyrning og Thorgeir og Vikar, strede nu drabelig med deres Mænd, og forsvarede Stavnen. Men omsider faldt de med herlig Berømmelse for deres Fjenders Vaaben, og det var vanskeligt at værge den Aabning der hvor disse havde staaet. Og i dette Øjeblik skjød Einar Thambeskjælver to Pile mod Erik Jarl. Da sagde Jarlen: „Jeg har ikke Lyst til at oppebie den tredie." Og da talte han til Finn fra Herlandene, som var en fortrinlig Skytte og som før blev nævnt, og bad ham skyde Einar Thambeskjælver. „Jeg vil ikke skyde ham," svarede han, „men fordærve Buen for ham, hvis jeg kan." Og nu vilde Einar afskyde den tredie Piil, og spændte Buen. Finn skjød da til Einars Bue med en bred Piil, og traf Buestrengen, saa at Einars Bue brast itu. Kong Olaf sagde, da han hørte Smeldet: „Hvad var det der brast?" Einar svarede: „Norge af din Haand, Konge!" sagde Einar. Kong Olaf blev da vred, og svarede: „Det maa Gud raade for, og ikke din Bue." Nu gjordes et hæftigt Anfald, og der

faldt mange Kjæmper paa Ormen, næsten alle de, som før ere nævnte. Der blev nu aabent paa Bordene. Da gik Erik Jarls Mænd op paa Ormen, og fore som glubende Ulve frem og tilbage paa Ormen, og fældte Mænd heelt midt paa Skibet. Men i Forstavnen og Forrummet gjorde man længst Modstand. Erik Jarl søgte nu tilbage imod Lyftingen, ligesaa hans Mænd; og fra alle Sider søgte man hen mod Lyftingen. Saa siger Haldor:

Til Angreb tappert Følge
Opfordred Drotten; Fjender
Med Olaf brat tilbage
Paa Dækket vige maatte;
Da højt Hærsanen vajed
Om Hallands Fyrste; Venders
Udrydder rundt belagde
Med Snekker sin Modstander.

Da Erik Jarl og hans Mænd vare komne hen i Forrummet paa Ormen, blev der en haard Modstand og skarpt Vaabenskifte, thi alt som Folkene faldt for Kong Olaf og formindskedes ved Bordene, samlede de sig bagtil i Lyftingen, og der opdyngedes en stor Hob Faldne. Men de, som endnu holdt Stand paa Ormen, vare saare møtdige. Og da Kong Olaf saae, hvor Jarlen Erik var kommen med mange Folk, saa skjød Kong Olaf med begge Hænder tre kortskæftede Spyd imod Jarlen, men de tog ikke Flugten som ellers, thi ingen af dem traf Jarlen; det ene fløj over hans Hoved, det andet forbi hans højre, og det tredie forbi hans venstre Side, saa at ingen af disse Skudvaaben gjorde nogen Nytte. Da Kong Olaf saae det, undrede han sig meget, og sagde: „Stor er

Jarlens Lykke, Gud vil nu at han skal have Riget og erholde Landet." Og da han havde sagt dette, da saae alle de, som vare der, baade hans Fiender, som vare med Jarlen, og ligeledes Kongens Mænd, som endnu vare i Live, et himmelsk Lys komme hen over Lyftingen og Kongen. Og Erik Jarls Mænd hug i Lyset, og agtede at dræbe den, som Gud forherligede ved Lyset. Og da Lyset forsvandt, saae de ingensteds Kongen, og de søgte efter ham overalt paa Skibet og rundt omkring ved Skibet, om han var i Søen, men de fandt ham ikke. I dette Øjeblik sprang ogsaa de otte Mænd, som endnu holdt Stand paa Ormen, overbord; iblandt dem vare: Einar Thambeskjælver, Kolbjørn den Oplandske, Thorsteen Oxefod, Bjørn fra Studla, Asbjørn fra Moster, Thrond hin Skjalge, Ogmund fra Sand; de bleve alle dragne op af Søen i Skibene. Det ville nogle sige, at Kong Olaf skal have sprunget overbord, være saaledes undkommet, og skal have været seet i fremmede Lande; men andre sige, at han skal være falden i dette Slag; men hvor han end har endt sit Liv, da er det rimeligt, at Gud har taget hans Sjæl til sig, al den Stund han saaledes lagde Vind paa at befordre Kristendommen og alt hvad der kunde tjene til Guds Ære. Erik Jarl bemægtigede sig nu Ormen den lange og Kong Olafs andre Skibe, og mangen Mands Vaaben, som drabelig havde brugt dem Dagen før. Dette Slag har været det berømteste i de nordiske Lande først formedelst den tapre Modstand, med hvilken Ormen blev forsvaret, dernæst formedelst Angrebet og Sejeren, da det Skib blev ryddet, som ingen troede kunde indtages saalænge det flød paa Vandet, men dog især for Høvdingens Skyld, som det tilhørte, nemlig

Kong Olaf, der var den berømteste Mand saavidt som det danske Tungemaal taltes; og saa meget var Kong Olafs Berømmelse i Folkemunde, at man vilde ikke høre noget om at han skulde være falden, hvortil ogsaa Haldor sigter i den Flok han digtede.

Om Kong Olaf.

70. Man siger, at Kong Olaf og Kolbjørn Staller sprang overbord hver til sin Side. Men Kongerne og Erik Jarl havde lagt smaae Skuder udenom de store Skibe, forat de skulde drage dem op af Havet, som sprang overbord, og bringe dem til Høvdingerne. Og da Kongen selv var sprungen i Havet, vilde de, som vare paa Smaaskuderne, tage ham til Fange, og bringe ham til Jarlen. Men Kong Olaf skjød sit Skjold over sig, og dukkede ned i Dybet. Kolbjørn derimod skjød sit Skjold under sig, og faldt i Søvn saaledes at Skjoldet blev under ham, derfor kunde han ikke komme til at dykke under; han blev fangen og dragen op i en Skude, og de tænkte det var Kong Olaf; han blev da ført frem for Erik Jarl. Og da han fik at vide, at det var Kolbeen, men ikke Kongen, gav han ham Fred. Men i samme Stund roede den vendiske Snekke bort, og det er manges Sagn, at Kong Olaf havde affört sig sin Brynje i Dybet og derpaa svømmet hen til den vendiske Snekke. Og denne Fortælling har siden udbredt sig vide om, som man kan lære af de Mænds Kvæder, der have bekræftet det; saa siger Halfred:

Ej veed jeg om hin djærve
Drot jeg, som hedengangen,
Hvad heller gavmild Helt, som
End levende, skal prise.

Og fremdeles kvad han:

Det blev mig sagt, at Kongen
Paa Havets anden Side
Blev Land og Folk berøvet,
Tung Sorg det mig skal volde;
Hvis vi nu vidste, Kongen
I Live var, skjøndt Fjenden
Med List ham lokket haver,
Da lindret blev vor Kummer.

Her siges, at man strax havde to forskjellige Sagn, om han enten var falden eller undkommen. Og herpaa gives der endnu mange andre Beviser. — Og om Gud vil skal jeg sige det Paalideligste jeg veed, hvad de Mænd berettede, som vare med der i Slaget, om hvor de sidst saae noget til Kong Olaf. Skule Thorsteensøn fortalte, at da han gik over paa Kongeskibet, da laae de Døde saa tykt foran Fødderne paa ham, at han næppe kunde komme frem; og da saae han Kongen i Lyftingen, og derpaa saae han bort, og væltede de døde Legemer fra Fødderne af Jarlen og sig selv, og da han anden Gang saae op, saae han ikke Kongen mere. Saa fortalte Einar Thambeskjælver, at han saae Blodet dryppe draabeviis ned fra Hjelmen, som Kongen havde paa Hovedet, paa Kongens Kind; men da han vilde see neje efter hvad han gjorde, fik Einar et stærkt Slag af en Steen i Hovedet, saa at han faldt om og vidste næppe til sig selv. Kort efter sprang han op, tænkte da paa Kongen, men da saae han ham ikke mere. Kolbjørn fortalte, at Kongen skjød om Dagen, saa Blodet randt ned under hans Brynje; men da han fik Øje paa Jarlens Trop, der sprang op paa Skibet, paakom der ham nogen Frygt, og

han løb hen til det Sted, hvor Kongen havde staaet, men da han ikke saae ham, sprang han fra Skibet ud i Søen; og da han kom ud i Søen, mærkede han et Skjold under sig, det samme, som tilhørte Kong Olaf, et særdeles smukt og guldbelagt Skjold; han stod i den Formening, at Kong Olaf selv svømmede under det, men siden kom Kolbjørn fra Skjoldet, hans Fjender saae, at han havde en Hjelm lig Kongens, imedens han svømmede imellem Skibene, de meente det var Kong Olaf, bleve glade derved, og toge ham op af Vandet; men da de fandt, at det ikke var Kong Olaf, saa gave de ham Fred. Nu søgte, som vi før have sagt, Kongens Fjender omhyggelig efter ham, men de fandt ham ikke. Da fortalte nogle af Jarlens Folk, at der kom en Mand til den vendiske Snekke, og svømmede til Skibet, og havde en rød Klædning paa, og da han var kommen op i Skibet, var det strax borte; og alle de vendiske Skibe, som havde været der om Dagen, bleve da ogsaa strax borte, og styrede sønderpaa forbi Landet.

Om Erik Jarl.

71. Efter dette berømte Slag havde nu Erik Jarl vundet en herlig Seier, og erholdt megen Roes af alt Folket; de i dette Slag Faldnes Ihukommelse blev bestemt til den tredie eller fjerde idus Septembris. Dronning Thyre var meget elendig tilmode over disse Tildragelser; hun græd bitterlig, thi hun følte saa stor Harm i sit Hjerte, at hun hverken kunde spise eller drikke. Da Erik Jarl hørte dette, gik han til hende, og tiltalte hende saaledes: „Vi have begaaet en stor Synd," sagde han, „ved at berøve denne gode og berømmelige Konge Rige

og Værdighed; det er ikke allene eders Høihed og Værdighed vi have tilføjet Skade ved at fælde ham, men det er et stort Tab for hele Landet, især for hans Undersaatter; men efterdi vi ikke kunne raade Bod paa denne store Skade eller føre den dyrebare Konge tilbage til eder, som nu er kaldet fra Riget, da vil jeg gjerne yde eder al Trøst i eders Sorg; og i ingen Henseende skal du nyde mindre Hæder og Anseelse, og eders Høihed skal ikke være ringere saalænge vi leve, skjøndt denne Mand nu er borte, end du havde, da Kong Olaf levede; nu bede vi eder, Frue, at I vil behage at tage Spise og Drikke til eder og saaledes sørge for eders Legeme." Da sagde Dronningen: „Dette siger du af din Godhed og sædvanlige Velvillie; men om jeg end foretrækker heller at leve end at døe med Kong Olaf, saa er dog mit Hjerte saaledes betaget af Sorg og saa beklemt og afmægtigt, at ingen Gnist af Liv kan opholde eller oplive mig." Saa skete det ogsaa, thi Dronning Thyre levede kun kort Tid efter, og hun forlod denne Verden med megen Hjertesorg og efter lang Fasten; og der fortælles, at det var en ærværdig Præst, som gav hende det Raad, hvorledes hun kunde være uden Brøde og Synd, at hun nemlig skulde opholde sit Liv med et Æble, og det gjorde hun med kraftig Afholdenhed og dog Lydighed, og saaledes levede hun i ni Dage, og døde derpaa saalunde. Men Erik Jarl fik nu megen Hæder og Berømmelse, da han vandt en saadan Seier; han tog nu Ormen den lange, satte sig til Roret derpaa, og fordeelte sine Mænd paa tre Skibe. Men dette herlige Skib laae siden bestandig paa den ene Side, og vilde ikke lade sig styre, men bevægede sig med megen Vanskelighed og Tyngde. Omsider kom

dog Erik Jarl med dette Skib, skjøndt efter megen Bekostning, Arbejde og Besværlighed, østenfra til Vigen. Men da han saae, at dette Skib ikke vilde lyde ham og ikke yde ham nogen god Tjeneste, men tværtimod viste sig tungt og besværligt, saa lod Jarlen det ophugge og brænde. Da Nordmændene hørte, at Kong Olaf var falden, bleve de alle sorrigfulde, og fortrøde, at de saaledes havde higet efter at seile bort fra slig en Herre og Høvding i saa stor en Fare; de indsaae nu, at de længe vilde komme til at fortryde det.

Om Vige.

72. Nu er at fortælle om Hunden Vige; den blev plejet paa en af Kongens Gaarde, og der blev sørget godt for den af en dertil bestemt Mand, og Vige laae hver Dag foran Kongens Sæde. Da Hundens Bevogter havde faaet tilforladelig Efterretning om Kongens Fald, gik han hen til det Huus hvor Hunden var, tog Plads med megen Sorg, og sagde: „Hør nu, Vige," sagde han, „nu have vi ingen Herre mere." Da Hunden hørte dette, sprang den op fra Kongens Sæde, gav et højt Skrig, og gik ud, og havde ingen Ro førend den kom til en Høj, hvor den lagde sig ned, og nød hverken Spise eller Drikke, og det gik saaledes i mange Dage, at den sultede og nød ingen Føde; og endskjøndt den ikke vilde æde hvad der blev baaret til den, saa hindrede den dog andre Hunde og Fugle og Dyr fra at tage det; men Taarerne randt den fra Øjnene ned over Snuden, saa at alle kunde skjønne, at den græd hæftig over sin Herre; og aldrig forlod den det Sted hvor den havde lagt sig, men blev der lige til den døde. Og nu var det gaaet i Opfyldelse, som Bonden

havde sagt paa Øen Moster, at Nordmændene havde nu mistet fire store Kostbarheder.

Om Kong Olaf.

73. Nu ville vi skrive om den Sag, som nogle have fundet noget tvivlsom, at Kong Olaf nemlig tog sin Brynje af i selve Havets Dyb, og blev ved at svømme frem i Dybet indtil han kom til det Skib, der, som før er fortalt, var kommet fra Vindland, og paa dette Skib var Astrid og den forhen nævnte Dirin, og de havde ligget der om Dagen. Men strax efter Slaget sejlede de bort, hvilket de havde overlagt med hverandre. De sejlede nu til Vindland, og med dem var Kong Olaf, der havde mange Saar, dog ingen store. Og Astrid lægede ham med megen Omhyggelighed, indtil han kom sig. Og da han var kommen sig, blev han kjendt af mange; mange mægtige Mænd i Vindland tilbøde ham deres Understøttelse, hvis han endnu tragtede efter sit Rige, og lovede at forsyne ham med Folk nok; men han afslog det, og sagde, at eftersom Herren ikke vilde yde ham sin Bistand i Slaget, saa maatte hans Tjeneste have mishaget ham, og han burde ikke hjemsøge Folket med saa stor Besvær ved oftere at føre en stor Hær i Slag. Disse Ord skal Astrid have sagt at han brugte. Siden levede Kong Olaf ubekjendt for Menneskene, men bekjendt for Gud og Helgene. Der fortælles ogsaa, at der blev sendt en fornem Mand fra Kong Olaf til Erling Skjalgsøn, som bragde ham og hans Kone sande Efterretninger om Kong Olaf, og sagde, at han levede og tjente Gud trofast i et vist Kloster; han viste dem en Kniv og en Guldring, for at bekræfte sine Forsikringer og til Beviis derfor, hvilke

Kong Olafs Søster Astrid gjenkjendte som sin Broders Ejendom, og dette bekræftede hun. Men der ere mange, som have Mistanke herom, og fæste ingen Lid til disse Ting, og mange tvivle endnu derom; men dog troer jeg vissselig at det er sandt, at han har levet efter Slaget og indviet sig til Gud efter den hellig Aands Indskydelse, og han levede i et Kloster i Grækenland eller Syrien, og gjorde saa med Anger Bod for sine Synder, som han havde begaaet i sin Ungdom. Nu beder jeg alle og enhver, som læser Sagaen, at bede Herren, at han maa blive værdig til at arve Himmeriges Rige hos Kongernes Konge vor Herre Jesu Kristo, isteden for det timelige Rige, som han har mistet ved Erik Hakonsen Jarl. Her ender nu Sagaen om Kong Olaf Tryggvesøn, der med Rette kan kaldes Nordmændenes Apostel, og saa skrev Odd Munk paa Thingøre, som var viet Præst, til den almægtige Guds Ære, og dem til Erindring, som efter leve, skjøndt det ikke er udført med Veltalenhed.

Om de Engellænders Konge.

74. Kong Olaf var en stor Ven af Engellændernes Konge, og bar megen Agtelse for ham. Og den Gang Kong Harald Sigurdsøn regjerede over Norge, da var Edvard Konge i England, og var en i mange Henseender ypperlig Konge; han kom det Venskab ihu, som havde herskket imellem Kong Olaf Tryggvesøn og hans Fader Adelraad; begyndte nu at forherlige Kong Olaf Tryggvesøn, og plejede derfor hvert Aar ved Paaskketid at fortælle sine Riddere om Kong Olaf og hans mange herlige Gjerninger, som han havde øvet. Og et Aar paa selve Paaskedag, da han havde fortalt omstændelig om Slaget,

og hvorledes Kong Olaf kom bort fra det, da tilføjede han, at han havde nylig erfaret af nogle Mænd, som kom fra Syrien med mærkelige Efterretninger, at der gik den vigtige Tidende, at man sagde Kong Olaf var død, og han gik med megen Ære fra denne Verden over til den evige Salighed; „og vide skulle I," sagde Kongen, at han er meget ypperligere end andre Konger, og derfor skal jeg paa denne ypperste Højtid fortælle om hiin berømteste Konge Olaf Tryggvesøn, saasom han udmærker sig fremfor andre Konger, som denne Højtid fremfor andre Højtider, thi han overgik andre Konger i Tapperhed og Styrke og berømmelig Daad; denne Højtid er langt fornemmere end andre, derfor kan man heller ikke faae eller finde nogen mere passende Dag til at forkynde hans Berømmelse end denne."

Om Harald Gudinesøn.

75. Efter Kong Edvard tiltraadte Harald Gudinesøn, som nogle holde for hellig, med alle Indbyggernes Samtykke Regjeringen; han blev viet til Konge og salvet med den hellige Olie. Han stred med Kong Harald Sigurdsøn, og fældte ham. Kort efter kom Vilhelm Bastard Jarl i Rouen, der havde et Rige i Nordmandi; han stred med Kong Harald Gudinesøn, og fældte ham; og Vilhelm bemægtigede sig Riget. Men Natten efter Slaget kom en ringe Bonde til Valpladsen, og vilde plyndre de Døde; dette saae en Mand, der laae iblandt de Faldne, og satte ham i Rette for denne hans slette og skjændige Gjerning. Bonden løb da hjem, og fortalte det til sin Kone; men hun skyndte sig, fik sig en Vogn, og spændte en Hest for, og bad ham kjøre med sig til

Valpladsen; og da de kom der, spurgte hun, om der var nogen der iblandt de Faldne, der kunde svare hende. Da sagde Manden: „Ja, her er en Mand iblandt de Faldne, som kan svare dig." Hun gik da hen til ham, og væltede med sin Mands Hjælp de Døde bort for deres Fødder. Og da hun fik Øje paa Manden, lagde de ham op i Slæden. De spurgte ham efter hans Navn og Slægt, men han vilde ingen af Delene sige; men de sluttede dog, at det maatte være en fornem Mand baade af hans Klædedragt og Udseende. Denne Mand var Harald Gudinesen, der var faldet formedelst Mødighed og Blodtab, og han havde mange Saar, men ingen meget store; men det var ham til stor Plage og Besvær, at de døde Legemer laae saa tykt paa ham, at han ikke kunde røre sig for dem. De bragde ham derpaa hjem i Vognen, og lægede ham. Men Dagen efter Slaget kom hans Fjender, og vilde tage Liget bort, men fandt det ikke, og undrede sig meget. Og efterat han var bleven helbredet, betænkte han sin Sag, og tænkte paa Kong Olaf Tryggvesøns Exempel, og han besluttede da, at han ikke mere vilde tragte efter sit Rige, men han blev indblæst af den hellig Aand, og higede med hele sit Hjerte efter Himmeriges Glæde; han valgte sig en Klippe til Bolig, og levede der længe. Kong Vilhelm lod hans Lig føre til London og hæderlig begrave ved de andre Konger.

Om Biskop Jon.

76. Der fortælles ogsaa, at Hr. Biskop Jon, der med et andet Navn hed Sigurd, levede i Sverrig efter Kong Olaf Tryggvesøns Fald. Da hørte han mange Mænd forsikre, at Kong Olaf maatte enten være falden

i Slaget eller druknet i Havet. Da tog Biskoppen saaledes til Orde: „Hvis I mene, at Kong Olaf er druknet i Havet, saa siger mig da, hvorfor man har seet hans Brynje, den han havde paa i Slaget, hænge udenfor Kirkedøren i Jorsal for faa Aar siden; og mange have seet hans Spyd, hans Hjelm blev ogsaa seet i Antiokien, og hvem skulde da vel have bragt disse Ting til saa fjerne Lande?" De svarede: „Hvis du veed med Sandhed, at han er kommen levende bort fra Slaget, saa viis os det ved nogen rimelig Fortælling, saa at vi kunne indsee det." Og da de talte saa, tav Biskoppen en Stund, ikke fordi han jo havde Indsigt nok til at oplyse det, som de spurgte om; og derpaa vedblev Biskoppen: „En kostelig Perle [1]," sagde han, „som da skjultes i Klosteret, og ikke vilde vise sig for uforstandige og syndige Mennesker, der kunne lignes med de ureneste Dyr, efter vor Herres Jesu Kristi Bud, at ikke saa skal skee, at det Kostbare skal blive foragtet og traadt under Fødder, med mindre det var høist nødvendigt at fremvise det aabenbare for alle;" men den, som han vidste hemmeligen tjente Gud, vilde han dog ikke synligen forkynde eller paavise. Denne Saga fortalte mig Abbeden Asgrim Vestlidesøn, Præsten Bjarne Bergthorsøn, Geller Thorgilsøn, Herdis Dadedatter, Thorgerd Thorsteensdatter, Ingun Arnorsdatter. De, som her ere nævnte, have saaledes lært mig Fortællingen om Kong Olaf Tryggvesøn. Men jeg viste ogsaa Gissur Halsøn Bogen, og rettede den efter hans Raad, og derved have vi siden ladet det blive.

---

[1]) Oversætteren har her læst einn gimsteinn i Overeensstemmelse med Fortællingen om Sigurd i Fornmannasögur, 3 D. S. 171.

Om Kong Olaf.

77. Halfred Vanraadeskjald sagde, at følgende Folk havde Kong Olaf Tryggvesen hjemsøgt med Hærskjold baade i de sydlige og vestlige Lande:

Vist spurgte jeg, den tappre
Afguders Helligdommes
Nedbryder blodig Sejer
Net mangesteds har vundet;
Saa Fyrsten Jæmters Slægter
I Krigen har nedstyrtet
Og Vender med, heel tidlig
Til sligt han sig har vænnet.

Sig Hørders Fyrste viste
For Gøters Liv heel farlig,
Og Kampen kjek i Skaane,
Som jeg har spurgt, han vakte;
Han drabelig i Danmark
Har Fjenders Pandsre kløvet,
Hærskibe selv mod Sønden
Fra Hedeby han førte.

Tit Tryggves Søn i Kampen
De Saxers stygge Kroppe
Lod hugge for den lebske
Troldkvinde-Hest [1] til Bytte;
Den venneselle Konning
Net vidt omkring de Frisers
Blod da gav Aftensværmens
Blakkede Føl [2] at drikke.

---

[1]) Ulven, som fortærer de Faldnes Lig paa Valpladsen. [2]) Ulvunger.

I Enekamp den Konning
Lod stærke Hjelme springe,
Om end det ej fortaltes
Her, østerpaa i Garde [1];
Han, som tit Strid har stillet,
Dog Fjender kjek ombragde,
Og Flandrers Lig paa Marken
Gav Ravnene til Bytte.

Ung Konning Anglers Lande
I Krig har svarlig hærget,
Den Vaabenregns Opvækker
Nordymbrers Fald har voldet;
Han brat de Bretske [2] Landes
Beboere har slaget;
De Kumbrers [3] Folk i Felten
Han selv har overvundet.

Paa Man har Guldets Giver
I Klingers Leg sig øvet,
Og vidt omkring de Skotter
Har frygtelig udryddet;
Saa, lysten efter Ære,
Øboer Død han bragde,
Paa Irland; Pilestormen
Han styred rask og frygtet.

[1]) Garderige eller Rusland. [2]) Brittiske. [3]) Kymrers eller Cumberlands Indbyggeres.

Kort Omrids af de norske Kongers Sagaer.

. . . . . . Han blev da kaldet Harald Lufa, thi Manden var da ikke . . . lig; men siden omskiftedes hans Navn, og han blev kaldet Harald Haarfager, thi han var den fejreste Mand og havde særdeles dejligt Haar. Men her er det passende at oplyse det Spørgsmaal, som Kristne gjøre, hvad Hedninge kunde vide om Julen, eftersom vor Juul er fremkommen af vor Herres Fødsel. Hedningene holdt ogsaa hellige Sammenkomster til Ære for Odin; men Odin havde mange Navne; han hedder Vidrer, og han hedder Hanr og Thridie og Jolner, og efter Jolner blev Juul kaldet. Men med Halfdans Dødsmaade forholdt det sig saaledes: han var til Gjæstebud paa Hadeland, men da han rejste derfra i Slæde, druknede han i Rykinvig i Rand, hvor der var en Vaage, og blev siden ført til Steen i Ringerige, og der højlagt.

2. Harald arvede efter Halfdan det Rige hans Fader havde haft, og erhvervede sig endnu større Herredømme derved, at han, som en Mand der tidlig var stærk og en Kjæmpe af Vært, holdt Slag med de nærmeste

Konger, og overvandt dem alle, og han var den første Konge, som ene underlagde sig hele Norge i en Alder af tyve Aar, og det sidste Slag holdt han med en Konge, der hed Skeidarbrand, i Hafersvaag ved Jæderen; og Brand flygtede til Danmark, og faldt i et Slag i Vindland, som det hedder i Kvædet Oddmjor, der er digtet om Kongerækken, med disse Ord:

Med Skjold uddrev den Skjoldung
Hiin Skeidar=Brand af Landet,
Og siden snild, som Konning,
For hele Norge raadte.

Det var ti Aar han kjæmpede forat vinde Landet, inden han blev Enevoldskonge over Norge; han sørgede for gode Sæder og Fred i sit Land, og havde tyve Sønner, med mange Koner; kun to af dem naaede Kongenavn, nemlig Erik Blodøxe og Hakon den Gode; Erik Blodøxe hørte til det ældste Kuld af hans Sønner, men Hakon, som Englands Konge Adelsteen antog i Søns Sted, til det yngste Kuld. Den tredie var Olaf Digerbeen, den fjerde Bjørn Kjøbmand, som nogle kalde Buna, den femte Godorm, den sjette Halfdan Svarte, den syvende Dag, den ottende Ring, den niende Godrød Skirja, den tiende Rognvald, den ellevte Sigtryg, den tolvte Frode, den trettende Rørek, den fjortende Tryggve, den femtende Gunrød, den sextende Oisten, den syttende Sigurd Rise, den attende Gudrød Ljome, den nittende Halfdan Hvidbeen, som nogle kaldte Højfod; den tyvende Rognvald Rykil, som nogle kalde Ragnar, og som var en Søn af en Finnekvinde, der hed Snefrid, en Datter af Finnekongen Svase; han slægtede sin Moder paa, og blev

kaldet Seidmand, det er Spaamand, og tog sin Bolig i Hadeland, evede der Seid, og blev kaldet Skratte.

3. Juleaften da Harald sad og spiste, da kom Svase til Døren, og sendte Kongen Bud, at han skulde gaae ud til ham, men Kongen blev vred over det Sendebud, og den samme bar Kongens Vrede ud, som havde baaret Budskabet ind; men den anden bad ham ikke desmindre anden Gang, og gav ham et Bæverskind derfor, og sagde, at han var den Finn, som han havde givet Lov til at sætte sin Gamme paa den anden Side af Bakken paa Thopte, hvor Kongen den Gang var. Men Kongen gik ud, og samtykkede i at gaae over til hans Gamme efter nogle af hans Mænds Tilskyndelse, skjøndt andre raadte fra. Der stod Svases Datter Snefrid op, en særdeles skjøn Kvinde, og rakte Kongen et Kar fuldt af Mjød, og han tog paa een Gang det og hendes Haand, og strax foer der ligesom en brændende Hede i hans Legeme, og han vilde strax have hende den samme Nat; men Svase sagde, at det kunde ikke skee, med mindre han vilde tvinge ham, hvis ikke Kongen fæstede hende og ægtede hende paa lovlig Viis; og han fæstede hende, og ægtede hende, og elskede hende med et saadant Raseri, at sit Rige og sin kongelige Værdighed satte han til Side, og sad hos hende næsten Nat og Dag, saalænge de begge levede, og tre Aar efter at hun var død, sørgede han endnu over den Døde, men alt Landsfolket sørgede over hans Forvildelse.

4. Men til at stille denne Forvildelse kom Thorleif den Spake med sin Lægedom, i det han med Forstand og Overtalelse stillede denne Forvildelse saaledes: „Det er ikke underligt, Konge!" sagde han, „at du mindes saa

smuk og høibyrdig en Kvinde, og hædrer hende paa Duun og paa Silke, som hun bad dig; men baade din og hendes Hæder er dog mindre end det sømmer sig, i det hun ligger for længe i de samme Klæder, det er meget bedre hun bliver rørt af Stedet;" men strax da hun blev rørt, da stod der en afskyelig Lugt og Stank og alskens slem Os ud af Legemet; der blev da i en Hast gjort et Baal, og man brændte hende; men forinden var dog hele Legemet blevet blaat, og der vældede Orme og Øgler, Frøer og Padder og alskens Kryb ud af det; sank hun saa i Aske, men Kongen steg til sin Forstand, og lod sin Daarskab fare, styrede og styrkede siden sit Rige, og han glædtes ved sine Undersaatter, og Undersaatterne ved ham, men Riget ved dem begge, og han sad i Norge som Enevoldskonge i tresindstyve Aar, efterat han inden ti Aar havde underlagt sig hele Norge. Han døde siden i Rogeland, og blev høilagt paa Hauge op fra Hasløsund.

5. Men efter Harald kom Erik Blodøxe til Regjeringen; hans Broder Hakon var derimod i England hos Kong Adelsteen, hvem hans Fader i levende Live havde sendt ham til Opfostring. Erik Blodøxe var en smuk Mand, stor og meget anseelig; han var gift med Gunhild, en Datter af Ossur Lafskeg; deres Sønner vare: Gamle og Goddorm, Harald Graafeld, Erling og Sigurd Sleva, og endnu nævnes: Godrød Ljome og Ragnfred, Halfdan og Eivind og Gorm; og han regjerede i alt over Norge i fem Aar, de to Aar medregnede, da han blev hilset som Konge i Landet, medens Harald levede, og tre derefter. Hans Kone Gunhild var en meget smuk Kvinde, liden af Udseende men stor i sine Planer; hun blev saa ildraadende og han saa tilbøielig til Grusomhed og al

Slags Haardhed imod Folket, at det var tungt at bære. Han raadte sin Broder Olaf Digerbeen og Bjørn og flere af sine Brødre Bane; han blev kaldt Blodøre, fordi han var en saa voldsom og grum Mand, fornemmelig efter hendes Raad. Da kaldte forstandige Mænd Hakon tilbage til Landet i Løn, to Aar efter Harald Haarfagers Død, og han kom fra England med to Skibe, og sad om Vinteren uden at have Kongenavn. Hakon var en meget smuk Mand, stor og behændig, og saa stærk, at hans Lige ikke fandtes; han var sit hele Hoved højere end andre Mænd, og Haaret paa hans Hoved guult som Silke; i al Slags Ridderskab og Belevenhed overgik han andre. Han var næsten tyve Aar gammel da han kom til Landet, og fik snart saa mange Tilhængere, at Erik ikke kunde gjøre ham Modstand; han og hans Kone flygtede da, først til Danmark. Hakon sad nu som Enekonge over Norge, og det havde det saa godt under hans Regjering, at det kunde aldrig have det bedre, paa det nær, at det ikke var kristnet. Han derimod var en Kristen, og havde en hedensk Kone, og for hendes Skyld og af Eftergivenhed imod Folket, der var imod Kristendommen, veg han meget af fra denne; men helligholdt dog Søndagen og fastede om Fredagen. Hakon sejlede til Danmark med to Skibe, og stred der, og ryddede ti Skibe med to Skibe. Paa dette Tog underlagde han sig Sjælland og Skaane og Vestergøtland, og sejlede saa tilbage til Norge. I hans Dage antoge mange Kristendommen formedelst hans Venneswælhed, men nogle opherte med de hedenske Ofringer, skjøndt de ikke lode sig kristne; han rejste nogle Kirker i Norge, og indsatte Præster derved. Men de opbrændte Kirkerne og dræbte Præsterne for ham, saa at han ikke

kunde vedblive dermed formedelst deres Voldsomheder; og derefter gjorde Thrønderne et Anfald imod ham paa Møre, og bøde ham at ofre som de andre Konger i Norge; „ellers," sagde de, „forjage vi dig fra Riget, hvis du ikke gjør noget overeensstemmende med os." Men eftersom han saae deres Hæftighed imod ham efter Høvdingernes Raad, saa gav han for saa vidt efter, at han undslog sig ikke for nogen ydre Handling for at holde Venskab med dem. Der siges, at han bed paa Hesteløver, dog saa at han slog et Klæde om og bed ikke paa den bar, og han ofrede ikke paa anden Maade. Men der siges, at siden den Tid gik alt ham tungere end før. Han satte efter Thorleif den Spakes Raad Gulethingslov, der havde været fordum. Men da han i femten Aar havde styret Norge med Venneſælhed og Fred, da gjorde Erik Blodøres Sønner et Anfald paa Norge, Gamle Gunhildssøn, som var den ældste og i alle Henseender den raskeste af Brødrene, og Godorm og Harald Graafeld, og alle de Brødre, og de holdt et Slag med Hakon ved Øgvaldsnæs paa Kørmt; der faldt Gudorm, Halfdan, Eivind, men de andre undkom ved Flugten; et andet Slag holdt de kort efter igjen med Hakon paa Fræde, hvor Hakon atter sejrede. Men alle Brødrene flygtede bort fra Landet undtagen Gamle, han flygtede til Landet og ind over Surnedal til Throndhjem, men Hakons Mænd satte med Folkets Bistand efter ham, og fældte ham i Gauldalen paa det Sted, som efter hans Navn kaldes Gamlesleer.

6. Men siden efter, ni Aar efter at disse Brødre havde hjemsøgt Norge med Krig, sejlede de tilbageblevne Brødre, Harald Graafeld, som efter Gamles Fald var den vigtigste, tilligemed sin Moder tilbage til Landet, og

holdt et Slag med Hakon ved Biskopssteen paa Fitje i Stord, der vare fire mod een imod Hakon. Der i Hæren med dem var en Mand, der hed Eivind Skreja; han var en stor Kjæmpe, større end andre Mænd, og Jern bed næppe paa ham; han gik saaledes frem om Dagen, at ingen Ting kunde staae sig imod ham, thi ingen kunde udrette noget imod ham; han foer saaledes hylende og tudende frem, og ryddede saaledes for sig at han hug til begge Sider, og spurgte, hvor er han nu henne, Nordmændenes Konge? „Hvorfor skjuler han sig nu!" sagde han. „Hold du kun saaledes vel frem, hvis du vil finde ham!" kvad Kongen; men derved blev den anden endnu mere rasende, og hug til begge Sider med en stor bred Øre, saa at den gik ned i Jorden. Da sagde Thoralf den Stærke, en Islænder, som den Gang var hos Kongen, nitten Aar gammel, og som holdtes for ligesaa stærk som Kongen; „vil du, Herre!" sagde han, „at jeg skal gaae imod ham?" „Nej," svarede denne, „mig vil han træffe, mig skal han derfor ogsaa finde;" hvorpaa han afkastede den Delghætte, som Skjaldespilder havde sat paa den forgyldte Hjelm, Kongen havde paa Hovedet, forat skjule ham, at han skulde være vanskeligere at kjende end før, thi han var ellers let at kjende formedelst sin Højde og Udseende. Derpaa gik Kongen frem under Bannerne imod hiin Kjæmpe, i Silkeskjorte, med Hjelm paa Hovedet, Skjold for sig og med Sværdet, som hed Kværnbider, i Haanden; og saaledes rustet syntes han alle en drabelig Mand. Da styrtede Kjæmpen frem imod ham, med Hjelm og Brynje, og løftede Øren med begge Hænder, og hug til Kongen; men Kongen veg lidt tilbage, saa Kjæmpen forfejlede ham, og hug ned i Jorden, og ludede han

nogenlunde frem derved; men Kongen hug ham med Sværdet isønder i Midten paa Brynjen, saa at hver Deel faldt sin Vej. Men efterat Kjæmpen var falden, gik Slaget Brødrene imod, og der faldt da Gorm og Erling og en Mængde Mænd, men alle de andre Brødre flygtede til Skibene, og saa bort fra Landet, hver som kunde. Men Kong Hakon forfulgte de Flygtende med sine Folk. Da fløj en Piil mod Kongen, uden at nogen vidste hvem der skjød den, og den gik ind under Armskinnen i Musen paa Overarmen. Men der siges, at ved Gunhilds hemmelige Kunster vendte en Madsvend om med en Piil, og udbrød: „Giver Plads for Kongens Bane!" og lod Pilen fare hen i Flokken, der foer ham imøde, og saarede Kongen, som før er sagt. Men da Kongen mærkede, at det var et Banesaar, siden han ikke kunde standse Blodet, saa bad han, at man skulde bringe ham til Alrekstad; paa Vejen kom de til den Helle, der nu kaldes Hakonshelle; der var han bleven født af Trælkvinden Thora Morstang, der havde sin Slægt og var født paa Moster, hvoraf hun kaldtes saa. Men da Kongen saae, at hans Ende nærmede sig, da angrede han meget hvad han havde gjort imod Gud. Hans Venner tilbøde ham at føre hans Lig over til England og jorde det i en Kirke. „Det fortjener jeg ikke," svarede han, „i mange Ting levede jeg som Hedningene, derfor skal man ogsaa jorde mig som Hedningene; og jeg haaber da større Miskundhed af Gud end jeg fortjener." Han døde i Hakonshellen, men blev højlagt paa Sæheim i Nordhordeland; baade hans Venner og Fjender sørgede over hans Død; der blev ikke lagt mere Gods i Høj med ham end hans Sværd Kværnbider og hans Rustning; han blev lagt i et Steenkrug i Højen.

7. Men med Erik Blodøxes Foretagender gik det saaledes, da han flygtede fra Landet, at han seilede med sin Flaade over til England, og drev der Søreveri og Viking, og forlangte Understøttelse af Englands Konge, som Kong Adelsteen havde lovet ham. Han fik af Kongen et Jarldømme i Northumberland; blev da endnu efter sin Kone Gunhilds Raad saa grum og ond mod sine Folk, at man neppe troede at kunne taale ham. Derefter gav han sig paa Hærtog og Viking vide om i Vesterlandene, og faldt paa et Tog i Spanien. Men Gunhild vendte tilbage til Danmark til Kong Harald, som da var Konge i Danmark, og var der med sine Sønner indtil de vare fuldvorne.

8. Efter Hakons Død toge Nordmændene efter Kong Hakons Raad Harald Graafeld til Konge i Norge; og Harald Graafeld kom tilbage til Ldndet, og erholdt Riget med sine Brødre Sigurd Sleva, Gudrød Ljome og Ragnfred. Harald var den fremmerste, smukkeste og dygtigste af Brødrene; derfor blev dette kvædet:

Over Ild immer mine
Øjne til Graafeld vendes,

eftersom Manden var smuk af Udseende. Harald var Konge i femten Aar, han fulgte sin Moders Raad, og gjorde haard Ret for Landets Indbyggere, ligesom alle de Brødre; paa deres Tid herskede der i Norge Sult og Nød og alskens Plage; de vare alle Voldsmænd og Slagsmænd; næsten alle bleve ogsaa dræbte, fordi man ikke kunde udholde deres Undertrykkelse og Lovløshed. Der fortælles, at Vorserne gjorde et Anfald paa Kong Harald og hans Brødre paa et Thing, og vilde tage dem af Dage, men de undkom; men siden dræbte de Sigurd

Sleva paa Alrekstad, og Anfører for dem var Vemund Valebryder; Sigurd blev dræbt af en Mand, der hed Thorkel Klyp, hvis Kone Sigurd havde voldtaget; han gjennemborede Sigurd med et Sværd, men han blev strax hævnet af sin Hirdmand Erling den Gamle.

9. Harald Graafeld . . . . . . Paa den Tid bød den danske Konge Harald Harald Graafeld til sig med Svig; han kom til Limfjorden med tre Skibe, men der kom Guldharald, Knuds Søn, Brodersøn til Harald Blaatand, imod ham med ni Skibe, efter Raadslagning imellem denne og Hakon Jarl, som da var Jarl i Norge over sin Fædrenearv, efterat hine Brødre havde raadet hans Fader Vane paa Hauklo i Trondhjem. Men da Kong Harald Graafeld saae, at han var overvældet ved Svig og Overmagt, sagde han til Guldharald: „Det glæder mig," sagde han, „at jeg seer du vil have en kort Sejer, thi vor Frænde Hakon Jarl kommer hid med Folk, og dræber eder for vore Fødder inden kort Tid, og hævner saaledes os." Kong Harald Graafeld faldt der ved Hals i Limfjorden med alle hans Folk; men Hakon Jarl dræbte strax Guldharald, og vandt saaledes Norge under sig med Skatskyldighed til Danmark.

10. Efter Haralds Død kom Hakon Jarl til Regjeringen, og havde saaledes omtrent hele Norge, under Jarls Navn, som hans Forfædre havde haft. Hans Æt stammede fra Helgelænderne og fra Mørerne, og der var Jarleæt i begge Slægtgrene, derfor vilde han ikke hædre sig med Kongenavn. Hans Fader hed Sigurd Hyrnajarl, men hans Moder Bergljot, en Datter af Thorer den Tavse, Jarl af Møre. Han var gift med Olof, en Datter af Harald Haarfager, hun var Moder

til Bergljot. Han fandt strax efter at han havde faaet Riget i Førstningen Modstand af Gunhild Kongemoder, og de lagde alle Slags Snarer for hinanden, thi derpaa skortede det ingen af dem. Hakon Jarl var en meget smuk Mand af Udseende, ikke høj, gik noget kroget, men var ellers en anseelig Mand; han besad megen Kløgt og Forstand, og var derfor mere forslagen end Gunhild i sine Raadslagninger. Han holdt endnu Venskab med Kong Harald, som da regjerede over Danmark, og ansporede ham til at oplægge Svig imod Gunhild, og faae hende ud af Landet, ved at sende hende sin Skrivelse og Sendebud forat bejle til hende; han sendte hende ogsaa en Skrivelse, og ytrede, at det sømmede sig, at hun som gammel giftede sig med en gammel Konge, og hun laante hans Forslag Øre, og hendes Rejse blev prægtig foranstaltet men kun til hendes Undergang, thi strax da hun kom til Danmark, blev hun tagen og nedsænkt i en Mose, og saaledes endte hun sit Liv, efter hvad mange sige.

11. Hakon Jarl regjerede i tyve Aar efterat Harald Graafeld var falden ved Hals i Limfjorden, og han regjerede med stor Vælde og imod Slutningen med megen og mangfoldig Uvennesælhed, især een, som blev Aarsag til hans Død, i det han ansaae alle Kvinder, som han fik Lyst til, lige meget for sin Ejendom, uden at han gjorde nogen Forskjel eller brød sig noget om, hvis Kone eller Søster eller Datter det var. Han fik engang Lyst til en Kvinde, der hed Gudrun Lundesol, der boede paa Lunde i Gauldalen, og han sendte sine Trælle fra Medalhuus, forat tage hende og føre hende til ham til Vänære. Men imedens Trællene spiste, havde

hun samlet saa mange Folk, at der var ingen Mulighed i at føre hende bort, og hun sendte da Bud til Hakon Jarl, at hun vilde ikke komme til ham, uden han sendte den Kvinde, han havde hos sig, der hed Thora paa Remol. Efter dette Budskab drog han op til Gauldalen med alle sine Folk. Men Haldor paa Skerdingstad udsendte Budstikke overalt i Dalen, og allevegne fra segte en Flok imod ham. Da Jarlen saae den samlede Mængde, og mærkede han var svegen, saa lod han alle sine Folk adsprede sig. Men han og hans Træl Karke rede til nogle Vaager, nedsænkede der hans Heste, og lod hans Kappe og Sværd blive tilbage paa Isen, men selv begave de sig til en Hule i Gauldalen, der endnu hedder Jarlshulen; der faldt Trællen i Søvn, og lod ilde i Søvne, og sagde da han vaagnede, at en sort og styg Mand gik ved Hulen, og han var bange for han vilde gaae ind, og han sagde til ham, at Ulle var dræbt; men Jarlen svarede, at da maatte hans Søn være dræbt, og saa forholdt det sig ogsaa. Trællen sov anden Gang ind, og lod ikke bedre end før; og sagde derpaa, at den samme Mand var igjen kommen ned, og bad ham sige Jarlen, at nu vare alle Sunde lukte. Deraf skjønnede Jarlen, at hans Dødsdag var kommen, og begav sig til Remol til Kvinden Thora, som var hans Frille, og hun skjulte ham og Trællen i sin Svinesti. Derpaa kom der en Flok og ransagede; og eftersom han ikke fandtes, saa agtede Flokken at stikke Ild paa Gaarden paa alle Kanter. Men da Jarlen hørte det, vilde han ikke oppebie sine Fjenders Mishandlinger, og lod Trællen skjære sig i Struben, og mistede denne Mand, der havde ført et saa ureent Liv, i et ureent Huus sit Liv og Rige. Hovedet

blev bragt til Kjøbstaden; og da Folkene droge ned over Steenbjerg, var hele Fjorden fuld af Skibe, da hele Almuen i Følge Budstikken havde samlet sig forat tage ham af Dage. Hovedet blev da bragt ud paa Holmen, og hver Mand kastede Steen derpaa. Trællen Karke havde bragt Hovedet for Dagen, og haabede derfor at beholde Livet, men han blev dog hængt. Det var om Foraaret at Hakon døde. Just paa samme Tid kom Olaf Tryggvesøn fra England til Norge; men Erik Hakonsøn flygtede bort fra Landet, og gik Olaf den Svenske i Sverrig tilhaande, ligesaa hans Broder Svend.

12. Hakon Jarl raadte ikke derfor ene for Norge, at han havde Arveret efter dem, som næst før ham havde været Konger, men formedelst sin Kraft og Styrke, og fordi han var en klog Mand, skjøndt han brugte sin Forstand til det Onde; dernæst ogsaa fordi al Gunhildsønnernes Æt var da borte og næsten udslukt; og om end nogen var tilbage deraf, saa var den dog forhadt af alle, og man ventede sig noget bedre, men det Haab slog fejl. Men han kunde dog regne sin Slægt tilbage til en Konge, der hed Herser og var Konge i Nummedalen; hans Kone hed Vigda, efter hvem endnu en Aa i Nummedalen hedder Vigda; Herser mistede hende, og vilde af Sorg over hende tage sig selv af Dage, hvis der fandtes Exempel paa, at nogen Konge før havde gjort det; men der fandtes kun Exempel paa, at en Jarl havde gjort det, ikke nogen Konge; han gik da op paa en Høj, og væltede sig ned, og sagde, at nu havde han væltet sig fra Kongenavnet, hvorpaa han hængte sig selv med Jarlsnavn; og siden vilde hans Afkom aldrig antage Kongenavnet. Bekræftelsen herpaa kan man

finde i Haalejetal, som Eivind, kaldet Skjaldespilder, digtede.

13. Til Regjeringen efter Hakon Jarl steg Olaf Tryggvesøn, og han hædrede sig med Kongenavnet i Norge, da han nedstammede fra Harald Haarfager; thi Olaf hed Haralds Søn, Fader til Tryggve, som i Gunhilds Sønners Dage havde Konge-Navn og Magt i Romerige [1]; og han blev der tagen af Dage paa Sotenæs, og er der højlagt, hvilket Sted man kalder Tryggvesrør. Men hans Endeligt fortælle ikke alle paa samme Maade; somme tillægge Bønderne det, at de nemlig fandt hans Herredømme for haardt og dræbte ham paa Thinge; andre sige, at han skulde slutte Forlig med sin Farbroders Sønner, og at de dræbte ham ved Gunhild Kongemoders Svig og onde Raad, og det troe de fleste.

14. Men efter hans Død flyede Estrid, som Tryggve havde faaet paa Oplandene, over til Orkenøerne med sin og Tryggves tre Aar gamle Søn Olaf, forat undgaae Gunhilds og hendes Sønners og Hakon Jarls Efterstræbelser, hvilke den Gang endnu alle stredes om Norge; thi da vare endnu ikke Gunhilds Sønner tagne af Dage; og hun kom til Orkenøerne med tre Skibsmandskaber. Men eftersom hendes Rejse ikke kunde skjules, og megen Svig kunde skee, saa sendte hun Barnet bort med en Mand, som nogle kalde Thorolf Luseskjæg, og han bragde Barnet hemmelig til Norge, og med stor Fare til Sverrig, og fra Sverrig vilde han drage til Holmgaard, thi der var en Deel af hans Slægt; men da overfaldt Ester det Skib han var paa, og noget af Mandskabet blev

[1]) Rettere: Ranrige.

dræbt, andet fanget; hans Fosterfader blev dræbt, men han selv fangen udenfor den Ø der hedder Øsyssel, og derpaa solgt som Træl.

15. Men Gud, der havde udseet dette Barn til store Ting, magede det saa, at han blev udløst paa den Maade, at der kom en Mand til Estland, et Sendebud fra Kongen af Holmgaard, som var sendt hen forat tage Skat af Landet, og han var en Frænde til Barnet, løskjøbte sin Frænde, og tog ham med til Holmgaard; og der var han en Tid uden at mange havde Kundskab om hans Æt. Men da han var tolv Aar gammel, hændte det sig en Dag paa Torvet, at han saae en Mand med en Øxe i Haanden, som han kjendte for den Thorolf havde haft; han forhørte sig nu, hvorledes han var kommen til den Øxe, og blev af den andens Svar overtydet om, at det baade var hans Fosterfaders Øxe og tillige hans Banemand; han tog da Øxen fra ham, og dræbte den der havde bragt den med, og hævnede saaledes sin Fosterfader. Men der var stor Mandhelge og haard Straf for Drab, og han besluttede sig til at tye hen til Dronningens Beskyttelse, og ved hendes Bøn, og fordi det syktes at være en drabelig Gjerning af en Mand paa tolv Aar, og saasom Hævnen syntes billig, saa blev han benaadet af Kongen; og derpaa begyndte hans Berømmelse og Anseelse at tage til og hele hans Stilling. Og da det led endnu længer frem i Tiden, fik han Folk og Flaade, og drog baade til eet og til flere Lande og hærgede, og hans Flok blev snart foreget med Nordmænd og Geter og Danske, og han øvede Storværk, og erhvervede sig derved Berømmelse og god Omtale.

16. Han gjorde Hærtoge vide om baade i Vindland og Flæmingeland, i England og Skotland, i Irland og mange andre Lande, og havde sit bestandige Vintersæde i Vindland i Borgen Jomsborg. Men hvor længe han nu end drev sligt Værk, saa hændte det sig omsider, at han landede ved et Sted i England, hvor der var en stor Guds Ven, en Eneboer, berømt af sine gode og mangfoldige Kundskaber. Olaf fik Lyst til at prøve ham, og han sendte een af sine Tjenestemænd i Kongens Klæder for under Kongens Navn at spørge ham til Raads, og han fik det Svar: „Du er ikke Kongen, men det er mit Raad, at du er din Konge tro." Da Olaf havde hørt et saadant Svar, fik han endnu mere Lyst til at træffe ham, thi nu tvivlede han ikke mere om, at det jo var en sand Prophet. Men under Samtalen og denne gode Mands Formaninger, tiltalte han Kongen med disse Ord af hellig Viisdom og himmelsk Fremsyn: „Du vil blive," sagde han, „en berømmelig Konge og øve berømmelig Daad; du skal bringe mange Folk til at antage Troen og Daaben, hvorved du vil gavne baade dig selv og mange andre; og forat du ikke skal tvivle om dette mit Svar, maa dette være dig til Tegn: ved dine Skibe vil du møde Svig og Oprør, det vil komme til Kamp, og du vil miste nogle Folk, og selv faae Saar, og af det Saar vil du blive nær Døden og baaren ombord paa Skjold; men af dette Saar vil du komme dig inden syv Dage, og strax efter vil du modtage Daaben." Alt gik som Manden sagde, og Olaf antog saa Troen, kom dernæst til Norge, og havde Biskop Sigurd, som var indviet til at forkynde Folkene Guds Navn, med sig, samt endnu nogle Gejstlige, Præ-

sten Thangbrand og Thormod og nogle Degne. Til Kristendommens Forkyndelse holdt han det første Thing paa Moster i Hordeland, og det gik let med at forkynde den, baade fordi Gud hjalp, og Menneskene vare kjede af Hakon den Ondes Voldsomhed; og der tog Folket mod Troen, men Olaf mod Riget. Han var syv og tyve Aar gammel, da han kom til Norge, og i de fem Aar, han bar Kongenavn i Norge, kristnede han fem Lande, Norge, Island, Hjaltland, Orkenøerne og Færøerne; han byggede først Kirker paa sine egne Hovedbol, afskaffede hedenske Offere og Offergilder, og indsatte i deres Sted, forat føie Folket, Høitidsdrikkelag, Juul og Paaske, St. Hansdagsøl og Høstøl ved Mikkelsdag. Olaf var en stor Mand, høi og anseelig, med ganske lyst Haar, rethaaret, en meget rask Mand og vel bevandret i al Slags Belevenhed.

17. Strax derefter giftede Olaf sig, og tog den danske Konge Svend Tveskjægs Søster, ved Navn Thyre, som en Hertug i Vindland havde fæstet imod hendes Villie, hvorfor det Fæstemaal gik overstyr. Men efterat de vare komne sammen, forholdt Kong Svend de Ting, der vare lovede og bestemte som hans Søsters Medgift, hvilket Kong Olaf tyktes var ham en Forhaanelse. Forat hævne dette, samlede han en Hær imod Danmark, og biede efter sine Folk paa Landsgrændsen, men da det varede noget længe inden de kom, saa seilede han over til Vindland med elleve Skibe, og haabede at hans Folk skulde komme efter ham. Men da dette Haab blev skuffet, eftersom Folkene strax vendte tilbage, saasnart han havde forladt Landet, saa tænkte han at faae Understøttelse i Vindland hos sine sande Venner, som paa hans Toge

havde været hans hulde Venner og troe Kamerader. Men det lykkedes ham ikke, thi Kong Svend havde forbundet sig med den svenske Konge Olaf og Hakon den Ondes Søn Erik, og de kom imod ham ved Sjælland med to og firsindstyve Skibe; Svend havde tredive, Olaf tredive, og Erik to og tyve Skibe. Først lagde Svend imod ham med tredive Skibe, og led et stort Tab, og vendte tilbage med Skamme. Derpaa lagde Olaf den Svenske frem med ligesaa mange Folk, som Svend, og maatte med ligesaa stor Skam gaae tilbage. Derefter lagde Erik til, og fik Overhaand. Men om Olafs Fald var intet bekjendt, kun saae man, at han, da Striden dalede, endnu stod levende i Lyftingen paa Ormen den lange, der havde to og tredive Rum. Og da Erik skulde gaae op i Stavnen for at lede efter ham, da viste der sig pludselig et Lys for ham, som et Lyn, men Kongen selv var forsvunden, da Lyset var borte. Nogle formode, at han er kommen bort paa en Baad, og sige, at han siden har været seet i et Kloster i Jorsaleland; men andre formode, at han er falden overbord; men hvorledes han end har endt sit Liv, saa er det rimeligt, at Gud har hans Sjæl.

18. Eftersom Svend tyktes at have vundet Norge ved Olafs Drab, saa gav han Hakons Sønner, Erik og Svend, Norge, og Erik beholdt Landet allene, efterat den danske Konge Svend var død. Og da Erik havde styret Norge i alt i tolv Aar med Jarls Navn, overgav han Landet til sin Søn Hakon, og seilede selv over til England, hvor han forenede sig med sin Maag Knud, da denne erobrede England, og døde der af en Forblødning, da Drøvelen blev skaaren paa ham.

19. Men saa megen Flid og Omsorg, som Olaf Tryggvesøn havde anvendt paa at fremme Kristendommen, hvorved der ikke sparedes noget, som kunde være Gud til Ære og Kristendommen til Styrke, saa meget lagde Erik og hans Søn Vind paa at undertrykke Kristendommen; og det vilde have lykkets, hvis ikke Gud da havde viist sin Naade ved Olaf Grenskes Komme, der paa den Tid, som snart skal høres, havde vendt sin Øu til verdslige Sejre, men siden vendte sin Tro til Kristendommen, og ved Troens Stadfæstelse vandt evig Salighed og Hellighed. Men forat man kan vide hvad Arveret han havde til Riget, saa høre man følgende.

20. Olaf den Helliges Fader Harald var en Søn af Gudrød, men Gudrød en Søn af Bjørn, og Bjørn en Søn af Harald Haarfager, der var den første Enevoldskonge over Norge. Om Olafs vidtløftige Rejser er meget fortalt. Men hvor vide han end foer, saa søgte han strax tilbage, da Gud vilde aabne Riget for ham, og han kom sejlende fra England med to Knarrer, landede ved Sæla, og sejlede siden ind i Saudungesund; og som Gud da skikkede det, saa saae man Hakon sejle, som den Gang efter sin Fader Erik styrede Landet, femten Aar gammel, en meget smuk Mand, og han stævnede ind i Saudungesund, som paa den Tid var den almindelige Vej, uden at vide, at Olaf Digre allerede laae der; og Hakon havde ikke større Flaade end et Langskib og en Skude. Da Kongen bemærkede hans Sejlads, lagde han sine Skibe hvert paa sin Side af Sundet; og da Hakon roede imod dem, dreves hans Skibe snart sammen, og han blev taget til Fange, men Kongen skjenkede ham og hans Folk Livet, hvorimod han

tilsvor Olaf Landet Norge til evig Tid. Da havde Erik og hans Søn Hakon, samt Svend Hakonsøn regjeret over Landet i fjorten Aar med Jarls Navn. Olaf den Hellige gav Hakon Syderøerne, efter hvad nogle sige, og understøttede ham saaledes, at han satte sig fast der, og der var han Konge saalænge han levede.

21. Da modtog Olaf den Hellige Norges Rige, og styrkede det med Kristendommen og alle gode Sæder, skjøndt med megen Vanskelighed, thi mange angrebe ham baade inden- og udenlands, især for Kristendommens Skyld, som han paabød. Den første Vinter var han den meste Tid hos sin Maag Sigurd i Oplandene, men Foraaret efter hjemsøgte Svend Jarl hans Land med Krig, og de holdt Palmedag et Slag udenfor Nesje ved Grenmar, i hvilket Olaf vandt Sejer; der faldt en stor Deel af Svends Folk, men Svend selv flygtede. Einar Thambeskelmer kastede et Anker i Svends Skib, og sejlede imod hans Villie med ham til Danmark. Derpaa drog Svend øster til Garderige, og kom aldrig mere tilbage.

22. Derefter bejlede Olaf til Olaf den Svenskes Datter Astrid, Søster til Ingerid, som før var lovet ham, men hendes Fader brød dette Løfte i Vrede, og giftede hende med Jaritlav, Konge i Østerveg. Olaf Digre avlede Børn med hende, men vi kjende ikke deres Navne og Skjæbne, undtagen deres Datter Gunhilds, som Hertug Otto i Sarland ægtede. Olaf var smuk og tækkelig, han havde brunt Haar og rødere Skjæg, var velvoxen, af Middelvært, ikke høj; han var tyve Aar gammel, da han kom til Norge, og forstandige Mænd i Norge fandt, at han udmærkede sig ved sin Forstand og Dygtighed for enhver anden.

23. Paa denne Tid raadte Knud for England, som han havde vundet ved Olaf den Helliges Hjælp og Bistand, men han lønnede ikke Olaf bedre derfor, end at han bestak de Høvdinger, som vare i Norge, hvilket siden kom for Dagen, forat de ved Svig skulde berøve ham Landet. I dette Forræderi deeltoge Erling paa Sole, Kalf paa Eggje, Thorer Hund og mange andre. Men da den hellige Olaf drog efterpaa forat møde Kong Knud, da traf han Erling, og ventede at han var kommen ham til Hjælp imod ham. Men han anfaldt da Kongen, og holdt et Slag med ham, i hvilket den hellige Olaf vandt Seier, og Erling blev stædt i en saadan Nød, at der ikke var andet for ham at gjøre, end at tye til Kongens Naade, og han tog ham ogsaa i Forsvar, da de andre satte ind paa ham. Aslak Fitjeskalle hed en Mand, der var Kongens Stavngjemmer; han gik tilbage i Skibet, og havde en Haandøxe hemmelig under sine Klæder, og ingen blev det vaer, førend han havde hugget ham et Banesaar i Hovedet, med de Ord: „Saa skal Nidingen mærkes." Men Kongen svarede: „Nu har du hugget Norge ud af min Haand." Men da erfarede han af de Mænd, han der fangede, at alle de anseeligste Mænd i Landet havde stiftet Forræderi imod ham. Han begav sig da nordpaa til den Fjord der hedder Slaygsarfiord ind fra Borgung, gik der fra Skibene, og op i den Dal, der hedder Valdal, og drog derpaa fra Landet i fjortende Aar efterat han var kommen til Landet, og dernæst til Østerleden, og havde sin Søn Magnus den Gode med sig.

24. Knud satte da til Regjeringen først sin Søstersøn Hakon, og sikrede sig Landet ved at tage de ansee-

ligste Mænds Sønner til Gisler, og lagde svære Paalæg og Skat paa Folket, men Hakon drog om Foraaret efter til Englandshav. Men da Knud erfarede det, satte han sin Søn Svend og hans Moder Alfiva til Regjeringen. Da var i Forstningen de Danskes Anseelse saa stor, at et Vidnesbyrd af een af dem skulde fælde ti Nordmænds. Ingen skulde have Lov til at drage fra Landet uden med Kongens Tilladelse, og hvis nogen gjorde det, forfaldt hans Ejendom til Kongen. Hvem der begik Drab, skulde derved forbryde Land og Løsøre. Var en Mand i Landsflygtighed, og der tilfaldt ham en Arv, da tog Kongen den. I Julen skulde hver Bonde give Kongen af hver Arne en Mæle Malt og et Laar af en treaars Oxe, det kaldtes Vennegave, og et Spand Smør, og enhver Huusfrue en Rokketot, det var saa meget uspundet Hør, som man kunde spænde om med den største og længste Finger. Bønderne vare ogsaa forpligtede til at bygge alle de Huse, Kongen vilde have paa sine Gaarde. Syv Mænd skulde stille een vaabenfør Mand, og det for hver fem Aar gammel, og derefter skulde Skibsfolk udredes. Hver Mand, som roede ud paa Havet, skulde betale Kongen Landvarde, det er fem Fiske, hvorfra han end roede. Hvert Skib, der sejlede bort fra Landet, skulde lade et Rum tværs over Skibet for Kongen. Hver Mand, der sejlede til Island, skulde betale Landøre, hvad enten han var her fra Landet eller udenlandsk. Og al denne Skat vedvarede indtil Kong Sigurd Jorsalefarer eftergav de fleste af disse svære Paalæg. Men skjøndt denne Nød og Plage trykkede Landet, trøstede man sig dog ikke til at gjøre Opstand for Sønnernes Skyld, som vare Gisler.

25. Derefter segte den hellige Olaf tilbage til Landet igjennem Sverrig, kom fra Jæmteland til Throndhjem, og kom ned i Værdalen; da gjorde Eggje-Kalf Opreisning imod ham, og segte af al Magt at bringe det til et Slag, baade af Hæftighed og Ondskab; han fik mange Tilhængere, allerhelst forat hans Forkyndelse af Kristendommen ikke skulde have Fremgang i Landet, hvilken man vidste at han paa ny af alle Kræfter vilde paabyde og fremme, ligesom han før havde gjort; men som Paaskud brugte han, at gode Mænds Sønner ikke skulde være Gisler, og han holdt et Slag med Kong Olaf paa Stiklestad. Høvdinger for Thrøndernes Hær vare tilligemed Kalf Thorer Hund, Erlend fra Gerde og Aslak fra Finøerne. Men med Olaf vare hans Broder Harald, femten Aar gammel, en meget smuk Mand og høj af Vært, Rognvald Brusesøn og Bjørn hin Digre. I dette Slag var Erlend fra Gerde den første der faldt af Thrøndernes Hær. Det var ogsaa i Begyndelsen af Slaget at Kong Olaf faldt; han havde Sværd i Haanden, men hverken Hjelm eller Brynje; han blev saaret i Knæet af Kalfs Huuskarl, bøjede sig, og bad for sig og skjød Sværdet ned. Thorer Hund og Thorsteen Knarresmed fik Ord for at have dræbt Kong Olaf. Og saa steg den hellige Olaf fra dette Slag bort fra dette Rige til Himmerige. Bjørn den Digre faldt ved Kongens Hoved, men Thorsteen Knarresmed blev strax dræbt for Kongens Fødder. I dette Slag faldt Aslak fra Finøerne og en stor Mængde af Thrøndernes Hær.

26. Efter Kongens Fald maatte Folket tilfulde føle Elendigheden, som Svend og Alfiva bragde over dem, og sørgeligt var det at boe under deres Regjering baade for-

medelst Undertrykkelse og Uaar, da Folket levede mere af Kvægføde end Menneskespise, thi aldrig vare der gode Aar i deres Dage, som man kan høre i den Vise. Sighvat kvad:

Den unge Kriger længe
Alfivas Tid vil mindes,
Da Folk af Bark, som Bukke,
Og Studeføde nærtes;
Alt var det anderledes,
Da Olaf Riget styred,
Enhver, af Bønder, ejed
Da fuld af Korn sin Lade.

27. Den hellige Olaf bar i denne Verden Kongenavnet i Norge i femten Aar, indtil han faldt; da var han fem og tredive Aar gammel. Og da han faldt vare ledne fra vor Herres Fødsel et tusende og ni og tyve Aar. I det Slag, hvori den hellige Olaf faldt, blev hans Broder Harald saaret; han flyede efter hans Fald bort fra Landet og til Østerveg, og saa til Miklegaard, og nogle sige, at han tog Kongenavn i Norge, men andre nægte det.

28. Men da Gud begyndte at aabenbare Jertegn over den hellige Olaf, gjorde de bedste Mænd sig færdige til at drage fra Landet forat opsøge Magnus, den hellige Olafs Søn, thi man indsaae sin Misgjerning, og angrede, og vilde gjøre det godt paa hans Søn, hvad man havde forbrudt mod ham selv; de søgte over i Østerveg til Kong Jaritlaf, og bragde alle de bedste Mænds Budskab og Bøn, at han skulde vende tilbage til Riget. Høvdingerne i denne Færd vare Rognwald Jarl, Einar Thambeskelmer, Svend Bryggefod og Kalf Arnesøn.

Men deres Bøn blev ikke før hørt eller opfyldt, førend de tilsvore ham Land og Troskab, thi Dronning Ingigerd modsatte sig.

29. Derefter kom han til Landet fire Aar efter sin Faders Kong Olafs Fald; og eftersom Svend og Alfiva kjendte Folkets Hengivenhed mod ham og deres egen Uvennesælhed, saa flyede de til Danmark; men Kong Magnus tog mod Riget med Almuens Yndest omsider, thi fra først af var det med mangens Uvillie, da han begyndte sin Regjering med Haardhed formedelst sin Ungdom og Raadgivernes Begjerlighed; han var næsten elleve Aar gammel, da han kom til Landet. Han holdt Thing i Nideros, og gav med Haardhed alle Thrønderne Sag, og de stak alle deres Næser i Skindkapperne, og tav alle uden at svare. Da stod en Mand, ved Navn Atle, op, og sagde kun de Ord: „Min Sko trykker mig paa Foden, saa at jeg ikke kan komme af Stedet." Men Sighvat kvad der strax denne Vise:

Den Trusel vist er farlig;
De Gamle, som jeg hører,
Mod Kongen selv vil drage,
Slig Fare maa afvendes.
Alt er det ejensynligt,
At Folket taust er blevet;
Med Hoved Thingmænd helde,
Og skjulte Raad oplægge.

Thinget opløstes saaledes, at Kongen bad alle Mænd at indfinde sig igjen om Morgenen, og da mærkedes det paa hans Ord, at Gud havde omskiftet hans Sind; hans Haardhed forvandlede sig til Naade, han lovede alle Mænd Godt, og gjorde som han lovede eller endnu bedre;

herved erhværvede han sig megen Venneselhed og det Navn, at han blev kaldet Magnus den Gode.

30. Men da han havde styret Landet i nogle Aar, sørget for Love og alle gode Sæder, og styrket Kristendommen, da erindrede han sig den Uret, der var begaaet imod hans Fader, og styrede med en Hær til Danmark, hvortil alle vare meget villige forat tage Hævn. Men da var Svend død i Danmark, saavel som hans Fader Knud i England; og over Danmark regjerede den Gang Svends Broder, Horde-Knud, der styrede med en Hær imod Magnus, og de mødtes ved Brennøerne; forstandige Mænd underhandlede imellem dem, og mæglede Forlig, hvilket de sluttede saaledes, at efterdi Knud tyktes at have ret Tiltale til Norge, som hans Fader havde indtaget, og hvor hans Broder havde haft Sæde, Magnus derimod tyktes ilde om de Forurettelser, der af Knud vare tilføjede hans Fader, Svig, Landflygtighed og voldsom Død, saa bilagde de den Sag ved det Forlig, at den Længstlevende skulde erholde begge Lande, men hver raade for sit Rige saalænge de begge levede, og de stillede hinanden Gisler. Knud døde først, og Magnus fik da Danmark uden Modsigelse, thi de bedste Mænds Sønner vare stillede til Gisler.

31. Men da Svend, en Søn af Ulf og Knud den Mægtiges Søster Astrid, spurgte dette i England, saa samlede han sig en Hær allevegne fra, hvor han kunde, men Magnus drog imod ham, og de mødtes til Søes ved det Næs, som hedder Helgenæs, og holdt et Slag; Svend flyede til Vindland, og samlede sig derfra en Hær anden Gang, hvor han kunde faae den fra, og styrede med den til Danmark, saa at Magnus kun kort før

havde faaet Nys derom; han havde derfor kun liden Udrustning, og frygtede formedelst Mangel paa Folk, men beredte sig dog saa godt han kunde til Modstand.

32. Men om Natten som han skulde stride næste Morgen, og han frygtede meget for hvorledes det vilde gaae, da aabenbarede hans Fader sig for ham i Drømme, og sagde, at han skulde vinde Seier, hvilket ogsaa skete. De mødtes nu om Morgenen paa den Hede, som hedder Lyrskovshede og ligger ved Skotborgaa, og Magnus stillede sin Hær i Fylkinger, saaledes som den hellige Olaf forud havde lært ham i Drømme; ligeledes begyndte han Slaget paa den Tid, som han havde sagt ham forud om Natten, nemlig da Solen stod i Sydost. Sin midterste Fylking stillede han imod Svends Fleifylking, der aldeles maatte vige, og Svend led et stort Tab ved det, som han havde tænkt skulde bringe ham Seier; thi han havde stillet Oxne i Spidsen af sin Hær, og bundet dem Spyd paa Ryggen og Fjælle for Øjnene, men Nødene vendte først om, saa at Svend blev indeklemt imellem Nødflokken og Magnuses Flok; heraf led Svend et stort Tab, men frelste sig ved Flugten, og Magnus tilligemed en anden Mand forfulgte længe Svend og hans Flok. Man har bevaret den Ytring af Svend og hans Mænd, at dersom de alle havde stredet saaledes som den unge smukke Mand i Silkeskjorten, da vilde ingen Sjæl være undkommen; men det var Kongen selv, der siden vendte tilbage til sin Hær, hvor alle modtoge ham med Glæde; forhen havde de derimod frygtet for hans Fald, da han opholdt sig saa længe med at forfølge de Flygtende med een Mands Hjælp. Svend søgte sig nu et Fredland. Kong Magnus sad nu i Danmark i god Fred og Ro.

32

33. Men da nu Tiden led frem, da drog den hellige Olafs Broder Harald hjem fra Garderige over Østerveg paa et Handelsskib, velforsynet med Gods og Kostbarheder, og landede i Danmark uden at Kong Magnus vidste noget hverken om ham eller hans Skib; og magede det saa, at han kom i Nærheden af det Sted hvor Kongen var, og skaffede sig en Sammenkomst med Kongens Raadgiver, Ulf Staller, og talte med ham om Haralds Sag, som om han var Haralds Sendebud og ikke Harald selv; han bad derpaa Ulf at spørge Kong Magnus, hvorledes han vilde tage imod sin Farbroder, hvis denne søgte tilbage til Landet; og forestillede, at der var god Grund til at tage vel imod ham; „som saadan," sagde han, „regner jeg deres Slægtskab, og den Bistand, han har viist sin Broder den hellige Olaf, Magnuses Fader;" han forestillede ligeledes, at Harald var en forstandig og stærk Mand, og havde udført mange og store Bedrifter udenlands; en Mand, der ogsaa nu var vel forsynet med Gods og Kostbarheder, og formedelst alt dette kunde han yde sin Frænde megen Bistand, men det kunde ogsaa blive meget farligt, hvis hans Modtagelse ikke blev hæderlig. Men Ulf tog med Glæde mod dette Ærende; ligeledes tog Kong Magnus med Glæde derimod, og sagde, at han af alle de brave Mænd, han havde hos sig, ventede sig Understøttelse og gode Raad, men allermest af sin Farbroder. Efter dette Kongens Svar begav Harald sig til sit Skib, og dernæst til sin Frænde, og da mærkede Ulf, at den store og vakre Mand, der havde udgivet sig for Haralds Sendebud, var Harald selv. Der blev nu siden en stor Glæde imellem Frænderne over deres Møde, og Harald fik det

halve Norge baade i Følge den Arveret han havde dertil og som en god Konges gode Gave; thi Harald var en Søn af Sigurd Syr, Sigurd en Søn af Halfdan, som nogle kaldte Heikilnef, andre Hvitbein, og Halfdan var en Søn af Sigurd Rise, der var Harald Haarfagers Søn.

34. Magnus regjerede siden over Danmark og det halve Norge i Fred og Ro uden nogen Modsigelse, saalænge han levede; og han regjerede i alt over begge Rigerne i tretten Aar med de sex, i hvilke han havde Danmark; og blev syg i Sjælland, og døde der et Aar efter at hans Farbroder Harald var kommen til Landet. Da var han næsten fire og tyve Aar gammel. Hans Lig blev ført til Throndhjem, og nedsat i Kristkirken, der hvor hans Fader hviler; begge Lande sørgede meget over hans Død, thi han efterlod sig ingen Børn, uden en Datter, der ved hans Død var ganske ung. Paa sin Sotteseng sendte han sin sammødre Broder Thorer til Svend Ulfsøn, saaledes, at denne ikke forkyndte ham hans Død, men snarere, at han havde skjænket ham Riget; men Svend formodede dog nok hans Død, og tog med Venlighed imod Gaven, modtog Riget, og lod alle de Indretninger, Magnus havde gjort, staae ved Magt, saa og hans Gaver baade til hans Broder Thorer og til alle andre.

35. Men Kong Harald fik nu allene hele Norge, og styrede det med megen Haardhed, dog med god Fred, og der var ingen anden Konge, som alle bare en saadan Frygt for baade for hans Forstand og Dygtighed. Kong Harald giftede sig snart, da han var kommen til Landet, og ægtede en Broderdatter af en Mand, ved Navn Finn, der boede øster paa Raurige, en Mand af høj Slægt og

rig. Han gav sin Maag Kong Hakon store Leen, men vilde siden efter tage dem tilbage, hvoraf der opkom Uenighed imellem dem; derpaa søgte han ud af Landet med sine Frænder, søgte til Kong Svend i Danmark med syv Langskibe, og fik af ham Jarls Navn; han viste da dem hjem, som havde fulgt med ham, og vilde ikke at de skulde miste deres Ejendomme samt Koner og Børn. Men Svend og han samlede Folk sammen, og droge med en Hær til Norge; Kong Harald drog imod dem, og de mødtes ved Nitze i Halland i Danmark; Harald laae ved den Ø, som ligger der ved Fastlandet, og Svend tænkte at hindre ham fra at faae Vand, thi det var ikke bekjendt at der var Vand paa Øen. Men Kong Harald lod søge efter, om der fandtes en levende Orm paa Øen; den fandtes, og blev derpaa efter Kongens Raad udmattet ved Ild, at den skulde tørste ret meget; derpaa blev en Traad bunden ved Halen paa den, og den løsladt, hvorpaa den strax tyede hen til Vand forat drikke, og saaledes blev Vand fundet. Men saasnart Harald tyktes at være færdig, saa lagde han til Slag, strax da hans Folk vare komne, som han laae og biede efter; Svend blev overvunden efter at have lidt et stort Tab, og undflyede med faa. Men Finn blev fangen, og fik Fred, og drog hjem med Harald til sine Besiddelser.

36. Da Harald havde regjeret i nitten Aar over hele Norge, efter Magnuses Død, kom der en Mand fra England, ved Navn Toste; han var Jarl og Broder til Harald Gudinesøn, der den Gang regjerede over England, og havde samme Fødselsret til Riget, som Harald, men havde da mistet alt, og forlangte Hjælp af Harald, og lovede ham det halve England, hvis de kunde faae

det erobret. Harald sejlede derover med ham med en Hær, og de indtoge hele Northumberland. Men Englands Konge var da i Nordmandi, og strax da han spurgte det, skyndte han sig tilbage med en Hær, og kom saa uforvarendes paa dem, at deres fleste Folk vare paa Skibene, og de, som vare paa Land, næsten vaabenløse, uden Hugvaaben og Dækvaaben; de stillede sig da alle i een Fylking, og gjorde sig færdige, men Kongen selv var til Hest, og red imedens han fylkede Hæren; Hesten faldt under ham, og kastede ham af, og Kongen sagde, da han stod op: „Sjælden gik det saa, naar Lykken var med," sagde han, og det gik ogsaa som Kongen sagde, at han ikke spaaede galt; thi i det samme Slag om Dagen faldt baade Kong Harald og Toste Jarl, og mange Folk tilligemed dem, men de, som undkom, toge Flugten. Anføreren for disse Folk var Haralds Søn Olaf, en meget smuk Mand, næsten tyve Aar gammel, der kaldtes Bonde formedelst sin Klogskab og Sindighed; han begjerede Fred af Harald, samt sin Faders Legeme, og fik begge Dele; siden drog han med Povel Jarl til Orkenøerne, og om Foraaret efter til Norge, og jordede Kong Haralds Lig i Mariekirken i Nideros, men nu ligger han begravet i Elgesætr, thi man fandt det passende, at han fulgte med den Kirke han havde ladet bygge, som Erkebiskop Eisten flyttede derhen som Munkenes Ejendom, hvormed han forøgede de andre Ejendomme, han selv havde givet dertil.

37. I de tolv Maaneder Harald og hans Søn vare vesterpaa, regjerede imidlertid hans Søn Magnus i Norge, en meget smuk Mand, og han og hans Broder Olaf skiftede nu Riget imellem sig. Men hurtigere end

man tænkte, to Aar efter, døde Magnus, og efterlod sig en Søn Hakon, som blev givet Steig-Thorer til Opfostring; men Olaf regjerede derpaa allene over Norge i fire og tyve Aar; og i ingen Konges Tid efter Harald Haarfager havde Norge nydt en saadan Lykke, som i hans Dage; han eftergav mange af de Ting, som Harald med Haardhed har indført og overholdt. Han var gavmild paa Guld, Sølv, Klenodier og Kostbarheder, men sparsom med Jorder; det voldte hans Klogskab, og det at han saae, at det gavnede Kongedømmet; og der er mange gode Indretninger af ham at omtale. Han byggede en Steenkirke ved Bispestolen i Nideros over sin Frænde den hellige Olafs Legeme, og fuldendte den. Og hvor stor hans Godhed og Kjærlighed mod Folket har været, det kan man skjønne af de Ord, han sagde en Dag i et stort Gilde; han var munter og i godt Lune, og der vare nogle, som sagde: „Hvilken Glæde det er for os, Konge, at du er saa munter;" men han svarede: „Skulde jeg ikke være munter nu, da jeg paa mit Folk seer Glæde og Frihed, og sidder i det Lag, som er indviet til min hellige Farbroder. I min Faders Dage da var Folket i stor Tvang og Frygt, og de fleste skjulte deres Guld og Kostbarheder; men nu seer jeg det skinne paa enhver som ejer noget, og deres Frihed er min Glæde." Det var ogsaa saa godt i hans Dage, at han uden Krig fredede for sig og sit Folk udenlands, og hans nærmeste Naboer bare Frygt for ham, skjøndt han var fredelig og mild sindet, som Skjalden siger:

Med Trusler og tillige
Med fredelige Taler

Saa værner Olaf Riget,
At Drotters Krav forstummed.

38. Da han havde regjeret over Norge i syv og tyve Aar, det første medregnet, da han var vesterpaa efter Haralds Fald, imedens hans Broder Magnus var i Norge, da blev han syg paa Gaarden Haukbø efter i Ranrige, hvor han var paa Gjæsteri, og døde der; hans Lig blev ført til Nideros, og begravet i den Kirke, han havde ladet bygge.

39. Herefter kom hans Søn Magnus Barfod til Regjeringen; han var næsten tyve Aar gammel da han tog Kongenavn efter sin Fader tilligemed hans Frænde Hakon, hvem Steig-Thorer, som nys blev sagt, havde til Opfostring; denne var da omtrent fem og tyve Aar gammel. De vare een Vinter begge Konger, og tilbragde den i Nideros, hvor Magnus var i Kongsgaarden, men Hakon i Skulegaarden ned fra Klemenskirke, og holdt saaledes Julen. Da afskaffede Hakon Julegaver og alle Afgifter og Landørepenge hos Thrønderne og alle Oplændingerne, som toge imod ham, og forbedrede derimod ved meget andet Undersaatternes Ret. Da begyndte for den Sags Skyld Magnuses Sind at foruroliges, da han tyktes at faae mindre af Landet og af Landskatterne, end hans Fader eller Farbroder eller Forfædre havde haft, og han meente, at ved denne Gave dem til Ære var hans Lod ligesaa meget eftergivet, som Hakons, og han ansaae sig derved tilsidesat og misholden af sin Frænde og hans og Thorers Raad; de frygtede derfor ogsaa meget for, hvorledes Magnus vilde synes derom, thi han holdt den hele Vinter syv Langskibe i aaben Vaag ved Kjøbstaden. Men om Foraaret henved Kyndelmesse lagde han bort

ved Begyndelsen af Natten med tjeldede Skibe og Lys derunder, og lagde ind til Hefring; blev der om Natten, og tændte store Ilde oppe paa Landet. Da troede Hakon og de Folk, som vare i Byen, at det var gjort til Svig, og han lod Folket blæse ud; alle Kjøbstedsfolkene søgte derhen, og bleve samlede om Natten. Men om Morgenen da det blev lyst og Magnus saae hele Folket paa Øren, saa styrede han ud af Fjorden, og saa sønderpaa til Gulethingslag.

40. Men Hakon begyndte sin Reise efter til Vigen, efterat han først havde holdt et Møde i Kjøbstaden, hvor han sad til Hest, og lovede dem alle sit Venskab, og bad om deres; og sagde, at han forstod ikke ret sin Frændes Villie. Alle lovede ham deres Venskab med god Villie og Bistand, om behøvedes; og hele Folket fulgte ham ud under Steenbjerg. Han begav sig da op til Fjeldet, og foer en Dag efter en Rype, som fløj op for ham da han red; da blev han syg, fik Banesot, og døde der paa Fjeldet. En halv Maaned efter kom Tidenden derom til Kjøbstaden, og man skulde gaae hans Lig imøde; hele Folket gik det imøde, de fleste grædende, thi alle elskede ham hjertelig. Hans Lig blev nedsat i Kristkirken.

41. Efter Hakons Død kunde Thorer ikke bøje sit Sind til Magnus, som da tog mod Riget, men rejste af Ærgjerrighed en Mand imod ham, ved Navn Svend, en Søn af Harald Fletter; de fik Hjælp fra Oplandene, og kom ned i Romsdalen og paa Søndmør, hvor de fik sig Skibe, og sejlede siden til Throndhjem. Men da Sigurd Ulstreng og mange andre af Kongens Venner spurgte denne Steig-Thorers Oprejsning og Fjendskab, saa samlede de med en Krigsbudstikke alle de Folk imod

Thorer, de kunde faae, og stævnede dem til Vigge. Men Svend og Thorer styrede did med deres Hær, holdt et Slag med Sigurd, vandt Opgang, fik Overmagten, og anrettede et stort Nederlag. Men Sigurd flyede til Kong Magnus, da de begave sig til Kjøbstaden, og Thorer og de andre streifede om i Fjorden. Men da Thorer og de andre vare færdige til at forlade Fjorden, og havde lagt deres Skibe i Hefring, da kom Kong Magnus udenfra i Fjorden, hvorpaa Thorer og hans Følge lagde deres Skibe over til Vagnvigestrand, flygtede op af Skibene, og kom ned i den Dal, som hedder Therdal i Seljehverf; og Thorer blev paa en Baare ført over Fieldet. Derpaa samlede de Skibe, og begave sig til Helgeland, men Kong Magnus satte efter dem, og den ene Flok saae den anden i den Fjord, som hedder Harm. Hine lagde siden til Hesſjetun. Thorer og hans Følge troede at de vare komne til Fastlandet, men det var en Ø, og mange bleve der fangne med Steig-Thorer, men han selv siden hængt paa den Holm, som hedder Vambholmen. Thorer sagde da han saae Galgen: „Ilde lykkes onde Raad," og han kvad følgende, førend han blev hængt og Strikken blev lagt ham om Halsen:

Vi fire Fæller vare,
Førte dog een til Roret.

Egil Askelsøn fra Ørland, en meget rask Mand, blev ogsaa dræbt der og hængt med Thorer, thi han vilde ikke forlade sin Kone Ingeborg, Ogmunds Datter, Skoptes Søster. Kong Magnus sagde, da Egil hang i Galgen: „Ilde komme hans gode Frænder ham til Hjælp." Men Svend flyede ud paa Havet, og saa til Danmark, og blev der indtil han blev forligt med Magnuses Søn,

Kong Eisten, som tog ham til Naade, gjorde ham til sin Skutelsvend, og viste ham megen Kjærlighed og Fortrolighed. Kong Magnus havde da Riget allene og uden at nogen gjorde ham det stridigt, fredede vel for sit Land, ødelagde alle Vikinger og Røvere, var en krigersk, rask og virksom Mand, og i det hele mere lig sin Farfader Harald i Sind, end sin Fader; alle vare de store og smukke Mænd.

42. Magnus gjorde mange Krigstoge. Først gjorde han den Paastand paa Gøtland, at han sagde, at Dal, Vear og Vardynjar med Rette skulde høre til Norge, og sagde, at hans Forfædre fordum havde haft dem; han lagde sig derpaa ved Landsgrændsen med en stor Hær, lejrede sig i Telte, og agtede at gjøre Anfald paa Gøtland. Men da Kong Inge erfarede det, samlede han hurtig en Hær sammen, og stævnede imod ham; og da der kom tilforladelig Efterretning om hans Tog til Kong Magnus, saa skyndede Høvdingerne til at man skulde vende tilbage, men det syntes han ikke om, og gik imod Kong Inge førend han tog sig i Agt, ved Nattens Begyndelse, og tilføjede ham et stort Nederlag, men Kong Inge frelste sig ved Flugten. Derpaa kom Sagen til Forlig, og Kong Magnus fik Kong Inges Datter Margrete, og med hende de Landstrækninger, som han før havde gjort Fordring paa.

43. Paa dette Tog vare med Kong Magnus Øgmund Skopteson, Sigurd Sigurdsen, Sigurd Ulstreng og mange andre. Men derefter sejlede Kong Magnus med en Hær til Orkenøerne. Da vare følgende Høvdinger med ham: Dag, Gregoriusses Fader, Vidkun Jonsen, Ulf Ranesen, Broder til Sigurd, Nikolausses Fader, og

mange andre store Høvdinger. Paa Orkenøerne tog han derpaa Jarlen Erlend med sig og hans atten Aar gamle Søn Magnus, som nu er hellig; derpaa begav han sig paa Hærtog til Skotland og Bretland, og dræbte der en Jarl, der hed Huge den Digre; han blev skudt i Øjet, og døde deraf; men den, som havde skudt, kastede, efter hvad nogle fortælle, Buen til Kongen, og udbrød: „Til Lykke med Skuddet, Herre!" og gav Kongen Æren for det Skud. Han vendte hjem fra dette Hærtog med Skibene ladede med Guld og Sølv og Kostbarheder.

44. Faa Aar efter sejlede han til Irland med en Skibsflaade og med en stor Hær, og agtede at indtage Landet, og vandt ogsaa en Deel i Førstningen; derover blev han dristigere og blev uforsigtigere, fordi det i Førstningen gik ham gunstig, ligesom hans Farfader Harald, da han faldt i England; den samme Svig paadrog ham ogsaa Døden, thi Irerne samlede hemmelig om Aftenen før Bartholomæusmesse en utallig Hær imod Kong Magnus; da de gik fra Skibene op paa Land forat øve Strandhug, vidste de ikke af noget, førend Hæren kom imellem dem og Skibene; men Kongen og hans Mænd vare kun slet forsynede med Rustning, thi han var gaaet i Land med Silketrøje, Hjelm paa Hovedet, omgjordet med Sværdet og med Spyd i Haanden, og med Stighoser, som han ofte plejede. I dette Slag faldt Kong Magnus med en stor Deel af hans Folk; det Sted, hvor han faldt, kaldes Uladstir, og Eivind Finnsøn faldt der med ham og mange andre store Høvdinger. Vidkun var stædt næst ved Kongen, og fik tre Saar; men da Kongen saae sin visse Død, bad han Vidkun frelse sig ved Flugten, hvorpaa han og de andre Folk, som undkom, søgte ned til

Skibene, og saa tilbage til deres Fædreland; han stod siden i megen Anseelse hos Kongens Sønner, fordi han havde holdt sig saa vel der. Den Gang var Myrjartak Kondjalfasøn Overkonge paa Irland; med hans Datter var Sigurd Magnussøn gift nogen Tid; hun hed Bjadmynja. Magnus Barfod var i alt Konge i ti Aar.

45. Efter Magnus kom hans tre Sønner til Regjeringen, Eisteu og Sigurd og Olaf; alle gode og vakre Mænd, rolige, sindige og fredelige, og meget Godt og Herligt er om dem at sige. Olaf prøvede man dog for kort Tid, thi han levede ikke længer end tolv Aar efter sin Faders Død; han døde i Kjøbstaden sytten Aar gammel, blev begravet i Kristkirken, og alle Mænd sørgede over hans Død. Men i Begyndelsen da de tre Brødre, Eisten, Sigurd og Olaf, sade i Riget, da fik Sigurd Lyst til at drage bort fra Landet til Jorsal med sine Brødres og de bedste Mænds Samtykke i Landet. Men forat erhværve sig Guds Naade og Vennesælhed hos Almuen, afskaffede alle Brødrene de Tynger og Trængsler og onde Paalæg, som haarde Konger og Jarler havde lagt paa Folket, saaledes som før er sagt.

46. Brødrene vendte nu saaledes Trældom til Frihed, men derpaa drog Sigurd bort fra Landet til Jorsal med tresindstyve Skibe, fire Aar efter hans Fader Magnuses Død, og havde mange og gode Mænd med sig, dog kun dem, der vilde fare; han blev i England det første Aar, men sejlede det andet ud til Jorsal, nød der megen Hæder og fik dyrebare Kostbarheder.

47. Kongen bad om noget af det hellige Kors, men erholdt det dog ikke, førend tolv Mænd og han selv som den trettende svore, at han skulde fremme Kristen-

dommen af al sin Magt, og oprette en Erkebispestol i Landet, hvis han kunde, og at Korset skulde være der, hvor den hellige Olaf hvilede, og at han skulde fremme Tienden og selv give den. Og noget af dette holdt han, thi Tienden fremmede han, men hiint brød han, hvilket kunde have blevet til stor Ulykke, hvis Gud ikke havde forhindret Ulykken ved Jertegn; han rejste en Kirke ved Enden af Landet, og satte Korset der næsten i Hedningenes Vold, som siden viste sig; han tænkte det skulde der være til Landets Forsvar, men deri tog han fejl; did kom Hedningene, brændte Kirken, toge Korset og Præsterne, og førte dem bort; men siden kom der en saadan Hede over Hedningene, at de tyktes næsten at brænde, og bleve forfærdede over denne Tildragelse. Men Præsten sagde dem, at denne Brand kom af Guds Magt og det hellige Korses Kraft, hvorpaa de skjøde en Baad ud, og satte begge, Korset og Præsterne, i Land. Og efterdi Præsten ikke fandt det raadeligt, anden Gang at udsætte Korset for samme Fare, saa flyttede han det hemmelig nordpaa til den hellige Olafs Sæde, som sporet var, og der er det nu siden.

48. Men der skete ogsaa meget andet Godt paa hans Rejse; han indtog nogle hedenske Borge, og lovede, forat vinde een af dem, at afskaffe Kjødspisen om Tvætdagen i Norge. Han drog til Miklegaard, og nød der ved Kejserens Modtagelse megen Hæder og store Gaver, og efterlod der til Minde om sit Ophold sine Skibe, og tog af et af sine Skibe et stort og kostbart Hoved, som han satte paa Peterskirken. Men hjem til Norge drog han igjennem Ungerland og Sarland over Danmark, tre Aar efter at han var dragen fra Landet, og hele Folket glæ-

dede sig over hans Ankomst. Han var tyve Aar gammel, da han kom tilbage til Landet fra denne Rejse, og var bleven meget navnkundig. Eisten var et Aar ældre, men Olaf var da tolv Aar gammel. Endnu ere mange Steder prydede med de Kostbarheder, som Sigurd den Gang førte . . . .

49. . . . . og paalagde Smaaland en Udredsel af femten hundrede Øxne, og de antoge Kristendommen; derpaa vendte Kong Sigurd hjem med mange store Kostbarheder og Bytte, som han havde gjort paa dette Tog, og denne Leding blev kaldet Kalmar-Leding. Denne Leding var Sommeren før det store Mørke. Der herskede da god Tid i hans Dage, baade med frugtbart Aar og mange andre gode Ting, og der var kun det i Vejen, at han næppe kunde styre sit Sind, naar den Uhyggelighed kom over ham i Slutningen af hans Liv; men alle ansaae ham dog for den dyrebareste og mærkeligste af alle Konger, allerhelst formedelst hans Rejse; han var ogsaa den anseeligste Mand og meget høj som hans Fader og Forfædre; han elskede sit Folk og Folket ham, og han tilkjendegav sin Kjærlighed ved følgende Kvædling:

Boende[1] tykkes mig bedste,
Beboet Land og Freden.

Men formedelst den Støtte han tyktes at have i Folkets Kjærlighed lod han i levende Live Landet tilsværge sin Søn Magnus i hele Norge; han var en Frillesøn, og een af de smukkeste Mænd der har været til.

---

[1]) Paa den Tid kaldtes alle Husfædre Boende (hvoraf Ordet Bonde) enten de saa hørte til Bønder eller Borgere.

50. Men derefter kom der en Mand fra Irland, som hed Harald Gillekrist, og udgav sig for at være en Søn af Magnus og Broder til Sigurd, og tilbød at bevise det. Dette antog Kongen mere af Egenvillie end efter forstandige Mænds Raad, og Harald traadte da ni gnistrende Plovjern, og blev befunden reen. Han var siden i god Anseelse hos sin Broder, thi Manden var rask og krigersk, høj af Vært og af et meget liveligt Udvortes. Men de Eder, som vare vundne angaaende Magnus, stode ved Magt. Harald aflagde ogsaa Ed, førend han stædtes til Jernbyrd, at han ikke skulde gjøre Fordring paa Riget, saalænge Magnus levede, og ved denne Eds Aflæggelse vilde Kongen stadfæste Folkets Ed og sin Søns Regjering, forebygge Fare og hindre Blodsudgydelse. Renselsen skete paa Sæheim, og man fandt den vel streng, efterdi han bar Jern forat bevise sin Fædreneherkomst, men ikke sin Ret til Riget, som han edelig havde frasagt sig. Kort efter døde Kongen i Oslo. Harald og Magnus vare i Tønsberg; der blev strax sendt Bud ud til Magnus, og han skyndte sig til Oslo, og fik saaledes Klenodierne. Kong Sigurds Lig blev begravet i Halvardskirke, efterat han i alt havde regjeret over Norge i syv og tyve Aar.

51. Nu vilde Magnus ene tiltræde Regjeringen, som hans Faders Anordning og Almuens Ed gav ham Ret til; men Harald brød sig ikke derom, gjorde Fordring paa det halve Rige, og vilde hverken mindes sine Eder eller sin Broders Bestemmelse; i de første syv Dage blev der nu Uenighed imellem dem, Hirden og Høvdingerne og Almuen deelte sig i to Partier, hvorved Harald fik Folk nok, og . . . .

52. . . . . . . deres Fosterfædre; og Kongerne Inge og Sigurd havde begge een Hird, men Kong Eisten sin egen for sig. Og da alle disse Høvdinger døde, som med deres Raad kraftig havde styret Riget med dem efter Landslovene, Omunde, Thjostolf Oleson, Ottar Birting, der var gift med Ingerid, Kong Inges Moder, Ogmund Svipt og Ogmund Dreng, Broder til Erling Skakke og Søn af Kyrpinge-Orm, der baade var langt ypperligere af Anseelse end Erling, medens de begge levede, og ældre af Aar: saa adskilte strax derefter Brødrene Sigurd og Inge deres Hird. Kong Sigurd var en stor Mand af Vært, krigersk, stærk af Kræfter, lunefuld og veltalende, vanskelig og slem at stille til Rette, modig og glad. Kong Eisten var en høj Mand, stærk, fritalende, snu, underfundig, fast og begjerlig efter Gods, sort og stridhaaret. Kong Inge var hvid og smuk af Ansigt, vanfør, krogrygget, hans ene Fod var visnen, saa at han haltede meget, mild og venlig mod sine Mænd. Sigurd var i alle Dele voldsom og trættekjær strax i sin Opvært; ligesaa hans Broder Eisten, men han tog dog noget mere Billighed i Betragtning, derimod tyktes han den gjerrigste af dem. Kong Inge var elsket af Almuen. Noget efter Kongernes Raadgiveres Død indtraf følgende Begivenhed: En Mand hed Geirsteen, og havde to Sønner, Hjarrande og Hising; hans Datter var Kong Sigurds Frille; og de stode i Yndest hos ham. Geirsteen var en trættekjær og uretfærdig Mand, men stolede paa Kongens Beskyttelse. Kort fra ham boede en fornem Enke, der hed Gyda, en Søster til Ragnhild, der var gift med Dag Eilifssøn øster fra Vigen; hun var en meget mandig Kvinde. Geirsteen drog ofte hen til

hende, og bejlede til hendes Kjærlighed, men hun gav ham Afslag, og da optændtes han af Vrede imod hende, og sagde, at det skulde bekomme hende ilde. Hans første Raad og Anslag var det, at han lod hendes Kvæg drive hen paa sine Agre, og gav hende Sag derfor, og derhos lod han med Vold sit Kvæg føre paa hendes Agre, og hende tilføje megen Skade paa mange Maader. Da hun nu saae, at hans Had var saa stort og at der tilføjedes hende Skade, saa talte hun med sine Venner om, hvor meget hun savnede sine gjæve Venners og Mænds Beskyttelse, siden hun paa saa mange Maader skulde lide Overlast. Da sagde en Mand, der hed Gyrd, til hende, han var opfødt der hos hende, af god Slægt og en rask Mand: „Frue!" sagde han, „det er sandt hvad du siger, megen Ulempe har du liidt af den Mand; men lader os see til at indrette det saa, at du ikke skal lide endnu værre." Og det hændte sig en Dag, da hun gik fra sin Gaard, at hun saae meget Kvæg paa sine Agre, og en Deel deraf gjorde megen Skade; da blev hun vred, tog et Spyd, og løb ud, did hvor Kvæget var. Nu kom Gyrd hende imøde, tog Spydet, gik imod Kvæget, og drev det bort, og hen over en Bro, der var over Aaen imellem Gaardene; men nu kom Geirsteen ham imøde, løb strax imod ham, og sagde, at de havde trukket Trællene formeget frem, naar saadanne skulde lignes med ham, og stak efter ham; Gyrd afværgede Stikket, men hug derimod igjen til ham i den venstre Side, og gav ham Banesaar; derpaa begav han sig til Gyda, og sagde hende hvad der var skeet. Hun havde ogsaa da ladet to Heste gjøre færdige, den ene belæsset med Gods, den anden til at ride . . . .

Her begynder Norges Kongerække, forfattet af Sæmund Frode.

1. Skjalde, som rigtig
Rime ville,
Pligt opfordrer
Folk at glæde,
Allerhelst om
De ere nu
Færre end de
Før have været.

2. Først bør man fjernes
Fra sit Maal,
Men det naae
Nær før man slutter;
Disse Ord
Ved dette Kvad
Agtet jeg har
At efterligne.

3. Først jeg vil,
Hvis Folk lytte,
Denne Sang
Saa begynde:
Snild i Hu
Halfdan Svarte
Tapper Arving
Efterlod.

4. Kappelysten tog
Kongenavnet
Harald snart
Den Haarfagre,
Da Halfdan
Druknet var,
Falden under
Iis i Vandet.

5. Og han er
I Hej nedlagt,
Paa det stridbare
Ringerige,
Men barnung
Halfdans Søn
Fik ærgjerrig
Fædres Arv.

6. Ej han det ene
Eje vilde
Hvad af Forfædre
Faaet han havde;

Saa mægtig var
Sognboers Konning
Og gjerrig mod
De Gavmilde [1].

7. At hele Landet
Mellem Elven
Og Finmarken
Kongen ejed;
Han opnaade
For Norrige
Ferst af alle
Ene at raade.

8. Drotten, som gjæv
Gaver uddeelte,
Havde mange
Vorne Born;
Derfor enhver
Skjoldungs Slægt
Regnes til Harald
Den Haarfagre [2].

9. Raskest Fyrste
Raadte Vintre
Tre og halvfjerds
For sit Land,

---

[1]) Eller: de som uddele Rigdom (Fyrster eller Rigmænd).
[2]) Saaledes vise Stamtavlerne endnu at det nærværende danske Kongehuus (og flere) nedstamme fra Harald Haarfager.

Indtil Asa-Lokes
Eneste Datter [1]
Kom for at rane
Konningens Liv.

10. Da blev en Høj
Efter Harald kastet,
Ret anseelig
Paa Rogaland;
Den Hærførers,
Halfdans Søns,
Navn bestandig
Leve skal.

11. Erik Blodøxe
Kongenavnet
Brat modtog
Som Boende [2] vilde;
Erik i alt
En og fire
Vintre hersked
Vaabenbehændig.

12. Indtil vennesæl
Fra Vesten kom
Adalsteins
Eneste Fostre [3],
Og Hakon
Den halve Arv
Heel af sin Broder
Begjerede.

---

[1]) Hel, Dødens Gudinde. [2]) Landets bosatte Indbyggere.
[3]) Fostersøn.

13. Men Erik
Maatte flygte,
Hævnelysten,
Med hans Sønner;
Aldrig haardsindet
Herfers Nedtrykker
Atter siden
Kom til Landet.

14. Kappelysten
Kongedømmet
Hakon ene
Havde en Stund;
Han ærekjær,
I alt, Landet
Sex og tyve
Vintre styred.

15. Konningen holdt
Slag paa Fitje
Mod Eriks
Arvinger [1];
Han der blev
I Haanden skudt
Ved paa Flugt
Fienden at jage.

16. Dette lidet
Saar jeg troer
Døden bragde
Bravest Fyrste;

[1]) Sønner.

Siden der
Hvor han døde
Efter Hakon
Helde [1] kaldes.

17. Men i Høj
Hadelandets
Mænd [2] paa Sæheim
Kongen lagde;
Da forlode
Haralds Arving
Krigere vakkre
Liv berøvet.

18. Da har jeg hørt,
At Harald tog
Uaarsæl [3]
Jord og Rige;
Graafeld raadte,
Gunhilds Søn,
Vintre ni
For Norrige.

19. Indtil Gormssøn
Og Guld-Harald
Lod deres Navne
Til Lig blive;
Kongen blev,
Sønder ved Hals,
Liv berøvet
I Limfjorden.

[1]) Flad Klippe (Håkonarhella). [2]) eller blot Hølder (rige Odelsbønder eller Adelsmænd). [3]) ikke heldig med gode Aar i Landet.

20. Haardsindet tog,
Efter Haralds Fald,
Hakon Jarl
Mod Hars [1] Kone;
Tre og tredive
Vintre denne
Fyrste besad
Thunds [2] Veninde.

21. Eriks Faders
Endeligt
I Guldalen
Godt ei blev,
Da Trællen Kark
Med Kniv i Haanden
Hovedet
Af Hakon skar.

22. De, som ved Love
Landet styred,
Den Bedstes Raad
Neppe savned,
Da de nordpaa
I Norrige
Kristen Mand
Til Konge toge.

23. Og Olaf
Tryggves Arving
Tog hjelperig
Mod Land og Folk;

[1]) d. e. Odins; Jorden kaldes hans Hustru. [2]) ligeledes.

I faa Vintre
Han fem Lande
Kristnet har,
Menneskers Ven.

24. Olaf Riget
Har besiddet
Længer ej
End fem Vintre,
Indtil Erik
Med Overmagt
Kongen til
Kamp udfordred.

25. Inden med alle
Ormen blev ryddet
Stod det Slag
Haardt og længe;
Hvor Olaf faldt
Folket haver
Svolders Vaag
Siden kaldet.

26. Erik Jarl
Med Ære raadte
Vintre tolv
For Yggs Kvinde,
Fer af Landet
Vest over Havet
Ædlingen drog,
Som Venner begaved.

27. Da blev Eriks
Drebel skaaren,
Før han til Rom
Reise skulde,
Og Blodløb
Ledte til Døden
Den vise Jarl
Vest paa blandt Engler [1]

28. Da hans Lande
Og Løsøre
Svend og Hakon
Til sig toge;
Kun to Vintre
Taltes, hvori
Eriks Arv
De Jarler havde.

29. Indtil i Land
Med liden Hær
Kongelig Mand
Kom fra Vesten,
Og Olaf
Jarlen mødte
I Saudungs-
Sundets Midte.

30. Hakon da nødtes
Kongen at sværge
Ed paa det,
Som Olaf begjerte,

[1]) Englændere (Englar, Æuglar).

At Folkets Anfører
Forlade skulde
Odeler egne,
Til hans Alders Slutning.

31. Olaf bød
Øst paa for Næsse
Jarlen Svend
Heftig Træfning;
Med faa Folk
Flygted af Landet
Hakons Søn,
Sejer berøvet.

32. Hæderrig
Rige og Godser
Olaf fik
Ene, hin digre [1];
Harald den Grønskes
Herlige Søn
Styred femten Vintre
Klippe-Landet.

33. Med stor Iver
Mægtig Knud
Gav lyst Guld
Mange Bønder;
For Lensmænd det
Lidt han spared,
For at egen Drot
Forraade de skulde.

[1]) eller Tykke.

34. Da mod Kongen
Krigsfolk samled
Vel ætbaarne
Kalf og Thorer;
Thrøndernes Fyrste
Fældet blev
Hvor Stiklestad
Stedet nævnes.

35. Da det erfartes,
At Ædlingen
Krist, som hellig,
Kjær var bleven;
Midt i Krists
Kirke stander
Helligt Skriin
Over Haralds Arving.

36. Da herskede Svend,
Søn af Alfiva,
I sex Vintre
Over Landet,
Indtil Knuds Søn
Fra Kongedømmet
Venneløs
Nødtes at flygte.

37. Ypperlig kom
Østen fra Garde
Konning Olafs
Eneste Søn;

Magnus fik
Megen Vælde
Og sin hele
Odelsjord.

38. Magnus den Gode,
Mennesker nyttig,
Var, uden Tvivl,
Tolv Vintre Konge;
Indtil i Sygdom
Sognboers Herre
Ypperligst Mand,
Mistede Livet.

39. Af hver Mand
Højlig savnet
Fertes han did
Hvor Faderen hviler;
I Krists Kirke
Kongelig Mand
Blev nordpaa
I Nórge jordet.

40. Nu har jeg talt
Ti Land=Drotter,
Af dem enhver
Fra Harald nedstammer;
Saa deres Alder
Anførte jeg
Som den vise
Sæmund beretted.

41. Dog af den Sag,
Som drøfte jeg agter,
End er meget
Meer tilbage;
Nu skal derfore
Forklares om
Den Kongeæt,
Som end er i Live.

42. Det er mig sagt
At Sigurd Rise
Haralds Søn
Fordum kaldtes;
Halfdan var
Rises Arving,
Men Sigurd Syr
Søn af Halfdan.

43. Da fik en Søn
Sigurd og Asta,
Haralds Navn
Ham blev givet,
Meget viis
Den Drot beherskede
Det vide Land
Vintre tyve.

44. Indtil Krigstog
Kongen gjorde
Til England,
Med Overmod;

Vestpaa fælded
I Vaabentorden
Engelske Mænd
Olafs Broder.

45. Fredsommelig tog
Mod Faders Arv
Og aarsæl
Olaf Kyrre [1];
Den Konge raadte
For Klippelandet
Fulde syv
Og tyve Vintre.

46. Alt for snart kom,
Udslukkende Livet,
Megen Sygdom paa
Magnus's Fader;
Og den Ædling
Jordet blev
I Krists Kirke
I Kjøbingen [2].

47. Men Olaf
Den stille sig
Rask og gavmild
Søn efterlod;
Magnus raadte
For Yggs Kvinde,
Efter Folks Tal,
I ti Vintre.

---

[1]) den Stille. [2]) Staden Nideros eller Trondhjem.

48. Magnus Barfod,
Som jeg hørte,
Havde mange Børn,
Heit ansecte,
Den daadsnare
Fyrstes Sønner
Vare ei færre
End fem Konger.

49. Den maalsnilde [1]
Magnus drog
Til Irland
Ung, at hærge;
Ypperlig
Eysteins Fader
Der i Fægtning
Fældet blev.

50. Det er sagt,
At siden raadte
Folkekonger
Tre for Landet;
Det har jeg hørt
At have neppe
Bakrere Brødre
Været paa Jorden.

51. Olaf maatte
Ung, den gode,
Først, vel berømt,
Livet miste;

[1]) veltalende.

Maatte den
Magnus's Søn
Kun stakket Tid
Folk beholde.

52. Mest gjorde vist
Hvad gavnligt var
Indenlands
Konning Eystein,
Til Hjerteværk
Den raske Fyrste
Altfor hastig
Døden bragde.

53. Begge ere de
Brødre lagte
Nordpaa i Landet
Paa Nidelvens Bred,
Der staaer høit
I Hovedkirke
Over Altret
Olafs Skriin.

54. Men Sigurd
Siden leved
Allerlængst
Af de Brødre;
Han som af Landet
Ud til Jorsal
Navnkundigst Tog
Har foretaget.

55. Ypperlig
Sigurd raadte
Tyve og syv
Vintre for Riget,
Indtil folkdræbende
Helsot skilte
Ved sit Liv
Mørers Hersker.

56. Østerpaa
I Oslo Bye
Lagt er i Kiste
Kongens Lig,
Frisk groer Jorden
Over Fyrstens Been
I Hallvards
Høje Kirke.

57. Efter bedaget
Sigurd leved
Søn og Datter
Sødskende tvende;
Delernes Konnings
Datter skal
Siden her
Nævnet vorde.

58. Nu det snart
Paa Helding er
Med at erindre
Afdøde Fyrster;

Sigurds Søn
Kaldtes Magnus
Hævnelysten, men
Harald Bröder.

59. De meget uroligt
Rige havde,
Nærbeslægtede,
I Norrige;
Alt gik værre
End være skulde,
Mange undgjaldt det
Mellem dem.

60. Indtil Magnus
Mistede baade,
Uden Hæder,
Hilsen og Sejer;
Det veed enhver,
At Harald Gille
Var sex hele
Vintre Konge.

61. Indtil paa hans
Levedage
Uhæderlig
Ende gjordes;
Han er i Krists
Kirke jordet,
I Bergens By,
Broder til Konger.

62. Som jeg har spurgt
Sognboers Kounings
Sønner Landet
Siden værged;
Eystein var
Inges Broder,
Til Angreb snar,
Men Sigurd den anden.

63. Som bekjendt
Deres Rige
Ikke længe
Stod i Fred,
Thi de Brødre,
Som brøde Eder,
Banespyd
Var mod hinanden.

64. Ei sagesløst
De Sigurd havde,
Tapper Mand,
Liv berøvet;
Ham i Jorden
Hos sin Fader,
I Bergens By
Beredtes Hvile.

65. Eystein blev
I Øst af Fjorden [1]
Af Inges Flok
Skilt ved Livet,

[1]) Folden eller Foldefjorden.

Nu er den Ædling
Bedækket af Jord
Og affjælet
Østpaa ved Fors.

66. Inges Rige
Stod urokket
Atten Vintre
Og andre syv,
Indtil Hakon
Af Hær ledsaget
Østpaa i Vigen
Inge fældte.

67. Den kampdjærve
Konning i Oslo
Tilhylles af Jord
I Hovedkirken;
Men Hakon kun
Maatte raade
For Land og Folk
En liden Stund.

68. Thi den skjæve
Erling havde
En væn Søn
Og velbaaren,
Efter Inges Fald
Folket gav
Kristines Søn
Kongenavnet.

69. Paa Mere, i Nord,
Magnus da
Hæderbegjerlig
Hakon fældte;
Vennesæl Drot
Med viet Muld
I Romsdalen
Blev tildækket.

70. Dristig i Krig
Kristines Søn
Var i sytten
Vintre Konning,
Indtil ypperlig
Østpaa i Sogn
Sverre fælded
Tapper Drot.

71. Nu er kampdjærve
Magnus's Lig
Lagt i Grav,
Under Templet
I Bergen, hvor
Beslaget med Guld
Sunneves Skriin
Sees at glimre.

72. Vel det nu sees,
At Sverre raader,
Udbredende Skræk,
Ene for Riget,

Heelt, som det
Havde ejet,
Halfdans Søns,
Haralds Slægt.

73. Dog skal jeg end
Noget mere
Om Barfods
Børn fortælle, —
Hans, den Ædlings,
Som aldrig for
Ild eller Jern
Frygtet havde.

74. Denne Konges
Datter Thora
Med en ædel
Mand var gift,
Hun især,
Som Jon fødte
Var sønnesæl [1],
Søster til Konger.

75. Kongens Datter
Kom retskaffen
Til det efter Isen
Opkaldte Land,
Ædelsindet
I god Tid,
Allerhelst
For Islands Folk.

[1]) Lykkelig ved en eller flere ypperlige Sønner.

76. Thi avlet blev
I Ægteskab
Eneste Søn
Af Søster til Konger,
Ædelhjertet
Menneskers Ven,
Som af alle
Mænd berømmes.

77. Det er og vist,
At oprigtig
Jon størst Hæder
Stedse skal
Vinde, hvor
Hædersmænd
Sager mellem
Sig afgjøre.

78. Nu med Kongens
Frænde tør
Ingen, nok saa kraftig,
Kæmpe trætte;
Rig paa Lykke,
Som rimeligt er,
Vorder vennesæl
Skattes Uddeler.

79. For gavmild
Og uden Svig
Ansaaes hans Fader
Af fleste Mænd;

Under Himlen
Lopt ei vidste
Sin Uven
Født at være.

80. Men Sæmund
Sigfussøn
Viisdom bevidst
Var sig stedse,
Fader til Lopt,
Og Folk han tyktes
Ypperst i
Alt at være.

81. Oddeboers
Hele Slægt
Knyttes med Pryd
Til Kongers Stamme
Ved Kong Magnus's
Dattersøn
Som meer end daglig
Ved Daad gavner.

82. Fer jeg nævned
Næsten tredive
Højbaarne Mænd
Og af Hæder rige;
Uden al Tvivl
Alle de Konger
Til Jons Slægt
Regnes kunne.

83. Nu beder jeg Krist,
At Kongers Ven
Faaer det alt,
Han ønsker sig,
Givet til Held,
Af Gud selv,
Al sin Alder
Og sig fryde!

Navne-Register paa Personer og Folkeslag
i 8de, 9de og 10de Bind.

Rettelser. I 1ste Bind: S. 61. L. 4 læs: 969de; L. 5 l. 32te. I 8de Bind: S. 124. L. 14 Borgen l. Bergen. S. 126. L. 10 Jonsøn l. Erlingsøn. S. 169. L. 5 f. n. Heklungernes l. Kuflungernes. S. 194. L. 2 f. n. Bindetegnet udslettes. S. 229. L. 16 Bakke l. Rakke. I 9de Bind: S. 46. L. 3 f. n. Throrgrim l. Thorgrim. S. 215. L. 2 f. n. Rubbunger l. Ribbunger. S. 236. L. 16 Vaglerne l. Vagterne. S. 238. L. 3 f. n. Olaf Standeyk l. Alf Standeyk. S. 266. L. 15 Skydskafter l. Spydskafter. S. 280. L. 8 Slagbrell l. Stagbrell. S. 297. L. 8 Muman l. Munan. S. 335. L. 18 Arnfinn l. Arnbjørn. I 10de Bind: S. 5. L. 5 f. n. Erikson l. Erlingsøn. S. 118. L. 3 f. n. Tansler l. Kansler. S. 121. L. 5 Hakon l. Magnus. S. 132. L. 15 Hakon l. Halfdan. S. 133. L. 7 Kong Hakon l. Harald. S. 307. L. 5 f. n. Arnvind l. Arnvid. S. 358. L. 1 Hakon l. Harald.